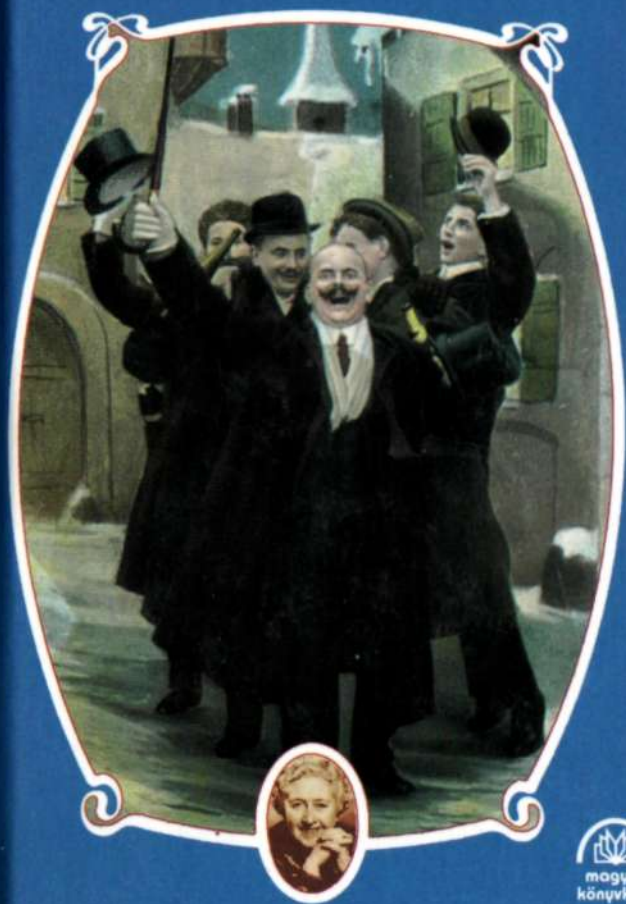

AGATHA CHRISTIE

POIROT KARÁCSONYA

Fordította

Csanády Katalin

**AGATHA
CHRISTIE**

**POIROT
KARÁCSONYA**

magyar könyvklub®

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Agatha Christie:
Hercule Poirot's Christmas

Copyright © Agatha Christie Maliowan, 1939
Alapkiadás: Magvető Kiadó, 1975
Hungarian translation © Csanády Katalin, 1975

Tartalom

ELSŐ RÉSZ

December huszonkettedike 9

MÁSODIK RÉSZ

December huszonharmadika 45

HARMADIK RÉSZ

December huszonnegyedike 63

MEGYEDIK RÉSZ

December huszonötödike 161

ÖTÖDIK RÉSZ

December huszonhatodika 185

HATODIK RÉSZ

December huszonhetedike 214

HETEDIK RÉSZ

December huszonnyolcadika 265

*„De ki hitte volna, hogy az öreg-
emberben még annyi vér van?”*

Shakespeare: *Macbeth*. V. felv. I. szín.

(Szabó Lőrinc fordítása)

Kedves Jamesem,
mindig is leghűségesebb és legkedvesebb olvasóim egyike voltál, éppen ezért komolyan nyugtalanított a kritikád.

Azt kifogásolod, hogy a gyilkosságaim kezdenek túlságosan kifinomultakká - hogy azt ne mondd - vérszegényekké válni. Egy jó kiadós gyilkosságot szeretnél már, lehetőleg rengeteg vérrel. Olyan gyilkosságot, amely minden kétséget kizáróan *gyilkosság*.

Így hát ezt a történetet kifejezetten a te számodra írtam. Remélem, meg fogja nyerni a tetszésedet.

*Szerető sógornőd,
Agatha*

December huszonkettedike

1

Stephen felhajtotta kabátja gallérját, és fűrgén végigsietett a peronon. Az állomás komor ködben úszott. Hatalmas mozdonyok pőfékeltek fenégesen, gőzfelhőket eregetve a nyirkos levegőbe. Mindent elborított a szenny és a korom.

Micsoda piszkos ország, micsoda piszkos város! - gondolta Stephen undorral.

London boltjai, éttermei, a jól öltözött emberek, a vonzó nők láttán érzett első, izgatott öröme már megfakult. Most olyannak látta Londont, mint egy csillogó ékkövet ócska foglalásban.

Bezzeg otthon, Dél-Afrikában... Hirtelen fájdalom honvágy fogta el. Napfény... kék ég... virágmezők... hűvös kék virágok... plumbágósövények... kék hajnalkával befuttatva a legapróbb kunyhók is.

Itt pedig szenny, korom és végeérhetetlen, sűrű tömeg hullámzik, siet, tolakodik. Ahogy a buzgó hangyák iparkodnak szorgalmasan a hangybolyban.

Bárcsak el se jöttem volna - gondolta egy pillanatra.

Aztán eszébe jutott, miért is jött, s ajka zord vonallá keskenyedett. Nem, az ördögbe is, véghezviszi! Évek óta tervezi már. Mindig meg akarta tenni, amire most készül. Igenis, véghezviszi!

Csak múló gyengeség volt a pillanatnyi megtorpanás, hogy megfordult az agyában: Minek?

Megéri? Miért rágódják a múlton? Miért ne felejtse el az egészszet? Végtére is nem gyerek már, hogy egy percnyi szeszély megingassa. Negyvenéves, biztos a dolgában, elszánta magát. Véghezviszi. Véghezviszi azt, amiért Angliába jött.

Felszállt a vonatra, s helyet keresve végighaladt a folyosón. Elhessegette a hordárokat, s maga cipelte nyersbőr kofferrjét. Sorra bepillantott a fülkébe. A vonat tele volt. Három nap múlva karácsony. Stephen Farr utálkozva nézte a tömött fülkéket.

Mennyi ember! Szakadatlanul özönlő, megszámlálhatatlan ember! S valamennyi olyan... olyan... mi is a megfelelő kifejezés erre... olyan *szürke*. Olyan egyformák, olyan rettenetesen egyformák. S amelyik éppen nem birkára hasonlít, annak meg nyúlpopája van - gondolta Stephen. - Egyik fecseg és fontoskodik, mások meg, a nehézkes, középkorú férfiak, morognak. Leginkább olyanok, mint a disznók. Még a karcsú, ovális arcú, piros szájú lányok is lehangolóan egyformák.

Hirtelen vágyakozva gondolt a nyílt, nappörköltre, magányos dél-afrikai prérikre...

S ekkor, amint bepillantott az egyik fülkébe, elállt a lélegzete. Ez a lány aztán más volt. A haja fekete, arca, mint a sápadt elefántcsont, büszke déli szemében éjsötét mélységek... Ehhez a lánynak sehogyan sem illett, hogy itt üljön ezen a vonaton, ezek között az unalmas, szürke emberek között. Egyáltalán nem illett hozzá, hogy Közép-Anglia sivár tájai felé igyekezzék. Inkább egy erkélyen kellett volna ülnie, ajkai között rózsaszállal, büszke fején fekete csipkefátyollal, miközben por, hőség és vérszag - az arénák szaga szállna lentről... Valami csodálatos helyen kellene lennie,

nem itt, bepréselődve egy harmadosztályú vasúti fülke sarkába.

Stephen jó megfigyelő volt. Azt is észrevette, milyen kopott a lány kis fekete kabátja és szoknyája, milyen silány a kötött kesztyűje, vékony a cipője, s milyen kihívó, lángvörös kézitáskája van. Mindamellett a lány a pompa képzetét keltette benne. Maga volt a megtestesült gyönyörű, egzotikus pompa...

Mi az ördögöt kereshet a köd, a fagy és a buzgón siető hangyák országában?

Meg kell tudnom, ki ez a lány - gondolta -, s azt is, hogy mit csinál itt... Meg kell tudnom...

2

Pilar az ablaknak támaszkodott ültében, s arra gondolt, milyen különös szagúak is az angolok. Eddig az volt a leghatározottabb benyomása Angliáról, hogy itt mindennek mennyire más szaga van. Itt nem volt fokhagymaszag, por sem, és illat is alig. Itt, a fülkében hideg, rossz levegő terjengett - a vonatok kénes szaga -, szappanillat s valami, még ennél is kellemetlenebb, ami, Pilar úgy vélte, a mellette ülő kövér hölgy prémgallérjából árad. Finoman beleszimatolt a levegőbe, s elcsodálkozva szívta be a molyirtó bűzét. Furcsa - gondolta -, hogy valaki ilyen illatszert használjon.

Füttyszó hangzott, egy sztentori hang kiáltott valamit, s a vonat lassan kigördült az állomásról. Elindultak. Pilar elindult a maga útján...

A szíve egy kicsit gyorsabban dobogott. Vajon rendben megy-e majd minden? Képes lesz-e

majd véghezvinni, amire vállalkozott? Biztosan... hiszen olyan gondosan eltervezte az egészséget... Minden eshetőségre felkészült. Ó, igen, sikerülnie kell... sikerülnie kell...

Pilar piros ajkának íve fölfelé görbült. Szája hirtelen kegyetlenné vált. Kegyetlenné és mohóvá, mint egy gyermeké vagy egy kismacskaé, mint az olyan emberé, aki teljesen el van foglalva saját magával, és mások iránt nem táplál semmi kíméletet.

Egy gyermek nyílt kíváncsiságával pillantott körül. Milyen furcsák az angolok - ezek az emberek itt valamennyien, mind a heten! Valamennyien olyan gazdagoknak, olyan tekintélyeseknek látszanak... a ruhájuk, a cipőjük... ó, Anglia kétségtelenül igen gazdag ország, ahogy mindig hallotta. De az emberek egyáltalán nem vidámak, határozottan nem vidámak.

De az a férfi ott a folyosón legalább csinos... Pilar úgy vélte, igazán csinos. Tetszett neki erősen lesült bőre, magas nyergű orra, széles válla. Pilar minden angol lánynál hamarabb észrevette, hogy a férfi nézi őt. Egyszer sem nézett rá közvetlenül, de tökéletesen tisztában volt vele, milyen gyakran pillant feléje, és azzal is, hogy hogyan.

Minden különösebb érdeklődés vagy érzelem nélkül vette tudomásul a tényt. Olyan országból jött, ahol a férfiak magától értetődően megbámulják a nőket, s ezt nem is palástolják különösebben. Kíváncsi volt rá, vajon angol-e a férfi, de úgy gondolta, nem az.

Túlságosan életteli, túlságosan valóságos ahhoz, hogy angol legyen - döntötte el Pilar. - Bár a haja szőke. Talán *americano*. - Leginkább a vadnyugati filmekben látott színészekre hasonlított.

Egy kalauz nyomakodott végig a folyosón.

- Ebéd az első csoportnak, kérem. Ebéd az első csoportnak. Foglalják el helyüket az első csoportbeliek.

Pilar fülkéjében mind a hét utasnak az első csoportba szolt a jegye. A fülke hirtelen elhagyottá s békéssé vált.

A lány gyorsan felhúzta az ablakot, amelyet a szemben ülő, harcias külsejű, szürke hajú hölgy előzőleg néhány ujjnyira leengedett. Aztán kényelmesen elfészkelődött az ülésen, s kibámult London északi külvárosaira. Mem fordította hátra a fejét a kattanáásra, amint valaki kinyitotta az ajtót. A férfi lépett be a folyosóról, s Pilar természetesen tudta, azért, hogy szóba elegyedjék vele.

Továbbra is elmerengve bámult ki az ablakon. Stephen Farr megszólalt:

- Ki akarja nyitni az ablakot?

- Ellenkezőleg, éppen most csuktam be - felelte Pilar illedelmesen.

Enyhe akcentussal, de tökéletesen beszélt angolul.

A beálló szünetben Stephen azt gondolta magában:

Elragadó hang. Meleg, mint a napsugár... mint egy nyári éjszaka...

Pilar arra gondolt:

Szép hangja van. Színes és erős. Vonzó férfi... Csakugyan vonzó férfi.

- Nagyon zsúfolt a vonat - jegyezte meg Stephen.

- Igen, valóban. Azt hiszem, az emberek azért menekülnek Londonból, mert ott olyan sötét van.

Pilart nem úgy nevelték, hogy azt képzelje, bűn szóba állni vadidegen férfiakkal a vonaton. Épp-

úgy tudott vigyázni magára, mint bármelyik más lány, de fűtyült a merev tilalmakra.

Ha Stephen Angliában nő fel, feszélyezhette volna, hogy szóba ereszkedjék egy fiatal lánnyal. De Stephen közvetlen ember volt, s tökéletesen természetesnek találta, hogy szóba álljon bárki-vel, ha kedve tartja.

A zavar legcsekélyebb jele nélkül, mosolyogva kérdezte:

- Ugye, milyen rémes hely London?
  - Bizony az. Nekem egyáltalán nem tetszik.
  - Én is így vagyok vele.
  - Maga nem angol, ugye? - érdeklődött a lány.
  - Angol vagyok, de dél-afrikai.
  - Ó, akkor már értek mindent.
  - Maga is most érkezett külföldről?
  - Igen, Spanyolországból jövök - bólintott Pilar. Ez fölkelte Stephen érdeklődését.
  - Igazán, Spanyolországból? Akkor hát maga spanyol?
  - Félig vagyok spanyol, anyám angol volt. Azért beszélek olyan jól angolul.
  - Mit tud a háborúról? - kérdezte Stephen.
  - Hát bizony, a háború borzasztó, nagyon szomorú dolog. Rengeteg a pusztítás.
  - Maguknál is voltak harcok?
  - Nem - válaszolta Pilar. - De aztán keresztül-utaztam az egész országon. Sok mindent leromboltak, láttam, amint lezuhant egy bomba, és felrobbantott egy kocsit. Igen, és egy másiktól összedőlt egy ház. Nagyon izgalmas volt!
- Stephen Farr savanyúan elmosolyodott.
- Szóval csak izgalmasnak találta...
  - Persze nagyon kellemetlen volt - magyarázta Pilar. - Tovább akartam menni, de meghalt a sofőr, aki a kocsimat vezette.

Stephen a lányt figyelve kérdezte:

- És magát ez nem kavarta fel?

Pilar nagy, sötét szeme tágra nyílt.

- Mindenkinek meg kell halnia egyszer, nem?

Hát nem mindegy, ha a halál így jön hirtelen az égből... bumm... mint ez? Az ember él egy ideig... és aztán meghal. Ilyen az élet.

Stephen Farr felnevetett.

- Úgy látom, maga nem pacifista.

- Mit mond, mi nem vagyok? - Pilart láthatólag megzavarta a szó, amely eddig még nem fordult elő a szótárában.

- Maga megbocsát az ellenségeinek, *senorita*?

Pilar megrázta a fejét.

- Nincsenek ellenségeim, de ha lennének...

- Akkor?

Figyelte a lányt, s ismét elbűvölte édes, kegyetlen, felfelé görbülő ajka.

- Ha volna ellenségem - mondta Pilar komolyan -, ha valaki gyűlölné, és én is gyűlölném... akkor elvágnám az ellenségem torkát, *így*...

Kifejező mozdulatot tett.

Oly gyors és kegyetlen mozdulat volt, hogy Stephen Farr hirtelen megdöbbsent.

- Vérszomjas lány maga - jegyezte meg.

- Maga mit tenne az ellenségeivel? - kérdezte Pilar tárgyilagos hangon.

A férfi rábámult, csak bámult, aztán hangosan felnevetett.

- Magam is szeretném tudni! - mondta. - Magam is szeretném tudni.

Pilar rosszállóan kiáltott fel:

- De hát... csak kell tudnia!

A férfi abbahagyta a nevetést, és mély lélegzetet vett.

- Igen, igen, tudom... - mondta csendesen.

Aztán hirtelen megváltozott a modora, és azt kérdezte:

- Maga miért jött Angliába?

A lány egy kicsit habozva felelte:

- A rokonaimhoz jöttem látogatóba... az angol rokonaimhoz.

- Értem.

A férfi hátradőlt az ülésen, s a lányt figyelve elgondolkozott, milyenek lehetnek ezek az angol rokonok, akikről beszélt, s hogyan fognak vélekedni erről az ismeretlen spanyol lányról... Megpróbálta elképzelni a lányt egy józan angol család kebelében karácsony idején.

- Dél-Afrika gyönyörű, ugye? - kérdezte a lány.

A férfi beszélni kezdett Dél-Afrikáról. Pilar olyan elragadtatott figyelemmel hallgatta, mint egy gyermek a mesét. A férfinak tetszettek naiv, de ravasz kérdései, s elszórakoztatta, hogy eltúlozza, tündérmesévé varázsolja az egészet.

A fülke eredeti tulajdonosainak visszatérése vetett véget a szórakozásnak. Stephen felállt, a lány szemébe mosolygott, és visszatért a folyosóra.

Amint egy pillanatra félreállt az ajtóban, hogy utat engedjen a belépő idősebb hölgynek, pillantása a lány - láthatóan külföldi eredetű - szalmakosarának címkéjére esett. Érdeklődve olvasta a nevét - *Miss Pilar Estrauados* -, aztán a szeme megakadt a címen, kitágult, és hitetlenkedés meg még valami más is költözött a pillantásába: *Gorston Hall, Longdale, Addlesfield*.

Félig visszafordult, s egészen megváltozott az arckifejezése, amint rámeredt a lányra. Zavart volt, haragos, gyanakvó... Kiment a folyosóra, rágyújtott egy cigarettára, s csak állt eltöprengve...

3

Alfred Lee és a felesége, Lydia Gorston Hall kék-arany szalonjában ültek, s karácsonyi terveikről beszélgettek. Alfred középkorú, zömök férfi volt, arca barátságos, szelíd szeme barna. Csendesen, szabatosan, rendkívül tiszta kiejtéssel beszélt. Fejét a válla közé húzta, s furcsa módon tehetetlen benyomást keltett. Lydia, a felesége csupa energia, mint egy karcsú nőstény agár. Elképesztő soványsága ellenére minden mozdulatában volt valami friss, meglepő kecsesség. Kendőzetlen, keskeny arca csöppet sem volt szép, de nemes vonású. A hangja gyönyörű.

Alfred éppen azt mondta:

- Apa ragaszkodik hozzá! Hát mit tehetünk?

Lydia visszafogta hirtelen, türelmetlen mozdulatát.

- Mindig be kell adnod a derekadat vele szemben? - jegyezte meg.

- Drágám, hiszen olyan öreg...

- Tudom... tudom!

- Elvárja, hogy a kedve szerint történjenek a dolgok.

Lydia hangja száraz volt:

- Természetesen, minthogy mindig is így történt! De előbb-utóbb a sarkadra kell állnod, Alfred.

- Hogy érted ezt, Lydia?

A férfi olyan kézzelfogható idegességgel és döbbenettel bámult rá, hogy az asszony hirtelen az ajkába harapott, s úgy látszott, meginog, hogy folytassa-e.

Alfred megismételte:

- Hogy érted ezt, Lydia?

Az asszony megvonta arányos, keskeny vállát.

Megpróbálta óvatosan megválogatni szavait:

- Apád hajlamos... a zsarnokoskodásra...

- Olyan öreg.

- S lesz még öregebb is. És következésképpen még zsarnokibb. Hol a határ? Máris ő irányítja az életünket minden tekintetben. Semmit nem tehetünk a magunk szája íze szerint! S ha mégis, mindig ki vagyunk téve annak, hogy felizgatjuk vele.

Alfred mentegette:

- Apa elvárja, hogy ő legyen az első. Olyan jó hozzánk, ne feledkezz meg róla.

- Jó hozzánk!

- *Nagyon* jó hozzánk.

Alfred hangjában egy csöppnyi szigorúság csengett.

Lydia nyugodtan mondta:

- Úgy érted, anyagilag?

- Igen. Ő maga nagyon igénytelen, de tőlünk sosem sajnálja a pénzt. Annyit költhetsz ruhákra vagy a házra, amennyit akarsz, és ő szó nélkül kifizeti a számlákat. Épp a múlt héten kaptuk tőle az új kocsit.

- Ami a pénzt illeti, elismerem, apád igazán nagylelkű - bólíntott az asszony. - De ennek fejében elvárja, hogy a rabszolgái legyünk.

- A rabszolgái?

- Igen, azt mondtam. A rabszolgája vagy, Alfred. Ha megbeszéljük, hogy elmegyünk valahova, és apád hirtelen azt kívánja, hogy maradjunk itthon, szó nélkül lemondod a meghívást! Ha úgy hozza a szeszélye, hogy elküld itthonról, elmegyünk... Egyáltalán nincs magánéletünk, nem vagyunk függetlenek.

Alfred lehangoltan vetette közbe:

- Szeretném, ha nem beszélnél így, Lydia. Hálátlanság. Apám megtett értünk mindent...

Az asszony megállta, hogy ne vágjon vissza. Ismét megvonta keskeny vállát.

Alfred folytatta:

- Hiszen tudod, Lydia, az öreg mennyire szeret téged...

Az asszony hangja tisztán és határozottan csendgett:

- Én pedig egyáltalán nem szeretem apádat.

- Elkésérítesz velem, Lydia, hogy ilyet mondasz. Annyira nem szép tőled, hogy...

- Lehet. De az ember néha kénytelen kimondani az igazságot.

- Ha apa tudná...

- Apád tökéletesen jól tudja, hogy nem kedvelem! Azt hiszem, mulat rajta.

- Nahát igazán, Lydia, biztos vagyok benne, hogy tévedsz. Gyakran mondta nekem, milyen elragadóan viselkedsz velem szemben.

- Természetesen mindig udvarias voltam hozzá. Mindig is az leszek. Csak szeretném, ha tudnád, hogy mint érzek valójában. Nem kedvelem apádat, Alfred. Véleményem szerint rosszindulatú, zsarnokoskodó öregember. Terrorizál téged, és visszaél az iránta való szereteteddel. Már évekkor ezelőtt bátran szembe kellett volna szállnod velem.

Alfred hangja élesen csendült:

- Elég volt, Lydia. Kérlek, ne mondj többet egy szót se.

Az asszony sóhajtott.

- Bocsáss meg. Talán tévedtem... Beszéljünk inkább a karácsonyi előkészületekről. Gondolod, hogy David öcséd igazán el fog jönni?

- Miért ne jönne?

Lydia kétkedve rázta fejét.

- David olyan... furcsa. Tudod, hogy évek óta nem lépte át ennek a háznak a küszöbét. Annyira imádta anyádat... Rossz emlékei vannak erről a házról.

- David mindig is apa idegeire ment - jelentette ki Alfred. - A muzsikájával meg az álmodozásával. Apa talán igazságtalan volt néha hozzá. De azért, azt hiszem, biztosan el fog jönni, Hildával együtt. Végül is karácsony lesz, tudod.

- Békesség és jóakarát - mormolta Lydia. Finom ajka gúnyosan legörbült. - Kíváncsi vagyok rá! George és Magdalene jönnek. Azt mondták, valószínűleg holnap érkeznek. Attól félek, Magdalene rettenetesen unni fogja majd magát.

Alfred enyhe bosszúsággal jegyezte meg:

- El nem tudom képzelni egyáltalán, miért vett feleségül George öcsém egy nála húsz évvel fiatalabb lányt! George mindig is bolond volt!

- Igazán sokra vitte a pályáján - jelentette ki Lydia. - A választói rajonganak érte. Magdalene pedig véleményem szerint igazán keményen együtt dolgozik vele a politikában.

Alfred elgondolkozva mondta:

- Azt hiszem, mégsem kedvelem túlságosan. Igazán csinos... de néha az az érzésem, hogy olyan, mint egy gyönyörű alma... amely kívül rózsás és hamvas, de... - megrázta a fejét.

- Belül pedig rothadt? - fejezte be Lydia. - Milyen furcsa, hogy te ilyet mondsz, Alfred!

- Miért furcsa?

- Mert... általában olyan szelíd lelkű vagy - felelte az asszony. - Soha nem mondasz senkiről semmi kellemetlen dolgot. Néha még bosszant is, hogy annyira nem vagy... ó, hogy is fejezzem

ki... annyira nem vagy gyanakvó... nem vagy e világra való!

Férje elmosolyodott.

- Én azt hiszem, a világ olyan, amilyenné az ember formálja.

Lydia élesen tiltakozott:

- Nem, a gonoszság nemcsak az ember képzeletében él, a gonoszság létezik! *Te*, úgy látszik, ennek nem vagy tudatában. Én igen. Én érzem. Mindig is éreztem... itt, ebben a házban is... - ajkába harapott, éa elfordult.

- Lydia! - kiáltotta Alfred.

De az asszony gyorsan, figyelmeztetően feleremelte a kezét. Pillantása a férfi válla fölött, mögötte állapodott meg. Alfred megfordult.

Sötét hajú, kifejezéstelen arcú férfi állt ott tisztelettudóan.

Lydia hangja élesen csengett:

- Tessék, Horbury?

Horbury halkán beszélt, szinte csak suttogott, tiszteletteljesen.

- Mr. Lee megkért, asszonyom, hogy közöljem önnel, még két Vendég érkezik karácsonyra, s volna olyan kedves a szobákat előkészíteni számukra.

- Még két vendég? - kérdezte Lydia.

- Igen, asszonyom - válaszolt zavartalanul Horbury -, egy fiatal hölgy és egy úr.

- Fiatal hölgy?! - kiáltott fel csodálkozva Alfred.

- Igen, uram, Mr. Lee azt mondta.

Lydia gyorsan közbeszólt:

- Felmegyek, és magam beszélek vele, hogy...

Horbury egy hajszálnyira előrelépett, szinte csak imitálta a mozdulatot, ám Lydia gépiesen megállt, ahelyett hogy kisietett volna a szobából.

- Bocsánat, asszonyom, de Mr. Lee visszavonult délutáni pihenőjére. Kifejezetten felszólított, hogy ne zavarják!

- Értem - mormolta Alfred -, természetesen nem fogjuk zavarni.

- Köszönöm, uram - Horbury visszavonult.

Lydia hevesen felkiáltott.

- Ki nem állhatom ezt az embert! Úgy oszon keresztül-kasul a házban, mint egy macska. Az ember soha nem hallja, amikor belép vagy kimegy.

- Én sem kedvelem túlságosan. De érti a dolgát. Nem olyan könnyű megfelelő ápolót szerezni. Apa pedig elégedett vele, és ez a lényeg.

- Úgy, ahogy mondod, az a lényeg. De mit jelenthet ez az egész a fiatal hölgygel? Ki lehet az a fiatal hölgy?

Férje megrázta a fejét.

- El sem tudom képzelni. Még csak eszembe sem jut senki, aki szóba jöhetne.

Egymásra néztek. Aztán Lydia szólalt meg, lebiggyesztve határozott vonalú ajkát.

- Tudod, mire gondolok, Alfred?

- Mire?

- Azt hiszem, apád unatkozott az utóbbi időben. Úgy vélem, önmagának akar egy kis karácsonyi meglepetést szerezni.

- Azzal, hogy meghív két vadidegent egy családi összejövetelre?

- Ó, hát pontosan én sem tudom... de azt képelem, apád olyasmire készül, ami... mulattatni fogja.

- Remélem, hogy örömét is leli majd benne - felelte Alfred komolyan. - Szegény öreg fiú, alig tud mozdulni a lába miatt, ápolásra szorul... az után a mozgalmas élet után, amit élt.

- Az után a... mozgalmas élet után - mondta Lydia elgondolkozva.

A jelző előtt tartott szünet valami különös, bár homályos jelentőséget kölcsönzött a szónak. Alfred megérezhette, mert elpirult, és nagyon szerencsétlennek látszott.

Lydia hirtelen felkiáltott:

- Hogy is születhetett ilyen fia, mint te, el sem tudom képzelni! Két ellenkező véglet vagytok. Apád mégis a markában tart: egyszerűen imádod.

Alfred egy csöppet bosszankodva mondta:

- Nem túlzol egy kicsit, Lydia? Szerintem igazán természetes, hogy egy fiú szereti az apját. Az ellenkezője lenne természetellenes.

Az asszony felsóhajtott.

- Ebben az esetben ennek a családnak legtöbb tagja... természetellenes! De ne veszekedjünk! Kérlek, bocsáss meg, tudom, megbántottam az érzéseidet. Hidd el, Alfred, igazán nem gondoltam komolyan. Rettentően csodállak a... *hűségédért*. A hűség olyan ritka erény manapság. Lehet, hogy egyszerűen csak féltékeny vagyok. Azt tartják, az asszonyok féltékenyek az anyósukra, s miért ne lehetnének az apósukra is?

Alfred gyöngéden átölelte az asszony vállát.

- Túl gyorsan kiszalad a szádon minden, Lydia. Semmi okod nincs a féltékenységre.

Lydia hirtelen gyöngéd, bűnbánó csókot lehelt a férje fülcimpájára.

- Tudom. Mindenesetre azt hiszem, Alfred, anyádra egy csöppet sem lettem volna féltékeny. Bárcsak ismertem volna!

A férfi sóhajtott.

- Szerencsétlen teremtés volt - mondta.

Az asszony érdeklődve pillantott rá.

- Szóval, te úgy láttad őt... mint valami szerencsétlen teremtetést... Ez különös.

A férfi álmodozva mondta:

- Csaknem mindig beteg volt... Gyakran sírt...

- Megrázta a fejét. - Hiányzott belőle az életkedv.

Az asszony, még mindig a férjét figyelve, egészen halkán mormolta:

- Milyen furcsa...

Ám mikor a férfi kérdő pillantást vetett rá, gyorsan megrázta a fejét, és másról kezdett beszélni.

- Minthogy nem szabad tudnunk, kicsodák is titokzatos vendégeink, kimegyek, és befejezem a kertemet.

- Nagyon hideg van, drágám, csípős szél fúj.

- Majd melegen felöltözöm.

Kiment a szobából. Alfred egyedül maradván néhány percig mozdulatlanul állt, magában méltatlankodva, aztán a szoba végében levő hatalmas ablakhoz ment. Odakint, a ház teljes hosszában terasz húzódott. Néhány perc múlva megjelent Lydia, lapos kosárral a karján. Vastag posztókabátot viselt. Letette a kosarat, s munkához látott egy a talajból éppen csak kiemelkedő, négyszögletes kővályúnál.

Férje elnézte egy ideig. Végül kiment a szobából, kabátot vett, sálát kötött, s egy oldalajtón kilépett a teraszra. Mentében miniatűr kertecskék mellett haladt el, amelyeket Lydia fűrge ujjai varázsoltak a kővályúkba.

Egyik sivatagi jelenetet ábrázolt, a finom, sárga homokon kis csoport színes bádogból készült, zöld pálmafa, egy karaván, a tevéken kis arab figurákkal. A primitív vályogkunyhókat plasztilimből formázták. Aztán teraszos olasz kert következett.

zett, a szabályos virágágyakban színes viaszból készült virágokkal. A harmadikban északi sarkvidék, a jéghegyeket zöld üvegkupacok jelképezték, közöttük kis csapat pingvin. A következő vályúban japánkert, néhány elragadó kis törpefával. A vizet tükördarab helyettesítette, fölötte plasztikból készült híd.

Alfred végül az utolsóhoz ért, ahol a felesége dolgozott. Megállt mellette. Ezt üveglappal fedett, kék papír borította, amelyet egymásra halmozott szikladarabok szegélyeztek. E pillanatban az asszony durva kavicsokat öntött ki egy kis zacskóból, és elrendezte őket a tengerparton. A sziklák között néhány apró kaktusz állt.

- Igen, ez éppen jó... - dünnyögte magában Lydia - éppen így képzeltem.

Alfred megszólalt:

- Mi akar lenni ez az újabb művészi alkotás?

Az asszony nem hallotta jönni, s most rámeredt.

- Ez? Ó, ez a Holt-tenger. Hogy tetszik?

- Meglehetősen sivár. Nem lenne jobb, ha több növényt tennél még ide?

Az asszony megrázta a fejét:

- Én így képzelem a Holt-tengert, hiszen halott, érted...

- Ez nem olyan szép, mint az eddigiek.

- Nem is szántam különösebben vonzónak.

Léptek zaja hangozott a teraszon. Fehér hajú, hajlott hátú, öreg komornyik közeledett feléjük.

- Mrs. George Lee van a telefonnál, asszonyom. Kérdezteti, hogy alkalmas-e, ha az öt huszonötös-sel érkeznek holnap?

- Igen, közölje vele, hogy tökéletesen megfelelő.

- Köszönöm, asszonyom.

A komornyik elsietett. Lydia ellágyuló arccal pillantott utána.

- Kedves, öreg Tressilian. Olyan nagy segítséget jelent, el sem tudom képzelni, mi lenne velünk nélküle.

Alfred helyeselt.

- Még a régi iskolából való. Csaknem negyven éve van nálunk. Annyira ragaszkodik valamennyiünkhöz.

Lydia bólintott.

- Igen. Olyan, mint a regények hű cselédei. Meg vagyok győződve róla, minden csepp vérért odaadná érte, hogy megvédje a család bármelyik tagját.

- Meghiszem azt... - helyeselt Alfred. - Igen, meghiszem azt.

Lydia elsimította az utolsó kavicsokat.

- Ha... - mondta - hát akkor készen állunk.

- Készen? Mire? - kérdezte Alfred értetlenül.

Lydia felnevetett.

- Hát a karácsonyra! Te butus! Erre az érzelmes, családi karácsonyra.

4

David levelet olvasott. Először labdává gyűrte, és a földhöz vágta. Azután lehajolt érte, kisimította, és elolvasta újra.

Felesége, Hilda, anélkül hogy egy szót szólott volna, csendesen figyelte. Észrevette a halántékán megfeszülő izmot (vagy ideget?), hosszú, szép keze enyhe remegését s azt is, hogy néha egész testében megborzong. Amint hátrasimította a homlokába mindig vissza-visszahulló szőke

hajfűrtöt, s esdeklő, kék szeme az övét kereste, az asszony már felkészülve várta.

- Mondd, Hilda, mit tegyünk?

Az asszony habozott egy pillanatig, mielőtt megszólalt. Kiérezte férje hangjából a tanácstalanságot. Tudta, mennyire tehetetlen a férfi önélküle, mint mindig, mióta csak összeházasodtak; tudta, hogy elhatározását teljesen és döntően befolyásolhatja. De éppen ezért óvakodott bármiféle végleges kijelentéstől.

Nyugodt, csillapító hangon, mint valami jól képzett nevelőnő a gyermekszobában, így szólt:

- Attól függ, David, te mit érzel?

Hilda nagydarab asszony volt, nem szép, s mégis valami vonzerő áradt belőle. Olyan volt, mint egy holland festmény. Hangjában meleg gyöngédség csengett. Erő sugárzott belőle, az a fajta rejtett életerő, amely vonzza a gyengeséget. Túlságosan is vaskos, zömök, középkorú asszony, nem okos, nem szellemes, de körülöngte *valami*, amit nem lehetett nem észrevenni. Energia! Hilda Lee-ből áradt az energia!

David felállt, és le s fel kezdett sétálni. Haja még egyáltalán nem őszült. Meglepően fiús hatást keltett. Arcán a Burne Jones lovagjainak lágy kifejezése. Valamiképpen nem tűnt teljesen valószerűnek... Mikor megszólalt, hangjában szomorúság bujkált:

- Tudod jól, mit érzek, Hilda. Tudnod kell.

- Nem tudom biztosan.

- De hát annyiszor és annyiszor elmondtam neked, hogy mennyire gyűlölöm az egészet. A házat, még a vidéket is, mindent! Csak a gyötrelmekre emlékeztet. Gyűlöltem az ott töltött idő minden pillanatát! Ha arra gondolok, hogy mit szenvedett ott ő... az anyám...

Az asszony együttérzően bólintott.

- Olyan édes volt, Hilda, és olyan türelmes. Csak feküdt, gyakran nagy fájdalmak között, de tartotta magát... és mindent elviselt. S ha apám jut eszembe - arca elsötétült -, hogy minden gyötrelmét ő okozta, megalázta, kérkedett előtte a szeretőivel, állandóan megcsalta, és soha nem is igyekezett ezt titkolni.

Hilda közbeszólt:

- Nem kellett volna eltűrnie. Ott kellett volna hagynia apádat.

A férfi némi rosszállással tiltakozott:

- Túl jó volt ahhoz, hogy ezt megtegye. Kötelességének tartotta ott maradni. Amellett az volt az otthona... ugyan hova is mehetett volna?

- Önálló életet kezdhett volna.

- De nem abban az időben. Akkoriban egy asszony ezt nem tehetette meg. Csak tűrt. Türelmesen elviselt mindent. Neki pedig ránk is tekintettel kellett lennie. Még ha elválna is apánktól, mi történt volna? Apám bizonyára ismét megnősül. Új családot alapít. Mit sem törődött volna a mi érdekeinkkel. Anyámnak mindezt figyelembe kellett vennie.

Hilda nem felelt.

David folytatta:

- Nem, anyám helyesen cselekedett. Szent volt. Az utolsó pillanatig mindent elviselt... zokszó nélkül.

- Nem éppen zokszó nélkül - vetette közbe Hilda -, ha te annyi mindenről tudsz, Dávid!

A férfi felragyogó arccal, lágyan mondta:

- Hát igen, nekem sok mindent elmondott... Tudta, mennyire szeretem. Amikor meghalt...

Abbahagyta. Kezével beletűrt a hajába.

- Szörnyű volt, Hilda... rettenetes! Az elhagyatottsága! Még olyan fiatal volt, *nem kellett uolna* meghalnia. Ő ölte meg... az apám. Ő a felelős a haláláért. Megtörte a szívét. Akkor határoztam el, hogy nem élek vele többé egy fedél alatt. Megszöktem... elmenekültem minden elől.

Hilda bólintott.

- Nagyon okosan tetted - jelentette ki. - Ez volt a leghelyesebb, amit tehetél.

David folytatta:

- Apa azt akarta, hogy belépjek a gyárba. Ez azt jelentette volna, hogy otthon kell laknom. Nem lettem volna képes elviselni. El sem tudom képzelni, Alfred hogy bírja... hogyan tudta elviselni ennyi éven keresztül.

- Alfred sohasem lázadozott ellene? - kérdezte egy kicsit kíváncsian Hilda. - Emlékszem, azt mesélted, hogy fel kellett adnia a hivatását.

David bólintott.

- Arról volt szó, hogy Alfred katona lesz. Apa tervezte így az egészet. Alfred, a legidősebb bevonul valamelyik lovassági ezredbe. Harry a gyárba lép be, velem együtt. George pedig politikával foglalkozik.

- És nem így sikerült?

David a fejét rázta.

- Harry forgatott fel mindent! Mindig is borzasztó vad volt. Adósságokba keveredett... meg mindenféle más zűrzavarba. Végül egy napon eltűnt, jó néhány száz fonttal a zsebében, amely nem az övé volt, s egy üzenetet hagyott hátra, hogy a hivatali szék nem neki való, és elindul körülnézni a világban.

- És nem hallottatok felőle soha többé?

- Ó, dehogynem! - nevetett David. - Meglehetősen gyakran hallottunk felőle! Állandóan pén-

zért sürgönyözött a világ minden tájáról. És rendszerint meg is kapta.

- És Alfred?

- Apa rávette, hogy hagyja ott a hadsereget, jöjjön haza, és lépjen be a gyárba.

- És Alfred nem bánta?

- Eleinte nagyon is bánta. Gyűlölte az egészet. De apa mindig az ujjá köré tudta csavarni Alfredet. Azt hiszem, még most is zavartalanul basáskodik fölötte.

- Te pedig... megszöktél! - jegyezte meg Hilda.

- Igen. Londonba mentem, és festeni tanultam. Apa nyíltan megmondta, ha akarata ellenére elmegyek, egészen csekély járadékot kapok csak tőle, amíg él, ha pedig meghal, egy fillért sem. Azt mondta, bolond kölyök vagyok, és ezen már nem lehet változtatni. Azóta se láttam őt.

Hilda gyengéden megkérdezte:

- És nem bántad meg?

- Nem, igazán nem. Tudom, semmire sem fogom vinni a művészetben. Soha nem válik belőlem nagy művész, de boldogok vagyunk ebben a házikóban... megvan mindenünk, ami kell... minden lényeges dolog. S ha meghalok, megkapod az életbiztosításomat.

Szünetet tartott, aztán felkiáltott:

- Most pedig itt van... *ez!*

Nyitott tenyerével rácsapott a levélre.

- Sajnálom, hogy apád egyáltalán megírta ezt a levelet, ha ennyire felidegesít téged - mondta Hilda.

David, mint aki nem is hallja, így folytatta:

- Arra kér, vigyem el a feleségemet karácsonyra, hogy valamennyien együtt legyünk az ünnepeken, az egész család! Mit jelenthet ez?

Hilda eltöprengett:

- Nem lehetséges, hogy semmi rendkívülit? David kérdően nézett az asszonyra.

- Úgy értem - magyarázta Hilda mosolyogva -, hogy apád egyre öregebb. Kezd érzelmessé válni a családi kötelékekkel kapcsolatban. Tudod, megtörténik az ilyesmi.

- Lehetséges - mondta lassan David.

- Öreg ember és magányos.

A férfi gyors pillantást vetett rá:

- Ugye, azt akarod, hogy elmenjek, Hilda?

- Szerintem hiba... ha az ember nem tesz eleget egy kérésnek - felelte lassan az asszony. - Tudom, régimódi vagyok, de miért ne törekedjünk a békességre és jóakaratra karácsony idején?

- Azok után, amit elmondtam neked?

- Tudom, drágám, tudom. De az már a *múlté*. Már megtörtént és elmúlt.

- De nem az én számomra.

- Nem, *mert te nem akarod elmúlnak tekinteni*. Állandóan ébren tartod magadban a múltat.

- Nem tudom elfelejteni.

- Nem *akarod* elfelejteni. Talán így érted, David.

A férfi ajka kemény vonallá keskenyedett.

- Mi, Leek, ilyenek vagyunk. Evekig nem felejtünk el valamit, rágódunk rajta, ébren tartjuk magunkban.

- És erre büszkének kell lenni? - kérdezte Hilda kissé türelmetlenül. - Nekem nem ez a véleményem!

A férfi elgondolkodva pillantott rá. Némi tartózkodással kérdezte:

- Szóval te nem sokra értékeled a hűséget... hogy az ember hűséges egy emlékhez?

Hilda lassan felelte:

- Én abban hiszek, hogy a *jelen* a fontos, nem

a múlt! Végezni kell a múlttal. Ha mindenáron ébren akarjuk tartani a múltat, azt hiszem, a végén már csak eltorzítva, teljesen felnagyítva... hamis szemszögből látjuk.

- Tökéletesen emlékszem minden szóra, minden eseményre, ami akkoriban történt! - kiáltotta David szenvedélyesen.

- Persze. Csakhogy nem kellene emlékezned, drágám! Ez nem természetes dolog! Egy gyerek ítélőképességével méred fel a múltat, ahelyett hogy egy férfi józan szemléletével tekintenél vissza rá.

- Mi lenne a különbség? - kérdezte David.

Hilda habozott. Tudta, hogy nem bölcs dolog folytatni, de egy s más már nagyon régen kíváncskozott belőle.

- Azt hiszem - jelentette ki végül -, hogy te úgy tekintesz apádra, mint egy mumusra. A gonoszság jelképévé torzítod. S ha most találkozol vele, valószínűleg rájössz, hogy teljesen hétköznapi ember, akit ugyan magával ragadott az indulat, akinek az élete távolról sem volt feddhetetlen, de azért mégiscsak *ember*... nem pedig emberfeletti szörnyeteg!

- Te ezt nem érted! Ahogy anyámmal bánt, az...
Hilda komoly hangon mondta:

- Van egy bizonyosfajta béketűrés... engedékenység... amely a legrosszabbat hozza ki egy férfiből, pedig ugyanez a férfi, ha bátorsággal és határozottsággal kerülne szembe, egészen más emberré válnék!

- Szóval szerinted anyám hibája volt, hogy...

Hilda azonnal közbeavatott:

- Nem, természetesen erről szó sincs! Semmi kétségem afelől, hogy apád valóban nagyon rosszul bánt anyáddal, csakhogy a házasság egé-

szén különös dolog, s kétlem, hogy bárki kívülállónak - akár a házasságból származó gyermeknek is - joga lenne ítélkeznie fölötte. Amellett, bárhogyan neheztelsz is, mindez már nem segít anyádon. *Mindez* már a múlté! Csak egy betegeskedő öregember maradt az egészből, aki arra kéri a fiát, hogy látogasson haza karácsonyra.

- S te azt akarod, hogy menjek?

Hilda habozott, aztán hirtelen meggondolta magát.

- Igen - bólintott -, azt akarom. Azt akarom, hogy menj, és temesd el a mumust egyszer s mindenkorra.

5

George Lee, Westeringham országgyűlési képviselője, negyvenegy éves, kissé testes ember volt. Világoskék szemében állandóan enyhe gyanakvás ült, álla keményen előreugrott, s lassan, fontoskodva beszélt.

Most éppen nyomatékosan kijelentette:

- Mondtam már neked, Magdalene, *kötelességemnek* tartom elmenni.

Felesége türelmetlenül megvonta a vállát.

Karcsú, platinaszőke teremtés volt, a szemöldöke kiszedve, arca tojásdad. Néha teljesen kifejezéstelenné tudott válni az arca, mint e pillanatban is.

- Drágám - mondta -, biztos vagyok benne, hogy borzalmas lesz.

- Azonkívül - folytatta George Lee, és arca felragyogott, mint akinek valami pompás ötlet jutott az eszébe - így egy csomó pénzt megtakarítunk.

A karácsony mindig annyi kiadással jár. A cselédek fizetés nélküli szabadságra mehetnek, s csak a kosztjukat kell fedeznünk.

- Hát jó! - sóhajtott Magdalene. - Végül is a karácsony mindenhol borzalmas.

- Persze, azt hiszem - mondta George, saját gondolatmenetét folytatva -, számítanak a karácsonyi vacsorára. De pulyka helyett talán egy szép darab marhahús is megteszi.

- A cselédek? Ó, George, ne légy már olyan kicsinyes. Mindig csak a pénzzel törődsz.

- Valakinek csak kell törődnie vele - jelentette ki George.

- Igen, de olyan nevetséges ilyen zsugorgatva innen lecsípni, onnan összekaparni valamit. Miért nem veszed rá apádat, hogy valamivel több pénzt adjon?

- Már így is szép járadékot kapok tőle.

- Szörnyű, hogy valaki ennyire az apjától függjön, mint te! Igazán rád írathatna egy nagyobb összeget.

- Neki nem ilyenek az elképzelései.

Magdalene a férjére nézett. Mogyoróbarna szeme hirtelen élessé, keménnyé vált. A kifejezéstelen, tojásdad arcba most értelem költözött.

- Ugye borzasztóan gazdag, George? Legalábbis milliomos!

- Azt hiszem, többje van kétmilliónál is.

Az asszony irigyen sóhajtott.

- Hogy szerezte a pénzét? Dél-Afrikában, igaz?

- Igen, ott alapozta meg a vagyonát, még fiatal korában. Nagyrészt gyémánttal.

- Jaj, de izgalmas! - kiáltotta Magdalene.

- Aztán visszatért Angliába, befektette a pénzét, s a vagyona megkétszereződött, talán háromszorosára is nőtt, azt hiszem.

- Es kié lesz, ha meghal? - kérdezte Magdalene.

- Apa nemigen beszél erről. Természetesen az ember nem kérdezheti meg nyíltan. Úgy vélem, a pénz jórészt Alfredre és rám száll. Persze Alfredé lesz a nagyobbik rész.

- De hiszen vannak még testvéreid rajta kívül is.

- Igen, David, az öcsém. De nem hinném, hogy rá valami sokat hagyna. Megszökött otthonról, művészettel vagy valami efféle ostobasággal akart foglalkozni. Azt hiszem, apa figyelmeztette, hogy kizárja a végrendeletéből, de David azt mondta, őt nem érdekli.

- Milyen ostoba! - kiáltott fel Magdalene megvetően.

- Volt egy nővérem is, Jennifer. Megszökött egy külföldivel, valami spanyol művésszel, aki David barátja volt. Jennifer egy éve halt meg. Van egy lánya, azt hiszem. Lehet, hogy apa rá is hagy egy kis pénzt, de sokat nem. Aztán persze ott van még Harry...

Egy kicsit zavartan abbahagyta.

- Harry? - csodálkozott Magdalene. - Harry kicsoda?

- Ó, khm... hát ő is a bátyám.

- Soha nem tudtam, hogy van még egy bátyád.

- Drágám, Harry... khm... nemigen öregbítette a hírnevünket. Nem szoktunk beszélni róla. Szégyentelenül viselkedett. Jó néhány éve nem is hallottunk már felőle. Valószínűleg meghalt.

Magdalene hirtelen felnevetett.

- Mi az? Mit nevetsz?

- Csak az jutott eszembe - mondta az asszony -, milyen furcsa, hogy neked... *neked*, George, egy rossz hírű bátyád legyen. Hiszen te olyan feddhetetlen vagy.

- Remélem is - jelentette ki George hűvösen.
Az asszony szeme összeszűkült:

- Attól tartok azonban, hogy apád már kevésbé feddhetetlen.

- Nahát, Magdalene!

- Néha olyanokat mond, hogy egészen kellemtelenül érzem magam.

George méltatlankodott:

- Nahát, Magdalene, csodálkozom rajtad. Vajon... khm... vajon Lydia is úgy érzi?

- Lydiának soha nem mond olyan dolgokat - mondta mérgesen Magdalene. - Nem - tette hozzá -, neki soha nem mond olyasmit. Fogalmam sincs, miért.

George hirtelen ránézett, aztán elkapta róla a pillantását.

- Nos - mondta bizonytalanul -, az embernek elnézőnek kell lennie. Apa korában... s amilyen beteges-

Nem fejezte be a mondatot. Magdalene kérdően nézett rá.

- Csakugyan olyan... olyan beteg?

- Ó, azt *éppen* nem mondanám. Meglepően keménykötésű. Mindenesetre, ha maga körül akarja tudni a családot karácsonykor, azt hiszem, az a helyes, ha elmegyünk. Talán ez az utolsó karácsonya.

- Mondod te, George - jegyezte meg az asszony élesen -, valójában azonban évekig élhet még.

Férje elképedve hebegte:

- Hát igen... persze hogy élhet.

Magdalene elfordult.

- Hát jó - mondta -, azt hiszem, csakugyan az a helyes, ha elmegyünk.

- Semmi kétségem nincs efelől.

- Csak ne viszolyognék tőle annyira. De Alfred olyan unalmas, Lydia pedig annyira lenéz.

- Képtelenség.

- Pedig így van. Azonkívül ki nem állhatom azt az undok szolgát.

- Az öreg Tressiliant?

- Dehogy, Horburyt. Úgy settenkedik, magában somolyogva, mint egy macska.

- Nahát, Magdalene, nem értem, mit törődsz Horburyvel egyáltalán.

- Egyszerűen az idegeimre megy. Ennyi az egész. De hát nem fontos. El kell mennünk, belátom. Nem bánthatjuk meg az öreget.

- Nem hát, ez a lényeg. Ami pedig a cselédek karácsonyi vacsoráját illeti...

- Ne, George, majd később. Felhívom Lydiát, és megmondom neki, hogy holnap az öt húszas vonattal érkezünk.

Magdalene gyorsan kisetett a szobából. Miután telefonált, felment a szobájába, és leült az íróasztala elé. Leengedte a fedelét, és kotorászni kezdett a rekeszekben. Össze-vissza hányt számlahalmok kerültek elő belőlük. Magdalene kezdte szétválogatni őket, megpróbált rendet rakni közöttük. Végül türelmetlen sóhajjal összekötözte valamennyit, és visszalökte oda, ahonnan előkerültek. Kezét végighúzta sima, platinaszőke haján.

- Mi a csodát csináljak? - mormolta magában.

6

Gorston Hall első emeletén hosszú folyosó vezetett a ház előtti kocsifelhajtóra néző, nagy szobához. A szobát túldíszített, régimódi stílusban

rendezték be. Súlyos brokátapéta, gazdag, bőrrrel bevont karosszékek, hatalmas, domborművű, sárkányokkal díszített vázák, bronzszobrok... Minden pompás, drága és súlyos volt.

- Egy hatalmas karosszékekben, amely valamennyi szék közül a legnagyobb és legimpozánsabb volt, törékeny, összetöpörödött öregember ült. Hosszú, karomszerű keze a szék karján nyugodott. Mellette aranyfejű bot. Régi, kopott, kék köntöst viselt. Lábán posztópapucs. Haja fehér volt, arcbőre sárgás.

Kopott, jelentéktelen figurának nézte volna bárki. De büszke sasorra, sötét, életteli szeme arra készítette a szemlélőt, hogy megváltoztassa a véleményét. Ebben az emberben tűz volt, életerő és energia.

Az öreg Simeon Lee vihogott magában, hirtelen, magas hangon felvihogott roppant mulatságában.

Azt kérdezte:

- Átadta az üzenetemet Mrs. Alfrednek, hé?

Horbury a széke mellett állt. Halk, személytelen hangon felelte:

- Igenis, uram.

- Szó szerint úgy, ahogy én mondtam? Gondolkozzék, szó szerint?

- Igenis, uram. Nem követtem el hibát, uram.

- Nem... maga nem követ el hibákat. Jobb is, ha nem teszi, mert különben megbánja. És mit szólt hozzá Mrs. Alfred, Horbury? Mit szólt hozzá?

Horbury csendesen, személytelenül megismételte az elhangzottakat. Az öregember ismét felvihogott, és összedörzsölte a kezét.

- Kitűnő... Nagyszerű... Nyilván ezen rágódtak egész délután! Nagyszerű. Most pedig beszélni akarok velük. Menjen, és hívja föl őket.

- Igenis, uram.

Horbury hangtalanul haladt át a szobán, és távozott.

- És Horbury...

Az öregember körülnézett, és káromkodott magában.

- Ez az alak úgy mozog, mint a macska. Sosem lehet tudni, hogy hol van.

Ujjaival állát simogatva, mozdulatlanul ült székeben, míg végre kopogtak az ajtón, s belépett Alfred és Lydia.

- Á, tessék, tessék. Ülj ide mellém, Lydia, drágám. Milyen szép piros az arcod.

- Kint voltam a hidegben. Az ember arca később kezd égni tőle.

Alfred megszólalt:

- Hogy érzed magadat, apa? Jól pihentél délután?

- Elsőrangúan, elsőrangúan. A régi időkről álmodtam. Még mielőtt megnősültem, és a társadalom oszlopos tagjává váltam.

Hirtelen kuncogva felnevetett.

Menye udvarias figyelemmel ült, s mosolyogva hallgatta. Alfred megkérdezte:

- Mit jelent ez, apa, hogy még két személyt várunk karácsonyra?

- Ja, igen, el kell mondanom nektek. Pompás karácsony lesz számomra ez az idej, pompás karácsony. Hadd látom csak, George jön és Magdalene...

Lydia közbeszólt:

- Igen, holnap érkeznek az öt húszassal.

Az öreg Simeon folytatta:

- A híres-nevezetes George! Fölfuvalkodott szószátyár! De *mégiscsak* a fiam.

Most Alfred szólt közbe:

- A választói szeretik.
- Simeon megint felvihogott.
- Talán azt hiszik, hogy becsületes! Olyan Lee még nem született, aki becsületes.
- Nahát igazán, apa.
- Téged kivéve, fiam. Téged kivéve.
- És David? - kérdezte Lydia.
- Hát igen, David. Kíváncsi vagyok a fiúra ennyi év után. Olyan érzelgős fickó volt. Vajon milyen a felesége? Mindenesetre ő legalább nem egy magánál húsz évvel fiatalabb lányt vett feleségül, mint az a féleszű George!
- Hilda nagyon kedves levelet írt - jegyezte meg Lydia. - Éppen most kaptam tőle egy táviratot is, amelyben megerősíti, hogy egész biztosan jönnek holnap.

Apósa éles, metsző pillantást vetett rá.

Aztán felnevetett.

- Lydiát soha nem tudom kihozni a sodrából - jelentette ki. - Ezt a javadra írom, Lydia, jófajta asszony vagy. A származásból minden kitűnik. Én aztán csak tudom. Bár furcsa dolog az átöröklés. Csak egyiketek hasonlít rám... csak egyetlenegy az egész bagázsból.

Szeme villogott.

- Na, találjátok ki, ki jön még karácsonyra?! Hármát találgathattok, és fogadok veletek egy ötfontosban, hogy nem találjátok el.

Egyik arcra a másikra nézett. Alfred rosszalóan jegyezte meg:

- Horbury azt mondta, egy fiatal hölgyet vársz.
- S az oldaladat majd kifúrja a kíváncsiság... azt elhiszem. Pilar bármelyik pillanatban megérkezhet. Utasítást adtam, hogy a kocsit menjen eléje.

Alfred élesen kérdezte:

- *Pilar?*

Simeon nyugodtan mondta:

- Pilar Estravados. Jennifer leánya. Az unokám. Kíváncsi vagyok rá, milyen.

Alfred felkiáltott:

- Jóságos ég, apa, te nem is szóltál nekem, hogy...

Az öregember vigyorgott.

- Nem. Gondoltam, titokban tartom. Megbíz-
tam Charltont, hogy írjon neki, és hívja meg.

Alfred sértődött, szemrehányó hangon ismé-
telte:

- Nem is szóltál nekem...

Apja komisz vigyorgással jelentette ki:

- Az elrontotta volna a meglepetést. Vajon mi-
lyen lesz, ha ismét egy fiatal teremtes él ebben a
házban? Sohasem láttam Estravadost. Kíváncsi
vagyok, kire hasonlít a lány, az anyjára vagy az ap-
jára?

- Biztos vagy benne, hogy okos dolog ez, apa?

- kezdte Alfred. - Ha jól meggondoljuk...

Az öregember félbeszakította:

- Óvatosság... túlságosan óvatos vagy te, Alf-
red! Mindig is az voltál! Engem nem ilyen fából fá-
ragtak. Az ember tegye azt, amit akar, a fenébe
is! Ez az én véleményem! Ez a lány az unokám...
az egyetlen unoka a családban! Nem érdekel, ki
volt az apja, és mit követett el. Ez a lány az én hú-
som és vérem! S úgy jön, hogy végleg ide is köl-
tözik hozzám.

- Végleg ideköltözik? - kérdezte metszően Ly-
dia.

Simeon gyors pillantást vetett az asszonyra.

- Van valami kifogásod ellene?

Lydia megrázta a fejét. Mosolyogva felelte:

- Nemigen lehet kifogásom az ellen, ha a tulaj-

don házadba meghívsz valakit. Igaz? Nem, csak... a lány miatt vannak kétségeim.

- A lány miatt? Hogy érted ezt?

- Hogy vajon jól érzi-e majd magát itt?

Az öreg Simeon felvetette a fejét.

- Egyetlen fillérje sincs. Nyilvánvalóan hálás lesz!

Lydia megvonta a vállát.

Simeon Alfredhez fordult:

- Érted már? Pompás karácsony lesz ez! Valamennyi gyermekem itt lesz körülöttem! *Valamennyi* gyermekem! Tessék, Alfred, ez majd nyomra vezet. Most találd ki, ki a másik vendég.

Alfred rábámult.

- Valamennyi gyermekem! Találd ki, fiam! Hát Harry, természetesen. Harry öcséd!

Alfred elsápadt. Azt dadogta:

- Harry... az nem lehet, hogy Harry...

- De bizony, Harry!

- De hiszen azt hittük, hogy meghalt.

- Ő ugyan nem!

- És te, te visszafogadod? Azok után, ami történt?

- A tékozló fiú, mi? Igazad van. A hízott tulok! Le kell vágnunk a hízott tulkot, Alfred! Pompás fogadtatást kell rendeznünk Harrynek.

Alfred azt sziszegte:

- Gyalázatosan viselkedett... veled... és valamennyiünkkel. Harry...

- Felesleges felsorolnod a vétkeit! Hosszú lista lenne, de mint tudod, karácsony a megbocsátás ideje! Isten hozta a tékozló fiút otthonába.

Alfred felállt. Azt mormolta:

- Hát ez bizony... megrendített. Álmomban sem jutott volna eszembe, hogy Harry valaha is átlépje ismét ennek a háznak a küszöbét.

Simeon előrehajolt:

- Te sosem szeretted Harryt - mondta lágyan.

- Azok után, ahogy veled szemben viselkedett...

Simeon vihogott. Aztán így szólt:

- A, karácsony tiszteletére borítsunk fátylat a mültra, igaz, Lydia?

Lydia is sápadt volt. Szárazon felelte:

- Úgy látom, az idén sokat foglalkozol a karácsonnyal!

- Magam körül akarom tudni a családomat. Békesség és jóakarát. Öregember vagyok. Már mentek, drágáim?

Alfred kisietett. Lydia habozott egy percre, mielőtt követte.

Simeon a távozó alak után intett fejével.

- Felidegesítette a dolog. Harry meg ő sosem jöttek ki egymással. Harry mindig gúnyolódott Alfreddel. „*Lassan, de biztosan*”-nak hívta.

Lydia ajka megnyílt Mondani akart valamit, de mikor észrevette az öregember mohó arc kifejezését, hirtelen visszatartotta magát. Erezte, hogy önuralma csalódást okoz apósának, ezért csak annyit mondott:

- A nyúl meg a teknősbéka esete. Persze a versenyt a teknősbéka nyeri meg.

- Nem mindig - mondta Simeon -, nem mindig, drága Lydiám.

Az asszony még mindig mosolyogva felelte:

- Bocsáss meg, Alfred után kell mennem. A hirtelen izgalmak megártottak neki.

Simeon vihogott.

- Igen, Alfred sosem kedvelte a változásokat. Mindig a megszokás embere volt.

Lydia megjegyezte:

- Alfred nagyon ragaszkodik hozzád.

- Te pedig furcsállod ezt, ugye?
- Néha - ismerte be az asszony - igen.

Kiment a szobából.

Simeon utánanézett.

Halkan nevetgélt magában, és összedörzsölte a kezét.

- Ez elszórakoztat - mondta. - Ez még mindig elszórakoztat. Elvezni fogom ezt a karácsonyt.

Erőlködve feltápáskodott, s a botja segítségével végigcsoszogott a szobán.

A szoba sarkában álló nagy páncélszekrényhez lépett. Megforgatta a kombinációs zárat. Az ajtó feltárult, s az öreg remegő ujjakkal keresgélni kezdett benne.

Kivett egy kis szarvasbőr zacskót, kinyitotta, belementette kezét, s átpergetett ujjai között egy csomó csiszolatlan gyémántot.

- Nocsak, szépségeim, nocsak... Még mindig ugyanazok vagytok... az én régi barátaim. Azok voltak a jó idők... azok... Titeket nem fognak lecsiszolni és megmetszeni, barátaim. *Ti* nem fogjátok asszonyok nyakát, ujját díszíteni, vagy a fülükben csüngeni. *Ti* az *enyémek* vagytok! Kedves, régi barátaim! Mi tudunk egy-két dolgot, ti meg én. Azt mondják, beteg és öreg vagyok. De még nincs végem! Az öreg kutyaiban van még élet. S még kicsikarok az élettől egy kis szórakozást. Még egy kis szórakozást...

December huszonharmadika

1

Tressilian kiment a csengetésre. Szokatlanul erőszakosan csengettek, s most, még mielőtt a halion lassan átcsoszogva odaérhetett volna, a csengő ismét felsivített.

Tressilian elvörösödött. Hogy lehet ilyen türelmetlenül, modortalanul csengetni egy úri házbán? Ha megint valami betlehemesek, hát jól el látja a bajukat.

Az ajtó felső részének üvegén át széles karimájú kalapot viselő, nagydarab férfi árnyképét pillantotta meg. Kinyitotta az ajtót. Ahogy képzelte, rikító mintás öltönyt viselő, közönséges külsejű idegen állt előtte. A szemtelen koldusa!

- Az ördögbe is, hiszen ez Tressilian! - kiáltotta az idegen. - Hogy van, Tressilian?

Tressilian rábámult, mély lélegzetet vett, ismét rábámult. A merész, gögös áll, a magas nyergű orr, a gondtalan pillantás. Igen, évekkkel ezelőtt is ilyen volt. Talán nem ennyire jellegzetes, de...

Levegő után kapkodva szólalt meg:

- Mr. Harry!

- Úgy tűnik, mintha megijedt volna tőlem. Miért? Hiszen vártak, vagy nem?

- Igen, uram, hogyne. Természetesen, uram.

- Akkor miért tesz úgy, mintha megijesztettem volna?

Harry egy-két lépést hátrált, és felnézett a házra. Jó, szilárd, vöröstégla épület, híján minden fantáziának, de szilárd.

- Még mindig ugyanaz a ronda, öreg udvarház
- jegyezte meg. - De azért csak áll, és ez a lényeg.
Hogy van apám, Tressilian?

- Kicsit betegeskedik, uram. Csak a szobájában tartózkodik, és nem mozog túlságosan sokat. De azért, ha mindent tekintetbe veszünk, igazán kitűnő állapotban van.

- A vén bűnös.

Harry Lee belépett, hagyta, hogy Tressilian elvegye a sálját és kissé színpadias kalapját.

- És hogy van az én kedves bátyám, Alfred, Tressilian?

- Kitűnően, uram.

Harry vigyorgott.

- Alig várja, hogy találkozzunk, mi?

- Úgy vélem, uram.

- Én bizony nem. Pontosán ellenkezőleg. Fogadok, csúnya megrázkódtatás volt számára, hogy előkerültem! Alfred meg én sose jöttünk ki egymással. Olvasgatja-e még a Bibliáját, Tressilian?

- Nos, igen, uram, néhanapján, uram.

- Emlékszik a tékozló fiú hazatérésére? A jó testvér nem örült neki, emlékszik? Egyáltalán nem örült neki! A jó öreg, otthon ülő Alfred sem örül, fogadok.

Tressilian lepillantva tulajdon orrára, hallgatott. Nyársat nyelt tartása tiltakozást fejezett ki. Harry megpaskolta a vállát.

- Vezessen, öregem! - kiáltotta. - Vár a hízott tulok! Vezessen csak.

Tressilian azt mormolta:

- Erre parancsoljon, uram, a szalonba. Nem tudom biztosan, hol tartózkodnak az urak... Nem küldhetek ön elé, minthogy nem tudták, mikor érkezik.

Harry bólintott. Követte Tressiliant a halion át, s menet közben körülnézett.

- Minden múzeumi darab megvan még, azt látom - jegyezte meg. - Azt hiszem, semmi nem változott húsz év alatt, amióta elmentem.

Követte Tressiliant a szalonba. Az öregember meghajolt.

- Azonnal megkeresem Mr. Alfredet vagy a nagyságos asszonyt - azzal kisietett.

Harry Lee fel s alá kezdett járkálni a szobában, aztán egyszerre csak megállt, s rámeredt az egyik ablakpárkányon ülő lányra. Pillantása hitetlenkedve vándorolt a fekete hajról az egzotikus, elefántcsontszínű arcra.

- Atyaúristen! - kiáltott fel. - Maga csak nem atyám hetedik és legszebb felesége?

Pilar lecsúszott a párkányról, és feléje indult.

- Pilar Estravados vagyok - közölte. - Maga pedig biztosan Harry bátyám, anyám bátyja.

Harry még mindig bámulva mondta:

- Szóval maga az! Jenny leánya.

- Miért kérdezte - kíváncsiskodott Pilar -, hogy én vagyok-e az apja hetedik felesége? Igazán hat felesége volt?

Harry felnevetett.

- Nem, azt hiszem, csak egy volt hivatalosan. Mos, Pil... hogy is hívják?

- Pilar.

- Nos, Pilar, igazán kellemes változatosság egy ilyen virágzó teremtést látni ebben a mauzóleumban, mint maga.

- Ebben a mauz... hogy mondta?

- Ebben a kitömött pojacáknak való múzeumban! Szerintem mindig is rohadt egy ház volt ez! Most, hogy újra itt vagyok, rohadtabbnak látom, mint valaha!

Pilar döbbenetesen tiltakozott:

- Ó, nem, hiszen olyan szép itt minden. A pompás bútorok meg a szőnyegek. Mindenhol annyi vastag szőnyeg... és ez a rengeteg dísz tárgy. Mindenképp a legjobb, és minden olyan gazdag.

- Ebben igaz van - helyeselt vigyorogva Harry. Mulatva pillantott a lányra. - Tudja, gyönyörűség magát elképzelni a kellős közepén ennek a...

Hirtelen abbahagyta, mert Lydia sietett be a szobába.

Az asszony egyenesen hozzálépett.

- Isten hozott, Harry. Én Lydia vagyok, Alfred felesége.

- Hello, Lydia - kezét fogott az asszonnal. Gyors pillantással, elismerően mérte fel szép járását, olyan kevés a jó mozgású nő, s okos, kifejező arcát.

A maga részéről Lydia is felbecsülte a férfit.

Ijesztően kemény fickónak tűnik - gondolta magában -, de mégis vonzó. Nem bíznék benne egy fikarcnyit sem...

Mosolyogva mondta:

- Milyennek látsz mindent ennyi év után? Egészen másnak, vagy minden ugyanolyan, mint volt?

- Majdnem olyan, mint régen. - A férfi körülnézett. - Ez a szoba megváltozott.

- Ó, többször is átrendeztük.

A férfi folytatta.

- Úgy értem, te változtattad meg. Teljesen... mássá tetted.

- Igen, remélem, hogy...

Harry Lydiára vigyorgott, s a hirtelen, csintalan vigyor az asszonyt riasztó módon az emeleten levő öregemberre emlékeztette.

- Most sokkal elegánsabb! Hallottam valahol, hogy Alfred olyan lányt vett feleségül, akinek az ősei Hódító Vilmostal jöttek be az országba.

Lydia mosolygott. Aztán bólintott.

- Azt hiszem. De azóta már meglehetősen alább adták.

Harry témát változtatott:

- Hogy van az öreg Alfred? Még mindig ugyanaz az áldott jó, óvatos duhaj az öreg fiú?

- Fogalmam sincs róla, hogy úgy találod-e majd, hogy megváltozott, vagy sem.

- Hogy vannak a többiek? Szanaszét élnek az országban?

- Nem... tudod, valamennyien hazajönnek karácsonyra.

Harry szeme tágra nyílt.

- Szabályszerűen összegyűl a család karácsonyra? És mit szól ehhez az öreg? Nem nagyon dúltak benne az érzések annak idején. Arra se nagyon emlékszem, hogy sokat törődött volna a családjával. Nagyon meg kellett változnia!

- Talán - Lydia hangja szárazon csengett.

Pilar, nagy szemét tágra nyitva, csak bámult érdeklődve.

Harry tovább kérdezősködött:

- És az öreg George? Még mindig olyan zsugori? Hogy tudott ugatni, ha egy fillértől is meg kellett válnia a zsebpénzéből.

Lydia megjegyezte:

- George a Parlament tagja. Westeringham országgyűlési képviselője.

- Micsoda? Popeye a Parlamentben? Úristen, hát ez jó!

Harry hátravetette a fejét, és nevetett.

Zengő, sztentori nevetés volt, féktelennek és nyersnek hangzott a szoba meghitt légkörében.

Pilar visszafogta a lélegzetét. Lydia egy csöppet hátrahőkölt.

Aztán, valami mozgást észlelve maga mögött, Harry hirtelen abbahagyta a nevetést, és gyorsan megfordult. Nem hallotta, hogy valaki bejött a szobába, de Alfred ott állt csendesen mögötte. Különös arckifejezéssel nézte.

Harry egy percig csak állt, aztán lassan mosoly terült el az arcán. Egy lépést tett előre.

- Nahát - kiáltotta -, hiszen ez Alfred!

Alfred bólintott.

- Helló, Harry - mondta.

Egymást szemlélve álltak. Lydia visszatartotta a lélegzetét. Átvillant az agyán:

- Milyen nevetséges! Úgy figyelik egymást... mint két kutya...

Pilar egyre jobban bámult. Neki az jutott eszébe:

- Milyen ostobán állnak ott... Hát miért nem ölelik meg egymást? Nem, persze, az angolok nem ölelkeznek. De legalább *mondhatnának* valamit. Miért csak *néznek* egymásra?

Végül Harry szólalt meg:

- Nahát, nahát, furcsa érzés újra itt lenni!

- Igen... magam is azt hiszem. Jó néhány éve, hogy... elmentél.

Harry fölvetette a fejét. Ujjaival az állkapcsát simogatta, azzal a megszokott mozdulattal, amely valahogy harciasságot fejezett ki.

- Igen - jelentette ki -, örülök, hogy - megállt, a nyomatékosság kedvéért - *hazajöttem*.

- Azt hiszem, nagyon komisz ember voltam - jelentette ki Simeon Lee.

Hátradőlt a székében. Fölemelte az állát, s egyik ujjával elgondolkozva cirógatta állkapcsát. Előtte lobogott és táncolt a hatalmas tűz, amellelt ült Pilar, kezében kis keménypapír ellenzőt tartva. Ezzel védte arcát a lobogó melegtől. Időnként meglegyezte magát vele hajlékony csuklóját ide-oda mozgatva. Simeon elégedetten nézte a lányt.

Pilar jelenléte arra ösztökélte, hogy tovább beszéljen, bár inkább csak önmagának, mint a lánynak.

- Igen - folytatta -, komisz ember voltam. Mit szólsz hozzá, Pilar?

A lány megvonta a vállát. Aztán azt mondta:

- Minden férfi komisz. Az apácák azt mondják. Azért kell imádkoznunk értük.

- Ó, csakhogy én komiszabb voltam, mint legtöbben - nevetett Simeon. - És nem is bánom, tudod. Nem, nem bánok semmit. Élveztem az életet... minden percét! Azt mondják, az ember megbánja a bűneit, ha megöregszik. Ez maszlag. Én ugyan nem bánom meg a bűneimet. S amint mondtam neked, csaknem valamennyit elkövettem... az összes régi, jó bűnöket! Csaltam, loptam és hazudtam... Te jó ég, hát igen! S az asszonyok! Egyszer mesélt nekem valaki egy arab főnökről, aki negyven fiából állította ki a testőrségét, s valamennyien körülbelül egyidősek voltak! Az ám! Negyven fiú! Negyvenről ugyan nem tudok, de azért fogadok, ha utánanéznék, egészen szép testőrség telnék ki a porontyaimból. Hé, Pilar, mit szólsz mindehhez? Megbotránkoztál?

Pilar csak nézte.

- Nem, miért botránkoznék meg? A férfiak mindig a nőkre vágynak. Apám is ilyen volt. Gyakran ezért olyan boldogtalanok a férjes asszonyok, ezért járnak a templomba imádkozni.

Az öreg Simeon összehúzta a szemöldökét.

- Én is boldogtalanná tettem Adelaide-et - mondta. Csaknem suttogott, inkább önmagának. - Úristen, micsoda nő volt, amikor feleségül vettem! Rózsásfehér bőrű és olyan csinos, amelyet csak el lehet képzelni... Később pedig? Mindig csak sírt és nyavalygott. A férfiakba belebújik az ördög, ha a feleségük örökké csak sírdogál... Egy csöpp bátorság sem volt benne, ez volt a baj Adelaide-del. Bár szembeszállt volna velem! De sose tette... egyetlenegyszer sem. Amikor feleségül vettem, azt hittem, hozzásegít majd, hogy megállapodjak, családot alapítsak... véget vessek a régi életemnek...

Hanga elhalt. Csak bámult, belebámult a lobogó tűz közepébe.

- Családot alapítani... Úristen, ilyen családot!
- Hirtelen mérgében metsző, sipító nevetést hallatott. - Hát nézd meg őket... nézd meg őket! Egyetlenegy sincs köztük, akiben az életem folytatását látnám. Mi a baj velük? Az én véremből egy csöpp sem csörgedezik az ereikben! Egyetlen igazi férfi sincs közöttük, akár a törvényeseket, akár a törvényteleneket nézzük. Vegyük például Alfredet... magasságos ég, hogy unom Alfredet! Amint rám néz a kutyaszemével. Kész mindent megtenni, amit csak kérek. Atya-úristen, micsoda bolond! Ma, Lydia, a felesége, hát Lydiát kedvelem. Benne aztán van tűz. Bár ő nem kedvel engem. Nem, nem kedvel. De el kell viselnie, a miatt a tökféjú Alfred miatt. - A tűz

mellett ülő lányra pillantott. - Pilar... tartsd az eszedben, semmi sem olyan unalmas, mint a ragaszkodás.

Pilar rámosolygott. Az öreg folytatta, felengedve a lányból áradó fiatalságtól és sugárzó nőieségtől.

- George? Micsoda George? Egy fadarab. Egy kitömött tőkehal! Nagyképmű szószátyár, se esze, se jelleme... csak a pénz érdekli. David? David mindig bolond volt... bolond és álmodozó. Mama fiacskája, David mindig is az volt. Az egyetlen értelmes dolog, amit valaha is tett, hogy feleségül vette azt az erős, megbízható nőt. - Kezét egy csattanással a szék szélére csapta. - Harry ér a legtöbbet közülük. Szegény öreg Harry, a rossz fiú. Mindenesetre ő legalább él!

Pilar bólintott.

- Igen, olyan kedves. Hátraveti a fejét és nevet, hangosan nevet. Ó, én igazán nagyon szeretem.

Az öregember ránézett.

- Igen, csakugyan, Pilar? Harry mindig értett a lányokhoz. Ebben rám hasonlít. - Heherészni kezdett. - Pompás életet éltem... igazán pompás életet. Megkaptam mindent.

Pilar megszólalt:

- Van egy közmondás Spanyolországban. Így hangzik: *Isten azt mondja, szerezd meg, amit akarsz, aztán fizess érte.*

Simeon megelégedése jeléül rácsapott a szék karfájára.

- Hát ez jó! Ebben van valami. Szerezd meg, amit akarsz... Én azt tettem... egész életemben... megszereztem, amit akartam...

Pilar magas, tiszta hangján hirtelen érdeklődve kérdezte:

- És meg is fizettél érte?

Simeon már nem nevetgélt. Felült, s a lányra bámult. - Mit mondasz? - kérdezte.

- Azt kérdeztem, hogy megfizettél-e érte, nagy-
apa?

Simeon Lee lassan tagolta:

- Nem is tudom...

Aztán, öklével a szék karfájára vágva, hirtelen megdühödve ráripakodott:

- Hogy jut eszedbe ilyet kérdezni, te lány?
Hogy jut eszedbe?

Pilar nyugodtan felelte:

- Csak kíváncsi voltam rá.

Ellenzőt tartó keze megállt. Szeme titokzato-
san sötétlett. Fejét hátravetve ült, öntudatosan,
nőiességének tudatában.

Simeon felkiáltott:

- Te ördögporonty!

Pilar lágyan felelte:

- De azért te szeretsz engem, nagyapa. Örülsz
neki, hogy itt ülök veled.

- Igen, örülök - ismerte el Simeon. - Jó ideje
nem volt a közelemben senki, aki ilyen szép és
fiatal... Jót tesz nekem, felmelegíti öreg csont-
jaimat... S végül is te a tulajdon húsom és vérem
vagy... Ez a Jennifer javára szól, a végén kide-
rül, hogy még ő ért a legtöbbet az egész bagázs-
ból.

Pilar csak mosolygott.

- Vigyázz, nem csaphatsz be - folytatta Si-
meon -, tudom, miért ülsz itt olyan türelmesen,
és hallgatsz engem naphosszat. A pénzem mi-
att... csak a pénzem miatt... Vagy meg akarod ját-
szani, hogy szereted öreg nagyapádat?

- Nem - mondta Pilar -, nem szeretlek. De ked-
vellek. Igazán kedvellek. El kell hinned, mert ez az
igazság. Magam is úgy vélem, hogy komisz em-

ber lehettél, de nekem ez is tetszik. Sokkal valószínűsőbb vagy, mint bárki más ebben a házban. Érdekes dolgokat tudsz mesélni. Sokat utaztál, és kalandos életet éltél. Ha férfi volnék, rád szeretnék hasonlítani.

Simeon bólintott.

- Igen, azt elhiszem... Mindig azt mondták, cigányvér folyik az ereinkben. A gyermekeimen nemigen látszik meg, Harryt kivéve, de azt hiszem, benned kiütközik. Ide figyelj, én tudok türelmes lenni, ha kell. Egyszer tizenöt évig vártam, hogy leszámoljak valakivel, aki valamit elkövetett ellenem. Ez is jellemző a Leekre... soha nem felejtenek! Bosszút állnak minden sérelemért, ha évekig kell is várniuk. Valamikor egy ember becsapott. Tizenöt évig vártam, míg eljött az alkalom, és akkor lesújtottam. Tönkretettem! Teljesen kifosztottam!

Halkan nevetett.

Pilar megkérdezte:

- Ez Dél-Afrikában történt?

- Igen. Pompás ország az.

- Azóta is jártál ott?

- Öt évvel azután, hogy megházasodtam. Akkor utoljára.

- És azelőtt? Évekig ott éltél?

- Igen.

- Mesélj róla.

Az öreg beszélni kezdett. Pilar, az ellenzővel eltakarva arcát, hallgatta.

Az öreg hangja egyre halkabbá, fáradtabbá vált. Végül azt mondta:

- Várj, mutatok neked valamit. - Óvatosan feltápászkodott. Aztán, botjára támaszkodva, lassan átbotorkált a szobán. Kinyitotta a nagy páncélszekrényt. Megfordult, s magához intette a lányt.

- Na, ide nézz. Tapintsd meg őket, hagyd, hogy átpereregjenek az ujjaid között.

A lány csodálkozó arcára pillantott, és felnevetett.

- Tudod, mik ezek? Gyémántok, gyermekem, gyémántok.

Pilar szeme tágra nyílt, amint fölējük hajolt, s azt mondta:

- De hiszen ezek csak kis kavicsok.

Simeon nevetett.

- Csiszolatlan gyémántok. Amikor kibányásznak őket, akkor még ilyenek.

Pilar hitetlenkedve kérdezte:

- És ha lecsiszolnák, igazi briliánsok lennének?

- Természetesen.

- Ragyognának és szikráznának?

- Ragyognának és szikráznának.

Pilar gyerekesen felkiáltott:

- Ó-ó-ó, nem is tudom elhinni!

Az öreg mulatott magában.

- Pedig igaz.

- Értékesek?

- Meglehetősen értékesek. Nehéz megmondani, mennyit érnek így, lecsiszolatlanul. Mindenesetre ez a kis halom jó néhány ezer fontot ér.

Pilar minden szó között szünetet tartva ismételte:

- Jó néhány... ezer... fontot?

- Mondjuk, kilenc- vagy tízezer fontot... amint látod, meglehetősen nagy kövek.

Pilar tágra nyílt szemmel kérdezte:

- Akkor miért nem adod el őket?

- Mert szeretem, hogy itt vannak.

- De annyi pénz!

- Nincs szükségem pénzre.

- Ó, értem - Pilarra láthatólag mély hatást gyakorolt a dolog.

Aztán tovább kérdezősködött:

- De miért nem csiszoltatod le őket, hogy szépek legyenek?

- Mert nekem így jobban tetszenek. - Zord mosoly telepedett az arcára. Elfordult, motyogni kezdett magában: - Visszavisznek a múltba... ha megérintem őket, ha az ujjaim között pergetem őket... Minden eszembe jut újra, a napfény, az afrikai prérík illata, az ökrök... az öreg Eb... a többi fiú... az esték...

Halkan kopogtak az ajtón.

Simeon a lányhoz fordult. - Tedd vissza a páncélszekrénybe, és csapd be az ajtaját.

- Tessék - mondta aztán hangosan.

Horbury lépett be halkán és tisztelettudóan.

- Az uzsonna tálalva van odalent - jelentette.

3

- Hát itt vagy, David - kiáltott fel Hilda -, már mindenütt kerestelek! Ne ülj ebben a szobában, olyan hideg van itt.

David egy percig nem felelt, csak állt, és egy széket nézett, egy kifakult atlaszselyemmel bevont, alacsony széket. Hirtelen megszólalt:

- Ez anyám széke... Mindig ebben üldögélt... Éppen olyan... Most is éppen olyan, mint volt... Csak persze megfakult már.

Hilda egy cseppnyi rosszállással ráncolta össze homlokát.

- Értem - bólintott. - Gyere ki innen, David. Borzasztó hideg van itt.

David mintha nem is hallotta volna, körülnézett, és folytatta:

- Többnyire ebben a szobában üldögélt. Emlékszem, én ott ültem, azon a zsámolyon, és ő felolvasott nekem. *Óriásölő Jack*, igen, azt olvasta, az *Óriásölő Jack-et* Azt hiszem, hatéves lehettem akkor.

Hilda határozottan belekarolt.

- Gyere vissza a szalonba, drágám. Ezt a szobát nem fűtik.

A férfi engedelmesen megfordult, de az aszszony érezte, hogy remegés fut át rajta.

- Éppen olyan - mormolta. - Most is éppen olyan, mint volt. Mintha megállt volna az idő.

Hilda aggodalmasnak látszott. Vidám, elszánt hangon felkiáltott:

- Vajon hol vannak a többiek? Már csaknem uzsonnaidő van.

David kiszabadította karját, s kinyitott egy ajtót.

- Ebben a szobában egy zongora állt annak idején... Ó, igen, itt is van! Vajon fel van-e hangolva?

Leült, és felemelte a tetejét, ujjait könnyedén végigfuttatva a billentyűkön.

- Igen, úgy látszik, fel szokták hangolni.

Játszani kezdett. Biztos kézzel játszott, a dallam áradt az ujjai alól.

- Mi ez? - kérdezte Hilda. - Mi ez? Ismerősnek tűnik, de nem jut az eszembe mégsem.

- Évek óta nem játszottam már ezt - mondta a férfi. - *Ő* szokta játszani. Ez az egyik *Dal szöveg nélkül* Mendelssohntól.

Az édes, túlságosan is édes dallam megtöltötte a szobát.

- Játssz egy kis Mozartot, jó? - kérte Hilda.

David megrázta a fejét. Egy másik Mendelssohnba kezdett.

Aztán két kezét hirtelen a billentyűkre csapta, s harsány hangzavar töltötte be a szobát. Felállt. Egész testében remegett. Hilda hozzálépett.

- David... David! - kiáltotta.

- Nincs semmi baj... Nincs semmi baj... - hártotta el a férfi.

4

Erőszakos csengetés hangzott fel. A tálalóban Tressilian feltápászkodott ültéből, lassan kiment, s az ajtó felé indult.

A csengő újra felsivített. Tressilian rosszállóan húzta össze a szemöldökét. Az ajtó befagyott üvegén keresztül széles karimájú kalapot viselő férfi árnyképét pillantotta meg.

Tressilian végighúzta kezét a homlokán. Nyugtalanító érzése támadt. Mintha másodszor történe vele mindez.

Biztos, hogy ez már megtörtént egyszer. Biztos, hogy...

Elhúzta a reteszt, és kinyitotta az ajtót. S akkor megtört a varázs. A kívül álló férfi megszólalt:

- Itt lakik Mr. Simeon Lee?

- Igen, uram.

- Beszélni szeretnék vele, kérem.

Tressilianben homályos emlék ébredt. A hanglejtésről az az idő jutott eszébe, amikor Mr. Lee először tért vissza Angliába.

Tressilian bizonytalanul megrázta a fejét.

- Mr. Lee betegeskedik, uram. Nemigen fogad senkit mostanában. Ha ön...

Az idegen közbevágott.

Egy borítékot vett elő, átnyújtotta a komornyiknak.

- Legyen szíves, adja át ezt Mr. Leenek.

- Igenis, uram.

5

Simeon a boríték után nyúlt. Egyetlen papírlapot vett ki belőle. Látszott, hogy megőrül. Felhúzta szemöldökét, de mosolygott.

- Hát ez igazán nagyszerű! - kiáltotta.

- Vezesse fel ide Mr. Farrt, Tressilian - mondta aztán a komornyiknak.

- Igenis, uram.

- Éppen az öreg Ebenezer Farr-ra gondoltam - motyogta Simeon. - Ő volt a társam odakint, Kimberleyben. Most pedig itt a fia!

Tressilian belépett. - Mr. Farr - jelentette.

- Örülök, hogy megismerhetem. Szóval maga Eb fiacskája.

Stephen Farr kicsit szégyenlősen vigyorgott.

- Ez az első látogatásom az óházában. Apám mindig azt mondta, keressem fel önt, ha egyszer hazalátogatok.

- Teljesen igaza volt. - Az öregember körülnézett. - Ez az unokám, Pilar Estravados.

- Jó estét - mondta Pilar illedelmesen.

Stephen Farr némi csodálattal gondolta:

A ravasz kis ördög! Csodálkozott, hogy itt lát, de csak egy villanás volt az egész.

- Nagyon örülök, hogy megismerhetem, Miss Estravados - mondta egy kicsit nehézkesen.

- Köszönöm - felelte Pilar.

- Üljön le, és mondjon el magáról mindent
- szólt közbe Simeon Lee. - Hosszabb időre jött Angliába?

- Ó, most, hogy végre eljutottam ide, igazán nem sietek!

Fejét hátravetve nevetett.

- Teljesen igaza van - helyeselte az öregember. - Maradjon nálunk egy ideig.

- Köszönöm, uram, de nem akaszkozhatom így a nyakukba, hiszen két nap múlva itt a karácsony.

- Velünk kell töltenie a karácsonyt, hacsak nincs valami jobb elfoglaltsága.

- Hát, nem, nincsen, de nem szeretnék...

- Akkor ebben megegyeztünk - jelentette ki Simeon. - Pilar! - fordult a lány felé.

- Igen, nagyapa.

- Menj, és szólj Lydiának, hogy még egy vendégünk van. Mondd meg neki, hogy jöjjön fel.

Pilar kiment a szobából. Stephen utánanézett. Simeon mulatott, mikor észrevette a pillantását.

- Egyenesen Dél-Afrikából jött? - kérdezte.

- Onnan bizony.

Beszélgetni kezdtek az országról.

Méhány perc múlva Lydia lépett be.

- Ez Stephen Farr - mutatta be Simeon -, régi barátom és társam, Ebenezer Farr fia. Velünk tölti a karácsonyt, ha még találsz helyet a számára.

Lydia mosolygott.

- Természetesen. - Pillantásával felmérte az idegent. Bronzszínű arcát, kék szemét, könnyedén hátravetett fejét.

- A menyem - mondta Simeon.

- Igazán zavarban vagyok - jelentette ki Stephen -, hogy betolakodom egy ilyen családi összejövetelre.

- Tekintse úgy, fiam - nyugtatta meg Simeon -,
hogy maga is a családhoz tartozik.

- Ön túlságosan is kedves, uram.

Pilar visszatért a szobába. Illedelmesen lesütött szemmel, csendesen leült a tűz mellé, és kezébe vette a papírellenzőt. Úgy használta, mint valami legyezőt, lassan lengetve ide-oda.

December huszonnegyediké

1

- Igazán azt akarod, hogy végleg itt maradjak, apa? - kérdezte Harry. Hátravetette a fejét. - Tudod, darázfészket bolygattam fel.

- Mit értesz ezen? - kérdezte Simeon élesen.

- Alfred bátyót! - felelte Harry. - A jó Alfred bátyót. Hogy úgy mondjam, bosszantja a jelenlétem.

- Bosszantja? A fenébe is! - csattant fel Simeon. - Ebben a házban én vagyok az úr.

- Azt hiszem, apám, mégiscsak számítász Alfredra. Nem akarlak felidegesíteni, de...

- Azt fogod tenni, amit én mondok - förmedt rá az apja.

Harry ásított.

- Nem tudom, hogyan bírom ki az itthon ülő életet. Meglehetősen nyomasztó olyan ember számára, aki összevissza kóborolt a világban.

- Legjobb lesz, ha megnőszülsz, és lehiggadsz - jelentette ki az apja.

- Ugyan kit vegyek el?! - kiáltotta Harry. - Kár, hogy az ember nem veheti feleségül a tulajdon unokahúgát. A kis Pilar pokolian vonzó teremtés.

- Szóval feltűnt neked?

- A lehiggadásról jut eszembe, a dagadt George a maga részéről ügyesen csinálta, legalábbis ami a külsőt illeti. Miféle lány volt azelőtt a felesége?

Simeon vállat vont.

- Mit tudom én. Azt hiszem, George valami dívatbemutatón csípte fel. Annyit mond magáról, hogy az apja nyugalmazott tengerésztiszt.

Harry odavetette:

- Valószínűleg másodkormányos volt egy parti gőzösön. George-nak még elég baja lesz vele, ha nem vigyáz.

- George - jelentette ki Simeon Lee - bolond.

- Miért ment hozzá feleségül - érdeklődött Harry -, a pénzéért?

Simeon megvonta a vállát.

- Nos - kérdezte Harry -, gondolod, hogy rá tudod bírni Alfredet a megegyezésre?

- Hamarosan elintézzük - felelte zordonan Simeon.

Megérintette a mellette álló asztalkán a csengőt.

Horbury azonnal megjelent.

- Kérem Mr. Alfredet, hogy jöjjön fel - mondta Simeon.

Horbury távozott.

- Ez a fickó hallgatózik - jelentette ki Harry vontatottan.

Simeon vállat vont.

- Valószínűleg.

Alfred lépett be sietve. Arca hirtelen összerándult, amikor megpillantotta az öccsét. Azután, rá se hederítve, nyomatékkal szólalt meg:

- Hívattál, apa?

- Igen, ülj le. Éppen azon gondolkoztam, hogy egy kicsit át kell rendeznünk a dolgokat most, hogy még két ember él majd velünk.

- Kettő?

- Pilarnak természetesen ez lesz az otthona. És Harry is végleg hazatért.

- Harry is itt marad velünk? - hebegte Alfred.

- Miért ne, öregem? - kedélyeskedett Harry.
Alfred élesen feléje fordult.

- Úgy vélem, magadnak is tudnod kellene, miért ne.

- Hát, sajnálom... de nem tudom.

- Mindazok után, ami történt? Azok után, amilyen szégyentelenül viselkedtél. A botrányos...

Harry könnyedén legyintett.

- Az már régen volt, öregem.

- Apa mindent megtett érted, te pedig förtelmesen viselkedtél vele szemben.

- Ide figyelj, Alfred, úgy vélem, ez nem a te dolgod, hanem apáé. Ha ő hajlandó megbocsátani és elfelejteni...

- Hajlandó vagyok - jelentette ki Simeon. - Végül is tudod, Alfred, Harry a fiam.

- Igen, de én helytelenítem, és pedig éppen apára való tekintettel.

- Harry itt marad! - mondta Simeon. - Én akarom - kezét gyöngéden fia vállára tette. - Nagyon szeretem Harryt.

Alfred felállt és elhagyta a szobát. Arca sápadt volt. Harry is felállt, és nevetve utánaindult.

Simeon elégedetten kuncogott ültében. Azután megriadva körülnézett.

- Ki az ördög az? Ó, maga az, Horbury? Ne settenkedjék így.

- Parancsol, uram?

- Nem fontos. Figyeljen ide, utasításaim vannak a maga számára. Azt akarom, hogy ebéd után mindenki jöjjön fel ide. De *mindenki*.

- Igenis, uram.

- Még valamit. Mikor jönnek, maga is velük tart. Amikor félúton lesz a folyosón, *emelje fel a hangját úgy, hogy meghalljam*. Bármilyen ürügy megteszi. Érti?

- Igenis, uram.

Horbury lement a földszintre. Odaszólt Tressiliannek:

- Ha érdekli, hát ugyancsak vidám karácsonyra van kilátásunk.

- Hogy érti ezt? - kérdezte élesen Tressilian.

- Csak várja ki, és meglátja, Mr. Tressilian. Ma van karácsony estéje, de úgy látom, nem valami áldott karácsonyi szellem lengi körül a házat.

2

Beléptek a szobába, s habozva megálltak.

Simeon telefonon beszélt valakivel. Intett nekik.

- Üljetek le valamennyien. Egy percig sem tart.

Tovább beszélt a telefonba:

- Charlton, Hodgkins és Bruce? Maga az, Charlton? Itt Simeon Lee. Igen, ugye?... Igen... Nem, azt akarom, hogy készítsen számomra új végrendeletet... Igen, már jó idő eltelt, mióta a másikat megírtam... Változtak a körülmények... Ó, nem, nem sietős. Nem akarom elrontani a karácsonyát. Mondjuk, karácsony másodnapján vagy az utána következő napon. Jöjjön el, aztán elmondom, mit akarok. Nem, minden rendben. Ott éppen még nem tartok, hogy meghaljak.

Visszatette a hallgatót, azután végignézett családjának nyolc tagján. Elégedetten kuncogott, és megszólalt:

- Milyen rosszkedvűnek látszotok. Mi a baj?

- Hívtátál minket... - kezdte Alfred.

- Ó, ne haragudjatok - mondta gyorsan Si-

meon -, semmi rendkívüli nincs a dologban. Azt hittétek, összeül a családi tanács? Nem, éppen csak meglehetősen fáradt vagyok ma, ennyi az egész. Egyiketek se jöjjön fel vacsora után. Le fogok feküdni. Friss akarok lenni karácsony napjára.

Rájuk vigyorgott. George komolyan helyeselt:

- Természetesen... természetesen...

- Szép, régi szokás a karácsony - mondta Simeon. - Erősíti a családi együvé tartozás értékét. *Neked* mi a véleményed erről, Magdalene, drágám?

Magdalene Lee összerázkódott. Meglehetősen butácska szája megnyílt, majd becsukódott. - Ó... ó, *igen!* - dadogta.

- Lássuk csak, drágám - folytatta Simeon -, te egy nyugalmazott tengerésztiszttel éltél - szünetet tartott -, *apáddal* Mem hiszem, hogy számodra sokat jelent a karácsony. Ahhoz nagy család kell.

- Hát... lehet, talán így van.

Simeon pillantása továbbvándorolt róla.

- Nem akarok kellemetlen dolgokról beszélni így karácsony táján, de tudod, George, attól tartok, le kell faragnom a járadékodból egy keveset. Az itthoni kiadásaim a jövőben emelkedni fognak.

George bíborszínűvé vált.

- De hát, ide figyelj, apa, ezt nem teheted meg!

- Ó, szóval nem tehetem! - mondta lágyan Simeon.

- Már így is komoly anyagi nehézségeim vannak. Komoly nehézségeim. Ott tartok, hogy már nem is tudom, hol érjem utol magamat. A legszigorúbb takarékoság kell hozzá.

- Azt bízd inkább a feleségedre. Az asszonyok jobban értenek az ilyen dolgokhoz. Ott is tudnak takarékoskodni, ahol egy férfinak álmában sem jutna eszébe. Aztán pedig egy ügyes asszony maga is megvarrhatja a ruháit. A feleségem, emlékszem, ügyesen bánt a tűvel. Az volt az *egyetlen*, amivel ügyesen bánt... jó asszony volt, de halálosan unalmas...

David felugrott.

- Ülj le, fiam - mondta az apja -, még leversz valamit...

- Anyám... - kezdte David.

- Anyádnak annyi esze volt, mint egy tyúknak! - jelentette ki Simeon. - S amint látom, gyermekei is örökölték észbeli képességeit. - Hirtelen feltápászkodott. Arcán vörös foltok égtek. Rikácsoló hangon sipította: - Egy fityinget sem értek, egyiketeket sem! Torkig vagyok veletek! Ti nem *férfiak* vagytok! Puhányok... érzélgős, nyavalyás, puhány bagázs. Pilar kettővel is felér közületek. Esküszöm bármire, akad olyan fiam valahol a világon, aki többet ér bármelyiketeknél, még ha ti a megfelelő ágyban születtek is!

- Ejnye, apa, ez azért egy kicsit erős! - kiáltotta Harry.

Felpattant, s máskor kedélyes arcán rosszálló kifejezéssel állt ott.

- Mindez *rád* is vonatkozik! - reccsent rá Simeon. - Mit tettél te valaha is? A világ minden tájáról csak pénzért nyavalyogtál. Mondom nektek, rosszul leszek, ha csak rátok nézek! Tűnjetek el valamennyien!

Kicsit zihálva hátradőlt a székében.

Lassan, egyik a másik után, a család elhagyta a szobát. George vörös volt és sértődött. Magda-

lene rémültnek látszott. David sápadt volt és remegett. Harry kicsörtetett a szobából. Alfred úgy ment, mint az alvajáró. Lydia magasra emelt fejével követte. Csak Hilda habozott a küszöbön, azután lassan visszatért.

Megállt az apósa mellett, s az öreg összereszt, mikor kinyitotta a szemét és megpillantotta. Volt valami fenyegető abban, amint teljesen mozdulatlanul, a maga szilárd módján állt ott.

- Mit akarsz? - csattant fel ingerlékenyen az öreg.

- Amikor megkaptuk a leveledet - mondta Hilda -, azt hittem, hogy magad körül akarod tudni a családodat az ünnepen. Én beszéltem rá Davidét, hogy eljövünk.

- Na és aztán? - reccsent rá Simeon.

- Te valóban magad körül akarod tudni a családodat - folytatta Hilda -, de nem azért, amit a levélben írtál. Békétlenséget akarsz kelteni közöttük, ezért akartad, hogy eljöjjenek. Isten bocsássa meg neked, ha ezt *szórakoztatónak* találod!

Simeon kuncogott. - Mindig is meglehetősen egyéni humorérzékkel rendelkeztem - jelentette ki. - Senkitől nem várom el, hogy értékelje a tréfát. Én azonban élvezem!

Az asszony nem felelt. Simeon Leet valami rossz érzés fogta el.

- Mi jár az eszedben? - förmedt rá.

- Félek... - mondta lassan az asszony.

- Tőlem félsz? - kérdezte Simeon.

- Dehogyan - felelte Hilda -, nem *tőled*. Téged féltelek...

Mint egy bíró, aki kimondta az ítéletet, elfordult, s lassan, nehézkesen elhagyta a szobát.

Simeon ültében az ajtóra bámult.

Aztán feltápászkodott, s elvánszorgott a pán-célszekrényhez. - Hadd lássam az én szépségeimet - mormolta magában.

3

Háromnegyed nyolc körül csengettek.

Tressilian kiment ajtót nyitni. Amikor visszatért a tálalóba, ott találta Horburyt, aki éppen fel emelt egy kávéscsészét a tálcáról, és a márkáját nézegette.

- Ki volt az? - kérdezte az inas.

- Mr. Sugden - felelte Tressilian - a rendőr-főfelügyelő... Vigyázzon! Mit csinál?

Horbury nagy csörömpöléssel elejtette a csészét.

- Most aztán nézheti - kesergett Tressilian. - Tizenegy éve mosogatom őket, és soha nem törttem el egyet sem, maga meg bejön, hozzányúl olyasmihhez, amihez semmi köze, aztán most nézze, mit csinált!

- Nagyon sajnálom, Mr. Tressilian, igazán - mondta Horbury bocsánatkérően. Arcán veríték gyöngyözött. - Nem is tudom, hogy történt. Azt mondta, egy rendőr-főfelügyelő érkezett?

- Igen. Mr. Sugden.

Horbury megnyalta sápadt ajkát.

- És mit akar?

- Adományokat gyűjt a rendőrárvaház javára.

- Aha - az inas kihúzta magát. Sokkal természetesebb hangon folytatta: - Es kapott valamit?

- Felvittem a könyvet Mr. Leenek, ő pedig azt mondta, hogy vezessem fel a főfelügyelőt, és tegyem az asztalra a sherryt.

- Karácsony körül állandóan koldulnak valamiért - mondta Horbury. - A vén sátán nagylelkű, ezt minden hibája mellett el kell ismernem.

Tressilian méltóságteljesen jelentette ki:

- Mr. Lee mindig is bőkezű úriember volt.

Horbury bólintott.

- Igen, ez a legjobb tulajdonsága! Na, hát én lelépek.

- Moziba megy?

- Azt hiszem. Viszlát, Mr. Tressilian - mondta Horbury, és a személyzeti hallba vezető ajtón át távozott.

Tressilian felpillantott a falon függő órára.

Bement az ebédlőbe, és elhelyezte a zsemléket az asztalkendőkben.

Azután, mikor meggyőződött róla, hogy minden rendben van, megütötte a gongot a hallban.

A rendőr-főfelügyelő éppen akkor jött lefelé a lépcsőn, amikor az utolsó hang is elhalt. Sugden főfelügyelő nagydarab, csinos férfi volt. Szorosan begombolt kék öltönyt viselt, s úgy mozgott, mint aki tudatában van önnön fontosságának.

- Alighanem fagyni fog ma éjjel - jelentette ki barátságosan. - Éppen ideje, mostanában az időjárás egyáltalán nem volt az évszaknak megfelelő.

Tressilian fejcsóválva közölte:

- A nedvesség árt a reumának.

A főfelügyelő megegyezte, hogy a reuma igen fájdalmas betegség. Tressilian kitárta előtte a bejárati ajtót.

Aztán az öreg komornyik ismét bezárta az ajtót, s visszatért a hallba. Végigsimította a szemét, és sóhajtott. Amikor megpillantotta a szalonon 6thaladó Lydiát, kihúzta magát. George Lee éppen lefelé jött a lépcsőn.

Tressilian készenlétben várakozott. Mikor az utolsó vendég, Magdalene is belépett a szalonba, azonnal megjelent, s elmormolta:

- A vacsora tálalva van.

Tressilian a maga módján szakértő volt a női ruhákat illetően. Mindig megfigyelte s kritikával illette a hölgyek ruháit, amint kezében a borospalackkal körbejárt az asztalnál.

Mrs. Alfred, jegyezte meg magában, az új, virágos, fekete-fehér taftruháját vette fel. Merész szabású, meglehetősen feltűnő ruha, sok hölgy nem tudná viselni, de ő tudja. Mrs. George valami eredeti modellt visel, Tressilian ebben csaknem biztos volt. Szép kis összegbe kerülhetett. Vajon Mr. George mit szólt hozzá, amikor ki kellett fizetnie? Mr. George nem szeret pénzt kiadni... soha életében nem szeretett. Lám, Mrs. David kedves hölgy, de sejtelve sincs az öltözködésről. Az ő alakjához egyszerű, fekete bársony illenék legjobban. A mintás bársony, különösen ez a bíborszínű, bizony nem a legjobb választás. És Miss Pilar? Hát neki aztán teljesen mindegy, hogy mit vesz fel, ilyen alakkal és hajjal bármiben csinos, mint ma este is, pedig fehér ruhája csak olcsó, vékony kis semmiség. Mr. Lee nyilván hamarosan gondoskodik róla! Csodálatos, mennyire megszerette Miss Pilart. Így szokott lenni, ha egy úriember elér egy bizonyos kort. Egy csinos arc-tól teljesen megváltozik.

- Fehérbort vagy vörösbort? - mormolta Tressilian Mrs. George fülébe személytelen hangon. Szeme sarkából észrevette, hogy Walter, a felszolgáló már megint előbb szolgálja fel a körítést, mint a mártást... pedig már hányszor elmagyarázta neki!

Tressilian körbehordta a felfűjtat. Most, hogy

érdeklődését már nem kötötték le a hölgyek ruhái s Walter fogyatékoságai, hirtelen észrevette, hogy milyen csend van az asztalnál. Nem éppen *csend*, hiszen Mr. Harry beszélt húsz helyett is... nem, nem is Mr. Harry, hanem a dél-afrikai vendég. Beszélgettek a többiek is, de éppen csak hogy, szagगतottan. Volt bennük valami... valami különös.

Mr. Alfred például csaknem betegnek látszott. Mintha valami megrázkódtatás érte volna, vagy valami hasonló. Egészen kábultnak tűnt, csak piszkálgatta a tányéron az ételt, de nem evett. Mrs. Alfred szemlátomást aggódott miatta. Tressilian ezt jól érzékelte. Állandóan feléje nézegetett az asztal fölött... persze nem feltűnően, csak úgy észrevétlenül. Mr. George arca bíborszínű volt... Falta az ételt, anélkül hogy az ízét érezhette volna. Egy szép napon megüti a guta, ha nem vigyáz. Mrs. George nem evett. Talán fogyókúrát tart, talán nem. Miss Pilar láthatóan jóízűen eszik. Közben beszélget és nevetgél a dél-afrikai úrral, akit teljesen lebilincsel. Látni lehet, hogy *ők* nem gondolnak semmi másra!

És Mr. David? Tressilian aggódott Mr. Davidért. Éppen olyan, mint az édesanyja volt, ahogy így elnézi az ember. És roppant fiatalos még mindig. De ideges, tessék, most leverte a poharát!

Tressilian összeseperte a cserepeket, és ügyesen felitatta a tócsát. A vacsora véget ért. Mr. David, úgy tűnt, alig vette észre, mit csinál, csak ült ott sápadtan, s maga elé bámult.

A sápadt arcról eszébe jutott, milyen lett Horbury arca a tálalóban, amikor meghallotta, hogy egy rendőrtiszt jött a házba... Csaknem olyan volt, mintha...

Gondolatai hirtelen megszakadtak. Walter az éppen odakínált tálról leejtett egy körtét. A mai felszolgálók semmit nem érnek! Istállófiúk lehetnének inkább, ahogy viselkednek!

Körüljárt a vörösborral. Mr. Harry szórakozottan látszik ma este. Állandóan Mr. Alfrédet nézi. Ők ketten sosem szerették egymást, már gyerekkorukban sem. Persze, mindig is Mr. Harry volt az apja kedvence, s ez sok keserőséget okozott Mr. Alfrednek. Mr. Lee sose törődött túlságosan Mr. Alfreddel. Kár, hiszen Mr. Alfred láthatólag mindig úgy rajongott érte.

Ma, most Mrs. Alfred feláll. Nagy ívben megke-rüli az asztalt. Valóban szép a mintája annak a taftruhának, és a stóla is nagyon jól áll neki. Igazán elegáns hölgy.

Tressilian kiment a tálalóba, s becsukta az ebédlő ajtaját, hadd borozzanak tovább az urak.

Bevitte a kávéstálcát a szalonba. Úgy vélte, a négy hölgy meglehetősen feszengve üldögél. Nem beszéltek. Csendben hordta körül a kávé.

Ismét kiment. Amikor visszaindult a tálalóba, hallotta, hogy nyílik az ebédlő ajtaja. David Lee lépett ki rajta, átment a halion, be a szalonba.

Tressilian visszatért a tálalóba. Erélyesen figyelmeztette WALTERT, hogy vigyázzon magára. Walter azonban szemtelenül visszabeszélt.

Amikor aztán magára maradt, Tressilian kissé fáradtan leült. Lehangothság vett erőt rajta. Kará-csony estéje van, s ez a nyomasztó feszültség mindenütt... Egyáltalán nem tetszett neki a dolog!

Erejét összeszedve feltápáskodott. Bement a szalonba, és összeszedte a kávéscsészéket. A szoba üres volt, csak Lydia állt a legvégében, az ablakfüggöny félig eltakarta. Csak állt, és kinézett az éjszakába.

A másik szobából zongoraszó hangzott.

Mr. David játszott. De vajon miért a *Gyászinduló-t* játssza Mr. David? - kérdezte magában Tressilian. Mert azt játszotta. Valami itt igazán nincs rendjén.

Lassan átment a halion, és visszatért a tálalóba.

Akkor hallotta meg a zajt az emeletről: porcelánok csörömpöltek, bútorok fordultak fel, azután recsegés-ropogás, tompa ütések.

Jóságos egek! - gondolta Tressilian. - Mit csinálhat az úr? Ugyan mi történik odafenn?

És ekkor éles, magas sikoltás hallatszott - borzalmas, éles, jajveszékelő sikoltás, amely fuldoklásban, hörgésben halt el.

Tressilian egy pillanatig dermedten állt, aztán kirohant a hallba, s fel a széles lépcsőn. Mások is rohantak vele együtt. A sikoltást az egész házban hallani lehetett.

Versenyt futottak a lépcsőn, majd a folyosókanyarban, elszáguldottak egy kísértetiesen fehérülő szobrokkal teli falifülke mellett, végig a Simeon Lee ajtajához vezető folyosón. Mr. Farr és Mrs. David már ott állt. Az asszony nekidőlt a falnak, a férfi az ajtógombot csavargatta.

- Be van zárva az ajtó! - kiáltozta. - Be van zárva az ajtó!

Harry Lee odébb lökte, és elmarkolta előle az ajtógombot. Ő is elfordította, és csavargatta a fogantyút.

- Apa! - ordította. - Apa, engedj be minket!

Fölemelte a kezét, s valamennyien hallgatóztak a beálló csendben. Nem jött válasz. Egy hang sem hallatszott a szobából.

Megszólalt a bejárati ajtó csengője, de senki nem törődött vele.

Stephen Farr azt mondta:

- Be kell törnünk az ajtót. Nincs más megoldás.

- Nehéz dolog lesz - ingatta a fejét Harry. -

Ezek az ajtók jó erős anyagból készültek. Na gye-
re, Alfred.

Lihegve nekigyürköztek. Végül odacipeltek egy tölgyfa padot, és azt használták faltörő kosként. Az ajtó végre engedett. A csuklós pántok rípiyára törtek, s az ajtó, megremegve, kizuhant a keretéből.

Egy pillanatig csak álltak ott, egymás hegyén-
hátán, és néztek befelé a szobába. Amit megpillantottak, olyan látvány volt, hogy egyikük sem felejtette el soha többé...

A szobában szemlátomást borzalmas dulako-
dás zajlott le. Súlyos bútorok álltak felfordulva. Porcelánvázák heverték a padlón, darabokban. Simeon Lee a szőnyeg közepén feküdt, a lobogó tűz előtt, egy nagy vértócsában... Mindent elborított a vér. A szoba olyan volt, mint egy vágóhíd.

Hosszú, remegő sóhajtás hallatszott. Aztán két hang szólalt meg egymás után. Furcsa módon mindkettő idézetet mondott.

David Lee így szólt:

- *„Isten malmai lassan őrlnek...”*

Lydia hangja csak szorongó suttogás volt:

- *„De ki hitte volna, hogy az öregemberben még annyi vér van?...”*

4

Sugden főfelügyelő már háromszor csenge-
tett. Végül a kopogatóval zörgetett elkeseredet-
ten.

A rémült Walter végre ajtót nyitott.

- Ó, khm - mondta. Arcán megnyugvás látszott. - Éppen a rendőrségnek telefonáltam.

- Miért? - kérdezte élesen Sugden főfelügyelő. - Mi történik itt?

Walter csak suttogott:

- Az öreg Mr. Lee. *Megölték...*

A főfelügyelő elrohant mellette, és felszaladt a lépcsőn. Senki nem vette észre, amikor belépett a szobába. Láta, hogy Pilar lehajol, és felvesz valamit a földről. Láta, hogy David csak áll, s kezével eltakarja a szemét.

Láta a többieket, akik kis csoportba verődtek össze. Egyedül Alfred Lee lépett közelebb apja holttestéhez. Már közvetlenül mellette állt, s lepillantott rá. Arca teljesen kifejezéstelen volt.

George Lee fontoskodva jegyezte meg:

- Ne nyúljatok semmihez... ne felejtsetek el... *semmihez...* míg a rendőrség megérkezik. Ez a *legfontosabb!*

- Bocsánat - mondta Sugden.

Előrefurakodott, gyöngéden odébb tolva a hölgyeket.

Alfred Lee megismerte.

- A - kiáltott fel -, ön az, Sugden főfelügyelő. Igazán gyorsan ideért.

- Igen, Mr. Lee - Sugden főfelügyelő nem vesztegette az időt magyarázkodással. - Mit jelentsen ez?

- Apámat - mondta lassan Alfred Lee - megölték... *meggyilkolták...*

Hangja elfúlt.

Magdalene hirtelen hisztériásan sírni kezdett.

Sugden főfelügyelő hivatalos mozdulattal emelte fel nagy kezét. Ellentmondást nem tűrő hangon jelentette ki:

- Legyenek szívesek valamennyien távozni a szobából. Mr. Leet és... khm... Mr. George Leet kivéve.

Lassan, vonakodva indultak az ajtó felé, mint a birkák. Sugden főfelügyelő hirtelen visszatartotta Pilart.

- Bocsánat, kisasszony - mondta barátságosan -, semmihez nem szabad hozzányúlni, sem elvinni a helyéről.

A lány rábámult. Stephen Farr türelmetlenül vetette magát közbe:

- Természetesen. Hiszen ő is tudja.

Sugden főfelügyelő még mindig ugyanolyan barátságosan folytatta:

- Az előbb felvett valamit a földről.

Pilar szeme tágra nyílt. A főfelügyelőre bámult, és hitetlenkedve kérdezte:

- *Én*, csakugyan?

Sugden főfelügyelő még mindig barátságos volt. Csak a hangja vált egy kicsit határozottabbá:

- Igen, láttam, amint...

- Ó!

- Így hát, legyen szíves, adja ide. Most is ott van a kezében.

Pilar lassan kinyitotta a kezét. Egy gumifoszlány és egy apró fadarabka feküdt rajta. Sugden főfelügyelő elvette, egy borítékba helyezte a tárgyakat, és eltette a szivarzsebébe. - Köszönöm - mondta.

Elfordult. Stephen Farr szemében, csak egy pillanatra, riadt tisztelet villant meg. Mintha eddig alábecsülte volna a nagydarab, jóképű főfelügyelőt.

Lassan kimentek a szobából. Hallották maguk

mögött a főfelügyelő hivatalos hangját, amint azt mondja:

- Most pedig, ha volnának szívesek...

5

- Semmi nem ér fel egy jó, fából rakott tűzzel] - jelentette ki Johnson ezredes, miközben még egy hasábot dobott a kandallóba, s közelebb húzta székét a lángokhoz. - Töltsön magának - tette hozzá vendégszeretően, felhívta vendége figyelmét a bárszekrényre s a könyökénél álló szódásüvegre.

A vendég udvarias tiltakozással emelte fel a kezét. Óvatosan közelebb vonta tulajdon székét is a lángoló hasábokhoz, bár titokban az volt a véleménye, hogy az ember hiába pörköli meg a talpát (amit a középkorban kízásként alkalmaztak), ezzel még nem közömbösíti a háta mögött süvítő jeges huzatot.

Noha Johnson ezredesnek, Middleshire rendőrfőnökének véleménye szerint semmi nem lehet jobb, mint a kandallótűz, Hercule Poirot a központi fűtésben hitt; és meg volt győződve róla, hogy az mindennél többet ér!

- Bámulatos ügy volt az a Cartwright-eset - jegyezte meg a házigazda elmerengve. - Bámulatos ember! Micsoda elragadó modor. Hiszen valamennyien a kezéből ettünk, amikor eljött ide magával.

Megrázta a fejét.

- Soha többé nem lesz még egy ilyen esetünk! - kiáltotta. - A nikotinos mérgezések, szerencsére, igen ritkák.

- Valamikor minden mérgezésről azt tartották, hogy nem angolos módszer - emlékeztette Hercule Poirot. - A külföldiek eszköze! Sportszerűlen!

- Kétlem, hogy ezt elmondhatnánk - jelentette ki a rendőrfőnök. - Rengeteg az arzénes mérgezés... valószínűleg jóval több, mint amennyi kiderül.

- Igen, valószínűleg.

- A mérgezéses esetek mindig csúnya ügyek - jegyezte meg Johnson. - A szakértők véleménye szemben áll egymással... de hát az orvosok olyan hihetetlenül óvatosak, ha véleményt kell mondaniuk. Mindig rendkívül nehéz az ügy az esküdszék előtt. Nem, ha már valakinek *muszáj* gyilkolni (amitől az ég óvjon!), hát az legyen szép tiszta eset. Olyan, ahol semmi kétség nem merül fel a halál okát illetően.

Poirot bólintott.

- Golyó lőtte seb, elvágott torok, betört koponya? Ezeket kedveli?

- De kedves barátom, ne használja azt a szót, hogy „kedveli”. Ne dédelgesse azt az ötletet, hogy *szeretem* a gyilkossági eseteket! Bár soha többé ne akadna dolgom eggyel sem. Mindenestre, amíg itt tartózkodik, valószínűleg békeségünk lesz.

- A hírnevem... - kezdte szerényen Poirot.

De Johnson folytatta:

- Karácsony van - jegyezte meg. - Békekesség és jóakarát... meg mindenféle hasonló... Eszemiszom mindenütt.

Hercule Poirot hátradőlt székében. Ujjhegyeit összeillesztette. Elgondolkozva tanulmányozta házigazdáját.

- Szóval - mondta lassan - véleménye szerint

nem valószínű, hogy valaki karácsonykor köveszen el gyilkosságot?

- Nem bizony.

- Miért?

- Miért? - mintha Johnson egy csöppet meg-ingott volna. - Mos, amint mondtam... ilyenkor áll az eszem-iszom mindenütt.

Hercule Poirot az orra alatt mormolta:

- Milyen szentimentálisak az angolok!

- Ma és, ha azok vagyunk? - kiáltotta Johnson bátran. - Ma és, ha szeretjük a hagyományokat, a régi módon megült ünnepeket? Miért baj ez?

- Dehogyan baj. Igazán elragadó! De egy percre vegyük figyelembe a *tényeket*. Maga azt mondta, karácsony az eszem-iszom ideje. Ez, ugye, azt jelenti, hogy mindenki sokat eszik és iszik? Tulajdonképpen azt jelenti, hogy *torkig jóllaknak!* Ha pedig torkig jóllaknak, abból emésztési zavarok következnek! Az emésztési zavarok következménye pedig ingerültség.

- A büntetteket - jelentette ki Johnson ezredes - nem ingerültségükben követik el az emberek.

- Mem vagyok benne olyan biztos! És nézzünk meg még valamit. Karácsonykor a jóakarát szelleme uralkodik. Ez azt jelenti, hogy amint maguk mondják, „viselkedni” kell. A régi sértődéseket felfüggesztik, azok, akik sosem értették meg egymást, megpróbálnak megértést tanúsítani egymás iránt, még ha csak ideiglenesen is.

- Elássák a csatabárdot, így van.

Poirot tovább folytatta a témát:

- Ma most, vegyük a családokat: családtagok, akik egész évben nem találkoztak, most az egyszer egybegyűlnek. Ilyen körülmények között, barátom, el kell ismernie, mindez sok *feszültsé-*

get okoz. Emberek, akik nem éreznek barátságot egymás iránt, nagy erőfeszítéssel úgy tesznek, mintha éreznének! Karácsony táján túlságosan sok a képmutatás... tiszteletre méltó képmutatás, *pour le bon motif* vállalt képmutatás. *C'est entendu*, mindazonáltal *képmutatás!*

- Hát, én nem éppen így fejezném ki - jegyezze meg Johnson kételkedve.

Poirot szélesen rámosolygott.

- Dehogy, dehogy. *Én* fejezem ki így, nem *maga*. Azt akarom megvilágítani, hogy ilyen körülmények között, idegfeszültség, fizikai rosszullét, igen valószínű, hogy az addig éppen csak enyhe ellenszenv, a jelentéktelen nézeteltérés hirtelen sokkal komolyabbá válik. Ha az emberek azt színlelik, hogy sokkal barátságosabbak, megbocsátóbbak, sokkal nagylelkűbbek, mint amilyenek valójában, ennek előbb-utóbb az a következménye, hogy sokkal ellen-szenvesebben, durvábban és általában véve sokkal kellemetlenebbül viselkednek, mint amilyenek valójában! Ha gátat szab a természetes viselkedés menetének, *mon ami*, előbb-utóbb ledől a gát, és jön az özönvíz!

Johnson ezredes kételkedve pillantott rá.

- Sose tudom, mikor beszél komolyan, és mikor ugrat - zsémbelődött.

Poirot rámosolygott.

- Nem beszélek komolyan! Egyáltalán nem beszélek komolyan! Mégis igaz, amit mondok. Egy mesterségesen létrehozott állapotnak megvan a maga természetes következménye.

Johnson ezredes szolgája lépett be a szobába.

- Sugden főfelügyelő van a telefonnál, uram.

- Helyes. Jövök.

Johnson ezredes elnézést kért, és kiment a szobából. Néhány perc múlva visszatért. Arca komoly volt és zavart.

- Az ördög vigye el! - kiáltotta. - Gyilkossági eset! Méghozzá éppen karácsony este!

Poirot felhúzta a szemöldökét.

- Egészen biztos, hogy... gyilkosság?

- Mi? Ó, igen, ez az egyedüli lehetőség! Tökéletesen tiszta ügy. Gyilkosság, éspedig kegyetlen gyilkosság!

- Ki az áldozat?

- Az öreg Simeon Lee. Az egyik leggazdagabb ember a környéken! Dél-Afrikában alapozta meg a vagyonát. Arannyal... nem, gyémánttal, azt hiszem. Roppant összeget fektetett egy bányagéphez való bonyolult kis készüléknek az előállításába. A saját találmánya volt, úgy tudom. Mindenesetre játszva behozta a pénzét. Azt mondják, többje van kétfélmilliónál is.

- És közszeretnek örvendett? - érdeklődött Poirot.

Johnson lassan felelte:

- Nem hinném, hogy bárki is kedvelte. Különös alak volt. Már évek óta betegeskedett. Magam sem tudok róla túl sokat. De mindenesetre az egyik legismertebb ember volt a megyében.

- Szóval, ez az ügy nagy port fog felkavarni?

- Igen. Át kell mennem Longdale-be, amilyen gyorsan csak lehet.

Habozva pillantott vendégére. Poirot felelt a ki nem mondott kérdésre:

- Akarja, hogy magával tartsak?

Johnson félszegen magyarázta:

- Szégyen, hogy ilyesmit kérjek magától. De tudja, hogy van ez! Sugden főfelügyelő remek ember, soha jobbat! Fáradhatatlan, gondos, töké-

letesen megbízható... de... hát, semmiféle érte-
lemben nincs *képzelőtehetsége* a fickónak.
Minthogy éppen itt van, nagyon örülnék, ha kise-
gítene a tanácsaival.

Beszéde vége felé kis szüneteket tartott, ezzel
mintegy távirati stílusba csapva át. Poirot gyor-
san így felelt:

- Kész örömmel. Számíthat rá, hogy rendelke-
zésére állok mindenben, amiben csak tudok. De
nem szabad megbántani a derék főfelügyelő ér-
zéseit. Ez az ő esete, és nem az enyém. En csak
nem hivatalos szaktanácsadó leszek.

Johnson ezredes melegen jelentette ki:

- Derék fickó maga, Poirot.

A dicsérő szavak elhangzása után a két férfi
távozott.

A bejárati ajtónál egy rendőr állt, tisztelgett, és
beengedte őket. Mögötte Sugden főfelügyelő si-
etett át a halion, és felkiáltott:

- Örülök, hogy megérkezett, uram. Talán men-
jünk ebbe a szobába, itt balra... ez Mr. Lee dolgo-
zószobája. Szeretném nagyjából felvázolni a hely-
zetet. Roppant különös ügy.

Egy kis szobába vezette őket, a hall bal olda-
lán. A nagy íróasztalon rengeteg irat és egy tele-
fon. A falakat könyvespolcok borították.

- Sugden - mondta a rendőrfőnök -, ez M. Her-
cule Poirot. Talán már hallott róla. Véletlenül ép-
pen nálam volt. Sugden főfelügyelő.

Poirot egy kicsit meghajolt, és jól megnézte a
másikat. Magas férfi állt előtte, széles vállú, kato-

nás magatartású, harcias álla és sasorra volt, s hatalmas, pompázó, gesztenyeszínű bajusza. Sugden keményen Poirot-ra nézett, miután megtudta, hogy ki az. Hercule Poirot keményen Sugden főfelügyelő bajuszára nézett. A csodálatos bajusz szemlátomást elbűvölte.

A főfelügyelő megszólalt:

- Természetesen hallottam már önről, M. Poirot. Ha jól emlékszem, néhány éve járt már mifelénk. Sir Bartholomew Strange halála. Mérgező eset. Nikotin. Nem az én körzetemben történt, de persze azért mindent hallottam róla.

Johnson ezredes türelmetlenül vágott közbe:

- Nos, Sugden, halljuk a tényeket. Azt mondta, tiszta eset.

- Igen, uram, bizony ez gyilkosság, semmi kéttség felőle. Mr. Lee torkát elvágták: a nyaki vivőeret vágták át, azt mondta az orvos. De van valami nagyon furcsa az egészben.

- Éspedig?

- Szeretném, ha előbb meghallgatná a történetet. A következőképpen történt: ma délután öt óra körül Mr. Lee felhívott telefonon, az addlesfieldi rendőrőrszobán. Egy kicsit furcsán beszélt, arra kért, hogy ma este nyolc órakor jöjjenek el hozzá, különös súlyt fektetett az időpontra. Mi több, utasított, hogy a komornyiknak mondjam azt, valamiféle jótékony célú gyűjtést rendezek a rendőrség javára.

A rendőrparancsnok éles pillantást vetett rá.

- Valami elfogadható kifogást keresett, hogy becsempéssze a házba?

- Így van, uram. Nos, természetesen, Mr. Lee fontos személyiség, s ezért teljesítettem a kívánságát. Egy kevéssel nyolc előtt értem ide, s azt mondtam, hogy aláírásokat gyűjtök a rendőrárva-

ház javára. A komornyik elment, aztán visszatért, s közölte, hogy Mr. Lee fogad. Ezután felvezetett Mr. Lee szobájába. A szoba az első emeleten, pontosan az ebédlő fölött fekszik.

Sugden főfelügyelő szünetet tartott, lélegzetet vett, s aztán, némiképp hivatalos modorban, folytatta jelentését:

- Mr. Lee a kandalló mellett ült, egy széken. Öltözőköpenyt viselt. Mikor a komornyik távozott a szobából és becsukta az ajtót, Mr. Lee azt mondta, üljek le mellé. Azután meglehetősen habozva kijelentette, hogy egy rablásról akar beszélni velem. Megkérdeztem tőle, mit vittek el. Azt felelte, jó oka van azt hinni, hogy a páncélszekrényéből több ezer font értékű gyémántot (azt hiszem, azt mondta, csiszolatlan gyémántot) loptak el.

- Úgy, gyémántot? - kérdezte a rendőrfőnök.

- Igen, uram. Részletesen kikérdeztem, de igen bizonytalanul viselkedett, s a válaszai meglehetősen határozatlanok voltak. Végül azt mondta: „Meg kell értenie, főfelügyelő, lehet, hogy tévedek.” Azt feleltem: „Nem egészen értem, uram. A gyémántok vagy eltűntek, vagy nem tűntek el, vagy így, vagy úgy.” Azt felelte: „A gyémántok természetesen eltűntek, de az is lehetséges éppen, főfelügyelő, hogy valójában csak valami meglehetősen ostoba tréfa az egész.” Nos, nekem ez furcsának tűnt, de nem szóltam semmit. Mr. Lee folytatta: „Nehéz lenne részletesen elmagyaráznom, de a lényeg a következő: amennyire meg tudom állapítani, csak két személy lophatta el a gyémántokat. Egyik közülük elkövethette tréfából is. Ha a másik vitte el őket, akkor csakugyan lopás.” Én azt kérdeztem: „Mit óhajt tehát, uram, mit tegyek?” Gyorsan azt felelte: „Szeret-

ném, főfelügyelő, ha visszajönne körülbelül egy óra múlva, nem, inkább egy kicsit később, mondjuk, negyed tízkor. Akkor már határozottan közölhetem, megloptak-e vagy sem." Számomra egy csöppet rejtélyesnek tűnt a dolog, de beleegyeztem, és távoztam.

Johnson ezredes megjegyezte:

- Különös... roppant különös. Magának mi a véleménye, Poirot?

Poirot a rendőrtiszthez fordult:

- Szabad tudnom, főfelügyelő, milyen következtetést vont le ön a dologból?

A főfelügyelő végigsimította az állát, s megfontoltan felelt:

- Mos, különböző elképzelések merültek fel bennem, de végül is a következő elhatározásra jutottam: nem teljesen kizárt, hogy valami otromba tréfa az egész. De az öregúr nem volt biztos benne, ki követte el. Véleményem szerint igazat mondott, amikor közölte, hogy két személy közül az egyik tehette, a kettő közül pedig az egyik személyzethez tartozik, a másik viszont valamilyen *családtag*.

Poirot helyeslően bólintott.

- *Trés bien*. Igen, ez pontosan megmagyarázza a viselkedését.

- Ezért kívánta, hogy térjek vissza később. Ez alatt beszélni akart a szóban forgó személyekkel. Közölte volna, hogy már jelentette az esetet a rendőrségnek, de ha azonnal visszajuttatják a holmit, elsimíthatja az ügyet.

Johnson ezredes közbevetette:

- És ha a gyanúsított mégsem ismerte volna be a tettét?

- Ebben az esetben felkért volna minket, hogy Indítsuk meg a vizsgálatot.

Johnson ezredes összeráncolta a homlokát, és megpödörte a bajuszát. Tovább akadémkoskodott:

- Miért nem folytatta le az ügyet, *mielőtt* még magát odahívta?

- Annak is megvan az oka, uram. - A főfelügyelő megrázta a fejét. - Nem érti? Úgy azt hitték volna, hogy csak blöff az egész. Távolról sem lett volna olyan meggyőző. Az a bizonyos személy azt mondhatná magában: „Az öreg úgyszem hívja a rendőrséget, bármennyire gyanakodik is!” De ha az öregúr azt mondja neki: „*Már értesítettem a rendőrséget*, a főfelügyelő éppen most ment el,” akkor a tolvaj megkérdezi a komornyikot, s az megerősíti. Azt mondja: „Igen, a főfelügyelő éppen vacsora előtt volt itt.” Ezek után a tolvaj meggyőződhet róla, az öregúr komolyan beszél, s elszánta magát arra, hogy vádat emeljen.

- Hm, igen, most már értem - bólintott Johnson ezredes. - Van valami elképzelése róla, Sugden, ki lehet ez a „családtag”?

- Nem, uram.

- Semmi bizonyítéka nincs?

- Nincsen.

Johnson megrázta a fejét. Azután intett:

- Nos, folytassa.

Sugden főfelügyelő visszaesett hivatalos modorába.

- Pontosan negyed tízkor visszatértem a házba, uram. Éppen amikor csengetni akartam a bejárati ajtónál, sikoltást hallottam a házból, azután zavaros kiáltásokat és mindenféle zajokat. Többször csengettem, a kopogtatót is használtam. Három vagy négy perc telt el, míg ajtót nyitottak. Mikor az inas végre kinyitotta, láttam, hogy vala-

mi súlyos dolog történt. Az inas egész testében reszketett, és úgy látszott, hogy azonnal elájul. Levegő után kapkodva közölte, hogy Mr. Leet meggyilkolták. Gyorsan felrohantam az emeletre. Mr. Lee szobáját tökéletesen feldúlva találtam. Nyilvánvalóan szörnyű dulakodás zajlott le. Mr. Lee elvágott torokkal a kandalló előtt feküdt, egy vértócsában.

A rendőrfőnök keményen kérdezte:

- Nem lehetséges, hogy öngyilkosság történt?

Sugden megrázta fejét.

- Lehetetlen, uram. Hogy csak egy dolgot említsek, székek és asztalok álltak felfordulva, porcelánok és dísz tárgyak törtek össze, és sehol egy kés vagy borotva, amellyel a bűntettet elkövezték.

Johnson ezredes elgondolkozva mondta:

- Igen, ez döntőnek tűnik. Volt valaki a szobában?

- Csaknem az egész család ott volt. Ott álltak.

- Van valami elképzelése, Sugden? - kérdezte az ezredes keményen.

A főfelügyelő lassan válaszolta:

- Csúnya ügy ez, uram. Nekem úgy tűnik, valamelyik családtag követte el. El nem tudom képzelni, hogyan tehetne volna valaki kívülálló, hogy tudott elmenekülni idejében.

- Mi van az ablakokkal? Nyitva voltak vagy csukva?

- A szobának két ablaka van, uram. Egyik be volt csukva és reteszelve. A másikat nyitva hagyték néhány ujjnyira, de ebben a helyzetben betörésbiztos csavarral rögzítették, ki is próbáltam, és szilárdan tart, valószínűleg évek óta úgy áll már. Kívül a fal teljesen sima, nincs rajta se bo-

rostyán, sem más futónövény. Nem tudom elképzelni, hogy bárki is erre távozhatott volna.

- Hány ajtaja van a szobának?

- Csak egy. A szoba a folyosó végén van. Az ajtót belülről zárták be. Amikor meghallották a küzdelem zaját és az öregúr halálsikolyát, s felrohantak, be kellett törniük az ajtót, hogy bejussanak.

Johnson hevesen kérdezte:

- És ki volt a szobában?

Sugden főfelügyelő komolyan felelte:

- Senki nem volt a szobában, uram, az öregemberen kívül, akit csak néhány perccel azelőtt gyilkolhattak meg.

7

Johnson ezredes Sugdenre meredt pár pillanattig.

- Azt akarja mondani, főfelügyelő - recsegte -, hogy ez az az átkozott eset, amiről a detektívregényekben olvas az ember, ahol valakit egy bezárt szobában nyilvánvalóan természetfölötti erők gyilkolnak meg?

A főfelügyelő bajusza megrándult a halvány mosolytól, míg komoly hangon felelte:

- Azt hiszem, ilyen rosszul azért nem állunk, uram.

Johnson ezredes felkiáltott:

- Öngyilkosság. Öngyilkosságnak kell lennie!

- Ha így áll a dolog, hol a fegyver? Nem, uram, az öngyilkosság ki van zárva.

- Akkor hogy menekült el a gyilkos? Az ablakon át?

Sugden megrázta a fejét.

- Megesküszöm rá, hogy arra nem.

- De az ajtót, mint mondja, belülről zárták be.

A főfelügyelő bólintott. Egy kulcsot vett elő a zsebéből, s az asztalra tette.

- Nincsenek rajta ujjlenyomatok - jelentette. -

De csak vessen egy pillantást a kulcsra, uram. Nézze meg itt egy nagyítóval.

Poirot előrehajolt. Együtt tanulmányozták a kulcsot Johnsonnal. A rendőrfőnök felkiáltott:

- A kutyafáját, látom már. Ezek a halvány karcolások a nyele végén, látja, Poirot?

- Hát persze hogy látom. Ez azt jelenti, ugyebár, hogy kívülről fordították el a kulcsot, valami megfelelő szerszámot átdugtak a kulcslyukon, közéje csíptették a kulcs nyelét, és elfordították, valószínűleg egy közönséges csipesz is megteheti.

A főfelügyelő bólintott.

- Bizony, ezt egészen egyszerűen végre lehet hajtani.

- Szóval - mondta Poirot -, az illető azt a hatást akarta kelteni, hogy öngyilkosság történt, mint-hogy az ajtót bezárták, a szobában pedig nem volt senki.

- Semmi kétség felőle, M. Poirot, merem állítani, hogy a gyilkos így képzelte.

Poirot kételkedve rázta fejét.

- De az a feldúlt szoba! Amint mondja, ez önmagában kizárja az öngyilkosság lehetőségét. Nyilvánvaló, a gyilkos első dolga az lett volna, hogy rendbe hozza a szobát.

- De nem volt rá *ideje*, M. Poirot - magyarázta Sugden főfelügyelő. - Ez a lényeg a dologban. Nem volt ideje. Tegyük fel, arra számított, hogy váratlanul rajtaüt az öregúron. Nos, nem így tör-

tént. Küzdelem zajlott le, küzdelem, melyet az alattuk levő szobában is tisztán hallottak; s mi több, az öregember segítségért kiáltozott. Mindenki odarohant. A gyilkosnak csak annyi ideje maradt, hogy kisonjon a szobából, és kívülről elfordítsa a kulcsot.

- Ez igaz - ismerte el Poirot. - A maga gyilkosa baklövést követett el. De miért, ó, miért nem hagyta ott legalább a fegyvert? Mert, természetesen, ha nincs fegyver, akkor nem lehet öngyilkosság! Ez volt a legsúlyosabb hiba.

Sugden főfelügyelő egyszerűen jegyezte meg:

- A bűnözők, tapasztalatunk szerint, általában elkövetnek valamiféle hibát.

Poirot sóhajtott egy kicsit. Azután azt mondta:

- Mindenesetre, bármiféle hibákat is követett el, ez a bűnöző mégiscsak megmenekült.

- Nem hiszem, hogy kifejezetten megmenekült.

- Úgy érti, hogy még mindig itt van a házban?

- Nem tudom elképzelni, hol lehetne máshol.

A bűntett erre vall.

- De *tout de mérne* - jegyezte meg kedvesen Poirot -, olyan értelemben menekült meg, hogy *maga nem tudja róla, kicsoda*.

Sugden főfelügyelő barátságosan, de szilárdan válaszolta:

- Az az érzésem, hogy hamarosan megtudjuk. Még nem hallgattunk ki senkit a házban.

Johnson ezredes közbevágot:

- Ide figyeljen, Sugden, eszembe jutott valami. Akárki is fordította el kívülről azt a kulcsot, értenie kellett a dolgát. Hogy úgy mondjam, tapasztalatai lehettek az ilyesféle bűntettekkel kapcsolatban. Az efféle szerszámokkal nem olyan könnyű bánni.

- Úgy érte, uram, hogy hivatásos munka?

- Úgy értem.

- Valóban annak tűnik - ismerte el a főfelügyelő. - Ha folytatjuk ezt az elképzelést, oda lyukadunk ki, hogy kell lennie egy hivatásos tolvajnak a személyzet között. Ez megmagyarázná a gyémántok eltűnését, a gyilkosság pedig logikusan ebből következne.

- Nos, van valami hibája ennek az elképzelésnek?

- Én magam is azonnal erre gondoltam. De hát nehéz dolog. Nyolc alkalmazott van a házban; közülük hat nő, a hat közül öt legalább négy éve vagy még régebben van a háznál. Azután itt a komornyik és az inas. A komornyik csaknem negyven éve szolgál Mr. Leenél - valóságos rekord. Az inas helybeli ember, a kertész fia, itt nevelkedett. Nemigen tudom elképzelni, hogyan lehetne hivatásos bűnöző. Már csak egyetlen személy marad hátra, Mr. Lee belső inasa. Nemrég került a házhoz, de kimenője van, még nem is jött haza, valamivel nyolc óra előtt távozott.

Johnson ezredes érdeklődött:

- Összeállította-e azoknak a pontos névsorát, akik a házban tartózkodtak?

- Igen, uram, a komornyiktól kaptam felvilágosítást. - Elővette a jegyzetfüzetét. - Felolvassam, uram?

- Igen, Sugden, legyen szíves.

- Mr. és Mrs. Alfred Lee. Mr. George Lee, képviselő, és a felesége. Mr. Henry Lee. Mr. és Mrs. David Lee. Miss - a főfelügyelő habozott egy kicsit, óvatosan ejtve a nevet - Pilar - úgy hangozott, mintha építészetről beszélne, s azt mondaná, hogy *pillér* - Estravados. Mr. Stephen Farr. Azután a személyzet: Edward Tressilian komor-

nyik. Walter Champion inas. Emily Reeves szakácsnő, Queenie Jones konyhalány. Gladys Spent első szobalány. Grace Best második szobalány. Beatrice Moscombe harmadik szobalány. Joan Kench kézilány. Sydney Horbury belső inas.

- Ennyien vannak összesen?

- Ennyien vannak, uram.

- Van fogalma róla, hol tartózkodtak a gyilkosság ideje alatt?

- Csak hozzávetőleg. Mint már említettem, még nem hallgattam ki senkit. Tressilian szerint az urak még az ebédlőben tartózkodtak. A hölgyek már átmentek a szalonba. Tressilian felszolgált a kávé. Vallomása szerint éppen visszatért a tálalóba, amikor meghallotta a zajt az emeletről. Azután felhangzott a sikoltás. Kirohant a hallba, fel az emeletre, a többiek nyomában.

Johnson ezredes azt kérdezte:

- A családból hányan laknak itt, a házban, és kik jöttek csak látogatóba?

- Mr. és Mrs. Alfred itt laknak. A többiek csak az ünnepekre érkeztek.

Johnson bólintott.

- És most hol tartózkodnak?

- Megkértem, hogy maradjanak a szalonban, amíg időm lesz kihallgatni őket.

- Értem. Mos, legjobb lesz, ha felmegyünk, és megtekintjük a tetthelyet.

- A főfelügyelő felvezette őket a széles lépcsőn s végig a folyosón.

Amikor beléptek a szobába, ahol a gyilkosságot elkövették, Johnson mély lélegzetet vett.

- Hát bizony ez borzalmas - jelentette ki.

Egy percre csak állt, végignézve a felfordult székeken, az összetört porcelánon, a vérfoltos törmeléken.

A holttest mellett térdelő sovány, idősecske férfi felállt, és bólintott feléjük.

- 'Stét, Johnson - mondta. - Kész vágóhíd, mi?

- Bizony, az. Tud valamit mondani nekünk, doktor?

Az orvos megrántotta vállát. Elvigyorodott.

- A halotti szemlére megküldöm majd magának szaknyelven. Teljesen egyszerű az egész. Elvágta a torkát, mint egy disznónak. Nem egészen egy perc alatt elvérzett. A fegyvernek nyoma sincs.

Poirot végighaladt a szobán az ablakig. Mint a főfelügyelő mondta, az egyiket becsukták s beresztelték. A másikat felül vagy négyujjnyira leengedték. Erős biztonsági csavar, mely évekkel azelőtt betörésbiztos csavarként nagy népszerűségnek örvendett, rögzítette ebben a helyzetben.

- A komornyik szerint - jegyezte meg Sugden - az ablak mindig nyitva állt, ha esett, ha fűtt. Itt van alatta egy linóleum lábtörlő, arra az esetre, ha beverne az eső, bár ez nem valószínű, mert a kiszögellő tető védelmet nyújt.

Poirot bólintott.

Visszatért a holttesthez, és lepillantott rá.

Az öregember vértelen ajkai visszahúzódtak ínyéről, s ettől úgy tűnt, mintha vicsorgatna. Ujjai karomként begörbültek.

Poirot megszólalt:

- Nem látszik valami erős embernek.

Az orvos válaszolt:

- Pedig meglehetősen ellenálló volt, azt hiszem. Kihevert jó néhány komoly betegséget, amely a legtöbb emberrel végzett volna.

- Nem úgy értem - magyarázta Poirot. - Úgy értem, nem volt valami nagydarab, erős fizikumú ember.

- Nem, meglehetősen törékeny.

Poirot elfordult a halottól. Lehajolt, hogy megtekintsen egy felfordult széket, egy hatalmas mahagóni karosszéket. Mellette kerek mahagóni asztal állt, s szétszórva egy nagy porcelánlámpa cserepei. Odébb két kisebb szék feküdt, egy pozdorjává tört borosüveg és két pohár szilánkjai között, mellettük, sértetlenül, súlyos üvegből készült papírnehezék, különböző könyvek, egy óriási, darabokra tört japán váza s egy meztelen lány bronzszobra egészítette ki a romokat.

Poirot a romhalmaz fölé hajolt, komolyan tanulmányozta, anélkül hogy megérintette volna. Rosszallóan összehúzta a szemöldökét, mintha zavarná valami.

A rendőrfőnök odafordult hozzá:

- Valami baj van, Poirot?

Hercule Poirot sóhajtott. Azután azt mormolta:

- Ilyen törékeny, töpörödött öregember... és ez a... csatatér.

Johnson zavartnak látszott. Elfordult, s odaszólt a munkájában elmerült őrmesternek:

- Talált ujjlenyomatokat?

- Rengeteget, uram, tele van velük minden az egész szobában.

- Van a páncélszekrényen is?

- Semmi haszon belőle. Csak az öregúr saját ujjlenyomatai.

Johnson az orvoshoz fordult:

- Mi a véleménye a vérnyomokról? Nyilvánvalóan, akárki ölte meg, rajta is kellett maradnia vérfoltoknak.

Az orvos kétkedve magyarázta:

- Nem feltétlenül. Szinte kizárólag a nyaki vi-

vőérből jött a vér. Abból nem lövell ki úgy, mint az ütőérből.

- Persze hogy nem, és mégis rengeteg a vér mindenütt.

Poirot közbeszólt:

- Valóban, sok a vér... az embert éppen az zavarja. Rengeteg a vér.

Sugden főfelügyelő tisztelettel kérdezte:

- És ön... khm... és ön milyen következtetést von le ebből, M. Poirot?

Poirot körbepillantott. Zavartan megrázta a fejét.

Azután azt mondta:

- Van valami... valami erőszakolt az egészben. - Egy pillanatra megállt, aztán folytatta: - Igen, ez az... *erőszakolt*... És a vér... túlságosan nagy a hangsúly a véren. Hogyan fejezzem ki?... *Túlságosan is sok a vér.* Vér a székeken, az asztalokon, a szőnyegen. Mit jelent ez? Vérszertartás? Véráldozat? Vajon az akar lenni? Talán. Ilyen törékeny öregember, olyan sovány, olyan töpörödött, olyan összeaszott... és mégis... amikor meghal... *ennyi vér*...

Hangja elhalt. Sugden főfelügyelő tágra nyílt szemmel, ijedten bámult rá, s félelemmel vegyes tisztelettel mondta:

- Különös... ő is azt mondta... a hölgy...

Poirot élesen kérdezte:

- Miféle hölgy? Mit mondott?

- Mrs. Lee - felelte Sugden -, Mrs. Alfred. Ott állt az ajtónál, és csak suttogott magában. Számomra értelmetlennek tűnt, amit mond.

- Mit mondott?

- Valami olyasmit, hogy ki gondolta volna, hogy az öregúrnak ennyi vére van...

Poirot halkán idézte: - „*De ki hitte volna, hogy az öregemberben még annyi vér van?*” Lady Macbeth szavai. Ő mondta ezt... A, ez érdekes...

8

Alfred Lee és a felesége beléptek a kis dolgozószobába, ahol Poirot, Sugden és a rendőrfőnök várakoztak. Johnson ezredes előrelépett.

- Jó estét, Mr. Lee. Még nem találkoztunk személyesen, de mint tudja, én vagyok a megye rendőrfőnöke. Johnson a nevem. El sem tudom mondani, mennyire sajnálom a történeteket.

Alfred barna szeme olyan volt, mint egy szenvedő kutyáé. Rekedten válaszolt:

- Köszönöm. Rettenetes... igazán rettenetes. A... ez a feleségem.

Lydia csendes hangján azt mondta:

- Szörnyű megrázkódtatás volt a férjem számára... Valamennyiünk számára, de neki különösen.

Gyöngéden a férje vállára tette a kezét.

Johnson intett.

- Foglaljon helyet, Mrs. Lee. Engedje meg, hogy bemutassam M. Hercule Poirot-t.

Hercule Poirot meghajolt. Pillantása érdeklődve vándorolt a férfiről az asszonyra.

Lydia gyöngéden megszorította férje vállát.

- Ül le, Alfred.

Alfred leült. Azt dörmögte:

- Hercule Poirot... az meg ki lehet?...

Kezét kábultan végighúzta homlokán.

Lydia Lee odahajolt hozzá.

- Johnson ezredes néhány kérdést akar feltenni neked, Alfred.

A rendőrfőnök helyeslően pillantott az asszonyra. Hálás volt, hogy Mrs. Alfred Lee láthatólag ilyen értelmes és segítőkész teremtés.

Alfred gyorsan megszólalt:

- Természetesen. Természetesen...

Johnson azt gondolta magában:

Úgy látszik, teljesen leverte a lábáról a megrázókódthatás. Reméljük, össze tudja szedni magát egy kicsit.

Hangosan azt mondta:

- Itt van azoknak a névsora, akik a házban tartózkodtak ma este. Volna olyan szíves, Mr. Lee, meghallgatni, hogy így van-e?

Könnyed mozdulattal intett Sugdennek, s az elővette a jegyzőkönyvét, és ismét felolvasta a névsort. A gyakorlati dolgokkal való foglalkozás, úgy látszott, valamennyire helyreállítja Alfréd Lee nyugalmát. Visszanyerte önuralmát, pillantása már nem volt annyira kábult és merev. Amikor Sugden befejezte, helyeslően bólintott.

- Rendben van - mondta.

- Volna kedves némi tájékoztatást adni a vendégeivel kapcsolatban? Mr. és Mrs. George Lee s Mr. és Mrs. David Lee, úgy tudom, családtagok.

- A két öcsém és a sógornőim.

- Csak látogatóba jöttek?

- Igen, karácsonyi látogatásra.

- Mr. Henry Lee is a fivére?

- Igen.

- Es a két másik vendég? Miss Estravados és Mr. Farr?

- Miss Estravados az unokahúgom. Mr. Farr édesapja s az én apám pedig valaha társak voltak Dél-Afrikában.

- A, szóval régi barát.

Lydia közbeszólt:

- Nem, tulajdonképpen eddig nem ismertük.

- Értem. De meghívták, hogy maradjon itt kárácsonyra?

Alfred habozott, majd a feleségére pillantott. Az asszony hangja tisztán csengett:

- Mr. Farr egészen váratlanul érkezett ide tegnap. A környéken járt, s eljött, hogy meglátogassa az apósomat. Amikor apósom megtudta, hogy régi barátjának és társának a fia, ragaszkodott hozzá, hogy velünk töltsen az ünnepeket.

Johnson ezredes bólintott.

- Értem. Ezzel végeztünk is a családdal és a vendégekkel. Ami az alkalmazottakat illeti, Mrs. Lee, megbízhatónak tartja valamennyiüket?

Lydia fontolgatta a választ, mielőtt megszólalt volna. Azután azt mondta:

- Igen. Egészen biztos vagyok benne, hogy valamennyien tökéletesen megbízhatóak. Legtöbbször hosszú évek óta vannak nálunk. Tressilian, a komornyik már a férjem gyerekkorában is itt szolgált. Csak ketten álltak be mostanában, Joan, a kézilány, és a belső inas, aki az apósomat gondozta.

- Mit tud róluk mondani?

- Joan butuska teremtés. Ez a legrosszabb, amit elmondhatok róla. Horburyról nagyon keveset tudok. Körülbelül egy éve van itt. Igazán értette a dolgát, és úgy látszott, az apósom is elégedett vele.

Poirot ravaszul érdeklődött:

- De ön, *madame*, nem volt vele elégedett?

Lydia könnyedén válaszolt:

- Semmi dolgom nem volt vele.

- De hiszen ön a ház úrnője, *madame*? A személyzet önre tartozik, nemde?

- Ó, igen, persze. De Horbury az apósom személyes szolgálatában állt. Nem az én dolgom volt, hogy felülbíráljam.

- Értem.

Johnson ezredes megszólalt:

- Most elérkezünk a ma esti eseményekhez. Attól tartok, Mr. Lee, ez fájdalmas lesz az ön számára, de szeretném öntől hallani, hogyan is történt a dolog.

- Természetesen - mondta halkán Alfred.

Johnson ezredes a segítségére sietett.

- Például mikor látta utoljára az édesapját?

Alfred arcán görcsös fájdalom cikázott át, amint tompa hangon megszólalt:

- Uzsonna után. Egy rövid ideig fenn voltam nála. Végül jó éjszakát kívántam, és... lássuk csak... körülbelül háromnegyed hatkor kijöttem tőle.

- Jó éjszakát kívánt? - kérdezte Poirot. - Nem számított rá, hogy még találkoznak az este folyamán?

- Nem. Apám vacsoráját, valami könnyű ételt, mindig felvitték hét órakor. Ezután néha korán lefeküdt, néha üldögélt a székében, de nem óhajtott, hogy a családból bárki is felmenjen hozzá, hacsak kifejezetten nem küldött érte.

- Gyakran megtörtént, hogy üzent valakiért?

- Néha. Ha kedve tartotta.

- De ez nem volt mindennapos szokása?

- Nem.

- Kérem, folytassa, Mr. Lee.

Alfred folytatta:

- Nyolckor vacsoráztunk. Aztán a vacsora véget ért, s a feleségem és a többi hölgy átmentek

a szalonba. - Hangja megcsuklott. Pillantása ismét merevvé vált. - Az asztalnál... ültünk... Hirtelesen borzalmas zajt hallottunk odafentről. Székek fordultak fel, bútorok recsegték-ropogtak, üveg és porcelán csörömpölt, s aztán... ó, istenem... - megborzongott... - még mindig hallom... apám sikoltott... hosszú, elnyújtott sikoltást hallatott... ahogy valaki a haláltusájában sikolt.

Felemelte remegő kezét, eltakarta arcát. Lydia kinyújtotta a magáét, s megérintette Alfred kabátujját. Johnson ezredes barátságosan biztatta:

- És aztán?

Alfréd megtört hangon folytatta:

- Azt hiszem... egy pillanatra valamennyien *megdermedtünk*. Azután felugrottunk, kirohantunk a szobából, fel a lépcsőn, apám szobájához. Az ajtó be volt zárva. Nem tudtunk bejutni. Fel kellett törnünk. Azután, amikor bejutottunk, láttuk, hogy...

Hangja elhalt.

Johnson gyorsan megszólalt:

- Ezt felesleges részleteznie, Mr. Lee. Térjünk vissza egy kicsit arra, amikor az ebédlőben ültek. Ki volt még ott önnel, amikor meghallották a sikoltozást?

- Ki volt ott? Hát, valamennyien együtt... Nem, lássuk csak. Az öcsém volt ott... Harry öcsém.

- Senki más?

- Senki más.

- Hol voltak a többi férfiak?

Alfred sóhajtott, és összehúzta szemöldökét igyekezetében, hogy visszaemlékezzenek.

- Hadd lássam... úgy tűnik, mintha már nagyon régen történt volna... évekkal ezelőtt... Hogy is volt csak? Ó, persze, George kiment telefonálni. Azután családi ügyekről kezdtünk beszélgetni, és

Stephen Farr azt mondta, látja, hogy megbeszél-nivalóink akadtak, és eltűnt. Nagyon kedvesen és tapintatosan csinálta.

- És David öccse?

Alfred összevonta szemöldökét.

- David? Nem volt velünk? Nem, persze hogy nem volt. Nem is tudom pontosan, mikor illant el.

Poirot kedvesen kérdezte:

- Szóval családi ügyekről tárgyaltak?

- Khm... igen.

- Ez azt jelenti, hogy a család *egy bizonyos* tagjával akart megbeszélni valamit?

Lydia közbeszólt:

- Hogy érti ezt, M. Poirot?

A kis belga gyorsan az asszony felé fordult.

- *Madame*, a férje azt mondja, Mr. Farr azért hagyta magukra őket, mert észrevette, hogy egy családi ügyet akarnak megbeszélni. De nem lehetett *conseil de famille*, miután sem M. David, sem M. George nem volt jelen. Tehát csak a család két tagja akart megtárgyalni valamit.

Lydia nyugodtan felelte:

- Harry sógorom hosszú éveken át külföldön élt. Természetes dolog, hogy a férjemmel sok mindent meg kellett beszélniük.

- A, értem. Szóval erről van szó.

Az asszony gyors pillantást vetett rá, azután elfordította a fejét.

Johnson megszólalt:

- Hát ezt tisztáztuk. Észrevett valakit, Mr. Lee, amint felrohan a lépcsőn az apja szobájába?

- Igazán... igazán nem is tudom. Azt hiszem, Igen. Valamennyien különböző irányból szaladtunk. De attól tartok, nem figyeltem meg... annyire megijedtem. Az a szörnyű sikoltás...

Johnson ezredes gyorsan más tárgyra tért át.

- Köszönöm, Mr. Lee. De van itt még valami. Úgy hallottam, az édesapjának értékes gyémántjai voltak.

Úgy tűnt, Alfred egy kicsit meglepődött.

- Igen - mondta. - Valóban.

- Hol tartotta őket?

- A szobájában, a páncélszekrényben.

- Tudna mondani valamit a gyémántokról?

- Nyersgyémántok... Úgy értem, nem csiszolt kövek.

- Miért tartotta őket a szobájában az édesapja?

- Ez volt a szeszélye. Dél-Afrikából hozta a köveket. Sosem csiszoltatta ki őket. Élvezte a birtoklás tudatát. Mint mondom, ez volt a szeszélye.

- Értem - mondta a rendőrfőnök.

A hangsúlyából kiérződött, hogy nem érti. Továbbfolytatta: - Értékesek voltak?

- Apám véleménye szerint körülbelül tízezer fontot értek.

- Valójában tehát igen értékes kövek?

- Igen.

- Különös ötletnek tűnik, hogy ilyen köveket valaki a hálószobája páncélszekrényében tartson.

Lydia közbevágott:

- Az apósom, Johnson ezredes, meglehetősen különös ember volt. Semmiről nem voltak konvencionális elképzelései. Gyönyörűségét találta benne, hogy itt tartsa a köveket.

- Talán a múltra emlékeztették - jegyezte meg Poirot.

Az asszony gyors, elismerő pillantást vetett rá.

- Igen - bólintott. - Azt hiszem, így állt a dolog.

- Biztosították a gyémántokat? - érdeklődött a rendőrfőnök.

- Azt hiszem, nem.

Johnson előrehajolt. Csendesen kérdezte:

- Tudott róla, Mr. Lee, hogy a gyémántokat ellopták?

- Micsoda? - bámult rá Alfred.

- Az édesapja nem közölte önnel, hogy eltűntek?

- Egy szóval sem.

- Nem tudta, hogy az itt levő Sugden főfelügyelőért küldött, és bejelentette a gyémántok eltűnését?

- Halvány sejtelmem sem volt az egészből!

A rendőrfőnök Lydiára nézett.

- És ön, Mrs. Lee?

Lydia megrázta fejét.

- Semmit nem hallottam róla.

- Legjobb tudomása szerint a kövek még mindig a páncélszekrényben vannak?

- Igen.

Az asszony habozott, aztán azt kérdezte:

- Ezért gyilkolták meg? A gyémántokért?

Johnson ezredes megvonta vállát.

- Éppen azt akarjuk kideríteni!

- Fogalma sincs róla, Mrs. Lee, ki követhette el a lopást?

Az asszony megrázta a fejét.

- Igazán nincs. Biztos vagyok benne, hogy az alkalmazottak valamennyien tisztességesek. Mindenesetre rendkívül nehéz lett volna, hogy a páncélszekrényhez jussanak. Az apósom mindig a szobájában tartózkodott. Sosem jött le az emeletről.

- Ki tartotta rendben a szobáját?

- Horbury. Bevetette az ágyat, és kitakarított. A második szobalány minden reggel kitisztította a kandallót, és begyűjtött, különben mindent Horbury csinált.

Poirot közbeszólt:

- Egyszóval Horburynek nyílhatott rá alkalma leginkább?

- Igen.

- Akkor hát gondolja, hogy ő lopta el a gyémántokat?

- Lehetséges. Azt hiszem... Neki volt leginkább lehetősége rá. De nem is tudom, mit gondoljak.

Johnson ezredes előrehajolt.

- A férje már beszámolt arról, hogy hogyan töltötte a mai estét. Megtenné ön is, Mrs. Lee? Mikor látta utoljára az apósát?

- Délután valamennyien fenn voltunk a szobájában... Vacsora előtt. Akkor láttam utoljára.

- Nem ment fel hozzá később jó éjszakát kívánni?

- Nem.

Poirot megkérdezte:

- Általában fel szokott menni, hogy jó éjszakát kívánjon?

Lydia hangja élesen csengett:

- Nem.

A rendőrfőnök folytatta:

- Hol tartózkodott, amikor a gyilkosságot elkövették?

- A szalonban.

- Hallotta a küzdelem zaját?

- Azt hiszem, hallottam valami súlyos tárgyat lezuhanni. Persze az apósom szobája nem a szalon, hanem az ebédlő fölött fekszik, így hát nem hallhattam túl sokat.

- De a sikoltást hallotta?

Lydia megborzongott.

- Igen. Azt hallottam... Borzalmas volt... mint... mint valami elkárhozott lélek a pokolban. Azonnal tudtam, hogy valami rettenetes dolog történt.

Kiszaladtam, és követtem a férjemet és Harryt a lépcsőn.

- Ki tartózkodott még a szalonban?

Lydia összeráncolta homlokát.

- Nahát... igazán nem is emlékszem. David a szomszédos zeneszobában Mendelssohnt játszott. Azt hiszem, Hilda is átment hozzá.

- És a két másik hölgy?

Lydia lassan felelte:

- Magdalene kiment telefonálni. Arra nem emlékszem, visszajött-e vagy sem. Hogy Pilar hol volt, azt nem tudom.

Poirot kedvesen megjegyezte:

- Lehetséges, hogy egészen egyedül volt a szalonban?

- Igen... igen... tulajdonképpen, azt hiszem, egyedül voltam.

Ismét Johnson ezredes tett fel kérdést.

- Ami a gyémántokat illeti, úgy vélem, bizonyosságot kell szereznünk a dologgal kapcsolatban. Ismeri az édesapja páncélszekrényének a kombinációját, Mr. Lee? Úgy nézem, meglehetősen régimódi típus.

- Megtalálhatja felírva a háziköntöse zsebében levő kis noteszban, mindig ott tartotta.

- Helyes. Azonnal megyünk és megnézzük. Bár talán jobb lesz, ha először kihallgatjuk a család többi tagját is. A hölgyek esetleg le szeretnének feküdni.

Lydia felállt.

- Gyere, Alfred. - Feljük fordult. - Küldjem be őket?

- Egymás után, ha volna szíves, Mrs. Lee.

- Természetesen.

Az asszony az ajtó felé indult. Alfred követte. Az utolsó pillanatban hirtelen visszafordult.

- Hát persze! - kiáltotta. Gyorsan visszatért Poirot-hoz. - Maga Hercule Poirot! Mem tudom, hol volt az eszem. Azonnal rá kellett volna jönnöm.

Gyorsan beszélt, halk, izgatott hangon.

- Igazán váratlan szerencse, hogy itt van! Ki kell derítenie az igazságot, M. Poirot. Ne kímélje a költségeket! Minden kiadást fedezek. *De derítsen fényt a dologra...* Szegény apámat... meggyilkolták... kegyetlen módon meggyilkolták! Ki kell derítenie, M. Poirot. Elégtételt kell vennünk apámért.

Poirot halkán válaszolta:

- Biztosíthatom, Mr. Lee, az a szándékom, hogy a legmesszebb menőkig segítségére legyek Johnson ezredesnek és Sugden főfelügyelőnek.

Alfred Lee felkiáltott:

- Én azt akarom, hogy *nekem* dolgozzon! Elégtételt kell vennünk apámért.

Egész testében remegni kezdett. Lydia visszatért. Odalépett hozzá, s karjába öltötte a karját.

- Gyere, Alfred - mondta. - Szólnunk kell a többieknek.

Pillantása találkozott Poirot-éval. A detektív szeme olyan volt, mint aki megőrzi a maga titkát. Meg se rebbent.

Poirot halkán megszólalt:

- „*De ki hitte volna, hogy az öregemberben...*”

Az asszony felkiáltott:

- Hallgasson! Me mondja tovább!

Poirot halkán jegyezte meg:

- *Ön* mondta ezt, *madame*.

Lydia csendesen suttogetta:

- Tudom... emlékszem... Olyan... szörnyű volt Azután, férjével az oldalán, kisietett a szobából,

George Lee kifogástalanul és ünnepélyesen viselkedett.

- Szörnyű dolog - jelentette ki fejcsoválva. - Szörnyű, szörnyű dolog. Csak azt tudom elképzelni, hogy valami... khm... *őrült* tehette!

Johnson ezredes udvariasan kérdezte:

- Ez az ön elképzelése a dologról?

- Igen. Igen, valóban. Valami ámokfutó. Talán megszökött egy közeli elmeógyógyintézetből.

Sugden főfelügyelő közbevetette:

- És mit gondol, ez a... khm... ez az *őrült*, hogy jutott be a házba, Mr. Lee? És hogyan távozott?

George megrázta a fejét.

- Ezt - jelentette ki határozottan - a rendőrségnek kell kiderítenie.

Sugden nyugodtan felelte:

- Azonnal végigvizsgáltuk a házat. Minden ablak csukva volt és bereteszelve. A bejárati ajtó és a mellékbejáró kulcsra zárva. Senki sem távozhatott a konyha felé anélkül, hogy a személyzet észre ne vette volna.

George Lee felkiáltott:

- De hiszen ez képtelenség! Még majd azt mondja, hogy apámat egyáltalán nem is gyilkolták meg!

- Bizony meggyilkolták - mondta Sugden főfelügyelő. - Efelől semmi kétség.

A rendőrfőnök megköszöri a torkát, s ő folytatta a kihallgatást:

- Pontosan hol tartózkodott, Mr. Lee, amikor a gyilkosságot elkövették?

- Az ebédlőben. A vacsora éppen véget ért. Nem, azt hiszem, mégis ebben a szobában voltam. Akkor fejeztem be a telefonálást.

- Telefonált valakinek?
- Igen. Westeringhambe telefonáltam, a konzervatív képviselőnek, a választókerületembe. Fontos ügyben hívtam.

- És ezután hallotta meg a sikoltozást?
George Lee könnyedén megborzongott.

- Igen, roppant visszataszító volt. Meg... khm... megdermedt az ereimben a vér. A sikoly fuldoklásba, hörgésbe ment át.

Zsebkendőt vett elő, s letörölte a homlokán gyöngyöző verítéket.

- Szörnyű dolog - mormolta.

- Ezután felszaladt a lépcsőn?

- Igen.

- Látta a fivéreit, Mr. Alfred és Mr. Harry Leet?

- Nem, azt hiszem, előttem kellett felszaladniuk.

- Mikor látta utoljára az édesapját, Mr. Lee?

- Ma délután. Valamennyien fenn voltunk nála.

- Később nem találkoztak?

-Nem.

A rendőrfőnök habozott, azután azt kérdezte:

- Tudott róla, hogy az édesapja egy halom értékes gyémántot tartott a hálószobájában, a pán-célszekrényben?

George Lee bólintott.

- Rendkívül oktan dolog volt - jegyezte meg nagyképuen. - Többször is közöltem vele. Meg is gyilkolhatták volna a gyémántokért... úgy értem... azt akarom mondani...

- Tud róla - vágott közbe Johnson ezredes -, hogy a gyémántok eltűntek?

George-nak leesett az álla. Kiguvadt szemmel meredt az ezredesre.

- Akkor hát ezért gyilkolták meg?

A rendőrfőnök lassan azt mondta:

- Tudta, hogy a kövek eltűntek, és néhány órával a halála előtt jelentette is a rendőrségnek.

George csak hebegett:

- De hát... nem értem... akkor...

Hercule Poirot kedvesen válaszolta:

- Mi sem értjük, egyáltalán...

10

Harry Lee fesztelenül lépett be a szobába. Poirot összehúzott szemöldökkel bámult rá egy pillanatig. Az az érzése támadt, hogy már látta valahol ezt az embert. Jól megnézte a vonásait: magas nyergű orrát, büszke tartású fejét, az álla vonalát, s rájött, hogy bár Harry nagydarab férfi, míg apja éppen csak középtermetű volt, sok közötük a hasonlóság.

Észrevett még valami mást is. Harry Lee minden fesztelensége ellenére ideges volt. Ruganyos mozgása mögött határozott aggodalom rejtett.

- Nos, uraim - kiáltotta -, miben lehetek szolgálataukra?!

Johnson ezredes válaszolt:

- Hálásak volnánk, ha fényt derítene bármire a ma esti eseményekkel kapcsolatban.

Harry Lee megrázta a fejét.

- Egyáltalán semmit nem tudok. Elég szörnyű az egész ügy, és tökéletesen váratlanul ért.

Poirot megkérdezte:

- Ugye, mostanában tért vissza külföldről, Mr. Lee?

Harry hirtelen feléje fordult.

- Igen. Egy hete érkeztem Angliába.

Poirot folytatta:

- Hosszú ideig volt távol?

Harry Lee hátravetette az állát, és nevetett.

- Jobb, ha most mindjárt megtudják... valaki úgyis hamarosan elmondaná! Én vagyok a tékozló fiú, uraim! Csaknem húsz éve, hogy utoljára átléptem ennek a háznak a küszöbét.

- De most... visszatért. Megmondaná nekünk, hogy miért? - érdeklődött Poirot.

Harry ugyanazzal a nyíltsággal, meglehetősen készségesen magyarázta:

- Folytatom a régi jó példabeszédet. Meguntam a moslékot, amit a disznók esznek... vagy meg sem esznek, már elfelejtettem, hogy is van. Azt mondtam magamban, jól fog jönni az a hízott tulok a változatosság kedvéért. Levelet kaptam apámtól, melyben azt ajánlotta, jöjjenek haza. Eleget tettem a hívásnak, és hazatértem. Ennyi az egész.

Poirot tovább érdeklődött:

- Rövid látogatásra jött, vagy hosszabb időre?

- Végleg hazajöttem! - közölte Harry.

- Az édesapja egyetértett ezzel?

- El volt ragadtatva. - Ismét felnevetett. Megnyerő volt, amint a szeme sarkában összefutottak a ráncok. - Az öregnek meglehetősen unalmas lehetett itt egyedül Alfreddel! Alfred gyenge társaság... kiváló ember meg minden... de unalmas alak. Apám nagy himpellér volt annak idején. Alig várta már, hogy itt legyek.

- És a bátyja meg a sógornője, ők is örültek, hogy hazaköltözik?

Poirot egy csöppet felhúzta a szemöldökét, miközben a kérdést feltette.

- Alfred? Alfred borzalmasan dühös volt. Hogy Lydia hogy érez, azt nem tudom. Valószínűleg neki is kellemetlen volt Alfred miatt. De semmi kétségem afelől, hogy végül majd megfér velem.

Kedvelem Lydiát. Elragadó asszony. Vele jól kijöttem volna. De Alfreddel egészen más a helyzet.

- Ismét felnevetett. - Alfred mindig is pokolian féltékeny volt rám. Egész életében ő volt a derék, kötelességtudó, otthon ülő jófiú. És mit kapott végül is mindezért? Mi jut mindig a jófiúnak a családban? Egy farba rúgás. Higgyék el nekem, uraim, az erény nem kapja meg a jutalmát.

- Egyik arcra a másikra pillantott - Remélem, nem botránkoztak meg az őszinteségemért. De végre is az igazságot akarják megtudni. A végén úgyis kiteragetik az egész család szennyesét. Éppen ezért legjobb, ha én most mindjárt kiteragetem a magamét. Apám halála nem törte meg túlságosan a szívemet, végül is fiatal fiú voltam, amikor utoljára láttam a vén bűnöst, de mégiscsak az apám volt, és meggyilkolták. Mindenre kész vagyok, hogy bosszút álljak a gyilkoson.

- Állát cirógatva figyelte őket. - A mi családukban szenvedély a bosszúállás. A Leek nem felejtenek egykönnyen. Úgy értem, bizonyosságot akarok, hogy apám gyilkosát elfogják és felakasztják.

- Azt hiszem, e tekintetben megbízhat bennünk. Megtesszük, ami tőlünk telik, Mr. Lee - mondta Sugden.

- Ha nem teszük, magam fogok törvényt ülni - jelentette ki Harry Lee.

A rendőrfőnök metsző hangon kérdezte:

- Van valami elképzelése arról, hogy ki a gyilkos, Mr. Lee?

Harry megrázta a fejét.

- Nem - mondta lassan. - Nem... nincsen. Tudják, meglehetősen rázós dolog. Sokat gondolkoztam rajta... és el nem tudom képzelni, hogyan követhette volna el valami kívülálló...

- Aha - bólintott Sugden.

- Ha pedig így áll a dolog - folytatta Harry Lee -, akkor csak a házból gyilkolhatta meg valaki... De ki az ördög tehetette? A személyzetre nem gyanakszom. Tressilian egyéves korom óta van nálunk. Az a féleszű inas? A nyakamat rá, hogy nem ő tette. Na, Horbury már pimasz alak, de Tressilian azt mondja, moziba ment. Ezek után még ki marad? Ha eltekintünk Stephen Farrtól (és mi az ördögért tette volna meg az utat Stephen Farr Dél-Afrikától idáig azért, hogy meggyilkoljon egy vadidegent?), csak a család van hátra. De ha az életem múlna rajta, akkor sem tudom elképzelni bármelyiküket is mint gyilkost. Alfred? Imádta apát. George? Gyáva hozzá. David? David mindig is ábrándos lélek volt. Elájulna, ha a tulajdon vérző ujját megpillantaná. Valamilyük felesége? Asszonyok nem nyisszantják el hidegvérrel egy férfi torkát. Akkor hát ki tette? Akasszanak fel, ha tudom. De átkozottul nyugtalanító az egész.

Johnson ezredes, mint kihallgatás közben mindig, megköszöri a torkát, és megkérdezte:

- Mikor látta ma este utoljára az édesapját?

- Uzsonna után. Éppen azelőtt vitája volt Alfreddel... csekélységgel kapcsolatban. Az öreg fiút pompásan elszórakoztatta az ilyesmi. Mindig örömét lelte benne, hogy bajt keverjen. Véleményem szerint ezért tartotta titokban a többiek előtt, hogy hazatérek. Látni akarta a csetepatét, amikor váratlanul becsöppenek! Ezért mondta azt is, hogy megváltoztatja a végrendeletét.

Poirot egy csöppet megmoccant. Azután közbeszólt:

- Szóval az édesapja a végrendeletéről beszélt?

- Igen, valamennyien ott voltunk, s úgy leste, mint egy macska, hogy mit szólunk hozzá. Felhívta az ügyvédjét, azt mondta neki, jöjjön át karcacsony után, hogy megbeszéljék a dolgot.

Poirot újabb kérdést tett fel:

- Milyen változtatást akart eszközölni a végrendeletén?

Harry Lee vigyorgott.

- Azt nem közölte velünk! Bízunk az öreg rókára! Azt hiszem... vagy mondjam úgy, azt reméltem, hogy csekélységem javára akarta megváltoztatni! Gondolom, az előző végrendeletekből kizárt. Most, úgy képezem, belevett volna. Csúnya csapás a többiekre nézve. Pilarral is így állt a dolog... Megkedvelte a lányt. Úgy vélem, csak jót várhatott a végrendelettől. Még nem találkoztak vele? Ő a spanyol unokahúgom. Gyönyörű teremtés, Pilarban a Dél elragadó forrósága és kegyetlensége keveredik. Bárcsak ne volnék a nagybátyja!

- Szóval az édesapja megszerette a lányt?

Harry bólintott.

- Pilar tudta, hogy bánjon az öreggel. Gyakran üldögélt mellette. Fogadok, nem tette ok nélkül! De hát apám már halott. Balszerencse, de a végrendeleten már nem változtat semmit, sem Pilar javára... sem az enyémmre.

Összehúzta a szemöldökét, habozott egy percre, azután más hangon folytatta:

- De eltértem a tárgytól. Azt kérdezték, mikor láttam utoljára apámat. Mint mondtam, uzsonna után... valamivel hat óra után lehetett. Az öreg jókedvében volt... de talán elfáradt egy kicsit. Magára hagytam, Horbury ott maradt vele. Többé nem láttam.

- Hol tartózkodott, amikor meghalt?

- Az ebédlőben, Alfred bátyámmal. Nem volt valami békés, vacsora utáni beszélgetés. Meglehetősen éles vita kellős közepén tartottunk, amikor meghallottuk a zajt odafentről. Úgy hangzott, mintha legalább tíz ember birkózna fölöttünk. Azután szegény öreg fiú felsikoltott. Mintha egy disznót vágtak volna le. Alfred megdermedt a hangtól. Csak ült ott leesett állal. Meg kellett ráznom, hogy magához térjen, aztán felrohantunk a lépcsőn. Az ajtót zárva találtuk. Be kellett törnünk. Jó kis munka volt. Hogy az ördögbe lehetett zárva az az ajtó, el sem tudom képzelni! A szobában nem volt más, csak apa, és akasszának fel, ha az ablakon elmenekülhetett valaki.

Sugden főfelügyelő megjegyezte:

- Az ajtót kívülről zárták be.

- Micsoda? - Harry rábámult. - Megesküszöm, hogy a kulcs *belül* volt.

Poirot közbeszólt:

- Szóval megfigyelte?

Harry Lee élesen felelte:

- Én megfigyelem a dolgokat. Szokásom.

Metsző pillantást vetett egyik arcra a másikra.

- Óhajtanak még tudni valamit, uraim?

Johnson megrázta a fejét.

- Köszönjük, Mr. Lee, e pillanatban nem. Volna kedves a család következő tagját beküldeni.

- Természetesen küldöm.

Az ajtóhoz ment, s anélkül hogy visszanézett volna, távozott.

A három férfi egymásra nézett.

Johnson ezredes előrehajolt:

- Mi a véleménye, Sugden?

A főfelügyelő kétkedve rázta a fejét.

- Valamitől fél - mondta. - De vajon mitől?

Mágdalene Lee hatásosan megállt az ajtóban. Hosszú, karcsú kezét végighúzta ragyogóan csillogó, platinaszőke haján. Levélzöld bársonyruhája kihangsúlyozta testének elragadó formáit. Nagyon fiatalnak és egy kicsit ijedtnak látszott.

A három férfi akaratlanul is alaposan megnézte. Johnson szemében hirtelen meglepett csodálat villant fel. Sugden pillantása nem vált élénkebbé, csupán türelmetlenség látszott benne, mint aki alig várja, hogy folytathassa munkáját. Hercule Poirot szemében mélységes elismerés tűnt fel (Magdalene úgy látta), de az elismerés nem az asszony szépségének szólt, csak annak, hogy milyen hatásosan él vele. Magdalene nem tudhatta, hogy Poirot azt gondolja magában:

Csinos *marinequin, la petité*. De kemény a pillantása.

Johnson ezredesnek az jutott eszébe:

Átkozottul csinos lány. George Leenek még elég baja lesz vele, ha nem vigyáz. Amilyen szemmel ez nézi a férfiakat!

Sugden főfelügyelő véleménye az volt:

Üresfejű, hiú teremtés. Remélem, gyorsan végzünk vele.

- Foglaljon helyet, Mrs. Lee. Hadd látom csak, a neve?...

- Mrs. George Lee.

Meleg mosollyal köszönte meg a széket, és leült. Végül is - úgy tűnt, ezt mondja a pillantása -, jöllehet férfi vagy és rendőr, egyáltalán nem is vagy olyan félelmetes.

Mosolyából juttatott valamelyest Poirot-nak is. A külföldiek olyan fogékonyak a nőkkel szemben! Sugden főfelügyelő miatt nem zavartatta magát.

Kezét tördelve, bájos kétségbeeséssel jelentette ki:

- Olyan borzasztó az egész. Annyira meg vagyok ijedve.

- Ejnye, ejnye, Mrs. Lee - mondta Johnson ezredes barátságosan, de élénken: - Tudom, nagy megrázkódtatás volt, de már vége. Csak azt akarjuk, hogy számoljon be a ma esti eseményekről.

Az asszony felkiáltott:

- De hát én nem tudok semmit az egészből... igazán nem.

A rendőrfőnök szeme egy pillanatra összeszűkül. Azután kedvesen azt mondta: - Nem, persze hogy nem.

- Csak tegnap érkeztünk ide. George vett rá, hogy eljövünk karácsonyra! Bárcsak ne jöttünk volna. Tudom, soha többé nem nyugszom meg!

- Igen... nagyon felizgatja az embert az ilyesmi.

- Tudják, alig ismerem George családját. Az öreg Mr. Leevel csak néhányszor találkoztam, egyszer az esküvőnkön és később még egyszer. Persze Alfreddel és Lydiával többször voltam együtt, de valójában vadidegenek számomra.

Tágra nyílt szemében ismét az az ijedt, gyermeki pillantás. Poirot szemében újra felvillant az elismerés, s most azt gondolta magában: Nagyon jól játssza a *comédie-t, cetté petité...*

- Persze, persze - bólintott Johnson ezredes. - Most pedig beszéljen arról, mikor látta utoljára életben Mr. Leet, az apósát.

- Ó, *arról* beszéljek? Ma délután történt. Borzalmas volt!

Johnson gyorsan közbevágott

- Borzalmas volt? Miért?

- Olyan mérgesek voltak.

- Kik voltak mérgesek?

- Ó, hát valamennyien... George-ot kivéve. Neki nem mondott semmit az apja, de a többiek valamennyien!

- Mi történt pontosan?

- Hát, amikor felmentünk, valamennyiünket hívatott, telefonon beszélt... az ügyvédjével a végrendeletéről. Aztán azt mondta Alfrednek, hogy nagyon rosszkedvűnek látszik. Gondolom, azért, mert Harry végleg hazatért. Alfredet nagyon felizgatta a dolog, azt hiszem. Azután a feleségéről mondott valamit, régen meghalt már, azt mondta, hogy annyi esze volt, mint egy tyúknak, és akkor David felugrott, olyan volt a pillantása, mintha meg akarná gyilkolni... Ó!

- Hirtelen rémült pillantással abbahagyta. - Nem úgy gondoltam... Egyáltalán nem gondoltam komolyan!

Johnson ezredes csillapítóan mondta:

- Persze... persze... ez csak olyan beszédfordulat, semmi több.

- Hilda, David felesége csitítgatta... hát azt hiszem, ennyi az egész. Mr. Lee azt mondta, nem akar már látni senkit aznap este. Így aztán valamennyien távoztunk.

- És akkor látta utoljára?

- Igen. Amíg... amíg...

Megborzongott.

Johnson ezredes megnyugtatta:

- Igen, persze. Na most, hol tartózkodott, amikor a gyilkosságot elkövették?

- Ó... lássam csak, azt hiszem, a szalonban.

- Nem biztos benne?

Magdalene szeme megrebbent egy kicsit. Aztán lesütötte a szempilláját. Megszólalt:

- De, természetesen. Milyen ostoba vagyok... telefonálni mentem. Az ember úgy összezavarodik.

- Azt mondja, telefonált? Ebben a szobában?
- Igen, csak itt van telefon, és egy odafenn, az apósom szobájában.

Sugden főfelügyelő közbeszólt:

- Volt még valaki más is a szobában?
- Az asszony szeme tágra nyílt.
- Nem, teljesen egyedül voltam.
  - Hosszú ideig tartózkodott itt?
  - Hát... egy kis ideig. Időbe telik, amíg az ember estefelé kapcsolást kap.
  - Szóval távolsági beszélgetés volt?
  - Igen... Westeringhambe.
  - Ertem.
  - És azután?
  - Azután felhangzott az a szörnyű sikoltás... mindenki rohant... az ajtó bezárva... be kellett törni. Ó! Olyan volt, mint valami *lidérces álomi* Sosem fogom elfelejteni!

- Dehogynem, dehogynem - Johnson ezredes hangja gépiesen kedves volt. Folytatta: - Tudott róla, hogy az apósa egy halom értékes gyémántot tartott a páncélszekrényében?

- Nem. Csakugyan? - Hangjában őszinte izgalom remegett. - Igazi gyémántokat?

Hercule Poirot válaszolt:

- Körülbelül tízezer font értékű gyémántot.
- Ó! - hangja halk volt és zihált, csupa női sóvárgás.

- Nos - jelentette ki Johnson ezredes - ennyi az egész egyelőre. Nem zaklatjuk tovább, Mrs. Lee.

- Ó, köszönöm.

Felállt, Johnsonról Poirot-ra mosolygott, mint egy hálás kislány. Azután, fejét magasra tartva, tenyerét egy kicsit kifordítva, kiment a szobából.

Johnson ezredes utána szólt:

- Volna kedves a sógorát, Mr. David Leet beküldeni? - Becsukta az ajtót az asszony után, s visszatért az asztalhoz.

- Na - mondta -, mi a véleményük? Csak kiderül egy s más! Megfigyelték? George Lee telefonált, amikor meghallotta a sikoltást! A felesége is telefonált, amikor meghallotta! Ez nem vág egybe... Egyáltalán nem vág egybe!

Hozzátette:

- Mi a véleménye róla, Sugden?

A főfelügyelő lassan válaszolt:

- Nem akarok sértő módon beszélni a hölgyről, de azt kell mondanom, hogy bár az a fajta, aki kiszipolyozza a férfiakat, ha pénzről van szó, de azt nem tudom elképzelni, amint elvágja egy férfi torkát. Ez egy csöppet sem illene hozzá.

- Igen ám, de az ember sosem tudhatja, *mon vieux* - mondta Poirot.

A rendőrfőnök feléje fordult.

- És magának, Poirot, mi a véleménye?

Hercule Poirot előrehajolt. Megigazította az előtte álló levélnehezéket, s lefricskázott egy párányi porszemet a gyertyatartóról. Azután válaszolt:

- Az a véleményem, hogy a néhai Mr. Simeon Lee egyénisége kezd kibontakozni előttünk. Az egész ügy legsarkalatosabb pontja, elképzelésem szerint... a halott férfi egyéniségében rejlik.

Sugden főfelügyelő zavart arccal fordult feléje.

- Nem egészen értem, mire gondol, M. Poirot - mondta. - Pontosabban, mi köze az áldozat egyéniségének a meggyilkolásához?

Poirot álmodozva mondta:

- Mindig van összefüggés az áldozat egyénisége és a meggyilkolása között. Desdemona nyílt és gyanútlan természete közvetlen oka lett a ha-

lálának. Egy gyanakvóbb asszony átlátott volna Jagó cselszövéseiben, és már sokkal hamarabb keresztülhúzta volna őket. Marat a tisztátalanságával szinte kihívta, hogy a fürdőkádban gyilkolják meg. Mercutiónak a lelki alkatából következett, hogy fegyver által hullt el.

Johnson ezredes megpödörte a bajuszát.

- Pontosabban mire céloz, Poirot?

- Azt magyarázom, hogy Simeon Lee, bizonyfajta férfi lévén, mozgásba hozott bizonyosfajta erőket. És a végén ezek az erők okozták a halálát.

- Nem gondolja, hogy a gyémántoknak is köze van a dologhoz?

Poirot elmosolyodott a Johnson ezredes arcán feltűnő őszinte tanácstalanság láttán:

- *Mon cher* - folytatta -, Simeon Lee különös egyéniségéből következett, hogy tízezer fontot érő csiszolatlan gyémántot tartott a páncélszekrényében. Ezt nem mindenki tette volna.

- Ez igaz, M. Poirot - jegyezte meg Sugden főfelügyelő bólintva, mint aki végre kezdi érteni, miről van szó. - Mr. Lee furcsa ember volt. Azért tartotta ott a gyémántokat, hogy bármikor elővehesse őket, és játszadozzék velük, s emlékezetébe idézze a múltat. Biztosra veszem, ezért nem csiszoltatta ki őket soha.

Poirot erélyesen bólintott.

- Pontosan... pontosan. Látom, gyors a felfogása, főfelügyelő.

A főfelügyelő egy csöppet kétkedve fogadta a bókot, ám Johnson ezredes közbevágott.

- Van itt még valami, Poirot, nem tudom, feltűnt-e magának...

- *Mais oui* - bizonygatta Poirot. - Tudom, mire gondol. Mrs. George Lee nem is volt tudatában

annak, hogy mit kotyogott ki! Meglehetősen élénk képet festett nekünk az utolsó családi találkozásról. Jelezte, ó, milyen naivan, hogy Alfred veszekedett az apjával, s azt is, hogy David, úgy tűnt, „meg tudta volna gyilkolni az öreget”. Azt hiszem, mindkét kijelentés igaz. És levonhatjuk belőlük a magunk következtetéseit. Miért hívta össze Simeon Lee a családját? Miért érkeztek éppen akkor, amikor az ügyvédjének telefonált? *Parbleu*, ez nem volt véletlen. Az volt a célja, hogy hallják! Szegény öreg a székhez szögezve él, megfosztva ifjúkorának szórakozásaitól. Így hát maga keres új szórakozást. Mulattatja, hogy játsszék az emberi természetben rejlő sóvárgással és kapzsisággal... igen, még az érzésekkel és az indulatokkal is! De ebből még egy következtetést lehet levonni. Senkit nem hagyhatott ki a játékból, hogy felébressze gyermekeiben az indulatot és a kapzsiságot. Logikusan és szükségszerűen éppúgy szúrt egyet Mr. George Leen is, mint a többiek! A felesége óvatosan hallgat erről! Az öreg valószínűleg az asszony felé is kilőtt egy-két mérgezett nyilat. Azt hiszem, a többiektől majd megtudjuk, milyen mondanivalója volt Simeon Leenek George Lee és a felesége számára...

Abbahagyta. Az ajtó kinyílt, és David Lee lépett be a szobába.

David Lee jól tartotta magát. Nyugodtan viselkedett, csaknem természetellenesen nyugodtan. Odament hozzájuk, előhúzott egy széket, leült,

s kérdő pillantással nézett Johnson ezredesre. A villanyfény megcsillant a homlokába hulló szőke hajfürtön, s kihangsúlyozta pofacsontja érzékeny vonalát. Képtelenül fiatalnak tűnt ahhoz, hogy az emeleten holtan fekvő, töpörödött öregember fia legyen.

- Nos, uraim - szólalt meg -, miről beszéljek?

Johnson ezredes válaszolt:

- Úgy hallottam, valamiféle családi találkozó volt ma délután az édesapja szobájában?

- Igen, de nem valami ünnepélyes alkalomból. Úgy értem, nem családi tanácskozás vagy valami efféle.

- És miként folyt le?

David Lee nyugodtan felelte:

- Apám rigolyás kedvében volt. Hiszen öreg volt, és betegeskedett, az embernek elnézőnek kellett vele lennie. Úgy tűnt fel, azért hívott össze bennünket, hogy... hát... hogy a rosszkedvét kitöltse rajtunk.

- Vissza tud rá emlékezni, hogy miről beszélt?

David Lee csendesen válaszolt:

- Meglehetősen ostoba dolog volt az egész. Azt mondta, mihaszna népség vagyunk valamennyien, és hogy nincs egy valamirevaló férfi az egész családban! Kijelentette, hogy Pilar (a spanyol unokahúgom) közülünk bármelyik kettővel is felér. Azt mondta... - David elhallgatott.

Poirot megszólalt:

- Kérem, Mr. Lee, pontosan, szó szerint mondja, ha lehet.

David vonakodva folytatta:

- Elég gorombán beszélt... Azt mondta, reméli, hogy valahol a világon vannak derekabb fiai is... még ha nem is a megfelelő ágyban születtek...

Érzékeny arcára kiült az undor, hogy ki kellett ejtenie ilyen szavakat. Sugden főfelügyelő hirtelen éberré válva felpillantott. Előrehajolt, azt kérdezte:

- Az édesapja nem mondott semmi szokatlant a bátyjának, Mr. George Leenek?

- George-nak? Nem emlékszem. Ó, de igen, azt hiszem, azt mondta neki, hogy a jövőben csökkenenie kell a kiadásait, mert le fog faragni a járadékából. George nagyon ideges lett, elvörösödött, mint egy pulykakakas. Összevissza hadart, és azt mondta, hogy kevesebből nem tud kijönni. Apám egészen hűvösen azt felelte, hogy ki kell jönnie. Azt mondta, bírja rá a feleségét, hogy segítsen takarékoskodni. Meglehetősen kellemtelen megjegyzés volt ez... hiszen mindig is George volt a takarékoskodó a családban, fukarkodott minden garassal. Magdalene már, azt hiszem, inkább költekező fajta... különleges ízlése van.

Poirot megjegyezte:

- Szóval Mrs. Lee is bosszankodott?

- Igen. Azonkívül apám még valami mást is mondott, meglehetősen nyersen... hogy Magdalene együtt élt egy tengerésztiszttel. Valójában persze az asszony apjáról volt szó, de eléggé kétértelműen hangzott a dolog. Magdalene bíborszínűvé vált, nem is csodálom.

Poirot azt kérdezte:

- Beszél az édesapja a néhai feleségéről, az ön anyjáról?

A vér vörös hullámokban öntötte el David halántékát. Az előtte álló asztalon nyugvó keze ökölbe szorult, és enyhén remegett.

Halk, fojtott hangon válaszolta:

- Igen, beszélt. Megsértette.

Johnson ezredes megkérdezte:

- Mit mondott róla?

David hirtelen azt mondta:

- Nem emlékszem. Csak valami fitymáló megjegyzést tett rá.

Poirot csendesen kérdezte:

- Az édesanyja, ugye, már évekkkel ezelőtt meghalt?

David röviden válaszolt:

- Még kamasz voltam annak idején.

- Az édesanyja talán... nem élt itt valami boldogan?

David megvetően felnevetett.

- Ki lett volna boldog egy olyan emberrel, mint az apám? Anyám szent volt. Megtört szívvel halt meg.

Poirot folytatta:

- Az édesapját elkésérítette a felesége halála?

- Nem tudom - felelte gyorsan David. - Én elmentem itthonról.

Elhallgatott, azután így folytatta:

- Talán nincsenek tisztában a ténnyel, de már csaknem húsz éve most láttam először az apámat. Így hát, beláthatják, nem sokat tudok mondani a szokásairól, vagy az ellenségeiről, vagy arról, hogy mi történt itt egyáltalán.

Johnson ezredes feltette a kérdést:

- Tud róla, hogy az édesapja egy halom értékes gyémántot tartott a hálószobájában, a páncélszekrényben?

David közönyösen jegyezte meg:

- Igazán? Milyen esztelenség.

Johnson azt mondta:

- Elmondaná röviden, hogy mit csinált az este folyamán?

- Én? Ó, én elég hamar távoztam az asztaltól,

Untat, hogy ott üldögéljek, bor mellett. Azonkívül láttam, hogy Alfred és Harry veszekedni akarnak. Gyűlölöm a civakodást. Kisurrantam, bementem a zeneszobába, és zongoráztam.

Poirot megkérdezte:

- A zeneszoba a szalonból nyílik, ugye?

- Igen. Már játszottam egy ideje... amikor... amikor bekövetkezett a dolog.

- Pontosán, mit hallott?

- Ó, valami távoli zajt, amint bútorok borulnak fel valahol az emeleten. Azután azt a szörnyű sikoltást. - Keze ismét ökölbe szorult. - Mint egy elkárhozott lélek a pokolban. Úristen, rettenetes volt!

Johnson előrehajolt.

- Egyedül tartózkodott a zeneszobában?

- Hogy? Nem, Hilda, a feleségem is ott volt. Átjött a szalonból. Egy... együtt szaladtunk fel a többiekkel.

Hirtelen idegesen tette hozzá:

- Ugye, nem akarja, hogy... hogy leírjam azt a látványt?

Johnson ezredes megnyugtatta:

- Nem, igazán felesleges. Köszönöm, Mr. Lee, ennyi az egész. Gondolom, fogalma sincs róla, ki-nek állhatott érdekében megölni az édesapját?

David meggondolatlanul azt felelte:

- Azt hiszem... egész csomó embernek érdekében állhatott! De senkit nem tudok határozottan megnevezni.

Gyorsan kiment a szobából, hangosan becsapva maga mögött az ajtót.

Johnson ezredesnek csak annyi ideje volt, hogy megköszörülje a torkát, és már nyílt is az ajtó, s Hilda Lee lépett be rajta.

Hercule Poirot érdeklődve pillantott az asszonyra. Magában elismerte, hogy érdekes tanulmány megfigyelni azokat a nőket, akiket a Lee fivérek feleségül vettek. Lydia gyors észjárását és agárszerű kecsességét, Magdalene elegáns, de üres báját s végül Hilda megbízható, nyugalmat árasztó szilárdságát. Láta, hogy fiatalabb, mint amilyenné meglehetősen régimódi hajviselete és divatjamúlt ruhája teszi a megjelenését. Sötétszőke haját még nem tarkították ősz szálak, józan, mogyoróbarna szeme úgy ragyogott ki kövércs arcából, mint a szívélyesség jelzőtüze. Kedves asszony - gondolta Poirot.

Johnson ezredes legbarátságosabb hangját használta:

- ...Nagy megrázkódtatás valamennyiük számára - mondta éppen. - A férjétől hallom, Mrs. Lee, hogy most jár először Gorston Hallban?

Az asszony bólintott.

- Ismerte már előbb is az apósát, Mrs. Lee? Hilda kedves hangján azt mondta:

- Nem. Nem sokkal azután házasodtunk össze, hogy David eljött otthonról. Nem akart többé kapcsolatot tartani a családjával. Mostanáig egyikükkel sem találkoztunk.

- Akkor hogyan jött létre ez a látogatás?

- Az apósom írt Davidnek. Idős korára hivatkozott, és kifejezte azt a kívánságát, hogy valamennyi gyermeke látogassa meg ezen a karácsonyon.

- És a férje elfogadta a meghívást?

Hilda így válaszolt:

- Attól félek, az én unszolásomra fogadta el. Félreértettem a helyzetet.

Poirot közbeszólt:

- Volna olyan kedves - mondta - egy kicsit értetőbben kifejezni magát, *madame*? Úgy vélem, hasznát látjuk majd annak, amit öntől megtudhatunk.

Az asszony azonnal feléje fordult. így szólt:

- Akkor még egyáltalán nem ismertem az apósomat. Sejtelmem sem volt róla, mi az igazi oka a meghívásnak. Elhittem, hogy öreg és magányos, és valóban ki akar békülni a gyermekeivel.

- És véleménye szerint mi volt az igazi oka a meghívásnak, *madame*?

Hilda habozott egy pillanatig. Azután lassan azt mondta:

- Semmi kétségem... egyáltalán semmi kétségem nincs afelől... hogy az apósom valójában nem békét akart kötni, hanem viszályt szeretett volna szítani.

- Miképpen?

Hilda csendesesen mondta:

- Szórakoztatta, hogy... hogy felkeltse az emberi természet legrosszabb ösztöneit. Volt benne valami... hogy is fejezzem ki?... valami ördögi, tréfás, komiszkodásra való hajlam. Igyekezett családjának valamennyi tagat egymásnak ugratni.

- És ez sikerült is neki? - kérdezte csípősen Johnson.

- Ó, igen - felelte Hilda Lee. - Sikerült.

Poirot megszólalt:

- Úgy hallottuk, *madame*, egy jelenet játszódott le ma délután. Úgy tudom, meglehetősen heves jelenet.

Az asszony lehajtotta a fejét.

- Volna olyan kedves... elmondani nekünk, mi történt, amennyire híven csak tudja.

Hilda eltöprengett egy pillanatig.

- Amikor bementünk az apósomhoz, éppen telefonált.

- Ha jól tudom, az ügyvédjének?

- Igen, azt mondta, hogy Mr... Charltonnak hívják?... Nem emlékszem pontosan a nevére... jöjjön át, mert új végrendeletet akar íratni. A régi, azt mondta, már nem időszerű.

Poirot előrehajolt.

- Jól gondolja át, *madame*, véleménye szerint az apósa szándékosan rendezte úgy, hogy önök valamennyien végighallgassák ezt a beszélgetést, vagy csak *véletlenül* esett úgy, hogy hallották?

Hilda Lee így válaszolt:

- Csaknem biztos vagyok benne, hogy azt akarta, hogy végighallgassuk.

- S az lett volna a célja, hogy kétkedést és gyanakvást hintsen el önök között?

- Igen.

- Egyszóval, valójában az is lehetséges, hogy egyáltalán nem is állt szándékában megváltoztatni a végrendeletét?

Az asszony elgondolkozott.

- Nem, azt hiszem, a dolognak ez a része igaz. Valószínűleg csakugyan meg akarta változtatni a végrendeletét, de mulatságát lelte benne, hogy a tényt kihangsúlyozza.

- *Madame* - jelentette ki Poirot -, én nem hivatalos minőségben vagyok jelen, és meg kell mondanom, azokat a kérdéseket, amelyeket én felteszek, egy angol rendőrtisztviselő valószínűleg nem tenné fel. De nagyon érdekelne, véleménye szerint milyen változást eszközöltek volna az

új végrendeleten? Csak a véleményére vagyok kíváncsi, nem arra, hogy miről van tudomása, egyszerűen az észrevételére. *Les femmes...* az asszonyoknak mindig van véleményük. *Dieu merci*

Hilda Lee elmosolyodott.

- Szívesen elmondom, amit gondolok. A férjem nővére, Jennifer egy spanyolhoz, Juan Est-ravadoshoz ment feleségül. Pilar, a lánya nemrég érkezett ide. Rendkívül bájos lány, és persze ő az egyetlen unoka a családban. Az öreg Mr. Leet teljesen elbűvölte. Rendkívüli módon megkedvelte a lányt. Véleményem szerint szép kis összeget hagyott volna rá az új végrendeletében. A régi szerint valószínűleg csak egy keveset vagy egyáltalán semmit nem kapott volna.

- Ismerte egyáltalán a sógornőjét?

- Nem, sosem találkoztam vele. A férje tragikus körülmények között hunyt el, úgy tudom, nem sokkal az esküvőjük után. Maga Jennifer egy éve halt meg. Pilar árván maradt. Mr. Lee azért hívta meg, hogy jöjjön Angliába, és költözzék hozzá.

- És a család többi tagjai, ők is örültek az érkezésének?

Hilda csendesen mondta:

- Azt hiszem, valamennyien megkedvelték. Olyan kellemes, hogy egy fiatal és életteli terem-tés is van a házban.

- És a lány? Ő is jól érzi magát itt?

Hilda lassan felelte:

- Nem tudom. Bizonyára barátságtalannak és idegennek tűnhet itt egy olyan lány számára, aki Délen nőtt fel... Spanyolországban.

Johnson szárazon jegyezte meg:

- Most éppen nem lehet valami kellemes

Spanyolországban. Mos, Mrs. Lee, szeretném az ön beszámolóját hallani a ma délutáni szóváltásról.

Poirot bocsánatkérően mormolta:

- Elnézést kérek. Elkalandoztam a tárgytól.

Hilda Lee így kezdte:

- Mikor az apósom befejezte a telefonálást, végignézett rajtunk, elnevette magát, és azt mondta, hogy valamennyien nagyon rosszkedvűeknek látszunk. Azután közölte, hogy fáradt, és korán lefekszik. Aznap este már senki ne jöjjön fel hozzá beszélgetni. Kijelentette, hogy jó formában akar lenni karácsony napjára, vagy valami ehhez hasonlót.

- Aztán - összevonta szemöldökét igyekezetében, hogy visszaemlékezzék -, azt hiszem, valami olyasmit mondott, hogy csak az olyan ember értékei igazán a karácsonyt, akinek nagy a családja, és azután a pénzről kezdett beszélni. Azt mondta, a jövőben több pénzre lesz szüksége ehhez a háztartáshoz. Közölte George-dzal és Magdalene-nel, hogy takarékoskodniuk kell. Magdalene-nek azt mondta, magának kellene varrnia a ruháit. Attól tartok, meglehetősen régimódi ötlet. Nem csodálom, hogy Magdalene bosszankodott. Az apósom megjegyezte, hogy a felesége ügyesen bánt a varrótűvel.

Poirot kedvesen megkérdezte:

- Semmi mást nem mondott a feleségéről?

Hilda elpirult.

- Valami jelentéktelen megjegyzést tett a szellemi képességeiről. A férjem nagyon szerette az édesanyját, és ez rendkívül felizgatta. Végül az apósom hirtelen kiabálni kezdett valamennyiünkkel. Egészen beleheccelte magát. Megértem persze, hogy mit érzett...

Poirot közbevágott, s barátságosan megkérdezte:

- Mit érzett?

- Csalódást érzett, természetesen - jelentette ki. - Mert nincsenek unokái, úgy értem, fiúunokái, akik továbbvigyék a Lee nevet. Ez már hosszú idő óta felgyűlhetett benne, és most már nem tudta tovább magában tartani, s kitöltötte dühét a fiain. Azt mondta, érzelmős vénasszonyok valamennyien, vagy valami efféle. Meg is sajnáltam, mert megértettem, hogy mennyire megsértették a büszkeségét.

- És aztán?

- És aztán - viszonzta lassan Hilda - valamennyien kimentünk.

- Akkor látta utoljára?

Az asszony bólintott.

- Hol tartózkodott, amikor a gyilkosság történt?

- A zeneszobában, a férjemmel. Játzott nekem.

- És aztán?

- Hallottuk, amint székek és asztalok fordulnak fel, porcelán törik össze... hogy valami szörnyű küzdelem zajlik odafenn. És azután azt a szörnyű sikoltást, mikor a torkát elvágták...

Poirot azt kérdezte:

- Igazán olyan szörnyű volt az a sikoltás? Olyan volt - szünetet tartott -, „mint egy elkárhozott lélek a pokolban”?

Hilda Lee azt felelte:

- Rosszabb volt annál!

- Hogy érti ezt, *madame*?

- Lélektelen sikoltás volt, *mint akinek nincs is lelke*... Nem volt emberi hang... mint valami vadállaté...

Poirot komolyan jegyezte meg:

- És ugye ön, *madame*, lelketlen embernek tartotta az apósát?

Az asszony elkeseredetten legyintett. Aztán le-
sütötte a szemét, és a padlóra bámult.

14

Pilar úgy lépett be a szobába, mint valami óva-
tos állat, amely csapdát gyanít. Pillantása ide-oda
röpködött. Nem is annyira ijedtnek tűnt, mint in-
kább roppant gyanakvónak.

Johnson ezredes felállt, és odahúzott egy szé-
ket a lány számára.

- Ugyebár - érdeklődött - beszél angolul, Miss
Estravados?

Pilar szeme tágra nyílt.

- Természetesen - jelentette ki. - Anyám angol
volt. Tulajdonképpen én magam is nagyon ango-
los vagyok.

Johnson ezredes ajkán mosoly suhant át, amint
végigpillantott a lány fényes fekete haján, büszke,
sötét szemén s telt, piros ajkán. Nagyon angolos!
Ezt a kifejezést aligha lehet használni Pilar Est-
ravadoszal kapcsolatban.

Megszólalt:

- Mr. Lee a nagyapja volt. Meghívta, hogy jöj-
jön Angliába. S ön néhány napja megérkezett. Így
történt, ugye?

Pilar bólintott.

- Így történt. Ó, hogy mennyi kalandon men-
tem át, amíg kijutottam Spanyolországból, telibe
talált bennünket egy bomba, és a sofőr meghalt...
a feje helyén csupa vér volt minden. Én nem tu-

dok kocsit vezetni, így aztán rengeteget kellett gyalog mennem... pedig nem szeretek gyalogolni. Sose járok gyalog. A lábam kisebesedett... csupa seb volt...

Johnson ezredes elmosolyodott.

- Mindenesetre - jelentette ki - megérkezett. Az édesanyja gyakran beszélt a nagyapjáról?

Pilar derűsen bólogatott.

- Ó, igen, azt mondta róla, hogy egy vén sátán. Hercule Poirot mosolygott. Azután megszólalt:

- És önnek, *mademoiselle*, mi volt a véleménye róla, amikor megismerte?

Pilar nyíltan jelentette ki:

- Persze nagyon, nagyon öreg volt. Mindig csak üldögélt... az arca csupa ránc. De én azért megkedveltem. Azt hiszem, fiatal korában nagyon jóképű lehetett... éppen olyan, mint maga - fordult Pilar Sugden főfelügyelő felé. Naiv örömmel jártatta végig szemét a főfelügyelő csinos arcán, amely rákvörösre változott a bók hallatára.

Johnson ezredes elfojtotta kuncogását. Ez egyike volt azon ritka alkalmaknak, amikor megdöbbennek látta az egykedvű főfelügyelőt.

- Persze - folytatta Pilar sajnálkozva - nagyapa biztosan sosem volt olyan jól megtermett, mint maga.

Hercule Poirot sóhajtott.

- Egyszóval ön, *senorita*, kedveli a jól megtermett férfiakat? - érdeklődött.

Pilar lelkesen helyeselt:

- Ó, igen, szeretem, ha egy férfi magas, és széles a válla, és nagyon, nagyon erős.

Johnson ezredes keményen kérdezte:

- Gyakran volt együtt a nagyapjával, mióta megérkezett?

Pilar bólintott.

- O, igen, sokszor felmentem hozzá. Sok mindenről mesélt nekem... arról, hogy milyen komisz ember volt, és mi minden történt vele Dél-Afrikában.

- Említette magának, hogy gyémántokat tart a szobájában, a pánccélszekrényben?

- Igen. Meg is mutatta őket. Nem látszottak gyémántoknak... Olyanok voltak, mint a kavicsek... nagyon csúnyák, igazán nagyon csúnyák voltak.

Sugden főfelügyelő tömören összefoglalta:

- Egyszóval megmutatta őket magának?

- Igen.

- Es adott is belőlük magának?

Pilar megrázta a fejét.

- Nem, nem adott. De úgy gondoltam, egyszer majd ad... ha nagyon kedves leszek hozzá, és gyakran üldögélek mellette. Az öregurak ugyanis kedvelik a fiatal lányokat.

Johnson ezredes azt mondta:

- Tudja, hogy a gyémántokat ellopták?

Pilar szeme tágra nyílt.

- Ellopták?

- Igen. Fogalma sincs róla, ki vihette el?

Pilar bólintott.

- Dehogynem. Biztosan Horbury.

- Horbury? Az inas?

- Igen.

- Miből gondolja?

- Tolvajképe van. A szeme ide-oda jár, nesztelenül lopakodik és hallgatózik. Olyan, mint egy macska. És minden macska tolvaj.

- Hm - jegyezte meg Johnson ezredes. - Hát ezt hagyjuk. Nos, úgy hallottam, az egész család fent volt ma délután a nagyapja szobájában, és egy kis... khm.. szóváltás támadt.

Pilar ismét bólintott, és elmosolyodott.

- Igen - mondta -, olyan mulatságos volt. Nagyapa úgy, de úgy feldühítette őket!

- Szóval maga mulatságosnak találta?

- Igen. Szeretem látni, mikor az emberek dühbe jönnek. Borzasztóan szeretem. De itt, Angliában nem jönnek úgy dühbe, mint Spanyolországban. Nálunk, otthon előrántják a késüket, káromkodnak és kiabálnak. Angliában nem csinálnak semmit, csak elvörösödik az arcuk, és összeszorítják az ajkukat.

- Emlékszik rá, hogy miről beszéltek?

Pilar elbizonytalanodott:

- Nem is tudom. Nagyapa azt mondta, semmit nem érnek... még csak gyereke sincs egyiküknek sem. Azt mondta, én többet érek bármelyikük-nél. Nagyon megkedvelt.

- Nem beszélt pénzről vagy a végrendeletéről?

- Végrendeletéről?... Nem, nem hiszem. Nem emlékszem rá.

- És mi történt azután?

- Valamennyien kimentek... csak Hilda... az a kövér, David felesége maradt ott.

- Ó, valóban?

- Igen. David olyan furcsának látszott. Egész testében remegett, és egészen fehér volt. Mintha beteg lenne.

- Es mi történt azután?

- Azután elmentem, és megkerestem Stephen. Föltettünk egy lemezt a lemezjátszóra, és táncoltunk.

- Stephen Farr-ral?

- Igen. Dél-Afrikából jött... Nagyapa társának a fia. Ó is rettentően csinos. Barna a bőre, magas, és nagyon szép szeme van.

Johnson megkérdezte:

- Hol tartózkodott, *senorita*, amikor a büntet-
tet elkövették?

- Azt kérdezi, hol voltam?

- Igen.

- Először a szalonban voltam, Lydiával. Aztán felmentem a szobámba, és bepúderoztam az arcomat. Tovább akartam táncolni Stephennel. És akkor, távolról, sikoltást hallottam, és mindenki rohant, így aztán én is kiszaladtam. Harry és Stephen éppen nagyapa ajtaját próbálták betörni. Mind a ketten nagyon erősek.

- Aztán?

- Aztán... reccs... az ajtó kiszakadt a sarkából... és valamennyien benéztünk a szobába. Ó, azt a látványt... minden összetört és felfordult, és nagyapa egy vértócsában feküdt. Elvágták a torkát... így - gyors, drámai mozdulattal megmutatta a tulajdon nyakán -, egészen fent, a füle alatt.

Szünetet tartott, nyilvánvalóan élvezte beszámolóját.

Johnson azt kérdezte:

- Nem lett rosszul a vértől?

A lány rámeredt.

- Dehogy, miért lettem volna? Ha meggyilkolnak valakit, az általában vérzik. Ó, annyi vér volt mindenütt!

- Mondott valaki valamit? - kérdezte Poirot.

Pilar azonnal válaszolt:

- David mondott valami furcsát... mit is? Ó, igen. Isten malmái... igen, azt mondta - külön nyomatékkal ismételt meg minden szót: - *Isten... malmái...* Az mit jelent? A malomban lisztet őrölnek, ugye?

Johnson ezredes így szólt:

- Nos, azt hiszem, egyelőre nincs több kérdésünk, Miss Estravados.

Pilar engedelmesen felállt. Fürge, bájos mosolyát sorban rávillantotta mind a három férfira.

- Akkor megyek is. - S ezzel távozott.

Johnson ezredes megszólalt:

- *Isten malmai lassan örölnék, de biztosan.*
És ezt David Lee mondta!

15

Mikor az ajtó ismét kinyílt, Johnson ezredes felpillantott. Egy pillanatra Harry Leenek nézte azt, aki belépett, csak akkor vette észre tévedését, amikor Stephen Farr már benn állt a szobában.

- Foglaljon helyet, Mr. Farr - mondta.

Stephen leült. Hűvös, okos szeme végigvándorolt a három férfin. Így szólt:

- Attól tartok, nemigen fogják hasznomat venni. De kérem, kérdezzenek csak bármit, amiről úgy vélik, hogy segítségükre lehet. Talán jobb lesz, ha azon kezdem, hogy elmondom, ki vagyok. Apám Ebenezer Farr, Simeon Lee társa volt Dél-Afrikában, a régi időkben. Úgy értem, több mint negyven évvel ezelőtt.

Szünetet tartott.

- Apám sokat beszélt Simeon Leeről... Hogy milyen erős egyéniség volt. Ő és apám egy csomó pénzt besöpörtek együtt. Simeon Lee vagyonnal tért haza, apám sem járt rosszul. Apám mindig azt mondta nekem, ha eljutok ebbe az országba, fél kell keresnem Mr. Leet. Egyszer megjegyeztem, hogy Mr. Lee valószínűleg azt sem tudja majd, hogy ki vagyok, de apa csak valami gúnyos megjegyzést tett erre. Azt mondta: „Ha

két férfi olyan dolgokon ment keresztül együtt, mint Simeon meg én, akkor nem felejtik el egymást." Nos, apám néhány éve meghalt. Én most jöttem át először Angliába, s úgy gondoltam, megfogadom apa tanácsát, és felkeresem Mr. Leet.

Kicsit mosolyogva folytatta:

- Egy csöppet azért ideges voltam, amikor ideértem, de ez fölöslegesnek bizonyult. Mr. Lee nagy örömmel fogadott, és mindenáron ragaszkodott hozzá, hogy töltsöm náluk a karácsonyt. Attól tartottam, hogy terhükre vagyok, de ő halani sem akart visszautasításról.

Kicsit szégyenlősen tette hozzá:

- Valamennyien olyan kedvesek voltak hozzám... Mr. és Mrs. Alfred Lee már nem is lehetnek volna kedvesebbek. Rettenetesen sajnálom valamennyiüket, hogy ilyesminek kellett történnie.

- Mióta van itt, Mr. Farr?

- Tegnap óta.

- Találkozott ma egyáltalán Mr. Leével?

- Igen. Reggel elbeszélgettünk. Nagyon jókedvű volt, és roppantul érdeklődött régi dél-afrikai ismerősei meg az egykori helyek iránt.

- Akkor látta utoljára?

- Igen.

- Említette önnek, hogy egy halom csiszolatlan gyémántot tart a pánccsaszékében?

- Nem.

S mielőtt még az ezredes megszólalhatott volna, hozzátette:

- Úgy érti, hogy ez az ügy rablógyilkosság?

- Még nem tudjuk biztosan - jelentette ki Johnson. - Nos, hogy rátérjünk a ma esti eseményekre, elmondaná a tulajdon szavaival, mit csinált egész idő alatt?

- Természetesen. Mikor a hölgyek távoztak az ebédlőből, én még maradtam, és megittam egy pohár vörösbort. Akkor észrevettem, hogy Alfred és Harry családi ügyeket akarnak megbeszél-
ni, s a jelenlétem zavarja őket, így aztán kimentet-
tem magamat, és otthagytam őket.

- És mit csinált aztán?

Stephen Farr hátradőlt székében. Mutatóujjá-
val az állát cirógatta, s azután, egy kicsit mereven,
folytatta:

- Be... khm... betévedtem egy mozaikparkettes,
nagy szobába... valami bálteremféle, azt hiszem.
Van ott egy lemezjátszó meg tánclemezek. Meg-
hallgattam néhány lemezt.

Poirot közbeszólt:

- Megtörténhetett volna, hogy valaki csatlako-
zik ott önhöz, ugye?

Stephen Farr ajkán enyhe mosoly futott át. Így
válaszolt:

- Igen, megtörténhetett volna. Az ember min-
dig reménykedik.

S leplezetlenül elvigyorodott.

Poirot megegyezte:

- Seniorita Estravados igazán gyönyörű.

Stephen így felelt:

- Valóban, ő a legkellemesebb látvány, mióta
megérkeztem Angliába.

- Csatlakozott önhöz Miss Estravados? - ér-
deklődött tárgyilagosan Johnson ezredes.

Stephen megrázta a fejét.

- Még mindig ott voltam, amikor meghallottam
a zűrzavart. Kiszaladtam a hallba, és majd a nya-
kamat törtem, úgy rohantam fel a lépcsőn, hogy
megtudjam, mi a baj. Segítettem Harry Leenek
betörni az ajtót.

- Ennyi az egész mondanivalója számunkra?

- Kizárólag ennyi, attól tartok.

Hercule Poirot előrehajolt. Halkan megszólalt:

- Pedig én úgy vélem, Mr. Farr, sok mindent elmondhatna, ha akarna.

Farr hevesen felkiáltott:

- Hogy érti ezt?!

- Beszélhetne valamiről, ami rendkívül fontos ebben az ügyben... Mr. Lee egyéniségéről. Azt mondja, az édesapja gyakran beszélt róla. Miféle embernek írta le ön előtt?

Stephen Farr lassan felelte:

- Azt hiszem, értem, mire céloz. Hogy milyen volt Simeon Lee fiatal korában? Nos... gondolom, azt akarja, hogy őszintén beszéljek.

- Ha volna szíves.

- Hát, kezdem azzal, kétlem, hogy Simeon Lee túlságosan erkölcsös tagja lett volna a társadalomnak. Nem akarom éppen azt mondani, hogy csaló volt, de meglehetősen közel járt ahhoz. Mindenesetre nemigen dicsekedhetett az erkölcsivel. Mindamellet elragadó ember lehetett, bizony az. Azonkívül elképesztően bőkezű volt. Soha senki nem fordult hozzá hiába, ha elő tudott adni valami megható történetet. Ivott egy kicsit, de nem túlságosan sokat, a nők vonzóknak találták, s jó humorérzéke volt. Mindennek ellenére volt benne valami furcsa, bosszúálló vonás. Azt mondják, az elefántok sosem felejtnek, s ezt Simeon Leeről is el lehetne mondani. Apám több esetre is emlékezett, amikor Lee évekig várt, hogy leszámoljon valakivel, aki ártott neki.

Sugden főfelügyelő megszólalt:

- Ez kétoldalú játék. Nincs tudomása véletlenül valakiről, Mr. Farr, akivel Simeon Lee rosszat tett odakinn? Nem tud valamit a múltból, ami

magyarázatot adhatna a ma este itt elkövetett bűntettel kapcsolatban?

Stephen Farr megrázta a fejét.

- Voltak ellenségei, persze, kellett lenniük, amilyen ember volt. De nem tudok egyetlen esetről sem határozottan. Amellett - szeme összeszűkült -, úgy tudom (tény az, megkérdeztem Tresilian), ma este sem a házban, sem a ház környékén nem járt idegen.

Hercule Poirot közbeszólt:

- *Önt magát kivéve, Mr. Farr.*

Stephen Farr hirtelen feléje fordult.

- Ó, hát így állunk? Gyanús idegen a házban! Mos, semmi efféle dolgot nem fog kideríteni. Nincs semmiféle régi történet, miszerint Simeon Lee rászedte volna Ebenezer Farrt, Eb fia pedig eljön bosszút állni az apjáért! Nem - rázta meg a fejét -, Simeonnak és Ebenezernek semmi bajuk nem volt egymással. Én, amint mondtam, pusztán kíváncsiságból jöttem ide. Azonfelül úgy vélem, egy lemezjátszó éppolyan jó alibi, mint bármi más. Egymás után tettem fel a lemezeket, valakinek hallania kellett a zenét. Egy lemez nem tart annyi ideig, hogy felnyargaljak a lépcsőn - ezek a folyosók legalább másfél kilométer hosszúak -, elvágjam egy öregember torkát, lemossam magamról a vért, és ismét visszatérjek, mielőtt még a többiek felrohannának. Nevetséges ötlet!

Johnson ezredes megnyugtatta:

- Nem gyanúsítjuk önt semmivel, Mr. Farr.

Stephen Farr megjegyezte:

- Nem tetszik nekem M. Hercule Poirot hangsúlya.

- Ez - jelentette ki Hercule Poirot - igazán balszerencse!

Jóindulatúan rámosolygott a többiekre.

Stephen Farr csúnyán nézett vissza rá.

Johnson ezredes gyorsan közbevágott:

- Köszönjük, Mr. Farr. Ennyi egyelőre elég is. Természetesen legyen szíves, ne hagyja el a házat.

Stephen Farr bólintott. Felállt, és nagy, lendületes léptekkel elhagyta a szobát.

Mikor az ajtó becsukódott utána, Johnson megjegyezte:

- Íme, az ismeretlen X. A. története eléggé őszintének látszik. Ennek ellenére ő az ismeretlen figura a játékban. *Ellophatta* a gyémántokat... idejöhett valami koholt történettel, hogy bejusson a házba. Jobb, ha felveszi az ujjlenyomatát, Sugden, és megtudjuk, hátha ismerik.

- Már felvettem - jelentette ki a főfelügyelő száraz mosollyal.

- Derék ember maga, Sugden. Nem sok dolog kerül el a figyelmét. Gondolom, ellenőriz minden kézenfekvő vonalat.

Sugden főfelügyelő az ujjain számolta:

- Ellenőrizni a telefonhívásokat... az idejüket stb. Ellenőrizni Horburyt, mikor távozott, ki látta elmenni? Ellenőrizni valamennyi ki- és bejáratot. Ellenőrizni a személyzetet általában. Ellenőrizni a család tagjainak anyagi helyzetét. Beszélni az ügyvéddel, és ellenőrizni a végrendeletet. Végigkutatni a házat a fegyver után, és utánanézni, nincsenek-e vérfoltos ruhák valahol... s hogy esetleg a gyémántokat nem rejtették-e el valamerre.

- Azt hiszem, ebben minden benne van - jelentette ki Johnson ezredes. - Van valami javaslata, M. Poirot?

Poirot megrázta a fejét.

- Úgy látom, a főfelügyelő csodálatra méltóan alapos - mondta.

Sugden borúsan jegyezte meg:

- Nem lesz tréfadolog végigkutatni ezt a házat az eltűnt gyémántok után. Soha életemben nem láttam ennyi dísz és csecsebecsét.

- Valóban, bőségesen van rejtekhely - bólintott Poirot egyetértően.

- És igazán nincsen semmiféle javaslata, Poirot?

A rendőrfőnök egy kicsit csalódottnak látszott, valahogy úgy, mint az, akinek a kutyája nem hajlandó előadni a betanult mutatványát.

Poirot komolyan kérdezte:

- Megengedi, ugye, hogy én a magam szája íze szerint haladjak előre?

- Természetesen, természetesen - jelentette ki Johnson, ugyanakkor azonban Sugden főfelügyelő meglehetősen gyanakodva érdeklődött:

- Hogy érti ezt, M. Poirot?

- Én társalogni szeretnék - magyarázta Poirot -, minél gyakrabban, minél több alkalommal, a család tagjaival.

- Úgy érti, hogy megpróbálja újra kihallgatni őket? - kérdezte kicsit értetlenül az ezredes.

- Nem, dehogy, nem kihallgatni... társalogni akarok velük!

- De miért? - kérdezte Sugden.

Hercule Poirot kifejező mozdulatot tett kezével.

- Társalgás közben felmerülnek dolgok. Ha az emberek sokat beszélnek, óhatatlanul elmondják az igazságot.

Sugden azt kérdezte:

- Szóval úgy gondolja, hogy valaki hazudik?

- *Mon cher*, mindenki hazudik... részben igaz, részben valótlan, amit mond. Igyekeznünk kell elválasztani az ártalmatlan hazugságot a lényegesektől.

Johnson ezredes hevesen fakadt ki:

- Tudja, mégis hihetetlen az egész. Egy különösen durva és kegyetlen gyilkossággal állunk szemben... és kiket gyanúsíthatunk? Alfred Leet és a feleségét, mindketten elragadó, jófajta, csendes emberek. George Leet, a Parlament tagját, aki mindenekfelett tiszteletre méltó. A feleségét? Hétköznapi, modern szépség. David Lee szelíd embernek látszik, és Harry bátyjának vallomása szerint a vérnek még a látványát sem tudja elviselni. A felesége kedves, értelmes, teljesen mindennapi teremtés. Ki marad? A spanyol unokahúg és a dél-afrikai férfi. A spanyol szépségek forró vérmérsékletűek, de nem tudom elképzelni ezt a vonzó teremtetést, amint hidegvérrel elnyiszszantja az öregúr torkát, különösen, minthogy kiderült, minden oka megvolt rá, hogy életben tartsa... legalábbis addig, amíg aláírja az új végrendeletét. Stephen Farr-ról már elképzelhető... tegyük fel, hogy hivatásos bűnöző, s a gyémántok miatt jött ide. Az öregember felfedezi a veszteséget, Farr pedig elvágja a nyakát, hogy ne beszélhessen. Ez megtörténhetett... az a lemezjátszó-alibi nem valami jó.

Poirot a fejét rázta.

- Kedves barátom - szólalt meg -, vesse össze a Mr. Stephen Farr fizikai alkatát az öreg Simeon Leeével. Ha Farr elhatározta, hogy megöli az öregembert, egy perc alatt véghezvihette volna... Simeon Lee semmiképpen sem vehette volna fel vele a küzdelmet. El lehet képzelni, hogy ez a törékeny öregúr s ez a pompás emberpéldány percekig küzdöttek, székeket forgatva fel és porcelánokat törve össze? Egyszerűen agyrém ilyesmit elképzelni.

Johnson ezredes szeme összeszűkül.

- Úgy érte - kérdezte -, hogy Simeon Leet valami *gyenge* alkatú ember gyilkolta meg?
- Vagy egy asszony! - kiáltott fel a főfelügyelő.

16

Johnson ezredes az órájára pillantott.

- Számomra már nemigen akad itt tennivaló. Maga jól kézből tartja a dolgokat, Sugden. Ó, csak még egy dolgot. Beszelnünk kellene az-azal az öreggel, a komornyikkal. Tudom, hogy kihallgatta, de most már valamivel többet tudunk a dolgokról. Fontos bizonyosságot szereznünk arról, igaz-e, hogy mindenki ott tartózkodott a gyilkosság ideje alatt, ahol a vallomásaiban állítja.

Tressilian lassan belépett. A rendőrfőnök hely-lyel kínálta.

- Köszönöm, uram. Leülök, ha szabad. Nem érzem jól magam... Bizony, nem. A lábaim, uram, meg a fejem.

- Igen - mondta kedvesen Poirot -, nagy meg-rázkódtatáson ment át.

A komornyik megborzongott. - Hogy ilyen gya-lázatos dolog történjen... ilyen gyalázatos dolog. Ebben a házban! Ahol mindig olyan békésen folyt az élet.

Poirot azt kérdezte:

- Mindig szép rendben vezetett ház volt, ugye? De nem boldog otthon?

- Nem szívesen mondanék ilyet, uram.

- A régi időkben, mikor még az egész család együtt volt, boldogan éltek?

Tressilian lassan így válaszolt:

- Talán azt mondhatnám, uram, nem éltek tökéletes harmóniában.

- A néhai Mrs. Lee betegeskedett, ugye?

- Valóban, uram, igen gyenge volt az egészsége.

- A gyermekei szerették?

- Mr. David rajongott érte. Inkább mintha a lánya lett volna, nem is a fia. És amikor meghalt, elmenekült. Nem lett volna képes itt élni tovább.

- És Mr. Harry? - érdeklődött Poirot. - Ő milyen fiú volt?

- Mindig is meglehetősen vad fiatalember volt, uram, de jószívű. Istenem, szép kis megrázkództatás volt, amikor csengettek... újra csengettek, olyan türelmetlenül, s mikor kinyitottam az ajtót, ott állt egy idegen, és aztán Mr. Harry hangján megszólalt: „Hello, Tressilian. Hát még mindig megvan?” Éppen úgy, mint régen.

Poirot megértően jegyezte meg:

- Valóban, különös érzés lehetett.

Tressilian arca enyhén elpirult, amint folytatta:

- Néha úgy tűnik, uram, mintha a múlt nem is volna múlt! Azt hiszem, Londonban játszanak egy darabot, ami ilyesmiről szól. Van benne valami, uram... igazán van. Az embernek hirtelen az az érzése támad... mintha már mindez megtörtént volna egyszer. Úgy értem, az, hogy csengetnek, és én kimegyek ajtót nyitni, és Mr. Harry áll ott... még ha Mr. Farr vagy valaki más is az illető... én pedig azt mondom magamban... *de hiszen ez már megtörtént velem.*

Poirot megszólalt:

- Ez nagyon érdekes... igazán nagyon érdekes. Tressilian hálásan nézett rá.

Johnson, egy csöppet türelmetlenül, megköszörülte a torkát, és magához ragadta a beszéd fonálát:

- Csak a különböző időpontokat szeretném kifogástalanul egyeztetni - jelentette ki. - Nos, amikor a lárma felhangzott az emeleten, úgy tudom, csak Mr. Alfred Lee és Mr. Harry Lee tartózkodtak az ebédlőben. Így van?

- Igazán nem tudnám önnek megmondani, uram. Az urak valamennyien ott tartózkodtak még, amikor a kávéf felszolgáltam nekik. De hát az egy negyedórával előbb történt.

- Mr. George Lee telefonált. Ezt megerősítheti?

- Azt hiszem, valaki telefonált, uram. A csengő a tálalóban is hallatszik; ha valaki felemeli a kagylót, hogy tárcsázzon, a csengő halkán megcsendül. Arra emlékszem, hogy hallottam, de nem törődtem vele.

- Nem tudja pontosan, mikor történt?

- Nem tudnám megmondani, uram. Csak annyit mondhatok, hogy azután történt, hogy a kávéf bevittem az uraknak.

- Tudja, hogy a hölgyek hol tartózkodtak az említett időben?

- Mrs. Alfred a szalonban volt, uram, amikor bementem a kávéstálcaért. Ez egy vagy két perccel azelőtt történt, hogy meghallottam a sikoltást odafentről.

Poirot közbeszólt:

- Mit csinált a hölgy a szalonban?

- A legtávolabbi ablaknál állt, uram. Egy kicsit félrehúzta a függönyt, és kinézett.

- A többi hölgy közül senki más nem volt a szobában?

- Nem, uram.

- Tudja, hol tartózkodtak?

- Egyáltalán nem tudnám megmondani.

- Azt sem tudja, hogy a többiek hol voltak?

- Mr. David, azt hiszem, a szalonból nyíló zene-
szobában zongorázott.

- Maga hallotta zongorázni?

- Igen, uram. - Az öregember ismét megbor-
zongott. - Később úgy éreztem, uram, olyan volt,
mint valami jeladás. A *Gyászinduló-t* játszotta.
Már akkor is, emlékszem, libabőrös lett tőle a há-
tam.

- Valóban különös - jegyezte meg Poirot.

- No már most, ami ezt az alakot, Horburyt, az
inast illeti - mondta a rendőrfőnök -, hajlandó ha-
tározottan megesküdni rá, hogy nyolc órákor már
nem volt a házban?

- Ó, igen, uram. Közvetlenül Mr. Sugden meg-
érkezése után távozott. Pontosan emlékszem,
mert összetört egy kávéscsészét.

Poirot előrehajolt.

- Horbury összetört egy kávéscsészét?

- Igen, uram. Egy régi Worcestert. Tizenegy
éve mosogatom őket, és ma estig nem tört el
egy sem.

Poirot azt kérdezte:

- Hogy került Horbury kezébe a kávéscsésze?

- Nos, uram, természetesen egyáltalán nem
kellett volna hozzányúlnia. Fölemelte, nézegette,
én pedig történetesen megemlítettem, hogy
Mr. Sugden érkezett az imént, erre ő elejtette a
csészét.

Poirot felhúzta a szemöldökét.

- Azt mondta, hogy „Mr. Sugden”, vagy a rend-
őrség szót használta?

Tressilian egy kicsit meglepettnek látszott.

- Most, hogy jobban meggondolom, uram, azt
mondtam, egy rendőr-főfelügyelő érkezett.

- Horbury pedig elejtette a kávéscsészét - egé-
szítette ki Poirot.

- Ez bizony gyanús - jegyezte meg a rendőrfőnök. - Kérdezett valamit Horbury a főfelügyelő látogatásával kapcsolatban?

- Igen, uram, megkérdezte, hogy mit keres itt. Azt feleltem, hogy gyűjteni jött a rendőrárvaház javára, és felment Mr. Leehez.

- Úgy tűnt, Horbury megnyugodott, amikor maga ezt közölte vele?

- Tudja, uram, most, hogy megemlíti, csakugyan így történt. Azonnal másképp kezdett viselkedni. Megjegyezte, hogy Mr. Lee derék, öreg fickó, és bőkezűen bánik a pénzzel, meglehetősen tiszteletlenül beszélt, azután távozott.

- Merre?

- A személyzeti hall ajtaján át.

Sugden közbevágot:

- Ez rendben van, uram. Áthaladt a konyhán, a szakácsnő és a konyhalány látták, s a hátsó ajtón át távozott.

- Ma most ide figyeljen, Tressilian, jól gondolkozzék. Elképzelhető valamiképpen, hogy Horbury visszatérhetett a házba anélkül, hogy valaki meglátta volna?

Az öregember megrázta a fejét.

- Nem tudom elképzelni, uram, hogyan tehetne volna. Valamennyi ajtót belülről zárjuk be.

- És ha volt kulcsa?

- Az ajtókat be is reteszeljük.

- Hogy jut be, ha visszatér?

- A hátsó ajtóhoz van kulcsa, uram. A személyt minden tagja arra jár.

- Akkor hát arra *visszatérhetett*?

- De nem anélkül, hogy a konyhán áthaladjon, uram. A konyhában pedig mindig van valaki, legalább fél tízig, háromnegyed tízig.

Johnson ezredes kijelentette:

- Ez döntőnek látszik. Köszönjük, Tressilian. Az öregember felállt, meghajolt, és elhagyta a szobát. Egy-két perc múlva azonban visszatért.
- Horbury éppen most érkezett meg, uram. Óhajt vele beszélni most mindjárt?
- Igen, kérem, azonnal küldje be.

17

Sydney Horbury nem mutatkozott be valami megnyerően. Belépett a szobába, s a kezét összedörzsölve megállt, gyors pillantásokat vetve egyik férfiről a másikra. Kenetteljesen viselkedett.

Johnson feltette a kérdést:

- Maga Sydney Horbury?
- Igen, uram.
- A néhai Mr. Lee belső inasa?
- Igen, uram. Borzasztó, ugyebár? Majd leestem a lábamról, amikor meghallottam Gladystól. Szegény, öreg uraság...

Johnson röviden félbeszakította:

- Kérem, feleljen a kérdéseimre.
- Igen, uram, természetesen, uram.
- Mikor távozott ma este, és hova ment?
- Nyolc óra előtt távoztam a házból, uram. A Super Filmszínházba mentem, csak ötperces gyalogút innen. A film címe a *Seuillai szerelem* volt, uram.

- Láttá valaki ott magát?
- A kisasszony a pénztárban ismer, uram. A portás is ismer a bejáratnál. És... khm... az az igazság, uram, hogy egy lánnyal voltam. Megbeszéltük, hogy ott találkozunk.

- O, valóban, valóban? Hogy hívják?
- Doris Buckle-nak, uram. A szövetkezeti tejcsarnokban dolgozik, a Markham Road 23. szám alatt.
- Helyes. Utánanéznünk. Onnan egyenesen hazajött?
- Először hazakísértem a kislányt, uram. Azután egyenesen hazatértem. Semmi közöm nincs ehhez az egészhez. Én nem...
- Johnson ezredes röviden azt mondta:
- Senki nem vádolja azzal, hogy bármi köze lenne a dologhoz.
- Nem, uram, persze hogy nem, uram. De nem valami kellemes, ha gyilkosságot követnek el a házban.
- Ezt senki nem állította. Nahát akkor, mióta is állt Mr. Lee szolgálatában?
- Körülbelül egy éve, uram.
- Szeretett itt lenni?
- Igen, uram. Igazán elégedett voltam. Jó fizetést kaptam. Mr. Leenek néha nehéz volt a kedvében járni, de hát persze én tudok bánni a betegekkel.
- Volt már előzőleg is gyakorlata ilyesmiben?
- Ó, igen, uram. Azelőtt West őrnagynál szolgáltam, azt megelőzően pedig Jasper Finch őrméltóságánál...
- Később majd adja meg a részleteket Sugden főfelügyelőnek. Én azt akarom tudni, mikor látta utoljára Mr. Leet ma este?
- Fél nyolc körül, uram. Mr. Leenek minden este hét órakor könnyű vacsorát vittem fel. Azután mindent előkészítettem a lefekvéshez. Ezután Mr. Lee háziköntösben szokott üldögelni a tűz előtt, míg csak kedve nem tartotta lefeküdni.
- Mikor feküdt le általában?

- Nem mindig egyformán, uram. Néha lefeküdt már nyolc órakor, ha éppen fáradt volt. Néha fent maradt tizenegyig vagy még tovább is.

- Mit tett, ha le akart feküdni?

- Általában csengetett értem, uram.

- Maga pedig ágyba segítette?

- Igen, uram.

- De magának ma este kimenője volt. Mindig pénteken van a kimenője?

- Igen, uram. Péntek a szokásos kimenőnapom.

- S mi történt ilyenkor, ha Mr. Lee le akart feküdni?

- Csengetett, és vagy Tressilian, vagy Walter felment hozzá.

- Nem volt tehetetlen? Tudott járkálni?

- Igen, uram, de nem valami könnyen. Izületi gyulladásban szenvedett, uram. Néha rosszabbul volt, néha jobban.

- Napközben sem tartózkodott soha más szobában?

- Nem, uram, legjobban a tulajdon szobájában szeretett lenni. Mr. Lee ízlése nem volt fényűző. A szobája nagy volt, levegős és világos.

- Azt mondja, Mr. Lee hétkor vacsorázott?

- Igen, uram. Azután kivittem a tálcát, és sherryt meg két poharat tettem az íróasztalra.

- Miért?

- Mr. Lee parancsára, uram.

- Ez rendszeresen így történt?

- Néha. Az volt a szokás, hogy a családtagok közül este már senki nem ment fel Mr. Leehez, hacsak nem hívatott valakit. Néhanapján Mr. Alfredért küldetett, vagy Mrs. Alfredért, vagy mindkettőjükért, hogy menjenek fel vacsora után.

- De legjobb tudomása szerint ezúttal nem így

történt. Úgy értem, nem üzent a család egyik tagjáért sem, hogy jelenjen meg odafenn?

- *Velem*, uram, nem üzent senkiért.

- Szóval nem várta a család egyik tagját sem?

- Személyesen is szólhatott valakinek, uram.

- Természetesen.

Horbury folytatta:

- Körülnéztem, hogy minden rendben van-e, jó éjszakát kívántam Mr. Leenek, és távoztam a szobából.

Poirot hirtelen azt kérdezte:

- Újra begyújtott a kandallóba, mielőtt elhagyta a szobát?

Az inas habozott.

- Nem volt szükség rá, uram. A tűz jól égett.

- Lehetséges, hogy Mr. Lee maga rakott rá?

- Ó, nem, uram. Azt hiszem, Mr. Harry Lee rakott a tűzre.

- Mikor maga bement hozzá vacsora előtt, Mr. Harry Lee benn volt nála?

- Igen, uram. Akkor távozott, amikor én bementem.

- Amennyire meg tudja ítélni, milyen volt a viszony kettőjük között?

- Úgy tűnt, uram, Mr. Harry Lee igen jókedvű. Gyakran hátravetette a fejét, és úgy nevetett.

- És Mr. Lee?

- Az úr csendes volt és elgondolkodó.

- Értem. Mos, van itt még valami, amit tudni akarok, Horbury; tudna mondani nekünk valamit a gyémántokról, amelyeket Mr. Lee a páncélszekrényében tartott?

- Gyémántokról, uram? Én sose láttam semmiféle gyémántokat.

- Mr. Lee egy halom csiszolatlan követ tartott

a páncélszekrényében. Magának kellett látnia, amikor néha elővette őket.

- Azok a kis furcsa kavicsok, uram? Igen, azokat láttam nála egyszer-kétszer. De nem tudtam, hogy gyémántok. Éppen tegnap mutogatta őket a külföldi hölgynek... vagy tegnapelőtt történt?

Johnson ezredes hirtelen azt mondta:

- A gyémántokat ellopták.

Horbury felkiáltott:

- Remélem, uram, nem gondolja, hogy *nekem* bármi közöm lenne a dologhoz?

- Nem vádolólok semmivel - jelentette ki Johnson. - No már most, nem tud nekünk semmit mondani, aminek bármi köze lehet az üggyöz?

- A gyémántokhoz, uram? Vagy a gyilkosság-hoz?

- Bármelyikhez.

Horbury elgondolkozott. Nyelvét végighúzta sápadt ajkán. Végül felpillantott, s egy kissé megrebbent a szeme.

- Nem hiszem, hogy bármit is mondhatnék, uram

Poirot halkán megszólalt:

- Nem hallott véletlenül valamit, mondjuk, munka közben, ami segítségünkre volna?

A szolga szemhéja egy csöppet megrándult.

- Nem, uram, nem hinném, uram. Volt egy kis kellemetlenség Mr. Lee és... és a család bizonyos tagjai között.

- Pontosan kiről van szó?

- Úgy hallottam, volt valami zűrzavar Mr. Harry Lee hazatérésével kapcsolatban. Mr. Alfred Lee tiltakozott ellene. Úgy tudom, szóváltásba keveredtek az apjával emiatt... De csak ezzel kapcsolatban. Mr. Leenek eszébe sem jutott azzal vádolni Mr. Alfredet, hogy ellopta a gyémántokat, és

én biztos is vagyok benne, Mr. Alfred sosem lenne ilyesmit.

Poirot hirtelen azt kérdezte:

- Mikor folyt le Mr. Alfred és az öregúr szóváltása? Azután, hogy fölfedezte a gyémántok eltűnését?

- Igen, uram.

Poirot előrehajolt.

- Azt hittem, Horbury - szólalt meg csendesen -, *maga nem tudott a gyémántok ellopásáról addig, amíg mi most nem közöltük magával* Akkor hát honnan tudja, hogy Mr. Lee a fiával lefolyt vita *előtt* fedezte fel az eltűnésüket?

Horbury arca téglavörössé vált.

- Semmi haszna a hazudozásnak. Ki vele! - kiáltott rá Sugden. - Honnan tudja?

Horbury mogorván megszólalt:

- Hallottam, amikor Mr. Lee telefonon beszélt róla valakivel.

- Maga is bent volt a szobában?

- Nem, odakint álltam az ajtó előtt. Nem sokat hallottam... csak egy-két szót.

- Pontosan mit hallott? - érdeklődött Poirot kedvesen.

- Hallottam a rablás szót és azt, hogy gyémántok, aztán hallottam, amint azt mondja, „nem tudom, kit gyanúsítsak”... és azt is hallottam, hogy „ma este nyolc órakor”.

Sugden főfelügyelő bólintott.

- Mr. Lee velem beszélt, fiam. Öt óra után tíz perccel történt, ugye?

- Valóban, uram.

- És később, amikor bement a szobájába, idegesnek látszott?

- Egy kicsit, uram. Szórakozottnak és aggodalmasnak tűnt.

- Olyannyira, hogy maga begyulladt... igaz?

- Ide figyeljen, Mr. Sugden, nem hagyom hogy ilyen megjegyzéseket tegyen. Hozzá sem nyúl-
tam semmiféle gyémántokhoz. Én ugyan nem.
Nem tudja rám bizonyítani, nem vagyok tolvaj.

Sugden főfelügyelő közönyösen felelte:

- Azt majd meglátjuk. - Kérdő pillantással for-
dult a rendőrfőnök felé, az bólintott, így hát foly-
tatta:

- Ennyi elég is lesz, fiam. Ma éjjel már nem lesz
szükségünk magára.

Horbury hálásan sietett ki a szobából.

- Szép kis munka volt, M. Poirot - jelentette ki
Sugden elismerően. - Olyan ügyesen csapdába
csalta, amelyet még nem láttam. Lehet, hogy tolvaj,
lehet, hogy nem, mindenesetre elsőrangú ha-
zudozó.

- Ellenszenves ember - jegyezte meg Poirot.

- Kellemetlen pasas - helyeselt Johnson. -
A kérdés az, hogy mit kezdjünk a vallomásával.

Sugden tömören összefoglalta a helyzetet.

- Én úgy látom, három lehetőség van: 1. Hor-
bury a tolvaj és a gyilkos. 2. Horbury a tolvaj, de
nem gyilkos. 3. Horbury ártatlan. Bizonyos mér-
tékgig bizonyítottnak tekinthetjük, hogy 1. Kihall-
gatta a telefonbeszélgetést, és megtudta, hogy a
lopást felfedezték. Az öregúr viselkedéséből rá-
jött, hogy az őt gyanúsítja. Ennek megfelelően
főzte ki a tervét. Tüntetően távozott nyolc órákor,
hogy felépítse az alibijét. A moziból eléggé köny-
nyű kisurranni és észrevétlenül visszatérni. Úgy
látszik, bízott abban, hogy a lány nem árulja el
Holnap megpróbálom, mit tudok kiszedni belől

- Akkor pedig hogy jutott vissza a házba? - é
deklődött Poirot.

- Ez már nehezebb dolog - ismerte el Sugden.

De kell lennie valami megoldásnak. Mondjuk, az egyik nőcseléd kinyitott számára egy oldalajtót.

Poirot kétkedve húzta fel a szemöldökét.

- S ezzel két asszony irgalmára bízva az életét? Egy nő nagy kockázatot jelent; de *kettő... eh bien*, én azt mondom, agyrém.

Sugden közbevetette:

- Vannak bűnözők, akik azt hiszik, hogy mindent megúsznak.

Folytatta:

- Tegyük fel, hogy 2. Horbury emelte el a gyémántokat. Ma este kicsempészte őket a házból, és feltehetően átadta egy bűntársának. Ez egészen egyszerű dolog, és igen valószínű. Ma most, fel kell tennünk, hogy valaki más éppen ezt az esetét választotta Mr. Lee meggyilkolására. Valaki, akinek fogalma sem volt a gyémántokkal történt bonyodalmakról. Ez persze lehetséges, de egy kicsit túlságosan is a véletlenek egybeesése lenne.

- Lehetséges, hogy 3. Horbury ártatlan. Valaki más lopta el a gyémántokat, és más gyilkolta meg az öregurat is. Hát így állunk; rajtunk múlik, hogy kiderítsük az igazságot.

Johnson ezredes ásított. Ismét az órájára pillantott, aztán felállt.

- Ha - sóhajtott -, szép kis éjszaka volt, igaz? Jobb lesz, ha bekukucskálunk abba a pánccélszekrénybe, mielőtt távoznánk. Furcsa lenne, ha azok az átkozott gyémántok egész idő alatt ott lettek volna.

De a gyémántok nem voltak a pánccélszekrényben. A kombinációt megtalálták ott, ahol Alfred mondta, a kis noteszban, amelyet a halott öregember öltözőköpenyének a zsebéből vettek ki. A pánccélszekrényben egy üres szarvasbőr zacskó

kőt találtak. Az iratok között egyetlen érdekes írás volt csak.

Egy végrendelet, vagy tizenöt évvel korábbi dátummal. Különféle ingóságokon és hagyatékokon kívül a rendelkezés egészen egyszerű volt. Simeon Lee vagyonának fele Alfredet illeti. A másik fele, egyenlő részekre osztva, a többi gyermekére száll: Harryre, George-ra, Davidre és Jenniferre.

December huszonötödike

1

Karácsony napján, délben, Poirot ragyogó nap-sütésben sétált Gorston Hall parkjában. Maga a Hall hatalmas, szilárd felépítésű ház volt, minden különösebb építészeti igényesség híján.

Itt, a déli oldalon, nyírott tiszafasövénnyel szegélyezett, széles terasz húzódott. A kőlapok réseiben kicsi növények nőttek, és a terasz mentén apró kerteknek berendezett kővályúk álltak.

Poirot jóindulatú elismeréssel szemlélte őket.

- *C'est bien imaginé, cal* Micsoda fantázia - mormolta magában.

A távolban két alakot pillantott meg, akik egy körülbelül háromszáz méterrel távolabb fekvő, nagy kiterjedésű, csillogó víztükör felé igyekeztek. Az egyik alakban könnyedén felismerte Pillart, a másikat először Stephen Farrnak vélte, aztán jött rá, hogy Harry Lee az. Harryt, úgy tűnt, teljesen leköti bájos unokahúga. Időnként hátravetette a fejét, és nevetett, azután ismét figyelmen kívül hagyta a lány felé.

- Kétségtelen - mondta magában Poirot -, aki ott megy, az nem gyászol.

A háta mögött megszólaló bársonyos hang hallatára megfordult. Magdalene Lee állt mögötte. Ő is a távolodó lány és a férfi alakja után nézett. Azután elfordította a fejét, és elbűvölően rámosolygott Poirot-ra.

- Milyen csodálatosan süt a nap ma! - jegyezte

meg. - Az ember alig tudja elhinni a múlt éjszakai borzalmakat, ugye, M. Poirot?

- Valóban nehezen, *madame*.

Magdalene sóhajtott.

- Soha életemben nem csöppentem még bele ilyen tragédiába. Hiszen nem is... nem is olyan rég lettem csak felnőtt. Azt hiszem, túlságosan sokáig maradtam gyerek... Ez nem valami jó dolog.

Ismét sóhajtott.

- Vegyük Pilart - mondta aztán -, egészen furcsa, milyen higgadt... gondolom, ezt a spanyol vér teszi. Olyan különös az egész, nem?

- Mi különös, *madame*?

- Ahogy előkerült, olyan váratlanul!

Poirot azt mondta:

- Úgy hallottam, Mr. Lee már jó ideje kerestette. Levelezésben állt a madridi konzulátussal és az alkonzullal Aliquarában, ahol az édesanyja meghalt.

- Az apósom nagyon titkolódzott ezzel kapcsolatban - folytatta Magdalene. - Alfréd nem is tudott az egésztől, Lydia sem.

- A! - mondta Poirot.

Magdalene egy kicsit közelebb lépett hozzá. A kis belga megérezte finom parfümjének az illatát.

- Tudja, M. Poirot, beszélnek valami történetről a Jennifer férjével, Estravadossal kapcsolatban. Nem sokkal az esküvőjük után meghalt, s valami titok lappang a dolog körül. Alfred és Lydia tudják. Azt hiszem, valamiféle... szégyenletes ügy...

- Milyen szomorú - jegyezte meg Poirot.

Magdalene tovább folytatta:

- A férjemnek az a véleménye, és én egyetérték vele, hogy a családdal többet kellett volna

közölni a lány előéletéről. Végül is ha az apja *bűnöző*...

Elhallgatott, de Poirot nem válaszolt. Úgy tűnt, teljesen elmerült a természet szépségében, melyet Gorston Hall kertje nyújt télvíz idején.

Magdalene ismét megszólalt:

- Nem tehetek róla, de igazán az az érzésem, hogy az a mód, ahogy az apósomat meggyilkolták, rendkívül *jelentőségteljes*. Annyira... annyira *nem. angolos*.

Hercule Poirot lassan megfordult. Komoly pillantása ártatlan érdeklődéssel szegeződött az asszony arcára.

- Á - mondta -, arra gondol, hogy spanyol módszer?

- Hiszen a spanyolok olyan *kegyetlenek*, nem?

- Magdalene hangjában gyerekes méltatlankodás csengett. - Azok a bikaviadatok meg minden!

Hercule Poirot kedvesen kérdezte:

- Szóval véleménye szerint senorita Estravados vágta el a nagyapja torkát?

- Ó, dehogy, M. Poirot! - kiáltott fel hevesen Magdalene. - Egyáltalán nem állítottam ilyesmit! - jelentette ki felháborodva. - Igazán nem!

- Nos - egyezett bele Poirot -, talán nem.

- De azt *hiszem*, hogy... nos, hogy gyanús teremés az a lány. Például, amint lopva felvett valamit a padlóról tegnap este az apósom szobájában.

Hercule Poirot hangja megváltozott. Szigorúan kérdezte:

- Felvett valamit a padlóról tegnap este?

Magdalene bólintott. Gyerekes ajka rosszindulatúan legörbült.

- Igen, azonnal, amikor beléptünk a szobába." Gyorsan körülnézett, hogy nem látja-e valaki, az-

tán felkapta. De a főfelügyelő észrevette, igazán örülök neki, és elkérte tőle.

- Mit vett fel a földről, nem tudja, *madame*?

- Nem, nem álltam elég közel ahhoz, hogy lássam. - Magdalene hangjában sajnálkozás csengett. - Valami egészen apró holmi volt.

Poirot összehúzta a szemöldökét.

- Ez igazán érdekes - mormolta magában.

Magdalene gyorsan megszólalt:

- Igen. Úgy gondoltam, hogy magának tudnia kell róla. Végül is *semmit* sem tudunk arról, hogyan nevelkedett Pilar, és milyen életet élt. Alfred olyan bizalmatlan, és a drága Lydia csak lényegtelen dolgokról beszél. Talán jobb is lesz, ha bemegyek, és megnézem, nem segíthetnék-e valamiben Lydiának - mormolta mintegy magának. - Talán leveleket kell írni.

Ajkán elégedett, kaján mosollyal távozott.

Poirot gondolatokba merülve maradt ott a teraszon.

2

Sugden főfelügyelő közeledett feléje. A rendőr-főfelügyelő borúsnak látszott.

- Jó reggelt, M. Poirot - köszöntötte. - Nem tűnik valami időszerűnek, hogy boldog karácsony ünnepeket kívánjak, igaz?

- *Mon cher collègue*, igazán nem veszem észre az arcán semmi jelét a boldogságnak. Ha az mondta volna, hogy boldog karácsonyi ünnepeket, nem válaszolnám azt, hogy „még sok hasonlót kívánok”.

- Nem szeretnék még egy ilyet átélni, az tény - válaszolta Sugden.

- Haladt valamit előre?

- Jó néhány dolognak utánanéztem. Horbury alibije kifogástalan. A mozi portása látta bemenni a lánnyal, s látta őket kijönni is az előadás végén, és csaknem teljesen biztos benne, hogy nem ment ki közben, s nem is távozhatótt és térhetett volna vissza az előadás alatt. A lány egész határozottan megesküszik, hogy vele volt a moziban egész idő alatt.

Poirot felhúzta a szemöldökét.

- Nemigen látom, akkor még mit tehetnénk?

Sugden letörten megjegyezte:

- Persze az ember sose tudhatja a lányoknál! A csillagokat is lehazudnák az égről egy férfi kedvéért.

- Az csak a jó szívükre vall - jegyezte meg Poirot.

Sugden felmordult.

- Ez meglehetősen külföldies szemlélet, és az igazság vereségét jelenti.

Hercule Poirot megszólalt:

- Az igazság igen különös dolog. Elgondolkozott már rajta valaha?

Sugden rábámult.

- Maga különös, M. Poirot.

- Egyáltalán nem. Én egy logikus gondolatmenetet követek. De ne vitassuk meg ezt a kérdést. Szóval a maga véleménye szerint ez a tejboltbeli *mademoiselle* nem mond igazat?

Sugden megrázta a fejét.

- Nem - mondta -, egyáltalán nem. Tulajdonképpen azt hiszem, az igazságot mondja. Egészen egyszerű lány, és úgy vélem, ha szemenszedett hazugsággal traktált volna, azonnal rájövök.

Poirot azt mondta:

- Magának nagy gyakorlata van ebben, igaz?

- Éppen ez az, M. Poirot. Az ember, ha csaknem egész életén át vallomásokot vett jegyzőkönyvbe, többé-kevésbé tudja, hogy valaki mikor hazudik, és mikor nem. Nem, én azt hiszem, a lány tanúvallomása őszinte, s ha így van, Horbury *nem gyilkolhatta meg* Mr. Leet, s ezzel vissza is kanyarodunk ismét a ház lakóihoz.

Mély lélegzetet vett.

- Közülük az egyik követte el, M. Poirot. Közülük az egyik. De *melyikük?*

- Nem jutott a nyomára új adatoknak?

- Dehogynem, bizonyos mértékig szerencsém volt a telefonhívásokkal kapcsolatban. Mr. George Lee két perccel kilenc előtt telefonált Westeringhambe. A beszélgetés hat percig tartott.

- Aha!

- Ahogy mondja! Mi több, *nem is kapcsoltak más hívást*, se Westeringhambe, se máshová.

- Nagyon érdekes - jelentette ki Poirot helyeslően. - Mr. George Lee azt állítja, éppen befejezte a beszélgetést, amikor meghallotta a zajt odafentről... De tulajdonképpen csaknem *tíz perccel azelőtt* fejezte be a telefonálást. Hol tartózkodott az alatt a tíz perc alatt? Mrs. George Lee azt állítja, hogy ő telefonált, de valójában nem is kért hívást. *Ő hol volt?*

Sugden megjegyezte:

- Láttam, hogy beszélt vele, M. Poirot?...

Hangjában kérdés csengett, ám Poirot így válaszolt:

- Téved!

- Tessék?

- Nem én beszéltem *vele*... *ő* beszélt velem

- Ó! - Sugden már éppen azon volt, hogy türelmetlenül legyintsen a megkülönböztetés hallatára, amikor felfogta a jelentőségét.

- Azt mondja, ő beszélt *magával*? - kérdezte.
- Minden bizonnyal. Azért jött ki ide.
- Mi mondanivalója volt?
- Ki óhajtott hangsúlyozni bizonyos pontokat: a bűntett nem angolos jellegét... Miss Estravados életének feltehetően nemkívánatos hátterét az apai részről... s a tényt, hogy Miss Estravados tegnap este lopva felvett valamit a padlóról.

- Ezt is elmondta magának? - kérdezte érdeklődve Sugden.

- Igen. És mit vett fel a *senorita*?

Sugden sóhajtott.

- Sose találná ki! Megmutatom. A detektívregényekben az efféle holmik oldják meg az egész rejtélyt. Ha kiderít belőle valamit, nyugdíjaztatom magamat!

- Mutassa.

Sugden egy borítékot vett elő a zsebéből, és a tenyerébe szórta a tartalmát. Arcán halvány mosoly jelent meg.

- Tessék. Mit tud kisütni belőle?

A főfelügyelő széles tenyerén egy kis háromszögletű, rózsaszínű gumidarabka hevert és egy apró faék.

Mosolya szélesebbé vált, amint Poirot felemelte a holmikat, és töprengve bámult rájuk.

- Mondanak magának valamit, M. Poirot?

- Lehetséges, hogy ezt a darabkát egy szivacsból vágták ki?

- Abból. A Mr. Lee szobájában levő szivacsból való. Valaki éles ollóval kivágott belőle egy kis háromszögletű darabot. Amennyire tudom, akár Mr. Lee maga is megtehetette. De nem értem, *miért* tette volna. Horbury semmi felvilágosítással nem tud szolgálni ezzel kapcsolatban. Ami a faéket illeti, olyan méretű, mint egy gitárpengető,

de azt általában elefántcsontból készítik. Ez csak durva fából van... egy darabka fenyőfából faragták ki, azt mondanám.

- Rendkívül figyelemreméltó - jegyezte meg Poirot.

- Tartsa meg, ha akarja - ajánlotta kedvesen Sugden -, nekem nincs szükségem rájuk.

- *Mon ami*, nem akarom magát megfosztani tőlük!

- Egyáltalán semmit nem mondanak magának?

- Meg kell vallanom... a világon semmit!

- Pompás! - kiáltotta Sugden mélységes iróniával, visszacsúsztatva zsebébe a tárgyakat. - *Hala-dunk!*

- Mrs. George Lee elbeszélése szerint Miss Est-ravados lehajolt, és lopva vette fel ezeket az apróságokat. Egyetért vele, hogy így történt?

Sugden elgondolkozott.

- Ne-em - mondta habozva. - Azt azért nem állítanám. Nem látszott büntudatosnak... semmi effélet nem vettem észre, de meglehetősen... gyorsan és halkán csinálta... ha érti, hogy gondolom. *És nem tudta, hogy észrevettem, mit csinál!* Ebben biztos vagyok. Összerezcent, amikor váratlanul hozzáfordultam.

Poirot eltöprengve jegyezte meg:

- Akkor pedig *volt* valami indítéka. De milyen elképzelhető indítéka lehetett? A kis darab gumi egészen új. Nem használták még semmire. Nem látom semmi jelentőségét; és mégis...

Sugden türelmetlenül vágott közbe:

- Hát, ha úgy tetszik, töprengjen rajta, M. Poirot, nekem más dolgokon kell gondolkozznom.

- Hogy áll az ügy a maga véleménye szerint? - kérdezte Poirot.

Sugden elővette a jegyzetfüzetét.

- Nos, vegyük a *tényeket*. Kezdjük azzal, hogy kik *nem követhették el* a bűntettet. Először őket pipáljuk ki.

- Éspedig?

- Alfred és Harry Lee. Biztos alibijük van. Mrs. Alfred Leenek is. Tressilian egy perccel azelőtt látta a szalonban, hogy a zenebona megkezdődött az emeleten. Ők hárman gyanún felül állnak. Na most, a többiek. Itt a névsor. Azért írtam le, hogy tisztán lássuk.

Átnyújtotta a jegyzetfüzetet Poirot-nak.

Amikor a bűntettet elkövették

George Lee *hol tartózkodott?*

Mrs. George Lee *hol tartózkodott?*

David Lee *hol tartózkodott?* A zeneszobában zongorázott *(a felesége tanúsítja)*.

Mrs. Dávid Lee *hol tartózkodott?* A zeneszobában *(a férje tanúsítja)*.

Miss Estravados *hol tartózkodott?* A hálószobájában *(nincs rá tanú)*.

Stephen Farr *hol tartózkodott?* A bálteremben *(a személyzet közül hárman tanúsítják, akik hallották a zenét a személyzeti hallban)*.

Poirot visszaadta a névsort.

- Tehát? - mondta aztán.

- Tehát - mondta Sugden - George Lee is meggyilkolhatta az öregurat. Mrs. George Lee is meggyilkolhatta. Pilar Estravados is megtehetette; és megölhette *Mr. vagy Mrs. David Lee is*, de nem *mindketten*.

- Szóval nem fogadja el az alibijüket?

Sugden főfelügyelő nyomatékosan megrázta a fejét.

- Semmi esetre sem! Férj és feleség... akik ragaszkodnak egymáshoz! Elkövethették közösen, vagy ha egyikük tette, s a másik hajlandó esküvel megerősíteni az alibijét. Én a következőképpen látom: *Valaki* zongorázott a zeneszobában. *Talán* David Lee. Valószínűleg ő *lehetett*, mint-hogy közismerten jól játszik, de semmi bizonyíték nincs rá, hogy a felesége is jelen volt, kivéve *kettőjük szavát*. Ugyanúgy az is *megtörténhetett*, hogy Hilda játszott a zongorán, míg David Lee fellopódzott a lépcsőn, és meggyilkolta az apját! Nem, ez teljesen más eset, mint a két fivéré az ebédlőben. Alfred Lee és Harry Lee nem szeretik egymást. Egyikük sem fog hamis esküt tenni a másik érdekében.

- És Stephen Farr?

- Őt is gyanúsítom, mert az a lemezjátszó-alibi egy kicsit gyenge. Másrészt, ez az a fajta alibi, amelyik valójában megbízhatóbb, mint egy kitűnő, holtbiztos, százszázalékos alibi, amelyet tíz az egyhez, hogy előre kikoholtak!

Poirot elgondolkozva hajtotta le a fejét.

- Értem, mire gondol. Ez egy olyan ember alibije, *aki nem tudta előre, hogy majd alibiuel kell előállnia*.

- Pontosan! És valahogy különben sem tudom elképzelni, hogy egy idegen keveredett volna ebbe az ügybe.

Poirot hirtelen azt mondta:

- Egyetérték magával. Ez *családi ügy* Valami mérreg, ami a vérükben van... magánügy... mélyen gyökerező. Úgy vélem, *gyűlölettel és tudással állunk szemben...*

Legyintett kezével.

- Nem is tudom... olyan bonyolult!

Sugden főfelügyelő tiszteletteljesen, ám meglehetősen közönyösen várakozott.

- Úgy van, M. Poirot. De ki fogjuk deríteni, ne féljen, a logika és a kiküszöböléses módszer segítségével. Most már ismerjük a *gyanúsítható* személyeket, azokat, akiknek *alkalmuk* volt elkövetni a bűntettet. George Lee, Magdalene Lee, David Lee, Hilda Lee, Pilar Estravados, s én még hozzáteszem, hogy Stephen Farr. Most pedig elérkeztünk az *indítékhoz*. Kinek állt *érdekében*, hogy az öreg Mr. Leet eltegye láb alól? Itt ismét tisztázhatunk néhány személyt. Elsősorban Miss Estravadost. Úgy tudom, a régi végrendelet szerint egyáltalán nem örökölt volna. Ha Simeon Lee előbb halt volna meg, mint a lány anyja, az anyja része a lányra száll (hacsak az asszony másként nem rendelkezik), de minthogy Jennifer Estravados előbb hunyt el Simeon Leenél, a hagyatékának ez a része visszaszáll a család többi tagjára, így hát Miss Estravados érdeke nyilvánvalóan azt kívánta, hogy az öregúr életben maradjon. Mr. Lee nagyon megkedvelte a lányt, csaknem biztos, hogy szép kis összeget hagyott volna rá, ha megírja az új végrendeletét. Miss Estravados sokat vesztett, és semmit nem nyert ezzel a gyilkossággal. Ebben egyetért?

- Tökéletesen.

- Az a lehetőség persze fennáll, hogy egy veszekedés hevében *vágta* el a nagyapja torkát, de számomra ez rendkívül valószínűtlennek tűnik. Először is, igen jó viszonyban voltak, azonkívül a lány nem tartózkodott itt olyan hosszú ideje, hogy bármiért is megharagudják rá. Éppen ezért teljesen valószínűtlen, hogy bármi köze legyen a bűntetthez... hacsak nem akadunk fenn azon,

hogy mennyire nem angolos módszer elvágni egy ember torkát, ahogy azt barátnöje, Mrs. George megfogalmazta.

- Ne nevezze a *barátnőmnek!* - mondta hevesen Poirot. - Vagy én is azt mondom, hogy *barátnője*, Miss Estravados milyen csinosnak találja magát!

Örömmel látta, hogy a főfelügyelő hivatalos magatartása ismét kibillent egyensúlyából. Sugden arca bíborvörösé vált. Poirot kajánul mulatva pillantott rá.

Hangjában sóvárgás csengett, amikor folytatta:

- Az igaz, hogy a bajusza pompás... Árulja el, mit használ, valami különleges *pomádét?*

- Pomádét? Úristen, dehogy!

- Hát mit használ?

- Mit használok? Egyáltalán semmit. Csak-csak úgy *nő*.

Poirot sóhajtott.

- Maga a természet kegyeltje. - Megcirógatta tulajdon pazar, fekete bajuszát, aztán sóhajtott. - Bármilyen drága készítményt használ is az ember - jegyezte meg -, hogy visszanyerje természetes színét, mégis töredeznek tőle a szálak.

Sugden főfelügyelő nem mutatott semmi érdeklődést a bajuszápolási problémákkal kapcsolatban. Egykedvűen folytatta:

- Ha a bűntett *indítóokát* tekintjük, azt mondanám, valószínűleg kipipálhatjuk Mr. Stephen Farrt. Az éppen elképzelhető, hogy az apja és Mr. Lee átejtették egymást, és az előbbi volt a szenvedő alany, de kétlem. Farr modora túlságosan könnyed és meggyőző volt, amikor ez szóba került. Csaknem arcátlanul viselkedett... és nem hiszem, hogy komédiázott. Nem, nem hinném, hogy ezzel kapcsolatban bármit is felfedezünk.

- En sem hiszem, hogy felfedez valamit - helyeselt Poirot.

- S van még valaki, akinek az érdeke úgy kívánta, hogy az öreg Simeon Lee életben maradjon, a fia, Harry. Igaz, úgysis örököl, de kétlem, hogy *tudott róla*. Semmi esetre sem lehetett *biztos* benne. Úgy látszik, mindenki úgy tudta, hogy Harryt az öregúr kizárta az örökségből, amikor meglépett annak idején. De most éppen ott tartott, hogy visszafogadja kegyeibe! Számára jelentette volna a legnagyobb előnyt, ha az apja új végrendeletet készít. Nem lehetett olyan ostoba, hogy éppen most meggyilkolja. Sőt, mint tudjuk, ő *nem* is tehette. Látja, haladunk, már jó néhány embert tisztáztunk.

- Milyen igaz. Hamarosan nem is marad senki!

Sugden vigyorgott.

- Olyan gyorsan azért nem megy. Itt van még Mr. George Lee és a felesége, David Lee és Mrs. David. Valamennyien hasznot húznak az öregúr halálából, George Lee, amennyire meg tudom ítélni, kapzsi, ha pénzről van szó. S mi több, az apja azzal fenyegette, hogy csökkenteni fogja a járadékát. Egyszóval, George Leenek indítéka is volt és alkalma is!

- Folytassa - mondta Poirot.

- Azután itt van Mrs. George! Úgy szereti a pénzt, mint macska a tejfölt. És hajlandó vagyok lefogadni, hogy e pillanatban is nyakig ül az adóságban! Féltékeny volt a spanyol lányra. Hamar észrevette, hogy milyen befolyásra tett szert az öregúr fölött. Hallotta, amikor Mr. Lee az ügyvédjét hívatta. Így hát gyorsan támadott. Ez is elképzelhető.

- Valóban.

- Azután David Lee és a felesége. A jelenlegi végrendelet alapján örökölnék, de valahogy nem hiszem, hogy a pénz eléggé erős indítók volna az ő esetükben.

- Nem?

- Nem. David Lee álmodozó alkat, nem pénzsóvár fajta. De... nos, meglehetősen furcsa ember. Én úgy látom, három valószínű indítéka lehet ennek a gyilkosságnak... a gyémántokkal való bonyodalom, a végrendelet és... nos, hát... egyszerűen *gyűlölet*.

- Maga is gondolt erre?

Sugden bólintott.

- Természetesen. Egész idő alatt erre gondoltam. Ha David Lee gyilkolta meg az apját, úgy vélem, nem a pénzért tette. S ha ő volt a tettes, ez megmagyarázná a... hát, a dolog véres mivoltát!

Poirot elismerően pillantott rá.

- Igen, kíváncsi voltam, mikor fogja ezt is számításba venni. *Annyi üér*, Mrs. Alfred fejezte ki így. Az embernek az ősi szertartásokat juttatja eszébe... a vérszertartást, a beavatási szertartásokat...

Sugden elgondolkozva kérdezte:

- Úgy érti, hogy örült volt, aki elkövette?

- *Mon cher*... az emberben mindenféle mélyen rejlő ösztönök lappanganak, amelyeknek nincs is tudatában. Vágyakozás a vér után... Ösztönös sóvárgás áldozatért...

Sugden kételkedve jegyezte meg:

- David Lee csendes, ártalmatlan fickónak látszik.

Poirot magyarázóan mondta:

- Nem érti a dolog lélektanát. David Lee az a fajta ember, aki a múltban él... olyan ember, akiben az anyja emléke még mindig igen eleven.

Eveken at távol tartotta magát az apjától, mert nem tudta megbocsátani neki, hogyan bánt az anyjával. Most azért jött el, tegyük fel, hogy megbocsásson. *De lehet, hogy nem volt képes megbocsátani...* Egy dolgot tudunk... hogy amikor David Lee az apja holtteste mellett állt, valami lecsillapult benne és kielégült. „*Isten malmai lassan örölnék, de biztosan.*” Megtorlás! Elég-tétel! A halál, amely feloldozást ad a bűnök alól.

Sugden hirtelen megborzongott.

- Me beszéljen így, M. Poirot - kérte. - Egészen megrázott. Lehet, hogy így van, ahogy maga mondja. Ha igen, Mrs. David tud róla... s ez azt jelenti, hogy védelmezi a férjét minden erejével. Ez, el tudom képzelni, kitelik tőle. Másrészt nem tudom elképzelni gyilkosnak. Olyan nyugalmat árasztó, mindennapi asszony.

Poirot érdeklődve pillantott rá.

- Szóval maga is látja? - mormolta.

- Hát, igen... olyan egyszerű teremtés, ha érti, mire gondolok!

- O, pontosan értem, mire gondol!

Sugden ránézett.

- Na lássuk, M. Poirot, magának is vannak elképzelései az ügyről. Hadd halljam őket.

- Valóban vannak elképzeléseim - mondta lassan Poirot -, de meglehetősen ködösek. Hadd hallok először, hogyan összegezi a tényeket maga.

- Nos, amint mondtam, három valószínű indíték lehetséges: gyűlölet, nyereségvágy és a gyémántok eltűnése. Vegyük a tényeket időrendben: Fél négy. A család egybegyűl. Telefonbeszélgetés az ügyvéddel, amelyet a család végighallgat. Azután az öregúr nekitámad a családnak, valamennyiükkel közli a véleményét. Úgy somfordálnak ki, mint akit leforráztak.

- Hilda Lee ott maradt - jegyezte meg Poirot.
- Valóban. De nem sokáig. Később, hat óra körül, Alfred beszél az apjával, kellemetlen beszélgetés. Harryt visszafogadják. Alfred nem örül ennek. Természetesen Alfrednek *kellene lennie* az első számú gyanúsítottunknak. Messzemenően neki volt a legalaposabb indítéka. Azonban, hogy folytassuk, Harry a következő látogató. Szilaj kedvében van. Éppen úgy viselkedik az öreggel, mint az vele. Ám Simeon Lee a két látogatás *előtt* fedezte fel a gyémántok eltűnését, és telefonált nekem. Egyik fia előtt sem tesz említést a veszteségről. Miért? Véleményem szerint azért, mert tökéletesen biztos benne, hogy egyiküknek sincs köze a dologhoz. Nem gyanúsítja egyiküket sem. Mint egész idő alatt mondtam, azt hiszem, az öregúr Horburyt gyanúsította, és *még valaki mást*. És csaknem biztos vagyok benne, mit akart tenni. Emlékezzék, határozottan kijelentette, nem óhajtja, hogy bárki is felmenjen hozzá beszélgetni aznap este. Miért? Mert előkészítette a helyzetet két dologra: először is az én látogatásomra; másodszor *annak a másik gyanúsított személynek a látogatására*. *Valakinek* szólt, hogy jöjjön fel hozzá, közvetlenül vacsora után, mert beszélni akar vele. Mos, ki lehetett az a személy? Lehetett George Lee. De valószínűbb, hogy a felesége. S van még valaki, aki ismét visszatér a képbe. Pilar Estravados. Neki megmutatta a gyémántokat. Közölte vele, mennyit érnek. Honnan tudjuk, hogy a lány nem tolvaj? Emlékezzék a titokzatos célzásokra az apja becsstelen viselkedésével kapcsolatban. Az *apja* talán hivatásos tolvaj volt, s a végén börtönbe került.

Poirot lassan mondta:

- Es így, mint mondja, Pilar Estravados visszatér a képbe...

- Igen, mint *tolvaj*. Csak ilyen módon lehetséges. *Elveszthette* a fejét, mikor az öregúr rájött. *Nekitámadhatott* a nagyapjának, és megrohanta.

Poirot halkán megszólalt:

- Igen... Lehetséges.

Sugden főfelügyelő keményen ránézett.

- De a *maga* elképzelése nem az? Mos, M. Poirot, *maga* hogy képzelem?

Poirot így szólt:

- Én mindig visszatérek ugyanarra a dologra: a *halott ember egyéniségére*. Milyenfajta ember volt Simeon Lee?

- Ebben semmi titokzatosság nem rejlik - mondta Sugden bámulva.

- Akkor mondja el, úgy értem, a helybeliek felfogása szerint, miféle ember volt?

Sugden főfelügyelő bizonytalanul simította végig állkapcsát. Zavartnak látszott.

- Én nem vagyok helybeli - mondta aztán. - A szomszéd megyéből származom, túl a határon, Reeveshire-ből. De persze Mr. Lee igen jól ismert személyiség volt az egész környéken. Amit tudok, csak hallomásból tudom róla.

- Igen? És... mit hallott róla?

- Mos, kemény fickó volt; nemigen tudott fölébe kerekedni senki. De a pénzzel nagyvonalúan bánt. Rendkívül bőkezű volt. Nem is értem, hogyan lehet Mr. George Lee, aki végül is a fia, pontosan az ellenkezője.

- Á! Csakhogy a családban két különböző jellemvonás uralkodik. Alfred, George és David, legalábbis külsőre, a család anyai ágára hasonlítanak. Ma reggel nézegettem az arcképeket a kép-tárban.

- Mr. Leenek indulatos természete volt - folytatta Sugden főfelügyelő -, s hírhedt szoknyavadásznak tartották, persze fiatal korában. Most már évek óta betegeskedett. De a nőekkel szemben is bőkezű volt. Ha bajba jutottak, szép összeget ajándékozott nekik, s gyakran kiházásította a lányt, ha nem is mindig. Talán komisz fickó volt, de nem gonosz. A feleségével rosszul bánt, elhanyagolta. Azt mondják, összetörte az asszony szívét; abba halt bele. Ez banális kifejezés ugyan, de azt hiszem, hogy szegény asszony valóban nagyon boldogtalan lehetett. Mindig is beteges volt, s nemigen járt sehova. Semmi kétség, Mr. Lee furcsa egyéniség volt. Bosszúálló természete lévén, ha valaki aljasságot követett el vele szemben, azt mondják, mindig visszafizette, s nem bánta, bármilyen hosszú ideig kellett is várnia rá.

- Isten malmai lassan őrlnek, de biztosan - mormolta Poirot.

Sugden főfelügyelő hevesen jegyezte meg:

- Inkább a sátán malmai! Simeon Leeben nem volt semmi jámborság. Az a fajta ember volt, aki eladta a lelkét az ördögnek, s meg is találta a számítását. Azonkívül büszke volt, büszke, mint Lucifer.

- Büszke, mint Lucifer - ismételte Poirot. - Mély jelentősége van annak, amit mond.

Sugden főfelügyelő zavartan kérdezte:

- Csak nem úgy érti, hogy azért gyilkolták meg, mert büszke volt?

- Az átöröklésre gondolok - mondta Poirot. - Simeon Lee büszkeségét örökölték a fiai is... .

Elhallgatott. Hilda Lee lépett ki a házból, megállt, és végigpillantott a teraszon.

- Magát keresem, M. Poirot.

Sugden főfelügyelő elnézést kért, s visszatért a házba. Hilda utána nézett, aztán megszólalt:

- Nem tudtam, hogy magával van Sugden. Azt hittem, Pilarral beszél. Kedves embernek látszik, és olyan tapintatos.

Kellemes, mély hangában volt valami megnyugtató árnyalat.

Poirot feléje fordult:

- Azt mondja, beszélni akart velem?

Az asszony lehajtotta a fejét.

- Igen. Azt hiszem, maga segíteni tudna nekem.

- Örömmel, *madame*.

Hilda felpillantott.

- Ön nagyon okos ember, M. Poirot. Megfigyeltem tegnap este. Azt hiszem, maga egészen könnyen rájön bizonyos dolgokra. Azt szeretném, ha megértené a férjemet.

- Tessék, *madame*?

- Sugden főfelügyelővel nem beszélnek erről. Ő nem értené meg. De maga meg fogja érteni.

- Megtisztel, *madame* - hajolt meg Poirot.

Hilda halkán folytatta:

- A férjem hosszú évek óta, mióta csak feleségül mentem hozzá, nem nevezhetem másként, idegroncs.

- Ó!

- Ha az embert valami komoly fizikai sérülés éri, megrázkódtatást érez és fájdalmat, de lassan meggyógyul. A csont összeforr, a seb beforr. Talán marad utána még egy kis gyengeség, halvány forradás, de semmi több. A férjemet, M. Poirot, komoly *lelki* sérülés érte abban a korban,

amikor a legfogékonyabb volt. Rajongott az anyjáért, és látta meghalni. S úgy vélte, hogy az apja erkölcsileg felelős az anyja haláláért. Ebből a megrázkódtatásból sosem épült fel egészen. Az apja iránti neheztelése sose oldódott fel teljesen. Én vettem rá Davidét, hogy jöjjünk el ezen a karácsonyon, s béküljön ki az apjával. Azt akartam... az ő javára... azt akartam, hogy ez a lelki seb behegedjen. Most már belátom, hiba volt eljönni. Simeon Lee azzal szórakozott, hogy feltépte a régi sebet. Veszélyes dolog volt... ezt tennie...

- Azt akarja közölni velem, *madame* - kérdezte Poirot élesen -, hogy a férje gyilkolta meg az édesapját?

- Azt akarom közölni önnel, M. Poirot, hogy könnyen megtehetette *volna*... És azt is közlöm önnel, hogy *nem* tette meg! Amikor Simeon Leet meggyilkolták, a fia a *Gyászinduló-t* játszotta. A gyilkosság vágya ott volt a szívében, átáramlott az ujjába, s a hangok hullámai között halt el... ez az igazság.

Poirot egy-két percig hallgatott, azután azt kérdezte:

- S hogy ítéli meg ön, *madame*, az annak idején lezajlott drámát?

- Úgy érti, Simeon Lee feleségének a halálát?

- Igen.

Hilda lassan azt mondta:

- Eléggé ismerem az életet ahhoz, hogy tudjam, az ember sosem ítélhet meg valakit a külső jelek alapján. A látszat szerint kizárólag Simeon Leet illetheti vád, amiért olyan méltatlanul bánt a feleségével. Ugyanakkor én őszintén hiszem, hogy van egy bizonyosfajta béketűrés, mártíromságra való hajlam, amely a férfiakban a legrosszabb ösztönöket hozza felszínre. Azt hiszem, Si

meon Lee csodálta volna a bátorságot és az egyéniség erejét. A türelem és a könnyek azonban csak haragot váltottak ki belőle.

Poirot bólintott. Azután megszólalt:

- A férje azt mondta tegnap éjjel: „Anyám soha nem panaszkodott.” Igaz ez?

Hilda türelmetlenül kiáltott fel:

- Persze hogy nem igaz! Davidnek állandóan panaszkodott. Boldogtalanságának minden terhét az ő vállára rakta. David pedig túlságosan fiatal volt... sokkal fiatalabb volt annál, hogy képes legyen elviselni, amivel az anyja megterhelte.

Poirot elgondolkozva nézett rá. Az asszony elpirult a pillantása alatt, s az ajkába harapott.

A kis belga így szólt:

- Értem.

Hilda élesen kérdezte:

- Mit ért?

Poirot azt felelte:

- Azt értem, *madame*, hogy önnek a férje anyjává kellett válnia, pedig jobban szeretett volna a felesége lenni

Az asszony elfordult.

Ebben a pillanatban David Lee lépett ki a házból, s jött végig a teraszon feléjük. Amikor megszólalt, hangjában nyilvánvaló öröm csengett.

- Hilda, hát nem csodálatos ez a nap? Csaknem olyan, mintha tavasz lenne tél helyett.

Közelebb jött. Fejét hátravetette, egy szőke hajfürt hullt a homlokába, kék szeme ragyogott. Bámulatosan fiatalnak és fiúsnak látszott. Valami fiatalos mohóság és gondtalan ragyogás sugárzott belőle. Hercule Poirot visszatartotta a lélegzetét...

- Menjünk le a tóhoz, Hilda! - kiáltotta David. Az asszony mosolyogva belekarolt, s elindultak.

Poirot figyelte, amint távolodnak, s látta, hogy az asszony megfordul, és gyors pillantást vet rá. Egy pillanatra észrevette a pillantásában hirtelen föl villanó aggodalmat... vagy félelem volt? Nem is tudta volna megmondani.

Hercule Poirot lassan a terasz másik végére sétált.

- Mindig mondtam - mormolta magában -, hogy valóságos gyóntatóatyja vagyok! S mint-hogy a nők gyakrabban járnak gyónni, mint a férfiak, ma reggel is a nők jöttek el hozzám. Vajon jön-e még valaki?

Amint a terasz végén megfordult és visszafelé indult, már tudta, hogy feleletet kapott a kérdésére. Lydia Lee jött feléje.

4

Lydia megszólalt:

- Jó reggelt, M. Poirot. Tressilian azt mondta, hogy itt van kint Harryvel; de örülök, hogy egyedül találom. A férjem beszélt magáról. Tudom, alig várja, hogy elbeszélgessenek.

- A, valóban? Menjek be most, és beszéljek ve-le?

- Még ne. Alig aludt valamit az éjjel. Végül erős altatót adtam neki. Még mindig alszik, és nem szeretném zavarni.

- Igazán megértem. Igen okos dolog volt magától. Észrevettem tegnap éjjel, hogy az ügy nagyon erős megrázkódtatást okozott neki.

Az asszony komoly hangon mondta:

- Tudja, M. Poirot, ő igazán *kétségbeesett*... sokkal inkább, mint a többiek.

- Értem.

Lydia azt kérdezte:

- Magának... vagy a főfelügyelőnek... van valami elképzelésük arról, hogy ki követhette el ezt a szörnyűséget?

Poirot megfontoltan válaszolta:

- Vannak bizonyos elképzeléseink, *madame*, hogy ki *nem* követte el.

Lydia csaknem türelmetlenül jegyezte meg:

- Olyan, mint egy lidérces álom... olyan elképesztő... nem tudom elhinni, hogy *igaz!*

Hozzátette:

- Mi van Horburyvel? Valóban moziban volt, ahogy állította?

- Igen, *madame*, ellenőriztük a történetét. Igazat mondott.

Lydia megállt, és letépett egy tiszafaágacskát. Arca még jobban elsápadt.

- De hiszen ez *borzasztó!* Akkor csak a... csak a család marad!

- Pontosan.

- M. Poirot, nem *tudom* elképzelni!

- *Madame*, ön el *tudja* képzelni, és *el* is képzeleli!

Az asszony mintha tiltakozni akart volna. Aztán hirtelen megbánóan elmosolyodott,

Így szólt:

- Milyen képmutató is az ember!

Poirot bólintott.

- Ha őszinte volna hozzám, *madame*, el kellene ismernie, egészen természetesnek tűnik az ön számára, hogy a családjának valamelyik tagja meggyilkolta az apósát.

Lydia metszően jegyezte meg:

- Igazán fantasztikus dolog ilyet mondani, M. Poirot!

- Valóban az. Csakhogy az ön apósa fantasztikus ember volt!

Lydia sajnálkozva mondta:

- Szegény öregúr, most már képes vagyok sajnálatot érezni iránta. Amíg élt, kimondhatatlanul idegesített!

Poirot megértően válaszolta:

- Azt el tudom képzelni!

Lehajolt az egyik kővályú fölé.

- Ezek igazán roppant ügyesek. Nagyon tetszetősek.

- Örülök, hogy tetszenek magának. Ez az egyik hobby-m. Hogy tetszik ez, az Északi-sark a pingvinekkel meg a jéghegyekkel?

- Elragadó. És ez... ez micsoda?

- Ó, ez a Holt-tenger... legalábbis az lesz. Még nincs kész. Ne is nézze. Ez itt Piana akar lenni, Korzikán. A sziklák itt, tudja, egészen rózsaszínűek, és olyan gyönyörűek, amint belevesznek a kék tengerbe. Ez a sivatagi jelenet mulatságos, ugye?

Lydia végigvezette Poirot-t a kővályúk mentén. Amikor a végére értek, a karójára pillantott.

- Mennem kell, megnézem, hátha felébredt Alfred.

Mikor az asszony eltűnt, Poirot lassan visszatért a Holt-tengert ábrázoló kertecskéhez. Roppant érdeklődéssel nézegette. Azután felmarkolt néhány kavicsot, és átpergette őket az ujjai között.

Hirtelen megváltozott az arckifejezése. Közelebb vitte szeméhez a kavicsokat.

- *Sapristi!* Ejha! - kiáltott fel halkán. - Ez aztán a meglepetés. Ugyan mit jelentsen ez?

December huszonhatodika

1

A rendőrfőnök és Sugden főfelügyelő hitetlenkedve bámultak Poirot-ra. Az utóbbi óvatosan visszapotyogtatott egy halom apró kavicsot egy kis kartondobozba, s odatolta a rendőrfőnök elé.

- Ó, igen - jelentette ki Johnson -, ezek bizony a gyémántok.

- Hol is találta őket, mit mondott? A kertben?

- Az egyik apró kertcskében, melyeket *Madame* Alfred Lee készít.

- Mrs. Alfred? - rázta a fejét Sugden. - Nem tűnik valószínűnek.

Poirot így szólt:

- Gondolom, úgy érti, nem tartja valószínűnek, hogy Mrs. Alfred vágta el az apósa torkát.

Sugden gyorsan így felelt:

- Hiszen tudjuk, hogy nem ő tette. Úgy értem, az sem igen valószínű, hogy elemelte a gyémántokat.

Poirot azt mondta:

- Az ember nem hinné el egykönnyen, hogy tolvaj, nem.

Sugden így folytatta:

- Bárki elrejthette ott őket.

- Ez igaz. Az a kertecske éppen alkalmas volt erre - a Holt-tengert jeleníti meg -, minthogy hasonló külsejű és formájú kavicsokkal van tele.

Sugden azt kérdezte:

- Úgy érti, hogy már előre így rendezte el? Előkészítette a terepet?

Johnson ezredes melegen mondta:

- Egy percig sem hiszem el az egészet. Egy percig sem. Először is, miért vette volna el a gyémántokat?

- Hát, ami azt illeti... - kezdte lassan Sugden. Poirot hirtelen félbeszakította:

- Erre egyetlen valószínű felelet van. Azért vette el a gyémántokat, hogy egy gyilkosság indítékának a látszatát keltse. Hogy úgy mondjam, tudta, hogy a gyilkosság be fog következni, bár ő maga nem vett részt benne tevékenyen.

Johnson összehúzta a szemöldökét.

- Ezt egy percig sem lehet elhinni. Maga bűntársként állítja be... de a valószínűség szerint kinek a bűntársa lehetne? Csakis a férjéé. De mint-hogy tudjuk, hogy a férjének semmi köze nem volt a gyilkossághoz, az egész elképzelés összedől, mint egy kártyavár.

Sugden elgondolkozva cirógatta az állát.

- Igen - mondta végül -, ez így van. Nem, ha Mrs. Lee vitte el a gyémántokat, ez pedig egy nagy „ha”, akkor az kizárólag rablás. Mert lehetséges, hogy azt a kertecskét kifejezetten rejtekhelynek szánta, amíg elül az üldözés zaja. A másik lehetőség az események *összejátszása*. Az a kert, a hasonló kavicsokkal, véletlenül ötlött a tolvaj szemébe mint eszményi rejtekhely.

Poirot megjegyezte:

- Ez igazán lehetséges. Az események *egyszeri* összejátszását mindig hajlandó vagyok tudomásul venni.

Sugden főfelügyelő kételkedve rázta a fejét.

Poirot kedvesen érdeklődött:

- Mi az ön véleménye, főfelügyelő?

A főfelügyelő megfontoltan mondta:

- Mrs. Lee nagyon kedves hölgy. Nem valószí-

nű, hogy bármiféle szennyes ügybe belekeveredjék. De persze az ember sosem tudhatja.

Johnson ezredes ingerlékenyen jelentette ki:

- Mindenesetre, bármi legyen is az igazság a gyémántokkal kapcsolatban, kétségtelen, hogy Mrs. Alfrednek nem lehet köze a gyilkossághoz. A komornyik látta őt a szalonban, pontosan a gyilkosság időpontjában. Emlékszik rá, Poirot?

Poirot bólintott.

- Nem feledkeztem meg róla.

A rendőrfőnök a beosztottjához fordult:

- Jobb, ha folytatjuk. Van valami jelentenivalója? Valami újdonság?

- Igen, uram. Új értesüléseket szereztem. Kezdem Horburyvel. Okkal ijedhetett meg a rendőrségtől.

- Rablás, mi?

- Nem, uram. Fenyegetéssel pénzt csikart ki emberekből. Pontosabban meghatározva zsarolással. Nem lehetett rábizonyítani, így hát megúsza, de azt hiszem, volt néhány ilyen esete. Rossz volt a lelkiismerete, s valószínűleg úgy vélte, valami effélének vagyunk a nyomában, amikor tegnap este Tressilian említést tett a rendőrségről, s ezért gyulladt be.

A rendőrfőnök így szólt:

- Ennyit Horburyról. Mi van még?

A főfelügyelő köhécselt.

- Mrs. George Lee, uram. Tájékoztunk a házassága előtti időkről. Egy bizonyos Jones parancsnokkal élt együtt. Úgy tudták, hogy a lánya... de *nem* a lánya volt... abból, amit hallottam, úgy vélem, az öreg Mr. Lee meglehetősen pontos véleményt alkotott róla... agyafúrt volt a nőt illetően, és felismerte a rosszfélét, ha összekadott vele... s szórakoztatta, hogy vaktában ki-ki-

lőjön egy nyilat. Es az asszony elevenére tapintott!

Johnson ezredes elgondolkozva jelentette ki:

- Ez azt jelenti, hogy Mrs. Leenek még egy indítéka lehet az anyagi szemponton kívül. Talán úgy vélte, hogy az öregúr határozottan tud róla valamit, és be akarja árulni a férjének. A telefonmeséje kicsit gyanús. Hiszen *nem* telefonált.

Sugden felvetette:

- Ne hívjuk be őket együtt, uram, hogy tisztázzuk ezt a telefonügyet? Majd meglátjuk, mi derül ki belőle.

Johnson ezredes bólintott.

- Jó ötlet.

Csengetett, Tressilian jött be a csengetésre.

- Kéretem Mr. és Mrs. George Leet.

- Igenis, uram.

Az öregember megfordult. Poirot utánaszólt:

- Azon a falinaptáron nem fordítottak egy lapot sem a gyilkosság óta?

Tressilian visszafordult.

- Melyik naptáron, uram?

- Azon ott, a falon.

A három férfi ismét Alfred Lee kis nappalijában ült. A kérdéses naptár nagy volt, letéphető lapokkal, minden lapon feltűnő számmal a dátum.

Tressilian a szoba másik vége felé pislogott, azután lassan közelebb csoszogott, s néhány lépésnyire megállt.

Megszólint:

- Elnézést, uram, nem tépték le a lapot. Hiszen ma huszonhatodika van.

- Ó, *pardón*. Kinek kellett volna letépnie?

- Mr. Lee tépi le, uram, minden reggel. Mr. Alfred igen rendszerető úriember.

- Ertem. Köszönöm.

Tressilian távozott. Sugden értetlenül kérdezte:

- Gyanús valami azzal a naptárral kapcsolatban, M. Poirot? Elmulasztottam valamit?

Poirot vállat vonva azt mondta:

- A naptárnak semmi jelentősége nincs. Csak egy kis kísérletet hajtottam végre.

Johnson ezredes azt mondta:

- A halotti szemle holnap lesz. Természetesen el fogak napolni.

- Igen - mondta Sugden. - Beszéltem a halottkémmelel, mindent előkészített.

2

Felesége kíséretében George Lee lépett be a szobába.

Johnson ezredes így szólt:

- Jó reggelt. Foglaljanak helyet, kérem. Néhány kérdést szeretnék feltenni mindkettőjüknek. Néhány dolgot még nem látok teljesen tisztán.

- Örömmel segítek bármiben, amiben csak tudok - jelentette ki George kissé fellengzősen.

Magdalene félénken csatlakozott hozzá:

- Természetesen!

A rendőrfőnök alig észrevehetően bólintott Sugdennek. A főfelügyelő megszólalt:

- A telefonbeszélgetésekről van szó a gyilkosság éjszakáján. Úgy emlékszem, Mr. Lee, ön azt mondta, távolsági beszélgetést folytatott Westeringhambe.

George hidegen válaszolta:

- Igen, így van. A választókerületem képviselőjével. Érdeklődhet nála, és...

Sugden főfelügyelő felemelte kezét, hogy megakassza a szóáradatot.

- Persze... persze, Mr. Lee. Ezt nem vonjuk kétségbe. A hívását pontosan kilenc óra előtt öt perccel kapcsolták.

- Hát... én... khm... én nem is tudnám megmondani a pontos idejét.

- Ó - mondta Sugden -, mi azonban tudjuk! Mindig igen gondosan ellenőrizzük az ilyen adatokat. Valóban igen gondosan. A hívást kilenc óra előtt öt perccel kapcsolták, a beszélgetés kilenc után négy perccel ért véget. Mr. Leet, az édesapját körülbelül negyed tízkor gyilkolták meg. így hát ismét meg kell kérnem, adjon számot arról, mit csinált a kérdéses időben.

- Mondtam már... telefonáltam!

- Nem, Mr. Lee, nem telefonált.

- Képtelenség... maga nyilvánvalóan téved! Mos, talán éppen akkor fejeztem be a telefonbeszélgetést... úgy emlékszem, azon töprengtem, felhívok még valakit... éppen azon gondolkoztam, hogy... khm... hogy megéri-e a költséget... amikor meghallottam a zajt odafentről.

- Aligha töprenghetett tíz percig azon, hogy telefonáljon-e vagy sem.

George bíborvörös lett. Összevissza kezdett hadarni:

- Hogy érti ezt? Hogy az ördögbe érti? Átkozott szemtelenség! Kétkelkedik a szavamban? Az én pozíciómban levő ember szavában? Mi... khm... ugyan miért kellene elszámolnom minden percemről?

Sugden főfelügyelő, Poirot számára csodálatra méltó egykedvűséggel, azt felelte:

- így szokás.

George mérgesen fordult a rendőrfőnökhöz:

- Johnson ezredes, ön támogatja ezt a... ezt a példátlan viselkedést?

- Egy gyilkossági esetről, Mr. Lee - mondta a rendőrfőnök élesen -, ezeket a kérdéseket fel kell tennünk, *és válaszolni is kell rájuk.*

- Én válaszoltam. Éppen befejeztem a telefonálást, és azon... khm... azon töprengtem, hogy felhívjak-e még valakit.

- Ebben a szobában tartózkodott, amikor felhangzott a lárma az emeleten?

- Igen... igen, itt voltam.

Johnson Magdalene-hez fordult.

- Azt hiszem, Mrs. Lee, azt vallotta, hogy ön telefonált, amikor elkezdődött a zűrzavar, és akkor egyedül tartózkodott ebben a szobában.

Magdalene nyugtalan volt. Levegő után kapkodott, oldalpillantást vetett George-ra, Sugdenre, azután esengően pillantott Johnson ezredesre. Végül megszólalt:

- Ó, igazán... nem is tudom... nem emlékszem már, mit mondtam... olyan *ideges* voltam...

Sugden megjegyezte:

- Jegyzőkönyvbe vettük, amit mondott.

Az asszony latba vetette minden báját: tágra nyílt, könnyörgő szemét, remegő ajkát. De egy olyan férfi hajthatatlan tartózkodásával találta magát szemben, akinek komoly, tiszteletre méltó személye nem vélekedett elismerően a hozzá hasonló nőkről.

Bizonytalanul szólalt meg újra:

- Persze hogy telefonáltam. Abban nem vagyok egészen biztos, hogy *mikor...* - s ezzel elhallgatott.

George megszólalt:

- Mit jelent ez az egész? Honnan telefonáltál? Ebből a szobából nem.

Sugden főfelügyelő azt mondta:

- Allítom, Mrs. Lee, hogy *ön egyáltalán nem is telefonált*. Ebben az esetben hol tartózkodott, és mit csinált?

Magdalene zavarodottan pillantott körbe, aztán sírva fakadt.

- George, ne engedd, hogy kínozzon! - hüppögte. - Tudod, hogy ha valaki ijesztget és kérdésekkel ostromol, *egyáltalán* semmire nem vagyok képes visszaemlékezni! Nem... nem is tudom már, *mit* mondtam aznap éjjel... olyan borzasztó volt az egész, és úgy felizgatott... és most ilyen durván bánnak velem...

Felugrott, és zokogva kirohant a szobából.

George is felugrott, és nagy hangon kiabálni kezdett:

- Mit képzelnek! Nem tűröm, hogy kínozzák és halálra rémítsék a feleségemet! Roppant érzékeny. Ilyen gátlástalanságot! Fel fogok szólalni a Házban a rendőrség gátlástalan, erőszakos módszereivel kapcsolatban. Ez már kifejezetten gátlástalanság.

Kidübörgött a szobából, és bevágt a ajtót.

Sugden főfelügyelő hátravetette a fejét, és úgy nevetett.

Végül megszólalt:

- Hát ezt jól megkaptuk! Na, majd meglátjuk! Johnson ezredes összehúzott szemöldökkel jelentette ki:

- Igazán rendkívüli eset! Szerintem gyanús. Ki kell csikarnunk az asszonyból egy újabb vallomást.

Sugden könnyedén jegyezte meg:

- Ó, néhány percen belül úgysis visszatér. Majd

ha már kitalálta, hogy mit is mondjon. Ugye, Poirot?

Poirot eddig álmodozva ült, s most összerez-
zent.

- Tessék?

- Azt mondtam, hogy az asszony vissza fog
térni.

- Valószínűleg... igen, valószínűleg... ó, igen!

Sugden rábámulva kérdezte:

- Mi a baj, M. Poirot? Kísértetet látott?

Poirot lassan így válaszolt:

- Tudja... nem vagyok benne biztos, hogy nem
az történt-e.

Johnson ezredes türelmetlenül vágott közbe:

- Mos, Sugden, van még valami?

Sugden így szólt:

- Megpróbáltam ellenőrizni, milyen sorrendben
érkeztek a gyilkosság színhelyére valamennyien.
Teljesen tiszta dolog, hogyan történhetett. A gyil-
kosság után, mikor a haldokló áldozat sikolya
már felverte a házat, a gyilkos kiosont, egy csi-
pesszel vagy valami hasonlóval bezárta az ajtót,
s néhány pillanat múlva ő is beleolvadt a büntett
színhelye *felé* siető tömegbe. Sajnálatos módon
nem valami könnyű ellenőrizni, hogy pontosan ki
kit látott, mert az emberek emlékezőtehetsége
nem valami megbízható ilyen pillanatokban. Tres-
silian azt mondja, látta Harryt és Alfred Leet,
amint az ebédlőből kijövet átvágnak a halion,
s felrohannak a lépcsőn. Ezzel ők kiesnek, de kü-
lönben sem gyanúsítottuk kettőjüket. Amennyire
ki tudtam fürkészni, Miss Estravados későn ért
oda, egyike volt az utolsóknak. Az általános véle-
mény szerint Farr, Mrs. George és Mrs. David vol-
tak az elsők. Mindhárman azt állítják, hogy vala-
melyikük már előbb odaért. Éppen az a nehéz,

hogy az ember nem tudja megkülönböztetni a szándékos hazugságot a valódi, bizonytalan visszaemlékezéstől. Mindenki odarohant, ebben egyetértenek, de hogy milyen sorrendben, azt nem könnyű kideríteni.

Poirot lassan azt mondta:

- Gondolja, hogy ez fontos?

Sugden így válaszolt:

- Hogyne. Ne felejtse el, rendkívül rövid időről van szó.

Poirot bólintott.

- Abban egyetértünk, hogy az időtényező rendkívül fontos ebben az ügyben.

Sugden folytatta:

- Még bonyolultabbá teszi a dolgot az, hogy két lépcső van. A főlépcső itt, a hallban, körülbelül egyenlő távolságra az ebédlő és a szalon ajtajától. Azután van még egy másik is, a ház túlsó végén. Stephen Farr azon szaladt fel. Miss Est-ravados az emeleti lépcsőforduló felől érkezett, a háznak a másik részéből (a szobája a legtávolabbi végén fekszik). A többiek azt állítják, a főlépcsőn mentek fel.

Poirot így szólt:

- Valóban zavaros dolog.

Az ajtó kinyílt, és Magdalene sietett be a szobába. Lihegett, s az arcán vörös foltok égtek. Az asztalhoz lépett, és halkán megszólalt:

- A férjem úgy tudja, hogy már lefeküdtem. Halkan kilopóztam a szobámból. Johnson ezredes - fordult a rendőrfőnökhöz tágra nyílt, aggodalmas szemmel -, ha megmondom önnek az igazságot, ugye, *nem* mondja el senkinek? Úgy értem, nem kell *mindent* nyilvánosságra hoznia?

Johnson ezredes előrehajolt.

- Úgy gondolja, ha jól értem, Mrs. Lee, hogy valami olyasmit akar elmondani, ami nincs kapcsolatban a bűntettel?

- Igen. Semmiféle kapcsolatban nincs vele. Kizárólag... magánügy.

A rendőrfőnök azt mondta:

- Jobb, ha könnyít magán, Mrs. Lee, és ránk bízva, hogy megítéljük a dolgot.

Magdalene könnyben úszó szemmel válaszolta:

- Igen, megbízom magában. Tudom, hogy megbízhatom. Maga olyan kedvesnek látszik. Tudja, a következőképpen áll a dolog. Van valaki...

- Igen, Mrs. Lee?

- Fel akartam hívni valakit telefonon... egy férfit... egy ismerősömet, de nem akartam, hogy George tudjon róla. Tudom, nagyon csúnya dolog volt tőlem... de hát így történt. Szóval telefonálni indultam vacsora után, amikor úgy véltem, hogy George nyugodtan ül az ebédlőben. De mikor odaértem, hallottam, hogy ő telefonál, így hát vártam.

- Hol várakozott, *madame*? - érdeklődött udvariasan Poirot.

- Van egy kis benyíló a lépcső mögött a kabátok számára. Beosontam oda, ahonnan láthattam George-ot, ha kijön ebből a szobából. De nem jött ki, aztán elkezdődött a zűrzavar, Mr. Lee felsikoltott, és én is felszaladtam a lépcsőn.

- Szóval a férje nem távozott ebből a szobából a gyilkosság pillanatáig?

- Nem.

A rendőrfőnök azt kérdezte:

- És ön, asszonyom, kilenc órától negyed tízig azon az eldugott helyen várakozott, a lépcső mögött?

- Igen, de nem *mondhattam meg*, hiszen érti! Akkor tudni akarták volna, mit kerestem ott. Olyan kínos volt számomra, hiszen *érti*, ugye?

- Bizonyára kínos lehetett - válaszolta Johnson szárazon.

Az asszony édesen rámosolygott.

- *Úgy megkönnyebbültem*, hogy elmondtam önnek az igazat. Ugye, *nem* árul el a férjemnek? Nem, biztos vagyok benne, hogy nem teszi. Megbízhatom magában, valamennyiükben.

Utolsó, mentegetődző pillantását kiterjesztette mindannyiukra, azután gyorsan kisurrant a szobából.

Johnson ezredes mély lélegzetet vett.

- Na - mondta. - *Meglehet*, hogy így történt! Tökéletesen hihető történet. Másrészt...

- Lehet, hogy nem így történt - fejezte be Sugden. - Éppen ez az. Hogy nem tudjuk.

3

Lydia Lee a szalon legtávolabbi ablakánál állt, és kinézett rajta. Alakját csaknem elrejtette a súlyos ablakfüggöny. Valami hangot hallott a szobában, hirtelen megfordult, s megpillantotta az ajtóban álló Hercule Poirot-t.

Az asszony megszólalt.

- Megijesztett, M. Poirot.

- Bocsásson meg, *madame*. Halkan járok.

Lydia azt mondta:

- Azt hittem, Horbury az.

Poirot bólintott.

- Az igaz, ő aztán halkan jár... mint egy macska... vagy valami *tolvaj*.

Elhallgatott, s az asszonyt figyelte.

Lydia arca kifejezéstelen volt, de aztán egy csöppet elfintorította.

- Sosem kedveltem azt az embert. Örülök, hogy megszabadulok tőle.

- Azt hiszem, bölcsen teszi, *madame*.

Az asszony hirtelen rápillantott.

- Hogy érti ezt? - kérdezte. - Tud valami terhelő dolgot róla?

Poirot így válaszolt:

- Ez az ember titkokat gyűjt... s hasznot húz belőlük.

- Gondolja, hogy tud valamit a gyilkosságról? - kérdezte Lydia élesen.

Poirot vállat vont.

- Halk lépte és hosszú füle van - jegyezte meg. - Talán kihallgatott valamit, amit megtart magának.

Lydia nyíltan megkérdezte:

- Úgy érti, hogy megpróbál zsarolni valamelyikünket?

- Bizony, ez nagyon is lehetséges. De nem azért jöttem, hogy ezt közöljem önnel.

- Hanem mit akar mondani?

Poirot lassan válaszolta:

- Beszéltem Mr. Alfred Leevel. Ajánlatot tett nekem, de én meg akartam beszélni önnel, mielőtt elfogadom vagy visszautasítom. De a pulóverének a mintája a mélyvörös függöny előtt olyan elragadó látványt nyújtott, hogy megálltam megcsodálni.

Lydia keményen jegyezte meg:

- Nahát, M. Poirot, nem kár az időt bókokra pazarolnunk?

- A bocsánatát kell kérnem, *madame*, de oly kevés angol hölgy érti, hogy mit jelent *la toilette*.

Az a merész, de egyszerű szabású ruha, melyet az első éjszakán viselt, elegáns volt és egyéni.

Az asszony türelmetlenül vágott közbe:

- Mit akart megbeszélni velem?

Poirot elkomorodott.

- A következő dolgot, *madame*: a férje egészen komolyan azt akarja, hogy vegyem át a nyomozást. Az a kívánsága, hogy maradjak itt, a házban, és vessem latba minden képességemet, s járjak végére az ügynek.

Lydia élesen kérdezte:

- És?

Poirot lassan azt mondta:

- Nem akartam elfogadni egy meghívást, amelyet a ház úrnője nem hagyott jóvá.

Az asszony hűvösen jelentette ki:

- Természetesen én is helyeslem a férjem meghívását.

- Igen, *madame*, csak hogy én többet kívánok ennél. Valóban *akarja*, hogy itt maradjak?

- Miért ne akarnám?

- Beszéljünk nyíltabban. A kérdésem ez: óhajtja, hogy az igazság napfényre kerüljön, vagy sem?

- Természetesen.

Poirot sóhajtott.

- Feltétlenül ilyen általános válaszokat kell adnia?

- Én már ilyen konvencionális vagyok - mondta Lydia.

Azután az ajkába harapott, habozott, majd végül megszólalt:

- Talán jobb lesz, ha őszintén beszélek. Természetesen megértem magát! Ez nem valami kellemes helyzet. Az apósomat kegyetlen módon meggyilkolták, s hacsak nem lehet vádat

emelni a legvalószínűbb gyanúsított, Horbury ellen rablógyilkosságért, és úgy tűnik, nem lehet, akkor oda lyukadunk ki, hogy a *tulajdoncsaládjának valamelyik tagja gyilkolta meg*. A törvény kezére juttatni ezt a személyt azt jelenti, hogy valamennyiünkre a szégyen és becsületesség árnya borul. Ha őszinte akarok lenni, meg kell mondanom, *nem* vágyom rá, hogy ez megtörténjen.

Poirot így szólt:

- Tehát hozzájárul, hogy a gyilkos megússza szárazon?

- Valószínűleg jó néhány le nem leplezett gyilkos járkal szabadlábbon a világban.

- Bizonyára.

- Akkor hát mit számít még egy?

Poirot az asszony szemébe nézett.

- És mi legyen a család többi tagjaival, az ártatlanokkal?

Az asszony rámeredt.

- Miért, mi lenne velük?

- Gondol-e arra, hogy ha minden úgy történik, ahogy reméli, *sona nem fogja majd tudni senki*. Valamennyiünkre egyformán vetődik árnyék... mindörökre...

Az asszony hangja bizonytalanul csengett:

- Erre nem gondoltam.

Poirot halkán mondta:

- *Soha senki nem fogja tudni, ki a bűnös...*

Azután lágyan tette hozzá:

- Hacsak *ön* nem tudja máris, *madame*?

Lydia felkiáltott:

- Nincs joga ilyesmit feltételezni! Ó, bárcsak valami idegen lenne az... nem pedig családtag...

Poirot így szólt:

- Lehet mindkettő egyszerre.

Az asszony rábámult.

- Hogy érti ezt?

- Lehet, hogy egy családtag az... és mégis idegen... Nem érti, hogy gondolom? *Eh bien*, csak egy kis ötlet, amely Hercule Poirot elméjében felbukkant.

Az asszonyra pillantott.

- Nos, *madame*, hát mit válaszoljak Mr. Léének?

Lydia keze felemelkedett, s reménytelen gesztussal ismét visszahullt.

Így szólt:

- Természetesen el kell fogadnia a férjem meghívását.

4

Pilar a zeneszoba közepén állt. Kihúzta magát, pillantása ide-oda röpködött, mint valami állaté, amely támadástól tart.

Megszólint:

- El akarok menni innen!

Stephen Farr kedvesen mondta:

- Nem maga az egyetlen, aki így érez. De nem fognak minket elengedni, drágám.

- Úgy érti, a rendőrség?

- Igen.

Pilar nagyon elkomolyodott.

- Nem valami szép dolog rendőrségi ügyekbe keveredni. Ilyesminek nem volna szabad megtörténni rendes emberekkel.

Stephen halványan elmosolyodott, s megkérdezte:

- Úgy érti, magával?

- Nem. Úgy értem, Alfreddel, Lydiával, Daviddel, George-dzsal, Hildával és, igen... Magdalene-nel sem.

Stephen cigarettára gyújtott. Néhány percig csak szívta, mielőtt megszólalt.

- Miért tesz kivételt?

- Micsodát, kérem?

Stephen magyarázatul hozzáfűzte:

- Miért hagyja ki Harry bátyját?

Pilar felnevetett, egyenletes, fehér fogsora villogott.

- Ó, Harry más! Azt hiszem, ő nagyon jól tudja, mi az, rendőrségi ügyekbe keveredni.

- Lehet, hogy igaza van. Mindenesetre egy kicsit túlságosan is színes egyéniség ahhoz, hogy jól beleilleszkedjék ebbe a családi képbe. - Folytatta: - Kedveli az angol rokonait, Pilar?

Pilar kétkedve válaszolta:

- Olyan kedvesek, valamennyien nagyon kedvesek. De alig nevetnek, nem jókedvűek.

- Drága gyermekem, a házban éppen gyilkosság történt!

- I... igen - mondta bizonytalanul Pilar.

- Egy gyilkosság - folytatta Stephen oktató hangon - nem olyan mindennapos esemény, amilyennek maga látja. Angliában komolyan veszik a gyilkosságot, bármint viseltessenek is ezzel kapcsolatban Spanyolországban.

Pilar sértődötten jelentette ki:

- Maga kinevet engem.

- Téved - tiltakozott Stephen. - Nem vagyok nevetős kedvemben.

Pilar ránézett, aztán azt kérdezte:

- Maga is el szeretne menni innen?

- Igen.

- Es az a hatalmas, csinos rendőr nem engedi?
- Nem kérdeztem meg tőle. De ha megkérdezném, semmi kétség, azt mondaná, hogy nem. Vigyáznom kell, mit teszek, Pilar, és nagyon-nagyon óvatosnak kell lennem.

- De az olyan unalmas - jelentette ki Pilar, lehorgasztva a fejét.

- Jóval több, mint unalmas, drágám. Aztán pedig itt szimatol az a holdkóros külföldi is. Nem gondolom, hogy sokra menne, de idegesít.

Pilar elgondolkozott.

- Ugye, nagyapám nagyon, nagyon gazdag volt? - kérdezte végül.

- Azt hiszem, hogy igen.

- Ki örökli most a pénzét? Alfred és a többiek?

- Az a végrendelettől függ.

- Lehet, hogy hagyott rám is egy kis pénzt - jegyezte meg a lány aggodalmasan -, de félek tőle, hogy nem hagyott.

Stephen kedvesen megnyugtatta:

- Nem lesz semmi baj. Végül maga is a család tagja. Idetartozik. Gondoskodni fognak magáról.

- Ide... tartozom - ismételte egy sóhajjal Pilar. - Ez olyan vicces. És mégsem vicces egyáltalán.

- Meg tudom érteni, hogy nem találja túlságosan mulatságosnak.

Pilar ismét sóhajtott.

- Gondolja - kérdezte aztán -, hogy bekapcsolhatnánk a lemezjátszót, és táncolhatnánk?

Stephen kételkedve válaszolta:

- Nem tűnne valami szép dolognak. Ebben a házban gyászolnak, maga kőszívű spanyol jövevény.

Pilar nagy szeme óriásira tágult.

- De én egyáltalán nem vagyok szomorú - jelentette ki. - Hiszen valójában alig ismertem

nagyapámat, és ha szívesen beszélgettem is vele, eszemben sincs sírni és boldogtalannak lenni, amiért meghalt. Miért színlelnék?

- Maga imádni való! - kiáltott föl Stephen.

- Beletömhetnénk a hangszóróba néhány harisnyát meg kesztyűt - ajánlotta Pilar rábeszélően -, akkor alig hallatszik, és senki nem is hallaná meg.

- Akkor hát rajta, maga csábító!

A lány boldogan felkacagott, és kiszaladt a szobából a ház végében levő bálterem felé.

Aztán amikor a kertajtóhoz vezető oldalfolyosóra ért, hirtelen megállt. Stephen utolérte, és ő is megállt.

Hercule Poirot éppen leakasztott egy arcképet a falról, és a terasz felől bevetődő fényben tanulmányozta. Felpillantott, és meglátta őket.

- A! - kiáltott fel. - Éppen kapóra jönnek.

- Maga mit csinál itt? - érdeklődött Pilar.

Közelebb ment, és megállt a kis belga mellett. Poirot komolyan válaszolta:

- Egy rendkívül fontos dolgot tanulmányozok, Simeon Lee arcát fiatal korában.

- Ó, ez a nagyapám?

- Igen, *mademoiselle*.

A lány a festett arcra bámult.

- Milyen más - mondta lassan. - Mennyire más... Most olyan öreg volt, olyan összeaszott. Itt meg olyan, mint Harry, mint amilyen Harry lehetett tíz évvel ezelőtt.

Hercule Poirot bólintott.

- Igen, *mademoiselle*, Harry Lee teljesen az apja fia. Itt pedig... - kicsit továbbvezette a lányt a képtárban. - Ez itt, *madame*, az ön nagyanyja... ez a hosszúkás, kedves arc, a világosszőke haj, a szelíd, kék szem.

Pilar azt mondta:

- Olyan, mint David.

Stephen hozzátette:

- Alfredben is van belőle valami.

Poirot megszólalt:

- Az átöröklés roppant érdekes dolog. Mr. Lee és a felesége két pontosan ellenkező típust képviseltek. A házasságból származó gyermekek nagyjából az anyjukra hasonlítottak. Mézzen csak ide, *mademoiselle*.

Egy körülbelül tizenkilenc éves lány képére mutatott, akinek a haja olyan volt, mint a fonott arany, s nagy, kék szeme nevetett. Simeon Lee feleségének a színei keveredtek benne, de ebben a lányban szellem volt és elevenség, amely sosem lehetett annak a szelíd, kék szemnek és a nyugodt arcnak a sajátja.

- Ó! - kiáltott fel Pilar.

Arcába szökött a vér.

Kezét a nyakához emelte. Előhúzott egy hosszú aranyláncon függő medalliont. Megnyomta a zárat, és kinyitotta. Ugyanaz a nevető arc nézett szembe Poirot-val.

- Anyám - mondta Pilar.

Poirot bólintott. A medallion másik fele egy férfi arcképét rejtette. Fiatal volt és csinos, fekete hajú, sötétkék szemű.

- Az édesapja? - kérdezte Poirot.

Pilar intett fejével.

- Igen, az apám. Ugye, nagyon csinos?

- Valóban az. A spanyolok között kevés a kék szemű. Igaz, *senorita*?

- Északon néha előfordul. Azonkívül apám anyja ír volt.

Poirot elgondolkozva jegyezte meg:

- Szóval magában van spanyol, ír és angol vér,

s egy csöpp cigány is. Tudja, mi a véleményem, *mademoiselle*? Ezzel az örökséggel kellemetlen ellenség válnék magából.

Stephen nevetve szólt közbe:

- Emlékszik, Pilar, mit mondott a vonaton? Hogy maga úgy intézné el az ellenségeit, hogy elvágna a torkukat. Ó! - és megállt, hirtelen felfogva szavainak jelentőségét.

Hercule Poirot gyorsan más irányba terelte a társalgást.

- A, igen - fordult a lányhoz -, akartam öntől még valamit kérni, *senorita*. Az útlevelét. Barátom, a főfelügyelő látni szeretné. Tudja, ebben az országban vannak a külföldiek számára bizonyos nagyon ostoba, nagyon unalmas, ám szükséges rendőrségi előírások. És a törvény szerint, természetesen, maga külföldi.

Pilar felhúzta a szemöldökét.

- Az útlevelemet? Hozom, persze. A szobámban van.

Poirot bocsánatkérően jegyezte meg a lány mellett haladtában:

- Nagyon sajnálom, hogy ezzel alkalmatlankodom, igazán nagyon sajnálom.

A hosszú képcsarnok végére értek. Itt lépcső vezetett fölfelé. Pilar felszaladt, Poirot követte, Stephen is utánuk ment. Pilar hálósobája éppen a lépcső mellett helyezkedett el.

- Kihozom magának - mondta a lány, mikor az ajtóhoz ért.

Bement a szobába. Poirot és Stephen Farr odakinn váraoztak.

Stephen bűnbánóan jelentette ki:

- Átkozott ostobaság volt tőlem ilyet mondani. De azt hiszem, Pilarnak fel sem tűnt. Nem gondolja?

Poirot nem válaszolt. Fejét egy kicsit féloldalra hajtotta, mintha hallgatóznék.

Végre megszólalt:

- Az angolok rendkívüli módon kedvelik a friss levegőt. Miss Estravados, úgy látszik, örökölte ezt a tulajdonságot.

Stephen csodálkozva érdeklődött:

- Miért?

Poirot halkán felelte:

- Azért, mert, bár ma rendkívül hideg van... maguk ezt farkasordító hidegnek nevezik (nem olyan enyhe és napsütéses, mint tegnap), Miss Estravados éppen most nyitotta ki az ablakát. Bámulatos, hogy valaki ennyire kedvelje a friss levegőt.

Belülről, a szobából hirtelen spanyol nyelvű kiáltás hangzott, s Pilar kacagva, de kétségbeesve megjelent.

- Ó - kiáltotta -, milyen buta vagyok, és milyen ügyetlen. A kistáskám az ablakpárkányon volt, és olyan gyorsan és olyan ügyetlenül kotorásztam benne, hogy kiejtettem az útlevelemet az ablakon. Ott van lent, a virágágyon. Mindjárt hozom.

- Majd én felhozom - mondta Stephen, de Pilar elviharzott mellette, visszakiabált a válla fölé: - Nem, én voltam az ügyetlen. Menjenek csak a szalonba M. Poirot-val, én majd odaviszem maguknak.

Úgy tűnt, Stephen Farr utána akar eredni, de Poirot könnyedén a karjára tette a kezét, s azt mondta:

- Gyerünk erre.

Végighaladtak az első emeleti folyosón a ház másik vége felé, míg elértek a főlépcső tetejéhez. Itt Poirot megszólalt:

- Egy percig ne menjünk még le. Ha eljönne velem a büntett színhelyére, kérdeznék ott magától valamit.

Továbbmentek a Simeon Lee szobájához vezető folyosón. A bal oldalon egy alkóv mellett haladtak el, melyben két márványszobor állt. A magas és izmos nimfák kínos, viktoriánus illedelmességgel szorongatták lepleiket.

Stephen Farr rájuk pillantva azt mondta:

- Meglehetősen ijesztőek napvilágnál. Aznap este, amikor erre jártam, azt hittem, hárman vannak, de hála az égnek, csak kettő van belőlük.

- Manapság nem sokra becsülik az ilyesmit - ismerte el Poirot -, de semmi kétség, annak idején szép összegbe kerülhettek. Azt hiszem, este jobban hatnak.

- Igen, az ember csak valami féhéren derengő alakot lát.

Poirot a bajusza alatt mormolta:

- Sötétben minden macska fekete!

A szobában ott találták Sugden főfelügyelőt. A páncélszekrény mellett térdelt, és nagyítóval tanulmányozta. Amikor beléptek, felkiáltott.

- Ezt bizony kulccsal nyitották ki - jelentette ki. - Aki kinyitotta, ismerte a kombinációt. Semmi más nyom nem látszik rajta.

Poirot odament hozzá, félrevonta, és súgott neki valamit. A főfelügyelő bólintott, és távozott a szobából.

Poirot Stephen Farrhoz fordult, aki a karosszéket bámulta, amelyben Simeon Lee szokott üldögegni. Szemöldökét összehúzta, s az erek kidagadtak a halántékán. Poirot egy-két percig csendben nézte, aztán megszólalt:

- Felidézi az emlékeit, ugye?

Stephen lassan válaszolt:

- Két napja még élt, és itt ült... most pedig...

Azután, felrázva magát a kábulatból, azt mondta:

- Mos, M. Poirot, azért hozott ide, hogy kérdezen valamit, igaz?

- Á, igen. Ugye, ha jól emlékszem, maga elsőként érkezett ide a helyszínre aznap este?

- Csakugyan én? Nem emlékszem. Nem, azt hiszem, valamelyik hölgy már előttem ideért.

- Melyik hölgy?

- Valamelyik Leenek a felesége... George-e vagy Davidé... azt tudom, hogy mindketten igen hamar megjelentek.

- Ha jól emlékszem, azt mondta, maga nem hallotta a sikoltást.

- Azt hiszem, nem. Nem tudok egészen pontosan visszaemlékezni. Valaki felsikoltott, de lehetett az akár a földszinten is.

Poirot azt kérdezte:

- Ilyen hangot nem hallott?

Hátravetette a fejét, és hirtelen velőtrázó sikoltást hallatott.

Olyan váratlanul történt, hogy Stephen megtántorodott, és majdnem hanyatt esett.

- Az ég szerelmére - kiáltotta mérgesen -, meg akarja rémíteni az egész házat?! Nem, egyáltalán semmi ehhez foghatót nem hallottam. Most aztán felriasztott mindenkit! Azt fogják hinni, hogy még egy gyilkosság történt.

Poirot levertnek tűnt.

- Csakugyan... ostobaság volt... Azonnal le kell mennünk - mormolta.

Kisietett a szobából. Lydia és Alfréd a lépcső lábánál állt, és fölfelé bámult. George kilépett a

könyvtárból, és csatlakozott hozzájuk. Pilar pedig szaladva jött, kezében tartva az útlevelet.

Poirot felkiáltott:

- Semmi nem történt... semmi. Ne ijedjenek meg. Egy kis kísérletet hajtottam végre. Ennyi az egész.

Alfred bosszúnak látszott, George méltatlankodott. Poirot otthagya Stephent, hadd magyarázza el, mi történt, ő maga pedig sietve elillant, végig a folyosón, a ház másik részébe.

A folyosó végén Sugden főfelügyelő lépett ki csendesen Pilar szobájából, s Poirot elé ment.

- *Eh bien?* - kérdezte Poirot.

A főfelügyelő megrázta a fejét.

- Egy hangot se hallani.

Nagyrabecsülő pillantása találkozott Poirot-éval, s a kis belga bólintott.

5

- Egyszóval vállalja, M. Poirot? - kérdezte Alfred Lee.

Keze, amint a szájához emelte, egy csöppet remegett. Szelíd, barna szemében új, lázas kifejezés égett. Amikor megszólalt, enyhén dadogott. Lydia csendesen állt mellette, s némi aggodalommal nézte.

- Maga nem tudja - folytatta Alfred -, n-n-nem tudja elképzelni... mit jelent ez nekem... Apám gyilkosát meg *kell* találni.

Poirot így válaszolt:

- Minthogy meggyőződött róla, hogy hosszan és gondosan megfontolta az egészet, vállalom. De tudomásul kell vennie, Mr. Lee, később már nem

lehet visszakozni. En nem az a fajta kutya vagyok, akit felbujtanak a vadászatra, azután visszahívják, mert nem tetszik a vad, amelyet felhajt!

- Természetesen... természetesen... Minden készen áll már. Előkészítették a hálószobáját, maradjon, ameddig csak akar...

- Nem fog sokáig tartani - közölte komolyan Poirot.

- Tessék?

- Azt mondtam, hogy nem fog sokáig tartani. Ez a büntett olyan korlátozott körre szorítkozik, hogy egyszerűen nem tarthat sokáig, míg eljutunk az igazságig. Úgy vélem, máris közeledünk hozzá.

Alfred rámeredt:

- Lehetetlen! - kiáltott fel.

- Egyáltalán nem. A tények többé-kevésbé egy irányba mutatnak. Csak néhány jelentéktelen dolgot kell még tisztázni. Ha ez megtörténik, napvilágra kerül az igazság.

Alfred hitetlenkedve kérdezte:

- Úgy érti, hogy maga *tudja*?

Poirot elmosolyodott.

- 0, igen - jelentette ki. - Tudom.

Alfred azt dadogta:

- Apám... apám... - aztán elfordult.

Poirot élénken mondta:

- Mr. Lee, két dolgot szeretnék kérni.

Alfred elfúló hangon felelte:

- Tessék csak... bármit.

- Akkor, először is, szeretném, ha Mr. Lee fiatalkori arcképét felakasztanák a hálószobában, amelyet volt olyan kedves kijelölni számomra.

Alfred és Lydia rábámult.

- Apám arcképét - hebegte a férfi -, de hát miért?

Poirot könnyedén legyintett.

- Az arcképből... hogy is mondjam... ihletet fogok meríteni.

Lydia élesen kérdezte:

- M. Poirot, csak nem távolba látással szándékoszik megoldani egy bűnügyet?

- Mondjuk úgy, *madame*, hogy nemcsak a testi, hanem a lelki szemeimet is használni szándékozom.

Az asszony megvonta a vállát.

Poirot folytatta:

- A következő dolog, Mr. Lee, az, hogy tudni akarom az igazságot, milyen körülmények között halt meg a húga férje, Juan Estravados?

- Feltétlenül fontos ez? - kérdezte Lydia.

- Meg kell ismernem a tényeket, *madame*.

Alfred megszólalt:

- Juan Estravados egy nő miatt kitört verekezés hevében megölt egy embert egy kávéházban.

- Hogyan ölte meg?

Alfred könnyörögve pillantott Lydiára.

- Leszúrta - közölte nyugodtan az asszony. - De nem ítélték halálra, minthogy felindultságában ölt. Börtönbüntetésre ítélték, s ott halt meg a börtönben.

- A lány tudja ezt?

- Azt hiszem, nem.

Alfred közbeszólt.

- Nem, Jennifer sosem mondta meg neki.

- Köszönöm.

Lydia hirtelen felkiáltott:

- Csak nem képzeli, hogy Pilar... Ó, az képtelenség!

Poirot így szólt:

- Most pedig, Mr. Lee, volna szíves néhány dolgot közölni velem az öccsével, Mr. Harry Leével kapcsolatban?

- Mit akar tudni róla?

- Ha jól látom, némiképpen a család szegényfoltjának tekintik. Miért?

Lydia szólalt meg:

- Olyan régen történt...

Alfred elvörösödve közbeszólt:

- Ha tudni akarja, M. Poirot, komoly összeget lopott, apám nevét hamisítva egy csekkre. Természetesen apám nem jelentette fel. Harry mindig is tisztességtelen volt. A világ minden táján bajba keveredett. Állandóan pénzért sürgönyözött, hogy kimásson valami kellemetlenségből. Egyik börtönből a másikba került itt is, ott is.

Lydia közbevágott:

- De Alfred, hiszen ezt tulajdonképpen nem tudod biztosan.

Alfred keze remegett.

- Harry semmirekellő - kiáltotta mérgesen -, mindig is semmirekellő volt!

- Úgy látom, nem kedvelik egymást túlságosan - mondta Poirot.

Alfred így szólt:

- Becsapta apámat... szégyentelenül becsaptál Lydia sóhajtott, gyors, türelmetlen sóhaj volt. Poirot meghallotta, s hirtelen ránézett.

Lydia megszólalt:

- Csak legalább megtalálnák a gyémántokat. Biztos vagyok benne, valahol ott rejlik a megoldás.

Poirot előrehajolt.

- *A gyémántokat megtaláltuk, madame.*

- Micsoda?

Poirot kedvesen folytatta:

- Az ön kertecskéjében, a Holt-tengerben találtuk meg.

Lydia felkiáltott:

- Az én kertemben? Milyen különös!

Poirot lágyan felelte:

- Ugye az, *madame*?

December huszonhetediké

1

Alfred Lee sóhajtván jelentette ki:

- Nem is volt olyan szörnyű, mint ahogy elképzeltem!

Éppen visszatértek a halottszemléről.

Ott volt velük az óvatos, kék szemű Mr. Charlton is, a régimódi ügyvédek mintaképe, és hazakísérte a családot.

- Á - jelentette ki -, én megmondtam önnek, hogy ez az eljárás pusztán formáság... pusztán formáság... s nyilvánvalóan elnapolják, hogy lehetőséget adjanak a rendőrségnek további bizonyítékok gyűjtéséhez.

George Lee mérgesen jegyezte meg:

- Rendkívül kellemetlen az egész... igazán *rendkívül* kellemetlen... hogy ilyen szörnyű helyzetbe kerüljön az ember! Én a magam részéről tökéletesen meg vagyok győződve róla, hogy ezt a bűntettet egy örült követte el, aki valamiképpen bejutott a házba. Ez az ember, ez a Sugden olyan csökönyös, mint egy öszvér. Johnson ezredesnek a Scotland Yard segítségét kellett volna kérnie. A helybeli rendőrség semmit nem ér. Begyepesedtek. Mi van például ezzel az alakkal, Horburyvel? Úgy hallok, a múltja távolról sem megnyugtató, és a rendőrség mégsem tesz semmit vele kapcsolatban.

Mr. Charlton megszólalt:

- A... úgy tudom, ennek a Horburynek kielégí-

tő alibije van a kérdéses időtartamra. A rendőrség elfogadta.

- Hogyan fogadhatták el? - füstölgött George. - Én a helyükben egy ilyen alibit fenntartással fogadnék... rendkívül nagy fenntartással! A rendőrség kötelessége az lenne, hogy megdöntse az alibit... persze ha értenék a dolgukat.

- Nocsak, nocsak - nyugtatgatta Mr. Charlton. - Nem hinném, hogy ránk tartozik a rendőrséget kitanítani a dolgára. Általában véve meglehetősen hozzáértő testület.

George sötéten rázta meg a fejét.

- Hívni kellett volna a Scotland Yardot. Én egyáltalán nem vagyok megelégedve Sugden főfelügyelővel, megengedem, hogy fáradhatatlan, de igazán távol áll az éleselméjűségtől.

Mr. Charlton ismét közbeszólt:

- Tudja, nem értek egyet önnel. Sugden ügyes ember. Nem nagyképűsködik, de eredményre jut.

Lydia megszólalt:

- Biztos vagyok benne, hogy a rendőrség mindent elkövet. Parancsol egy pohár sherryt, Mr. Charlton?

Mr. Charlton udvariasan megköszönte, de visszautasította. Azután, minthogy már az egész család összegyűlt, torkát megköszörülve hozzáfogott a végrendelet felolvasásához.

Határozott élvezettel olvasta, elidőzve a nehezebben érthető kifejezéseknél, ízlelgetve a jogi nyelvezetet.

Mikor a végére ért, levette a szemüvegét, megtörölgette, s kérdő pillantással nézett végig az egybegyűlt társaságon.

Harry Lee szólalt meg:

- Egy kicsit nehéz követni ezt az egész jogi izét, lenne szíves összefoglalni a lényegét.

- Nahát - jelentette ki Mr. Charlton -, hiszen ez egy tökéletesen világos végakarát.

Harry döbbenten mondta:

- Atyaúristen, akkor milyen lehet az, amelyik bonyolult?

Mr. Charlton hideg pillantással utasította rendre.

- A végrendelet fő pontjai - magyarázta - teljesen világosak. Mr. Lee vagyonának fele fiára, Mr. Alfred Leere száll, s a fennmaradó rész megoszlik a többi gyermekei között.

Harry csúnyán felnevetett.

- Szokás szerint Alfred a szerencsés flótás! - kiáltotta. - Apám vagyonának a fele! Disznó szerencséd van neked, Alfred, tudod-e?

Alfred elpirult. Lydia metszően jegyezte meg:

- Alfred hűséges és szerető fia volt az apjának. Már évek óta ő vezette a gyárat, és minden felelősség az ő vállán nyugodott.

- Ó, igen - bólintott Harry -, mindig is Alfred volt a jófiú.

Alfred élesen mondta:

- Úgy vélem, Harry, *magadat* tekinthetnéd szerencsésnek, hogy apa hagyott rád egyáltalán valamit!

Harry fejét hátravetve nevetett.

- Ugye, jobban tetszett volna neked - jegyezte meg -, ha teljesen kizár a végrendeletéből? Mindig is utáltál.

Mr. Charlton köhögött. Hozzászokott - túlságosan is hozzászokott - a végrendelet felolvasását követő lehangoló jelenetekhez. Alig várta már, hogy távozhasson, mielőtt még a szokásos családi veszekedés a tetőpontjára hág.

Azt mormolta:

- Azt hiszem... khm... ennyi az egész, amit el kell... khm...

- Es Pilar?! - kiáltott fel Harry élesen.

Mr. Charlton ismét köhécselt, ezúttal bocsánatkérően.

- Khm... Miss Estravadosról nem történik említés a végrendeletben.

- Nem kapja meg az anyja részét? - kérdezte Harry.

- *Senora* Estravadosnak - magyarázta Mr. Charlton -, ha élne, természetesen ugyanolyan rész járna, mint önöknek, többieknek, de mint-hogy meghalt, ami az övé lett volna, a vagyon részévé válik ismét, és megoszlik önök között.

Pilar zengő déli hangján lassan azt mondta:

- Akkor... hát... én semmit nem kapok?

Lydia gyorsan megszólalt:

- Drágám, a családnak természetesen gondja lesz majd erre.

George Lee közbeszólt:

- Itt maradhatsz, ez lesz az otthonod, Alfredekkel... ugye, Alfred? Mi majd... khm... az unokahúgunk vagy... kötelességünk, hogy gondoskodjunk rólad.

- Mi igazán örülnénk - jelentette ki Hilda -, ha Pilar hozzánk költözne.

Harry így szólt:

- Meg kell kapnia a tisztességes részét. Jár neki, amit Jennifer kapott volna.

Mr. Charlton azt mormolta:

- Igazán... khm... mennem kell. Vizontlátásra, Mrs. Lee... ha valamiben segítségére lehetek... khm... hívjon csak fel bármikor...

Gyorsan elillant. Bőséges tapasztalatai alapján megjósolhatta, hogy minden készen áll a családi veszekedésre.

Mikor az ajtó becsukódott mögötte, Lydia tisztán csengő hangján így szólt:

- Egyetértek Harryvel. Pilamak joga van a részéhez. Ez a végrendelet évekkal Jennifer halála előtt készült.

- Badarság - jelentette ki George. - Ez igen felületes és jogellenes gondolkodásra vall, Lydia. A törvény, az törvény. Ahhoz kell tartanunk magunkat.

Magdalene is közbeszólt:

- Igazán balszerencse, persze, s valamennyien nagyon sajnáljuk Pilart, de George-nak igaza van. Mint mondja, a törvény, az törvény.

Lydia felállt. Kézen fogta Pilart.

- Drágám - mondta -, ez roppant kellemetlen lehet számodra. Lennél szíves magunkra hagyni bennünket, amíg megtárgyaljuk ezt a kérdést?

Az ajtóhoz vezette a lányt.

- Pilar, szívecském, ne aggódj - mondta kedvesen. - Bízd csak rám.

Pilar lassan kiment a szobából. Lydia becsukta utána az ajtót, és visszafordult.

Egy pillanatig csend volt, valamennyien visszatartották a lélegzetüket, s a következő percben a csata ismét fellángolt.

Harry felkiáltott:

- Örök életedben átkozott zsugori voltál, George.

George dühösen vágott vissza:

- De legalább nem voltam potyázó és rongyember!

- Éppen olyan potyázó voltál te is, mint én! Mindig is apa nyakán élősködtél.

- Úgy látszik, elfelejted, milyen felelősségteljes és komoly állást töltök be, ahol...

- Komoly és felelősségteljes, a frászt! Pöffeszkező szószátyár vagy!

- Hogyan merészelsz?! - sikította Magdalene.

Hilda, csendes hangját egy csöppet felemelve, megszólalt:

- Nem vitathatnánk meg az egészet *csöndesen*?

Lydia hálás pillantást vetett rá.

- És muszáj ilyen ízléstelenül veszekediünk a pénz miatt? - kiáltott fel David hirtelen hevességgel.

Magdalene epésen fordult feléje:

- Elragadó, ha valaki ilyen nagylelkű. Te sem fogod visszautasítani az örökségedet, igaz? *Te* is éppúgy vágysz a pénz után, mint mi, többiek! Csak póz ez az egész átszellemült magatartás!

David fojtott hangon válaszolta:

- Úgy véled, hogy vissza kellene utasítanom? Bár tudnám, hogy...

Hilda élesen vágott közbe:

- Természetesen nem utasíthatod vissza. Miért kell valamennyiünknek úgy viselkednünk, mint a gyerekeknek? Alfred, te vagy a család feje, és...

Alfred olyan volt, mint aki álmából ébred fel.

- Bocsássatok meg - mondta. - Valamennyien egyszerre kiabáltak. Teljesen összezavartok.

Lydia közbevetette magát:

- Mint Hilda éppen rámutatott, miért kell úgy viselkednünk, mint a kapzsi gyerekeknek? Beszéljük meg a dolgot csendesen és józanul, és - tette hozzá gyorsan - egyszerre csak egy beszéljen. Először Alfred mondja el a véleményét, minthogy ő a legidősebb. Mit gondolsz, Alfred, mit tegyünk Pilarral kapcsolatban?

A férfi lassan így válaszolt:

- Természetesen ez az otthona. Azonkívül állapítsunk meg számára járadékot. Ahogy én látom a dolgot, semmiféle jogos igényt nem tá-

maszthat arra a pénzre, amely az anyjára szállt volna. Ne felejtjük el, végül is nem Lee. Spanyol állampolgár.

- Nem, nem támaszthat jogos igényt - szólalt meg Lydia -, de *erkölcsi* igényt igen. Ahogy én látom, apád, bár a lánya, akarata ellenére, egy spanyolhoz ment feleségül, magára nézve egyenlőnek tekintette jogigényét a többiével. George, Dávid, Harry és Jennifer egyforma részt örököltek volna. Jennifer csak tavaly halt meg. Biztos vagyok benne, hogy mikor Mr. Charltonért üzent, bőségesen gondoskodni szándékozott Pilarról az új végrendeletében. Legalábbis az anyja részét ráíratta volna. Lehetséges az is, hogy sokkal többet tett volna ennél. Ne felejtétek el, ő az egyetlen unoka. Úgy gondolom, a legkevesebb, amit *mi* tehetünk, hogy igyekszünk helyrehozni az igazságtalanságot, amelyet apád is helyre szándékozott hozni.

Alfred meleg hangon jelentette ki:

- Helyesen beszéltél, Lydia! Én tévedtem. Egyetértek veled. Pilarnak meg kell kapnia az apánk vagyonából Jenniferre eső részt.

- Te következel, Harry - mondta Lydia.

Harry így szólt:

- Mint tudjátok, én egyetértek. Véleményem szerint Lydia nagyon helyesen fogta fel a dolgot, és meg kell mondanom, csodálom érte.

Lydia azt mondta:

- George?

George tűzvörös volt.

- Én tiltakozom! - recsegte. - Felháborító az egész! Juttassátok otthonhoz, s kapjon tisztességes zsebpénzt ruhákra. Ez bőven elég!

- Szóval visszautasítod az együttműködést? - kérdezte Alfred.

- Igen, vissza.

- És teljesen igaza van - csatlakozott hozzá Magdalene. - Csúnya dolog felvetni egyáltalán, hogy ilyesmihez csatlakozzék! Ha tekintetbe vesszük, hogy George az *egyetlen* olyan tagja a családnak, aki tett *valamit* valaha is, szerintem szégyen, hogy az apja olyan keveset hagyott rá.

- David? - szólította Lydia.

David bizonytalanul mondta:

- Ó, én azt hiszem, igazad van. Elég baj, hogy ilyen undorító módon kell vitatkoznunk rajta.

Hilda megszólalt:

- Teljesen igazad van, Lydia. így igazságos!

Harry körülnézett.

- Hát ezt tisztáztuk - jelentette ki. - A családból Alfred, én és David helyeseljük az indítványt. George ellene van, tehát megszavaztuk.

- Ez nem megszavazás vagy leszavazás kérdése - jegyezte meg élesen George. - Apám vagyonának rám eső része kizárólag az én tulajdonom. És én nem adok belőle egy fillért sem.

- Nem hát - csatlakozott hozzá Magdalene.

Lydia metszően jelentette ki:

- Ha ki akarod vonni magadat belőle, az a te dolgod. Majd mi összeadjuk azt az összeget is, amely rád esne.

Körülnézett, hogy hozzájárulnak-e, s a többiek bólintottak.

- Alfred kapta az oroszlánrészt - szólalt meg Harry -, neki kell meghoznia a nagyobb áldozatot.

- Úgy látom - felelte Alfred -, eredeti önzetlen ajánlatod hamarosan megdől.

Hilda határozottan közbeszólt:

- Ne kezdjétek megint előlről! Lydia közölje Pillarral, mit határoztunk. A részletekben később is megegyezhetünk. - S abban a reményben, hogy

más útra terelheti a társalgást, hozzátette: - Vajon hol lehet Mr. Farr és M. Poirot?

Alfred válaszolt:

- Mikor a halottszemlére mentünk, Poirot-t le-tettük a faluban. Azt mondta, valami nagyon fontos dolgot kell vásárolnia.

- Ő miért nem ment el a halottszemlére? - ér-deklődött Harry. - Neki is ott lett volna a helye.

Lydia így felelt:

- Talán tudta, hogy nincs semmi jelentősége. Ki az odakint a kertben? Sugden főfelügyelő vagy Mr. Farr?

A két asszony igyekezetét siker koronázta. A családi gyülekezet feloszlott.

Lydia négy szemközt így szólt Hildához:

- Köszönöm, Hilda. Nagyon kedves tőled, hogy támogattál. Tudod, igazán nagy segítséget jelentettél ebben az egész dologban.

- Furcsa - jegyezte meg Hilda eltöprengve -, hogy az emberek mennyire ki tudnak jönni a sod-rukból a pénz miatt.

A többiek már valamennyien távoztak a szobá-ból. A két asszony egyedül maradt.

Lydia bólintott.

- Igen... még Harry is... pedig ő javasolta az egé-szet! És szegény Alfred... ő annyira angol... tulaj-donképpen nem örül neki, hogy a Leek pénze egy spanyol állampolgáré legyen.

Hilda mosolyogva kérdezte:

- Gondolod, hogy mi, asszonyok kevésbé va-gyunk anyagiasak?

Lydia kecsesen vállat vont, és így felelt:

- Hát, tudod, valójában nem a mi pénzünkről van szó... nem a saját pénzünkről! Talán ezért fog-juk fel a dolgokat másképpen.

- Különös gyerek ez a Pilar - mondta Hilda el-

gondolkozva -, úgy értem, kíváncsi vagyok, mi lesz belőle.

Lydia sóhajtott.

- Örülök neki, hogy független lesz. Azt hiszem, az nem neki való lenne, hogy itt lakjék, otthont kapjon meg egy kis zsebpénzt ruhákra. Ahhoz túlságosan büszke, és úgy vélem, túlságosan... túlságosan idegen.

Tűnődve tette hozzá:

- Egyszer egy gyönyörű lazúrkő gyöngysort hoztam haza Egyiptomból. Odakint a napfényben és a homokban csodálatos színben tündökölt... ragyogó, meleg kék színe volt. De mikor hazahoztam, nem látszott többé kéknek. Homályos, fakó gyöngysor lett.

Hilda megszólalt:

- Igen, értem...

Lydia kedvesen mondta:

- Úgy örülök, hogy végre megismertelek téged és Davidét. Örülök, hogy mindketten eljöttetek.

Hilda felsóhajtott.

- Hányszor kívántam az elmúlt napokban, hogy bár ne jöttünk volna!

- Tudom, nem is csodálom... de tudod, Hilda, a megrázkódtatás csúnyábban is elbánhatott volna Daviddal. Úgy értem, hogy amilyen érzékeny, tökéletesen össze is törhette volna. De a gyilkosság óta mintha inkább jobb állapotban volna...

Hilda egy kicsit zavartnak látszott.

- Szóval te is észrevetted? - jegyezte meg. - Ez bizonyos értelemben rettenetes... de hát kétségtelenül így áll a dolog!

Egy percig hallgatott, hogy felidézze, amit a férje mondott előző éjszaka. Szőke haját hátravetve homlokából, lelkesen így szólt:

- Hilda, emlékszel, a *Toscá-ban*... mikor Scarpia meghal, és Tosca meggyújtja a gyertyákat a fejénél és a lábánál? Emlékszel, mit mond: „*Most* meg tudok bocsátani neki...” Én is ezt érzem apával kapcsolatban. *Most* tudom csak felfogni, hogy hosszú évek óta nem tudtam megbocsátani neki, pedig valójában szerettem volna... De *most*... *most*... eltűnt belőlem a gyűlölet örökre. Eltörölték. És úgy érzem... úgy érzem, mintha valami szörnyű terhet vettek volna le a vállamról.

Ő pedig, igyekezve leküzdeni hirtelen rémületét, azt kérdezte:

- Azáltal, hogy meghalt?

A férfi, lelkesedésében dadogva, gyorsan válaszolta:

- Nem, dehogya, nem érted. Nem azért, mert ő meghalt, hanem mert az iránta való ostoba, gyerekes gyűlöletem pusztult el...

Hilda *most* felidézte magában ezeket a szavakat.

Szerette volna elmondani a mellette álló aszszonynak, de ösztönösen érezte, hogy bölcsebb dolog, ha nem teszi.

Követte Lydiát a szalonból a hallba.

Ott állt Magdalene a hall asztala mellett, kezében egy kis csomaggal. Összerezcent, amint meglátta őket.

- Ó, ez biztosan az a fontos holmi - jegyezte meg könnyedén -, amit M. Poirot vásárolt. Látam, amint éppen letette ide. Vajon mi lehet benne?

Egyikükről a másikra nézett, nevetgélve, de a pillantása éles és aggodalmas volt, meghazudtolva szavainak tettetett vidámságát.

Lydia felhúzta a szemöldökét.

- Mennem kell - mondta -, hogy rendbe hozzam magamat ebéd előtt.

Magdalene még mindig ugyanazzal a gyerekes tettetéssel, de képtelenül arra, hogy leplezze a hangjában rejlő elszántságot, folytatta:

- Egyszerűen muszáj *belekukucskálnom!*

Kibontotta a papírburkolatot, és felkiáltott. A kezében levő tárgyra meredt.

Lydia megállt, s Hilda is. Mindkét asszony csak bámult,

Magdalene hangjában zavarodottság csengett, amikor megszólalt.

- Egy hamis bajusz. De... de hát... minek?...

Hilda bizonytalanul jegyezte meg:

- Hamis bajusz? De hiszen...

Lydia befejezte helyette a mondatot:

- De hiszen M. Poirot tulajdon bajusza is igazán pompás!

Magdalene visszacsomagolta a holmit.

- Nem értem - mondta. - Ez... ez *őrültség*.
Miért kell M. Poirot-nak hamis bajusz?

2

Amikor Pilar kilépett a szalonból és lassan végigment a halion, Stephen Farr éppen bejött a kertből.

- Nos? - érdeklődött. - Véget ért a titkos családi tanácskozás? Felolvasták a végrendeletet?

Pilar lélegzet után kapkodva közölte:

- Én semmit nem kaptam... egyáltalán semmit! Ezt a végrendeletet évekkel ezelőtt készítették. Nagypám hagyott pénzt anyámra, de minthogy ő meghalt, azt nem én kapom, hanem visszaszáll a többiekre.

Stephen sajnálkozva mondta:

- Ez aztán igazán balszerencse.

A lány így szólt:

- Ha az öreg tovább élt volna, biztosan új végrendeletet készít. Rám is hagyott volna pénzt... sok pénzt! Később talán *minden* pénzét rám hagyta volna!

Stephen mosolyogva csóválta a fejét.

- Nem gondolja, hogy az sem lett volna igazságos?

- Miért nem? Engem szeretett volna a legjobban, és kész.

Stephen így szólt:

- Milyen kapzsi gyerek maga. Igazi kis aranyásó.

Pilar higgadtan válaszolta:

- A világ nagyon kegyetlen a nőkhöz. Maguknak kell gondoskodniuk magukról... addig, amíg fiatalok. Amikor már öregek és csúnyák, senki sem segít majd rajtuk.

Stephen lassan azt mondta:

- Ez olyannyira igaz, hogy nem is szeretek rágondolni. De mégsem igaz *egészen*. Alfred Lee például valóban szerette az apját, annak ellenére, hogy az öregúr igazán erőszakos lehetett, és biztosan az idegeire ment.

Pilar felvetette a fejét.

- Alfred - jelentette ki - teljesen bolond.

Stephen felnevetett.

Azután vigasztalóan mondta:

- Nos, ne aggódjék, gyönyörű Pilar. Tudja, a Leeknek kötelességük gondoskodni magáról.

Pilar vigasztalanul jegyezte meg:

- Kétlem, hogy az túlságosan mulatságos lesz.

Stephen lassan így válaszolt:

- Én is tartok tőle. Mem tudom magát elképzelni, Pilar, amint itt él. Hanem Dél-Afrikába eljönne?

Pilar bólintott.

Stephen folytatta:

- Ott süt a nap, és van hely mindenkinek. De keményen kell ám dolgozni. Szeret dolgozni, Pilar?

- Nem tudom - válaszolta bizonytalanul a lány.

- Inkább üldögélne egy erkélyen édességeket eszegetve egész nap? Borzasztóan elhízna, és dupla tokája lenne.

Pilar felkacagott, és Stephen elégedetten megjegyezte:

- Így már jobb. Sikerült megnevettetnem.

A lány azt mondta:

- És én azt hittem, hogy végignevetem ezt a karácsonyt! Könyvekben azt olvastam, hogy az angol karácsony nagyon vidám dolog, az emberek pörkölt mazsolát esznek, a plumpuding lán-gol, és van még valami, amit karácsonyi fahasáb-nak neveznek.

Stephen közbeszólt:

- Ó, csakhogy ezt a karácsonyt megzavarta egy gyilkosság. Jöjjön be ide egy pillanatra. Lydia behívott ide tegnap. Ez afféle lomtár.

Bevezette a lányt egy szűk kamrácskába, mely alig volt nagyobb egy szekrénynél.

- Ide nézzen, Pilar, pukkantójáték dobozszámra meg befőtt gyümölcsök, narancs, datolya, dió. Itt pedig...

- Ó - Pilar összecsapta a kezét. - De gyönyörűek ezek az ezüst- és aranygömbök.

- Ezekkel díszítették volna a karácsonyfát, és tele lett volna ajándékokkal a személyzet számára. Nézze ezeket a kis hóembereket, hogy csillog rajtuk a zúzmará, ezek a vacsoraasztalra kerültek volna. És itt ezek a színes léggömbök csak arra várnak, hogy felfújják őket!

- Ó - Pilar szeme felragyogott. - Ó, felfújhatnánk egyet? Lydia biztosan nem bánná. Úgy szeretem a léggömböket.

- Micsoda gyerek maga! - nevetett Stephen. - Tessék, melyiket szeretné?

- Egy pirosat akarok - mondta Pilar.

Mindketten kiválasztottak egy léggömböt, s fújni kezdték, hogy az arcuk is kidagadt. Pilar abahagyta a fújást, elnevette magát, mire a léggömbje lelapadt.

- Jaj, de furcsa maga - mondta Pilar -, ahogy fújja... ahogy kidagad az arca.

Csak úgy csengett a nevetése. Azután ő is nekiesett, s szorgalmasan fújta. Gondosan megkötötték a léggömböket, s labdázni kezdtek velük.

Pilar egyszer csak megszólalt:

- Odakint a hallban több helyünk lenne.

Nevetve ütögették a léggömböket, amikor Poirot éppen átment a halion. Elmerülten szemlélte őket.

- *Les jeux d'enfants?* Úgy játszanak, mint a gyerekek. Igazán szép léggömbök!

Pilar lélegzet után kapkodva kiáltotta:

- Az enyém a piros. Nagyobb, mint az övé. Sokkal nagyobb. Ha kivinnénk, felrepülne az égig.

- Röpítsük fel őket, és kívánjunk valamit - ajánlotta Stephen.

- Ó, milyen jó ötlet.

Pilar a kertajtóhoz szaladt, Stephen követte. Poirot mögöttük haladt, és még mindig elmerültenek látszott.

- Én rengeteg pénzt kívánok - jelentette ki Pilar.

Lábujjhegyre állt, a léggömb zsinórját fogva. A léggömb finoman megremegett, amint egy

szélfuvallat belekapott. Pilar elengedte, s az a szellő hátán tovaúszott.

Stephen felnevetett.

- Nem szabad megmondania, hogy mit kíván.

- Nem? Miért nem?

- Mert akkor nem válik valóra. Na, most én kívánok valamit.

Eleresztette a léggömbjét, de ő nem volt olyan szerencsés. A léggömb oldalvást repült, fennakadt egy magyalbokron, és nagy csattanással kipukkadt.

Pilar odaszaladt.

Gyászos hangon közölte:

- Vége... - Aztán amint lábával megpiszkálta a kis petyhüdt gumidarabkát, megszólalt: - Tehát ez volt az, amit fölvettem a földről nagypapa hálószobájában. Az is léggömb volt, csak rózsaszínű.

Poirot élesen felkiáltott.

Pilar kérdően fordult feléje.

- Semmi baj - mondta Poirot. - Csak megbotoltam..., megbotlottam, és bevertem a lábamat. - Megfordult, és föl nézett a házra. Így szólt: - Mennyi ablak! Egy háznak, *mademoiselle*, sok szeme van, és fülei is vannak. Valóban sajnálatos dolog, hogy az angolok annyira szeretik nyitva tartani az ablakot.

Lydia lépett ki a teraszra.

- Kész az ebéd - közölte. - Pilar, drágám, mindent elintéztünk. Alfred majd részletesen elmagyarázza neked ebéd után az egészszet. Nem menénk be?

Bementek a házba. Poirot haladt leghátul. Nagyon komolynak látszott.

Az ebéd véget ért.

Amint kijöttek az ebédlőből, Alfred így szólt Pilarhoz:

- Volnál szíves bejönni a szobámba? Szeretnék valamit megbeszélni veled.

Átvezette a lányt a halion, be a kis dolgozószobájába, s becsukta maga mögött az ajtót. A többiek bementek a szalonba. Csak Hercule Poirot maradt a hallban, s aggodalmasan pillantott a dolgozószoba becsukott ajtajára.

Hirtelen észrevette, hogy az öreg komornyik nyugtalanul ténfereg körülötte.

- Tessék, Tressilian - szólította meg Poirot -, mi a baj?

Az öregember aggodalmasnak látszott.

- Mr. Leevel szerettem volna beszélni - mondta -, de nem akarom most zavarni.

- Történt valami? - érdeklődött Poirot.

Tressilian lassan felelte:

- Olyan különös dolog. Nem értem az egészet.

- Mondja el nekem - biztatta Poirot.

Tressilian habozott. Végül megszólalt:

- Nos, a következőről van szó, uram: talán észrevette már, hogy a bejárati ajtó mindkét oldalánál egy-egy ágyúgolyó áll. Nagy, súlyos kőgolyók. Nos, uram, az *egyik eltűnt*.

Hercule Poirot felhúzta a szemöldökét.

- Mióta nincs meg? - kérdezte.

- Reggel még mindkettő ott volt, uram. Erre megesküszöm.

- Hadd lássam.

Együtt mentek ki a bejárati ajtó elé. Poirot lehajolt, és jól megnézte a megmaradt ágyúgolyót.

Amikor felegyenesedett, arca rendkívül komoly volt.

Tressilian hangja megremegett.

- Ki akar ellopni ilyesmit, uram? Hiszen nincs semmi *értelme*.

- Nem tetszik nekem ez a dolog - jelentette ki Poirot -, egyáltalán nem tetszik.

Tressilian aggódalmasan figyelte. Lassan azt mondta:

- Mi történik ebben a házban, uram? Mióta Lee urat meggyilkolták, mintha kicserélték volna a házat. Egész idő alatt az az érzésem, mintha ál-momban történne minden. Összetévesztem a dolgokat, és néha úgy érzem, nem hihetek a tulajdon szememnek sem.

Hercule Poirot megrázta a fejét.

- Téved - jelentette ki. - Csak a tulajdon szemében bízunk.

Tressilian a fejét rázva mondta:

- Rossz a szemem... nem látok már úgy, mint azelőtt. Összetévesztem a dolgokat... és az embereket. Túlságosan megöregedtem már a munkámhoz.

Hercule Poirot megveregette a vállát, és biztatóan mondta:

- Bátorság.

- Köszönöm, uram. Tudom, hogy jót akar. De hát az az igazság, túlságosan megöregedtem. Mindig visszatérek a hajdani időkhöz és a hajdani arcokhoz. Miss Jenny, David úrfi és Alfred úrfi. Mindig olyannak látom őket, amilyenek fiatal korukban voltak... és azóta, hogy Mr. Harry hazatért...

Poirot bólintott.

- Igen - jegyezte meg -, magam is így gondoltam. Maga az előbb azt mondta: „Mióta Lee urat

meggyilkolták", pedig már előbb kezdődött. *Mióta Mr. Harry hazatért*, ugye, azóta változtak meg a dolgok, és azóta tűnnek olyan valószerűtlennek?

Az öreg komornyik bólintott.

- Teljesen igaza van, uram. Azóta. Mr. Harry mindig csak bajt hozott a házra, már annak idején is.

Pillantása visszavándorolt az üres kőalapzatra.

- Ki vihette el, uram? - suttogta. - És miért? Olyan ez... olyan ez, mint egy örültekháza.

Hercule Poirot megszólalt:

- Attól félek, nem örülségről van szó. Értelem van ebben! Valaki, Tressilian, nagy veszélyben fog.

Megfordult, és visszatért a házba.

Ebben a pillanatban Pilar lépett ki a dolgozószobából. Mindkét arcán piros foltok égtek. Fejét magasra tartotta, szeme szikrázott.

Mikor Poirot odalépett hozzá, hirtelen dobbantott lábával, és azt mondta:

- Nem fogadom el.

Poirot felvonta a szemöldökét.

- Mit nem fogad el, *mademoiselle*? - érdeklődött.

Pilar így válaszolt:

- Alfred éppen most közölte velem, hogy megkapom a pénznek azt a részét, amit nagyapám anyámra hagyott.

- És?

- Azt mondta, törvény szerint nem jár nekem, de ő, Lydia és a többiek úgy döntöttek, hogy legyen az enyém. Azt mondják, így kívánja az igazság. És ezért nekem adják.

Poirot megismételte:

- És?

Pilar megint dobantott a lábával.

- Nem érti? Ók adják nekem... *ők adják.*

- És ez miért sérti a büszkeségét? Hiszen igazuk van, igazságos dolog, hogy a magáé legyen.

Pilar legyintett.

- Maga ezt nem érti.

Poirot azt mondta:

- Ellenkezőleg... én értem csak igazán.

- Ó! - A lány bosszúsan hátat fordított.

Megszólalt a csengő. Poirot hátrapillantott a válla fölött. Az ajtó üvegén meglátta Sugden főfelügyelő árnyképét. Gyorsan Pilarhoz fordult:

- Hova megy?

- A többiekhez, a szalonba.

Poirot sietve mondta:

- Helyes. Maradjon ott velük. Ne mászkáljon egyedül a házban, különösen sötétedés után. Vigyázzon magára. Nagy veszélyben van, *mademoiselle*. Soha többé nem lesz ilyen veszélyben, mint a mai napon.

Elfordult a lánytól, s odament Sugdenhez.

A főfelügyelő megvárta, hogy Tressilian visszatérjen a tálalóba.

Akkor egy táviratot dugott Poirot orra alá.

- Hát ez sikerült - jelentette ki. - Olvassa el. A dél-afrikai rendőrségtől jött.

A táviratban ez állt: „*Ebenezer Farr egyetlen fia két éve meghalt.*”

Sugden így szólt:

- Most legalább tudjuk! Furcsa... én egészen más nyomot követtem.

Pilar magasra emelt fejével vonult be a szalonba. Egyenesen az ablaknál kötögető Lydiához lépett.

Megszólalt:

- Lydia, azért jöttem, hogy megmondjam, nem fogadom el a pénzt. Elmegyek... most, azonnal.

Lydia megdöbbszentnek látszott. Letette a kötését.

- Édes gyermekem - mondta -, Alfred bizonyára nem jól magyarázta el! Ez távolról sem valami alamizsna, ha az az érzésed. Igazán nem valamiféle jótékony és nagylelkű gesztus a magunk részéről. Egyszerűen arról van szó, hogy mi a helyes és mi helytelen. A dolgok természetes menete szerint anyád örökölte volna ezt a pénzt, s tőle szállt volna rád. Jogod van hozzá... vér szerint jogod van. Ez nem könyörületesség, hanem *igazság* kérdése!

Pilar vadul kiáltotta:

- Éppen ezért nem tudom megtenni... mert így beszélsz... és ilyen vagy! Örültem, hogy idejövök. Jó mulatságnak tűnt. Kaland volt, de most elrontottátok az egészet! Elmegyek, most, azonnal... nem leszek többé a terhetekre...

Könnyek fojtották el a hangját. Elfordult, és vakon kirohant a szobából.

Lydia csak bámult. Tehetetlenül mondta:

- Sejtelmem sem volt róla, hogy így fogja fel majd!

Hilda is megszólalt:

- Ez a gyermek teljesen felizgatta magát.

George megköszöri a torkát, és jelentőség-teljesen megjegyezte:

- Khm... amint ma reggel rámutattam... az elvi következtetés helytelen. Pilamak van esze, hogy átlássa ezt. Visszautasítja az alamizsnát...

Lydia szigorúan kijelentette:

- Nem *alamizsna*. Joga van hozzá!

George így válaszolt:

- Úgy látszik, neki nem ez a véleménye!

Sugden főfelügyelő és Hercule Poirot lépett be a szobába. A főfelügyelő körülnézett, és azt kérdezte:

- Hol van Mr. Farr? Beszélni szeretnék vele.

Mielőtt még bárkinek ideje lett volna válaszolni, Hercule Poirot élesen felkiáltott:

- Hol van *senorita* Estravados?

George Lee válaszolt, egy árnyalatnyi kaján elégedettséggel a hangjában:

- Azt mondta, távozni óhajt. Nyilvánvalóan elege van angol rokonaiból.

Poirot megfordult.

Odaszólt Sugdennek:

- Jöjjön!

Mikor a két férfi kiért a hallba, hangos csattanást és távoli sikoltást hallottak.

Poirot felkiáltott:

- Gyorsan... Jöjjön...

Átrohantak a halion és fel a lépcsőn. Pilar szobájának az ajtaja nyitva volt, s egy férfi állt a bejáratnál. Megfordította a fejét, amint odarohantak. Stephen Farr volt az.

Megszólalt:

- Él...

Pilar a falhoz lapulva állt a szobájában. A padlón heverő nagy kő ágyúgolyóra bámult.

Lélegzet után kapkodva mondta:

- Egyensúlyba helyezték az ajtóm tetején. A fejemre zuhant volna, amikor beléptem, de a szok-

nyám beakadt egy szögbe, és visszarántott, amint be akartam jönni.

Poirot letérdelt, és jól megnézte a szöget. Egy bíborszínű gyapjúsál libegett rajta. A kis belga felnézett, és komolyan bólintott.

- Ez a szög, *mademoiselle* - jelentette ki -, megmentette az életét.

A főfelügyelő zavarodottan szólalt meg:

- Hallgasson ide, mit jelent ez az egész?

Pilar válaszolt:

- Valaki meg akart gyilkolni!

Többször bólintott fejével.

Sugden főfelügyelő felpillantott az ajtóra.

- Kelepce - jelentette ki. - Kelepce... amit gyilkos szándékkal állítottak! Ez a második gyilkos terv ebben a házban. De ezúttal nem sikerült!

Stephen Farr rekedten mondta:

- Hála istennek, megmenekült.

Pilar széles, esengő mozdulattal vetette szét karját.

- *Madre de Diós!* - kiáltott fel. - Miért akarna bárki is meggyilkolni *engem*? Hát mit követtem el én?

Hercule Poirot lassan azt mondta:

- Inkább úgy tehetné föl a kérdést, *mademoiselle*: mit tudok *én*?

A lány rábámult.

- Mit tudok? Nem tudok semmit.

- Ez az, amiben téved. Mondja meg nekem, *Mademoiselle* Pilar, hol tartózkodott a gyilkosság ideje alatt? Nem ebben a szobában.

- De igen. Már mondtam magának!

Sugden főfelügyelő álnok nyájassággal szólalt meg:

- Igen, csakhogy, tudja, nem mondott igazat, amikor ezt vallotta. Maga azt állította, hogy hal-

lotta a nagyapja sikoltását... pedig nem hallhatta, ha itt tartózkodott, tegnap kipróbáltuk M. Poirot-val.

- Ó! - Pilarnak elakadt a lélegzete.

Poirot közbeszólt.

- Valahol a nagyapja szobájának a közvetlen közelében lehetett. Megmondom, *mademoiselle*, hogy véleményem szerint hol tartózkodott. Abban a falifülkében, ahol a szobrok állnak, egészen közel a nagyapja ajtajához.

Pilar riadtan kérdezte:

- Ó... honnan tudja?

Poirot egy csöppet elmosolyodva válaszolta:

- Mr. Farr látta ott magát.

Stephen hevesen kiáltott fel:

- Nem láttam. Ez tiszta hazugság!

Poirot feléje fordult.

- Bocsásson meg, Mr. Farr, de maga *látta a mademoiselle-t*. Emlékezzék vissza, az volt a benyomása, hogy a fülkében nem két, hanem három szobor állt. Csak egyetlen személy viselt fehér ruhát aznap este, *Mademoiselle* Estravados. *Ő* volt a harmadik fehér alak, akit látott. Ugye, így van, *mademoiselle*?

- Igen, igaza van - mondta Pilar egypercnyi habozás után.

- Most pedig - kérte kedvesen Poirot - mondja el nekünk a teljes igazságot. *Miért* húzódott be oda?

Pilar lassan válaszolt:

- Vacsora után kijöttem a szalonból, és eszembe jutott, hogy felmegyek, és meglátogatom nagyapámat. Gondoltam, hogy örülni fog. De mikor befordultam a folyosóra, láttam, hogy valaki áll az ajtaja előtt. Nem akartam, hogy meglássanak, mert tudtam, nagyapám megmondta, nem

akar már látni senkit aznap este. Besurrantam a falifülkébe, hátha az, aki az ajtónál áll, megfordul.

- Akkor egyszerre csak meghallottam azokat a szörnyű zajokat, amint az asztalok, székek - kifejező mozdulatot tett kezével -, mindenféle felfordult és összetört. Nem mozdultam. Nem is tudom, miért. Megijedtem. Azután felhangzott az a szörnyű sikoltás - keresztet vetett -, hogy a szívverésem megállt, és azt mondtam magamban: „valaki meghalt”...

- És aztán?

- Aztán a többiek szaladva jöttek a folyosón, a végén én is kiléptem onnan, és csatlakoztam hozzájuk.

Sugden főfelügyelő keményen kérdezte:

- Minderről semmit nem szólt, amikor először kihallgattuk. Miért?

Pilar megrázta a fejét.

- Nem jó túlságosan sokat mondani a rendőr-ségnek. Tudja, úgy gondoltam, ha megmondom, hogy itt voltam a közelben, még azt hinnék, hogy én gyilkoltam meg a nagyapámat. Így aztán inkább azt mondtam, hogy a szobámban voltam.

Sugden élesen jegyezte meg:

- Ha szemenszedett hazugságokkal traktál minket, a végén elkerülhetetlenül magára tereli a gyantút.

- Pilar? - mondta Stephen Farr kérdő hangsúllyal.

- Tessék?

- *Kit látott az ajtó előtt állni*, amikor befordult a folyosóra? Mondja meg nekünk.

- Igen, mondja meg - csatlakozott hozzá Sugden.

A lány egy pillanatig habozott. A szeme tágra nyílt, azután összeszűkül.

- Nem tudom, ki volt az - mondta lassan. - Túlságosan sötét volt ahhoz, hogy lássam. *De egy asszony volt...*

5

Sugden főfelügyelő végigpillantott a jelenlevők arcán. Most látszott rajta első ízben egy árnyalatnyi ingerültség.

- Ez teljesen szabálytalan eljárás, M. Poirot - mondta.

Poirot nyugodtan válaszolt:

- Én azt hiszem, beválik. Szeretném megosztani mindannyiukkal azt, amire rájöttem. Azután kiderítjük az igazságot.

- Szamárság! - mormolta Sugden a bajusza alatt.

Hátradőlt a székében.

- Kezdem azzal - szólalt meg Poirot -, hogy úgy emlékszem, maga magyarázatot akart kérni Mr. Farrtól valamivel kapcsolatban.

Sugden ajka megkeményedett.

- Én ugyan kevésbé nyilvános alkalmat választottam volna erre - jegyezte meg -, de semmi akadálya. - Átnyújtotta a táviratot Stephen Farrnak. - Nos, Mr. Farr, ahogy nevezi magát, milyen magyarázatot tud adni erre?

Stephen Farr átvette a táviratot. Szemöldökét felhúzva, lassan, hangosan felolvasta. Azután bólintott, és visszaadta a főfelügyelőnek.

- Hát igen - mondta végül. - Ez bizony terhelő adat, ugye?

Sugden szigorúan kérdezte:

- Ez az egész mondanivalója a dologgal kap-

csolatban? Természetesen nem köteles vallomást tenni...

Stephen Farr félbeszakította:

- Fölösleges figyelmeztetnie, főfelügyelő - mondta. - Tudom, mit akar mondani. Igen, meg fogom magyarázni az egészet. Nem valami ragyogó magyarázat, de ez az igazság.

Szünetet tartott. Azután belefogott.

- Nem vagyok Ebenezer Farr fia. De igen jól ismertem az apát és a fiát is. Próbálják magukat az én helyembe képzelni (különben, Stephen Grant a nevem). Életemben először megérkeztem ebbe az országba. Csalódást éreztem. Minden és mindenki szürke volt és élettelen. Azután vonatra szálltam, és megláttam egy lányt. Nyíltan ki kell mondanom: beleszerettem ebbe a lányba! Egy ideig beszélgettem vele a vonaton, s ott és akkor elhatároztam, hogy nem veszem többé szem elől. Amikor kiléptem a fülkéből, megpillantottam a címkét a bőröndjén. A neve nem mondott számomra semmit, de a cím, ahova tartott, igen. Hallottam már Gorston Haliról, s mindent tudtam a tulajdonosáról. Ő volt Ebenezer Farr néhai társa, s az öreg Eb gyakran beszélt róla s arról, hogy milyen eredeti egyéniség volt.

- Nos, felmerült bennem az ötlet, hogy elmegyek Gorston Hallba, s Eb fiának adom ki magamat. Két éve halt meg, mint a távirat is mondja, de emlékeztem, az öreg Eb azt mondta, hogy már évek óta nem hallott Simeon Leeről, s úgy véltem, Lee bizonyára nem tudott Eb fiának a haláláról. Mindenesetre úgy gondoltam, érdemes megpróbálni.

- Mégsem próbálta meg azonnal - jegyezte meg Sugden. - Két napig a Kings Armsban tartózkodott. Addlesfieldben.

Stephen bólintott.

- Jól meg kellett gondolnom... hogy megpróbáljam-e vagy sem. Végül úgy döntöttem, hogy megteszem. Vonzott a kaland. És minden remekül ment! Az öregúr a legnagyobb szívélyességgel fogadott, s azonnal meghívott, hogy maradjak itt. Elfogadtam. Tessék, főfelügyelő, ez a magyarázata az egésznek. Ha nem tudja elképzelni, emlékezzék vissza arra az időre, amikor udvarolt, s meglátja, magának is eszébe jut majd egy-két bolondság, amit akkor elkövetett. Ami az igazi nevemet illeti, mint mondom, Stephen Grantnek hívnak. Táviratozhat Dél-Afrikába, és ellenőrizhet, de közlöm magával, azt fogja tapasztalni, hogy tökéletesen megbízható állampolgár vagyok. Sem csaló, sem ékszertolvaj nem vagyok.

- Nem is képzeltem, hogy az - jegyezte meg halkán Poirot.

Sugden főfelügyelő óvatosan megdörzsölte az állát.

- Ellenőriznem kell ezt a történetet - jelentette ki. - A következő dolgot akarom tudni: miért nem tisztázta magát a gyilkosság után, ahelyett hogy összevissza hazudozzék?

Stephen felkiáltott:

- Mert bolond voltam! Azt hittem, hogy megúszhatom! Úgy gondoltam, gyanúsna tűnhet, ha beismerem, hogy álnéven vagyok itt. Ha nem vagyok tökéletes hülye, rájöhettem volna, hogy feltétlenül táviratozni fog Johannesburgba.

Sugden megszólalt:

- Mos, Mr. Farr... khm... Grant... nem mondom azt, hogy nem hiszem el a történetét. Hamarosan bebizonyosodik, hogy igaz-e vagy sem.

Kérdően pillantott Poirot-ra.

- Úgy látom - szólalt meg a kis belga -, hogy Miss Estravados mondani akar valamit.

Pilar nagyon elsápadt. Lázasan hangon szólalt meg:

- Igaza van. Sosem mondtam volna meg magának, ha nincs Lydia meg a pénz. Nagyszerű mulatság volt idejönni, színlelni, rászedni mindenkit, és játszani... de mikor Lydia azt mondta, hogy a pénz az enyém, jogom van hozzá, az már más dolog volt; az már egyáltalán nem volt mulatságos.

Alfred Lee zavart arccal jegyezte meg:

- Nem értem, drágám, miről beszélsz egyáltalán.

Pilar feléje fordult:

- Te azt hiszed, hogy az unokahúgod vagyok, Pilar Estravados? Nem vagyok az! Együtt utaztam vele Spanyolországban. Bombáztak, és találat érte a kocsit. Pilar meghalt, de nekem nem történt semmi bajom. Nem ismertem őt túlságosan, de mindent elmesélt magáról, hogy a nagyapja meghívta, menjen Angliába, és hogy milyen gazdag. Nekem egy fillérem se volt, nem tudtam, hova menjek és mit tegyek. Hirtelen eszembe jutott: miért ne venném magamhoz Pilar útlevelét? Elmehetnék Angliába, és borzasztó gazdag lennék!... - Arcán hirtelen derűs mosoly ragyogott fel. - Ó, olyan mulatságos volt arra gondolni, hogy sikerül-e vajon! Az arcunk valamennyire hasonlított a fényképen. De amikor maguk elkérték az útlevelemet, kidobtam az ablakon, aztán leszaladtam érte, és egy kis sarat kentem a fényképre. Mert utazás közben, a határon nem nézik meg túlságosan, de attól féltem, hogy itt...

- Azt akarod mondani - kérdezte Alfred Lee haragosan -, hogy megjátszottad apámnak, hogy

az unokája vagy, és kihasználtad az irántad való szeretetét?

Pilar bólintott. Derűs nyugalommal folytatta:

- Igen, azonnal láttam, hogy nagyon meg tudom szerettetni vele magamat.

George Lee kitört:

- Felháborító! - recsegte. - Bűnöző! Hamis jogcímen pénzt szerezni!

Harry Lee közbeszólt:

- *Tőled* ugyan nem szerzett, öregem! Pilar, én melletted állok! Mélységesen csodálom a vakmerőségedet. És hála az égnek, hogy nem vagyok a nagybátyád! Így már szabadabbnak érzem magamat veled szemben.

- *Maga* tudta? - fordult Pilar Pirothoz. - Mikor jött rá?

Poirot elmosolyodott.

- *Mademoiselle*, ha tanulmányozta volna Mendel törvényeit, akkor tudná, nem valószínű, hogy kék szemű szülőknek barna szemű gyermeke legyen. A maga édesanyja, meggyőződésem szerint, igen jó erkölcsű és tiszteletre méltó hölgy volt. Ebből következik tehát, hogy maga nem Pilar Estravados. Amikor eljátszotta mutatványát az útlevelével, már teljesen biztos voltam benne. Úgyesen csinálta, de tudja, mégsem eléggé úgyesen.

Sugden főfelügyelő barátságtalanul jegyezte meg:

- Valahol sántít ez az egész dolog.

Pilar rábámult.

- Nem értem, hogy... - kezdte.

- Maga elmondott nekünk egy történetet - jelentette ki Sugden -, de én úgy gondolom, jóval több az, amit nem mondott el.

- Hagyja csak békén! - kiáltotta Stephen.

Sugden főfelügyelő oda sem figyelt. Folytatta:
- Maga azt vallotta, hogy vacsora után felment a nagyapja szobájához. Azt állította, valami belső indításra tette. Én viszont valami mást mondanék. Maga lopta el a gyémántokat. Már előzőleg is megfordultak a maga kezében. Egy megfelelő alkalommal pedig nem tette őket vissza a páncélszekrénybe, s az öregúr oda sem figyelt, hogy mit csinál! Amikor aztán rájött, hogy a kövek eltűntek, azonnal tudta, csak két ember vihette el őket. Az egyik Horbury volt, aki megszerezhette a kombinációt, éjszaka belopózhatott, és ellophatta őket. És *maga* volt a másik személy. Mo már most, Mr. Lee azonnal intézkedett. Felhívott engem telefonon, és megkért, hogy látogassam meg. Azután magáért üzent, hogy vacsora után azonnal menjen fél hozzá. Maga fél is ment, ő pedig megvádolta, hogy ellopta a gyémántokat. Maga tagadott; ő nyomatékosan megvádolta. Nem tudom, mi történt ezek után... talán kiderítette a tényt, hogy maga nem az unokája, hanem egy roppant ügyes kis hivatásos tolvaj. Mindenesetre a játék véget ért, a leleplezés a feje fölött lebegett, s maga az öregúr felé dőött egy késsel. Állt a küzdelem, az öreg felsikoltott. Maga meglehetősen nehéz helyzetbe került. Kisietett a szobából, kívülről bezárta az ajtót, s tudva, hogy nem menekülhet el, mielőtt a többiek odaérnek, *besurrant a szobrok mellé, a falifülkébe.*

Pilar élesen sikoltotta:

- Nem igaz! Nem igaz! Nem loptam el a gyémántokat! Nem gyilkoltam meg senkit! Esküszöm a Szűzanyára!

Sugden keményen kérdezte:

- *Akkor ki tette?* Azt mondja, látott valakit Mr. Lee ajtaja előtt. A maga története szerint *en-*

nek a személynek kellett a gyilkosnak lennie. Senki más nem haladt el a falifülke mellett! De nincs más bizonyítékunk, csak a maga szava, hogy volt ott valaki egyáltalán. Más szóval, maga találta ki az egészet, hogy mentse önmagát.

George Lee csípősen közbeszólt:

- Persze hogy ő a bűnös! Tiszta sor! Mindig is állítottam, hogy kívülálló gyilkolta meg apámat! Felháborítóan nevetséges képtelenség azt a látzatot kelteni, hogy a család valamelyik tagja elkövethet ilyesmit! Ez... ez természetellenes lett volna.

Poirot megmoccant ültében.

- Nem értek egyet önnel - szólalt meg. - Figyelembe véve Simeon Lee egyéniségét, teljesen természetes dolog lett volna, ha ez történik.

- Mi? - George-nak leesett az álla. Poirot-ra bámult.

Poirot folytatta:

- És, véleményem szerint, pontosan így is történt. Simeon Lee a tulajdon húsa és vére áldozatává lett, s hogy miért, annak a gyilkos számára igen alapos és kielégítő oka lehetett.

- Közülünk valaki?! - kiáltott fel George. - Tiltakozom, hogy...

Poirot acélkemény hangon vágott közbe:

- Vádat lehetne emelni valamennyi jelenlevő ellen. Az ön ellen szóló vádakkal foguk kezdeni, Mr. George Lee. Ön nem szerette az édesapját! Csak a pénze miatt tartott vele jó kapcsolatot. A halála napján azzal fenyegette meg önt, hogy csökkenteni fogja a járadékát. Ön tudta, hogy a halála esetén valószínűleg igen komoly összeget örököl majd. Megvan az indíték. Vacso-ra után, mint mondta, telefonálni ment. Telefo-

nált is... csakhogy a beszélgetés mindössze ői *percig* tartott. Feltételezhetjük, hogy ezután egészen egyszerűen bement az apja szobájába, beszélgetett vele, azután megtámadta és meggyilkolta. Távozott a szobából, kívülről bezárta az ajtót, abban a reményben, hogy betörőre fognak gyanakodni. Vak rémületében megfélekedezett arról, hogy az ablakot nyitva hagyja, s alátámaszsa vele a betörőelméletet. Ez ostobaság volt; de ön, ha megbocsátja, hogy ilyesmit mondok, meg lehetőszen ostoba ember!

- És - folytatta Poirot rövid szünet után, mi-
alatt George sikertelenül próbált megszólalni - I
sok ostoba ember vált már bűnözővé!

A kis belga Magdalene-re pillantott.

- *Madame*-nak is van indítéka. Adósságai vannak, azt hiszem, s az apósa bizonyos megjegyzéseinek a színezete valószínűleg... nyugtalanságot keltett benne. És neki sincs alibije. Telefonálni indult, de *nem* telefonált, s csak a *tulajdon vallo-mása* bizonyítja, hogy hol tartózkodott...

- Ezután következik - szünetet tartott - Mr. David Lee. Nem is egyszer, hanem több ízben hallottunk a Leek öröklött bosszúálló természetéről és arról, hogy nem felejtene. Mr. Dávid Lee nem felejtette el és nem bocsátotta meg, hogy az apja hogyan bánt az édesanyjával. A halott aszszony kigúnyolása talán az utolsó csepp lehetett a pohárban. David Lee azt vallotta, hogy zongorázott a gyilkosság ideje alatt. A dolgok véletlen egybeesése folytán a *Gyászinduló-t* játszotta. De tegyük fel, hogy *valaki más* zongorázta a *Gyászinduló-t*, valaki, aki tudta, mire készül Mr. David Lee, és helyeselte is azt.

Hilda Lee csendesen szólt közbe:

- Ez aljas feltételezés.

Poirot feléje fordult:

- Van még egy feltételezésem, *madame*. A tettet az ön keze hajtotta végre. Ön lopakodott fel a lépcsőn, hogy végrehajtsa az ítéletet egy olyan emberen, aki, megítélése szerint, méltatlanná vált az emberi megbocsátásra. Ön az a fajta, *madame*, akinek a haragja félelmetes lehet...

- Nem én gyilkoltam meg - mondta Hilda.

Sugden főfelügyelő ridegen jelentette ki:

- M. Poirot-nak teljesen igaza van. Valamennyien elkövethették a bűntettet, Mr. Alfred Lee, Mr. Harry Lee és Mrs. Alfred Lee kivételével.

Poirot kedvesen jegyezte meg:

- Én hármukat sem tekinteném kivételnek...

- Ugyan, M. Poirot! - tiltakozott a főfelügyelő.

Lydia Lee megszólalt:

- S mi a vád ellenem, M. Poirot?

Az asszony beszéd közben egy kicsit elmosolyodott, gúnyosan felhúzza a szemöldökét.

Poirot meghajolt.

- Az ön indítékától eltekintek, *madame* - mondta. - Meglehetősen nyilvánvaló. Ami a többit illeti, ön azon az estén egy egészen különleges mintájú, virágos taftruhát viselt stólával. Emlékeztetnem kell arra a tényre, hogy Tressilian, a komornyik rövidlátó. Bizonyos távolságból homályosan és bizonytalanul látja a tárgyakat. Arra is rá kell mutatnom, hogy a szalont igen nagy és sötét ernenyőjű lámpák világítják meg. Azon az estén, egy-két perccel a sikoly felhangzása előtt, Tressilian bement a szalonba, hogy kivigye a kávéstálcát. Ismerős helyzetben vélte megpillantani önt, a legtávolabbi ablaknál, amint félig eltakarta a súlyos függöny.

- Tehát látott engem - jelentette ki Lydia.

Poirot folytatta:

- Szerintem lehetséges, hogy *Tressilian csak a ruhája stóláját látta*, amelyet úgy rendeztek el az ablakfüggönynél, hogy azt a hatást keltse, mintha ön állna ott.

- Én álltam ott - mondta Lydia.

- Hogy merészel ilyesmit állítani... - tört ki Alfred.

Harry közbevágot:

- Hadd folytassa, Alfred. Most mi következünk. Mit süttött ki, hogyan gyilkolta meg a kedves Alfred hön szeretett atyját, minthogy az alatt az idő alatt kettesben voltunk az ebédlőben?

Poirot rámosolygott.

- Ez - jelentette ki - roppant egyszerű. Egy alibi annál biztosabb, minél kelletlenebbül támasztják alá. Ön és a bátyja nincsenek egymással jó viszonyban. Ez közismert dolog. *Maga* a nyilvánosság előtt ugratja *őt*. *Neki* sincs egyetlen jó szava sem *magához!* De *tegyük fel, hogy mindez hozzátartozott egy rendkívül agyafúrt tervhez*. *Tegyük fel, hogy Alfred Lee belefáradt egy követelőző rabszolgahajcsár kiszolgálásába. Tegyük fel, hogy maga meg ő nemrégiben találkozót adtak egymásnak. Maga, Harry, előadja a tervét. Hazajön. Alfrednak látszólag nincs ínyére. Megjátssza, hogy féltékeny, és ellenszenvet érez maga iránt. Maga pedig megvetést mutat iránta. Azután eljön a gyilkosság éjszakája, melyet oly leleményesen kiterveltek. Egyikük ott marad az ebédlőben, tovább beszél, talán még hangosan veszekszik is, mintha kettesben lennének ott. Közben a *másik fellopózik az emeletre, és elköveti a bűntettet...**

Alfréd talpra ugrott.

- Maga sátán! - kiáltotta vadul.

Sugden Poirot-ra bámult.

- Maga komolyan gondolja, hogy?... - kezdte. Poirot hangjában hirtelen tekintély csendült fel:
- Csak a *lehetőségeket* vettem sorra. Azt, ami megtörténhetett *üolna*. Hogy melyik történt meg valójában, azt csak akkor dönthetjük el, ha a látzattól eljutunk a belső valóságig...

Szünetet tartott, azután lassan így folytatta:

- Vissza kell térnünk, mint már azelőtt is említettem, Simeon Lee tulajdon egyéniségéhez...

6

Egy pillanatnyi szünet állt be. Furcsa módon minden méltatlankodás és gyűlölködés elcsitult. A hallgatóság Hercule Poirot személyiségének varázsa alá került. Megigézve figyeltek rá, amint lassan ismét beszélni kezdett.

- Tudják, itt van mindennek a nyitja. Az öregember az egész titoknak a központja s a gyújtópontja! Le kell hatolnunk Simeon Lee szívének és lelkének a legmélyére, s majd meglátjuk, mit találunk ott. Mert egy ember nemcsak önmaga él és hal meg. Továbbadja, ami benne rejlik, az utána jövőknek...

- Mit hagyott örökségül Simeon Lee a fiaira és a leányára? Kezdjük azzal, hogy büszkeséget, büszkeséget, melyet az öregemberben megtört a gyermekeiben való csalódás. Azután rájuk hagyott valami sajátságosfajta türelmet. Hallottuk, hogy Simeon Lee évekig várt türelmesen arra, hogy bosszút álljon valakin, aki valamit elkövetett ellene. Úgy látszik, hogy természetének ezt a vonását az a fia örökölte, aki külsőleg a legkevésbé hasonlított hozzá. David Lee sem felejtett, és

hosszú éveken át ébren tartotta magában a haragot. *Külsőleg* csak egyetlen gyermeke, Harry Lee hasonlított rá igazán. Ez a hasonlóság egészen megdöbbenő, ha jól megnézzük Simeon Lee fiatalkori arcképét. Ugyanazt a magas nyergű sasarrot látjuk, az áll hosszú, kemény vonalát, a hátravetett fejet. Azt hiszem, Harry Lee apjának sok jellegzetes mozdulatát is örökölte, azt a szokását például, hogy nevetés közben hátraveti a fejét, s egy másikat, amint ujjait végighúzza az állkapcsán.

- Szem előtt tartva mindezt, s abban a meggyőződésben, hogy a gyilkosságot olyan személy követte el, aki közeli kapcsolatban állt az elhunytal, lélektani szempontból kezdtem tanulmányozni a családot. Úgy értem, megpróbáltam eldönteni, melyiküknél áll fenn *lélektanilag annak a lehetősége, hogy bűnöző legyen az illető*. És megítélésem szerint ilyen szempontból csak két személy jöhetett számításba: Alfred Lee és Hilda Lee, David felesége. Davidét magát mint lehetséges gyilkost elvettem. Nem hiszem, hogy valaki, akiben ennyi kifinomult érzékenység van, mint benne, szembe tudott volna nézni egy elvágott torokkal járó vérfürdővel. George Leet és a feleségét hasonlóképpen elvettem. Bármire vágyjanak is, kétkem, hogy hajlamuk van a *kockázat* vállalására. Mindketten alapvetően óvatosak. Mrs. Alfred Lee, meg voltam győződve róla, képtelen erőszakos cselekedetre. Túlságosan ironikus a természete. Harry Leevel kapcsolatban már haboztam. Van benne egy bizonyosfajta nyers vadság, de csaknem biztos voltam benne, hogy Harry Lee, kihívó modora és hetvenkedése ellenére, alapjában véve puhány. Most már tudom, ez volt róla az apja véleménye is. Azt mond-

ta, Harry sem ér többet, mint a többiek. így már csak két ember maradt hátra, azok, akiket említettem. Alfred Lee az az ember, aki rendkívüli mértékben képes önzetlenül szeretni. Ez a férfi az apja befolyása alatt állt, és hosszú éveken át alávetette magát az akaratának. Ilyen körülmények között mindig fennáll a lehetőség, hogy valaki összeroppan. Ráadásul igen valószínű, hogy titokban neheztelést rejtegethetett magában az apjával szemben, s neheztelése nőttön nőtt, bár soha nem jutott kifejezésre semmiféle módon. Gyakran a legcsendesebb és legbéketűrőbb emberek képesek egészen hirtelen és váratlanul erőszakos cselekedetre, éppen azért, mert ha az önuralmuk összeroppan, akkor az összeroppanás teljes! A másik személy, aki képes lehetett a büntetetre, megítélésem szerint Hilda Lee volt. Ő az a fajta személyiség, aki alkalomadtán hajlamos rá, hogy maga üljön törvényt, bár soha nem önző indítékok alapján. Az ilyen emberek ítélkeznek, és végre is hajtják az ítéletet. Az Ótestamentumnak sok alakja tartozik ehhez a típushoz. Jóel és Judit, például.

- Aztán, miután eddig eljutottam, elkezdtem tanulmányozni magának a büntetnek a körülményeit. Az első szembetűnő dolog, majd kiveri az ember szemét, az, hogy milyen rendkívüli körülmények között hajtották végre ezt a büntetést! Gondoljanak vissza a szobára, ahol Simeon Lee holtan feküdt. Ha emlékeznek, egy súlyos asztal és egy nehéz szék állt ott felfordulva, egy lámpa, porcelán, poharak stb. De a szék meg az asztal különösen meglepőnek tűnt. Tömör mahagóniból készült. Nehéz volt elképzelni, hogy *olyan* küzdelem alakulhatott ki e között a törékeny öregember és az ellenfele között, amely odáig ve-

zetett, hogy ennyire súlyos bútordarabok felborultak és összetörtek volna. Az egész dolog *elképzелhetetlennek* tűnt. És mégis, bizonyára egyetlen épeszű ember sem szándékozna ilyen hatást kelteni, ha nem így történt volna valójában. Persze az is lehetséges, hogy Simeon Leet egy erős férfi gyilkolta meg, s azt a hatást akarta kelteni, hogy a támadó nő volt vagy valami gyenge alkatú ember.

- Ám ez az elképzelés sem túlságosan meggyőző, minthogy a bútorok okozta zaj felriasztott mindenkit, s éppen ezért a gyilkosnak igen kevés ideje maradt a távozásra. Feltétlenül azt kívánta volna *bárkinek* az érdeke, hogy olyan *csendben* vágja el Simeon Lee torkát, ahogyan csak lehetséges.

- A másik megmagyarázhatatlan pontja az volt a dolognak, hogy a kulcsot kívülről fordították el a zárban. Erre az eljárásra ismét csak nem lehet semmi *okot* találni. Nem utalhatott öngyilkosságra, miután a gyilkosság módja semmiképpen nem keltette öngyilkosság látszatát. Nem szándékozott azt a látszatot kelteni, hogy az ablakon át menekült el az illető, mert az ablakokat úgy rögzítették, hogy arrafelé lehetetlen volt a menekülés! Azonfelül ez újabb időpocsékolás volt. Pedig az idő igen értékes lehetett a gyilkos számára!

- Volt még más érthetetlen dolog is, egy kis darab gumi, amelyet Simeon Lee szivacsából vágtak ki, és egy kis faék, amelyeket Sugden főfelügyelő mutatott meg nekem. Ezeket egy olyan személy vette fel a földről, aki az elsők között lépett be a szobába. Ismét ugyanott vagyunk, *ezeknek a holminknak nincs semmi értelmük!* Egyáltalán semmit nem jelentenek! És mégis ott voltak.

- Érzékelik, hogy a bűntett egyre érthetlenebbé válik? Nincs benne rendszer, se módszeresség, *enfin* nem *ésszerű*

- Most pedig elérkezünk a következő nehézséghez. Az áldozat Sugden főfelügyelőért üzent. Egy rablást jelentett be neki, s azt kérte, térjen vissza másfél óra múlva. *Miért?* Mert ha Simeon Lee az unokáját vagy a család valamelyik más tagját gyanúsította volna, miért nem kérte meg Sugden főfelügyelőt, hogy várakozzék a földszinten, míg ő nyomban beszél a gyanúsított féllal? Minthogy a főfelügyelő éppen a házban tartózkodott, ez még nagyobb tekintélyt biztosított volna az öregúr számára a bűnös személlyel szemben.

- Ezzel elérkezünk ahhoz a ponthoz, ahol nemcsak a gyilkos viselkedése sajátos, hanem Simeon Leeé is az!

- Én pedig azt mondom magamban: Ez az egész dolog téves! *Miért?* Mert *nem a megfelelő szemszögből* nézzük. Mert a *gyilkos által ránk erőltetett szemszögből* szemléljük.

- Három dologgal állunk szemben, amelynek nincsen értelme: a küzdelemnek, a bezárt ajtónak és a levágott gumidarabkának. De léteznie kell egy olyan nézőpontnak is, amelyből ez a három dolog is értelmet kap. Ezek után teljesen kiürítettem az elmémet, és kivettem belőle a bűntett körülményeit, s a *maguk helyére* tettem ezeket a dolgokat. Azt mondom, *küzdelem*. Mi jut eszembe *erről?* Erőszakos cselekedet, tárgyak törnek össze, zaj... A *kulcs?* *Miért zár* be az ember egy ajtót? Azért, hogy senki ne mehessen be? De a kulcs elfordítása ezt nem akadályozza meg, mint-hogy az ajtót csaknem azonnal betörték. Hogy *bent* tartson a szobában valakit? Hogy *kizárjon*

valakit? Egy levágott szivacsdarabka? Azt mondom magamban: Egy darabka szivacs, az nem egyéb, mint egy darabka szivacs, és semmi több!

- Ezek után azt mondhatnák, hogy ebből semmi nem derült ki, és mégsem ez a teljes igazság, mert megmaradt a három benyomás: zaj, bezárt-ság, értelmetlenség...

- Összeegyeztethetők-e ezek bármelyikkel is a két gyanúsítottam közül? Nem, nem egyeztethek össze. Mind Alfred Lee, mind Hilda Lee számára sokkal előnyösebb lett volna egy *csendes* gyilkosság. Kívülről bezárniuk az ajtót képtelenség, idővesztés lett volna, a szivacsdarabka pedig ismét csak nem jelent semmit, egyáltalán semmit!

- És mindennek ellenére egész határozottan az az érzésem, hogy semmi képtelenség nem szerepel ebben a bűntettben, éppen ellenkezőleg, igen gondosan eltervezték, és csodálatra méltóan hajtották végre. A bűntett sikerült. Éppen ezért mindennek, ami történt, *jelentősége* van...

- És akkor, végighaladva ismét az egészen, felcsillant előttem az első fénysugár...

- Vér, *annyi vér*, mindenütt vér... A vér túltengése, friss, nedves, csillogó vér... Annyi vér, *túlságosan sok vér*...

- A második gondolat már ebből következett. Ez a *vér* büntette, a *vérben* van a megoldás. *Si-meon Lee ellen a tulajdon vére lázadt fel*..

Hercule Poirot előrehajolt.

- Ebben az ügyben a két legértékesebb bűnjelt két különböző személy szolgáltatva teljesen öntudatlanul azzal, hogy mondtak valamit. Először Mrs. Alfred Lee idézett egy sort a *Macbeth-ből*: „*De ki hitte volna, hogy az öregemberben még*

annyi vér van?" A második egy megjegyzés volt, amelyet Tressilian, a komornyik tett. Elmondta, hogy mennyire megzavarodott, mert úgy érzi, olyan dolgok történnek, amelyek már megtörténtek egyszer. Egészen egyszerű esemény okozott benne ilyen különös érzést. Hallotta, hogy csengetnek, és kiment ajtót nyitni Harry Leenek, s másnap ugyanúgy nyitott ajtót Stephen Farnak.

- Nos, *mi okozta ezt a különös érzést? Nézzék meg Harry Leet és Stephen Farrt, és megtudják, mi okozta.* Meghökkenően hasonlítanak egymásra. *Ezért volt pontosan ugyanolyan érzés ajtót nyitni Stephen Farnak, mint ajtót nyitni Harry Leenek.* Csaknem olyan lehetett, mintha ugyanaz az ember állna ott. Végül éppen ma Tressilian megemlítette, hogy állandóan összekeveri az embereket. Nem csoda! Stephen Farnak magas nyergű az orra, az a szokása, hogy hátraveti a fejét nevetés közben, és mutatójával az állát dörzsölgeti. Nézzék meg alaposan Simeon Lee fiatalkori arcképét, és *nemcsak Harry Leet, hanem Stephen Farrt is megpillantják...*

Stephen megmozdult. A széke megnyikordult. Poirot folytatta:

- Emlékezzenek vissza Simeon Lee kitörésére, a családjá ellen elmondott nagy beszédére. Azt mondta, emlékeznek, ugye, hogy megesküdné, vannak fiai, akik többet érnek, csak hogy *nem a megfelelő ágyban születtek.* És ismét visszakanyarodunk Simeon Lee egyéniségéhez. Simeon Leehez, aki nőügyeivel összetörte a felesége szívé! Simeon Leehez, aki azzal dicsekedett Pilar előtt, hogy testőrséget állíthatna a fiaiból! Így hát erre a következtetésre jutottam: Simeon Leenek nemcsak törvényes családjá van jelen a

házban, *hanem a tulajdon véreből való, ismeretlen és el nem ismert fia is.*

Stephen talpra ugrott. Poirot hozzáfordult:

- Ugye, ez volt az igazi oka annak, hogy idejött? [Sem az a szép, regényes történet a lányról, akivel a vonaton találkozott! Maga még az előtt indult el ide, *hogy vele találkozott volna.* Azért jött, mert meg akarta tudni, *miféle ember is az apja...*

Stephen halottsápadt lett. Amikor megszólalt, hangja megtört és rekedt volt.

- Igen, mindig is kíváncsi voltam rá... Anyám beszélt róla néha. Valamiféle rögeszmévé vált bennem megtudni, hogy milyen ember! Összekuporgattam egy kis pénzt, és eljöttem Angliába. Nem állt szándékomban megmondani neki, hogy ki vagyok. Úgy tettem, mintha én volnék az öreg Eb fia. Egyetlen oka volt annak, hogy idejöttem, megismerni azt az embert, aki az apám...

Sugden főfelügyelő csaknem suttogva szólalt meg:

- Úristen, milyen vak voltam... most már tudom. Kétszer tévesztettem össze magát Harry Leevel, de erre még csak nem is gyanakodtam!

Pilarhoz fordult:

- Ugye, az igazság az, hogy maga Stephen Farrt látta Mr. Lee ajtaja előtt állni? Emlékszem, habozott, és Farr-ra nézett, mielőtt azt mondta, hogy egy nőt látott. Maga Farrt látta, *és nem akarta elárulni*

Mozgolódás hallatszott. Mély hangján Hilda Lee szólalt meg:

- Nem - jelentette ki. - Maga téved. Pilar *en-gem* látott...

Poirot bólintott.

- Önt, *madame?* Igen, gondoltam...

Hilda csendesen folytatta:

- Különös dolog az önvédelem. Sose hittem volna, hogy ilyen gyáva legyek. Hogy hallgassak csak azért, mert félek!

Poirot kedvesen biztatta:

- De ugye, most már elmondja?

Az asszony bólintott.

- Daviddal a zeneszobában voltam. Zongorázott. Nagyon különös hangulatban volt. Egy kicsit megijedtem, és lelkipurdalást éreztem amiatt, hogy rábeszéltem a férjem erre a látogatásra. David a *Gyászinduló-t* kezdte játszani, s én hirtelen gondoltam egyet. Bármilyen furcsának is fog tűnni, elhatároztam, hogy azonnal elmegyünk mindketten, még aznap este. Halkan kilopóztam a zeneszobából, és felmentem az emeletre. Be akartam menni Mr. Leehez, és teljesen nyíltan közölni vele, miért megyünk el. Végigmentem a folyosón a szobájához, és bekopogtam. Nem jött válasz. Ismét kopogtam, valamivel hangosabban. Most sem felelt senki. Megpróbáltam elcsavarni a kilincset. Az ajtó be volt zárva. És akkor, amint habozva álltam ott, *meghallottam valami zajt odabenn a szobában...*

Szünetet tartott.

- Nem fognak hinni nekem, de ez az igazság! *Volt valaki odabenn*, valaki, aki éppen megtámadta Mr. Leet. Hallottam, amint asztalok és székek fordulnak fel, poharak és porcelán törik öszsze, s azután meghallottam azt az utolsó, borzalmas sikoltást, amely elhalt a semmiben, és végül csend lett.

- Dermedten álltam ott! Nem tudtam mozdulni! S akkor szaladva jött Mr. Farr, Magdalene és a többiek is, valamennyien, s Mr. Farr és Harry nekifeszültek az ajtónak. Az ajtó betört, mi pedig

benéztünk a szobába, és odabent nem volt senki, csak Mr. Lee feküdt ott holtan, és mindent elborított a vér.

Az asszony hanga élesebbé vált. Felkiáltott:
- *Senki más nem volt ott, senki, értik? És ki sem jött a szobából senki..*

1

Sugden főfelügyelő mély lélegzetet vett.

- Vagy én bolondultam meg, vagy mindenki más bolond! - jelentette ki. - Amit ön elmondott, Mrs. Lee, az tiszta képtelenség. Őrülség!

Hilda Lee felkiáltott:

- Mondom magának, hogy hallottam a benti dulakodást, s hallottam az öregúr sikoltását, amint a torkát elvágták, és senki nem jött ki, és senki nem volt odabent!

Hercule Poirot közbeszólt:

- És ön, *madame*, egész idő alatt nem beszélt erről.

Hilda Lee sápadt volt, de szilárdan felelte:

- Nem, mert ha elmondom, mi történt, maga csak egyetlen dolgot válaszolhatott vagy gondolhatott volna, azt, hogy *én* gyilkoltam meg az apósomat...

Poirot megrázta a fejét.

- Nem - jelentette ki. - Nem maga gyilkolta meg. A fia ölte meg.

Stephen Farr felkiáltott:

- Esküszöm az élő Istenre, hogy hozzá sem nyúltam.

- Nem maga - válaszolta Poirot. - Vannak más fiai is!

Harry felcsattant:

- Mi a fene?...

George csak bámult. David végighúzta kezét a szemén. Alfred kettőt pislogott.

Poirot folytatta:

- Az első éjszakán, melyet itt töltöttem, a gyilkosság éjszakáján kísértetet láttam. A *halott ember kísértetét*. Amikor először megláttam Harry Leet, tépelődni kezdtem. Úgy éreztem, hogy már láttam valahol. Aztán jól megnéztem az arcvonásait, és rájöttem, mennyire hasonlít az apjára, s azt mondtam magamban, ez kelthette bennem azt az érzést, hogy ismerem.

- Ám tegnap szemben ült velem egy férfi, és a fejét hátravetve nevetett, *s akkor rájöttem, kire emlékeztet engem Harry Lee*. Egy másik arcban ismét felfedeztem a halott ember vonásait.

- Nem csoda, ha szegény öreg Tressilian megzavarodott, amikor már nem két, hanem *három* férfinak nyitott ajtót, akik rendkívül hasonlítanak egymásra. Nem csoda, hogy bevallotta, kezdi összezavarni az embereket, amikor három férfi volt a házban, akiket egy kis távolságról össze lehetett téveszteni egymással! Ugyanaz a testalkat, ugyanazok a mozdulatok (különösen az, ahogy az állukat dörzsölgetik), az a szokásuk, hogy hátravetett fejjel nevetnek, ugyanaz a határozott, magas nyergű orr. Bár a hasonlóságot nem mindig lehetett egykönnyen észrevenni, *mert a harmadik férfi bajuszt visel*.

A kis belga előrehajolt.

- Az ember néha megfeledkezik arról, hogy a rendőrtisztek is emberek, feleségük van, gyermekeik, anyjuk - szünetet tartott - és *apjuk*... Emlékezzenek vissza, mi volt a helybeliek véleménye Simeon Leeről: olyan ember, aki a nőügyeivel

összetörte a felesége szívét. Egy meg nem felelő ágyban született fiú sok mindent örökölhet. Örökölheti az apja vonásait, s még a mozdulatait is. Örökölheti a büszkeségét, a türelmét, de a bosszúálló természetét is.

Felemelte hangját:

- Maga, Sugden, egész életén át haragot táplált az apjával szemben azért, amit tett magával. Azt hiszem, már régen elhatározta, hogy megöli. Maga a közeli, szomszédos megyéből való. Az anyja Simeon Lee bőkezű anyagi támogatásával kétségtelenül tudott férjet találni magának, aki gyermekének apja legyen. Maga könnyűszerrel beléphetett a middleshire-i rendőrséghez, és várta az alkalmas pillanatot. Egy rendőrfelügyelőnek bőven nyílik lehetősége arra, hogy elkövessen egy gyilkosságot, és meg is ússza.

Sugden arca falfehérré sápadt.

Felkiáltott:

- Maga megőrült! Nem is voltam a házban, amikor meggyilkolták.

Poirot a fejét rázta.

- Dehogynem, csak maga még azelőtt gyilkolta meg, hogy első ízben távozott volna a házból. A maga távozása után már senki nem látta életben Simeon Leet. A maga számára egyszerű volt az egész. Simeon Lee várta magát valóban, *de nem ő üzent magáért. Maga* hívta fel őt telefonon valami bizonytalan mesével egy készülő betörési kísérletről. Maga jelentette be, hogy meglátogatja aznap este, nyolc óra előtt valamivel, és majd úgy tesz, mintha jótékony célú gyűjtést rendezne a rendőrség javára. Simeon Lee nem gyanakodott. Mem tudta, hogy maga a fia. Maga eljött, s talán azt akarta elhitetni vele, hogy a gyémántokat kicserélték. Ő kinyitotta a páncél-

szekrényt, és megmutatta magának, hogy azok ott a valódi gyémántok, és a legnagyobb biztonságuk örvendenek. Maga elnézést kért, visszament vele a kandallóhoz, aztán váratlanul megragadta, és elvágta a torkát, kezével befogva a száját, hogy fel ne kiálthasson. Gyerekjáték a maga erős testalkatával.

- Ezután elrendezte a színhelyet. Magához vette a gyémántokat. Asztalokat, székeket, lámpákat és poharakat hordott halomba, s egy egészen vékony zsinórral vagy kötéllel, amelyet a teste köré csavarva hozott magával, átfonta az egész építményt. Volt magánál egy üvegben valami frissen levágott állatnak a vére, amelybe citromsavas sórt szórt, ezt bőségesen szétlocsolta, s citromsavas sórt szórt a sebből kiömlő vértócsába is. Jól megrakta a tüzet, hogy melegen tartsa a holttestet. Aztán átvette a kötélet két végét az ablak tetején levő keskeny nyíláson, hogy kint lecsüngjön a falon. Távozott a szobából, s kívülről bezárta az ajtót. Ez létfontosságú volt, *nehogy valaki véletlenül bemenjen a szobába.*

- Azután kiment, és elrejtette a gyémántokat a kővályuban levő kertecskében. Ha előbb-utóbb megtalálják őket ott, a gyanú még erősebben összpontosul oda, ahova maga kívánta: Simeon Lee törvényes családtagjaira. Valamivel negyed tíz előtt visszatért, s az ablak alatti falhoz lopakodva megrántotta a kötelet. Ez romba döntötte a maga által gondosan elrendezett építményt. A bútorok és a porcelán recsegve-ropogva összedőltek. Maga lehúzta a kötelet az egyik végénél fogva, s a kabátja és a zakója alatt ismét a testére csavarta.

- Volt még egy fogása.

Poirot a többiek felé fordult.

- Emlékeznek valamennyien, milyen különböző módon írták le mindannyian Mr. Lee sikoltását. Ön, Mr. Lee, úgy írta le, mint egy ember haláltusájának a sikolyát. Az ön felesége és David Lee mindketten ugyanazt a kifejezést használták: egy elkárhozott lélek a pokolban. Ezzel szemben Mrs. David Lee azt mondta, olyan embernek a sikoltása volt, akinek nincs is lelke. Azt mondta, nem emberi hang volt, inkább olyan, mint egy vadállaté. Harry Lee járt legközelebb az igazsághoz. Ő így fejezte ki: „Úgy hangzott, mint amikor leszúrnak egy disznót.”

- Ugye ismerik azokat a hosszú, rózsaszínű léggömböket, amelyeket vásárokon árulnak, egy arc van ráfestve, s „döglődő disznó”-nak neveznek? Amint kiáramlik belőlük a levegő, embertelen visítást adnak ki magukból. Ez volt, Sugden, az utolsó simítás. Egy ilyet helyezett el a szobában. A száját bedugta egy faékkal, de ezt a faéket is odakötötte a kötélhez. Amikor meghúzta a kötelet, a faéket is kirántotta vele, a malacból kiáramlott a levegő, s a felboruló bútorok zajában felhangzott a „döglődő disznó” sivítása.

Poirot ismét a többiek felé fordult.

- Értik most már, mit vett fel Pilar Estravados a földről? A főfelügyelő azt remélte, idejében ér még oda ahhoz, hogy visszaszerezze azt a gumidarabkát, mielőtt még bárki is észrevenné. Mindenesetre a leghivatalosabb modorában, meglehetősen gyorsan elvette Pilartól. De emlékezzenek vissza, *soha senkinek nem említette az esetet*. Ez önmagában véve is rendkívül gyanús tény volt. Én Magdalene Leetől hallottam az egészet, és megkérdeztem a főfelügyelőt. Nyilvánvalóan felkészült erre az eshetőségre. Mr. Lee mosdószivacsából lenyisszantott egy darabot, s egy

fáékkal együtt átnyújtotta nekem. Felületesen Ugyanaz a leírás illett rájuk: egy gumifoszlány és egy fadarab. Akkor úgy véltem, semmi jelentőségük nincs. De amilyen bolond voltam, nem azt mondtam azonnal: „Semmi jelentősége nincs, *így hát ez nem lehetett ott a földön, tehát Sugden főfelügyelő hazudik...*” Nem, ostoba módon tovább próbálkoztam, hogy magyarázatot találjak rá. Csak amikor *Mademoiselle* Estravados egy léggömbbel játszott, s az kipukkadt, és ő felkiáltott, hogy nyilván egy léggömb darabkája volt az, amit felvett Simeon Lee szobájában, akkor jöttem rá az igazságra.

- Látják most már, hogy áll a helyére minden? A valószínűtlen dulakodás, amely *nyilvánvalóan arra szolgált, hogy meghamisítsa a halál időpontját*; a bezárt ajtó, nehogy valaki túlságosan korán felfedezze a holttestet; s a haldokló ember sikoltása. A büntett így már logikus és ésszerű.

- Ám Pilar Estravados attól a pillanattól fogva, amikor hangosan kikiabálta a léggömbbel kapcsolatos felfedezését, veszélyes lett a gyilkosra nézve. S ha ezt a megjegyzését a gyilkos meghalotta a házból (ami megtörténhetett, mert Pilar Estravados hangja magas és tiszta csengésű, s az ablakok nyitva álltak), akkor a lány igen komoly veszélybe került. Egyszer már egyébként is igen kellemetlen percet szerzett a gyilkosnak. Az öreg Mr. Leeről beszélve azt mondta: „Nagyon csinos lehetett fiatal korában.” S egyenesen Sugdenhez intézve szavait, hozzátette: „Éppen olyan, *mint maga.*” Miss Estravados szó szerint értette, s Sugden tudta is ezt. Nem csoda, hogy Sugden bíborvörös lett, és csaknem fuldokolt. Ez teljesen váratlanul érte, és halálos veszélyt jelentett számára. Ezután azt remélte, hogy a lányra terelheti

a gyanút, ám ez váratlanul nehéz dolognak bizonyult: minthogy az öregúr semmit nem hagyott az unokájára, a lánynak nyilvánvalóan nem volt semmi indoka a tett elkövetésére. Később, amikor végighallgatta a házból tiszta, magas hangján tett kijelentését a léggömbbel kapcsolatban, elkeseredett lépésre szánta el magát. Mialatt ebédeltünk, elhelyezte az ajtó tetején a kőgolyót. Szerencsére, csaknem csoda folytán, ez a büntett nem sikerült...

Halálos csend lett. Aztán Sugden halkán megszólalt:

- Mikor győződött meg minderről?

Poirot lassan válaszolt:

- Nem voltam biztos benne addig, amíg nem vásároltam egy hamis bajuszt, s fel nem próbáltam Simeon Lee arcképére. Akkor... a maga arca nézett szembe velem.

Sugden felkiáltott:

- Az ördög rohassza el Simeon Lee lelkét a pokolban! Örülök, hogy megtettem.

December huszonnyolcadika

1

Lydia Lee így szólt:

- Pilar, azt hiszem, jobb lenne, ha nálunk maradnál, amíg végleg elrendezzük a dolgaidat.

Pilar szelíden válaszolta:

- Te nagyon jó vagy, Lydia. Aranyos vagy. Olyan könnyen és minden hűhó nélkül megbocsátasz az embereknek.

Lydia mosolyogva jegyezte meg:

- Még mindig Pilarnak szólítalak, pedig, nem így hívnak.

- Igen, valójában Conchita Lopez a nevem.

- A Conchita is szép név.

- Te már túlságosan is kedves vagy, Lydia. De ne aggódj miattam. Feleségül megyek Stephenhez, és elmegyünk Dél-Afrikába.

Lydia még mindig mosolyogva mondta:

- Milyen szép befejezése ez az egésznek.

Pilar szégyenlősen szólalt meg:

- Ha már ilyen kedves voltál, Lydia, gondolod, hogy egyszer majd eljöhötünk, és talán... veletek tölthetnénk a karácsonyt, és lenne pukkantójáték, pörkölt mazsola meg csillogó karácsonyfadíszek és kis hóemberek?

- Feltétlenül gyertek majd el, rendezünk egy igazi angol karácsonyt.

- Nagyszerű lesz. Tudod, Lydia, úgy érzem, az idén egyáltalán nem volt szép a karácsony.

Lydiának elakadt a lélegzete.

- Nem, ez igazán nem volt szép karácsony... -
mondta aztán.

2

Harry azt mondta:

- Hát, a viszontlátásra, Alfred. Nemigen fogod bánni, ha nem látsz egy darabig, igaz? Hawaiiiba megyek. Mindig ott szerettem volna élni, ha egy kis pénzhez jutok.

Alfred így felelt:

- Viszontlátásra, Harry. Gondolom, jól fogod érezni magadat. Igazán remélem.

Harry meglehetősen félszegen jegyezte meg:

- Sajnálom, hogy annyit bosszantottalak, öregfiú. Ronda humorom van. Nem tudom megállni, hogy ne húzzak valakit.

Alfred némi erőfeszítéssel jelentette ki:

- Azt hiszem, én is megtanulhatnám már érteni a tréfát.

Harry megkönnyebbülve mondta:

- Hát, szervusz.

3

- David - mondta Alfred -, Lydia meg én elhatároztuk, hogy eladjuk ezt a házat. Arra gondoltam, hogy talán szeretnél megtartani néhány tárgyat az anyánk holmijai közül... a székét és a zsámolyát. Mindig te voltál a kedvence.

David habozott egy pillanatig. Azután lassan így felelt:

- Köszönöm, hogy gondoltál erre, de tudod, azt hiszem, nem tartok meg semmit. Nem akarok semmit ebből a házból. Úgy érzem, jobb, ha az ember végleg szakít a múlttal.

Alfred bólintott.

- Igen, megértelek. Talán igazad van.

4

George így szólt:

- Nos, a viszontlátásra, Alfred. A viszontlátásra, Lydia. Szörnyű napokon mentünk keresztül. És még hátravan a tárgyalás. Attól tartok, elkerülhetetlen, hogy az egész szégyenletes történet nyilvánosságra kerüljön... hogy Sugden... khm... az apánk fia. Nem beszélhetnénk rá Sugdent, hogy jobb volna, ha azt hozná fel védelmére, hogy haladó, baloldali érzelmű ember léteére mint kapitalistát gyűlölte apánkat... vagy valami effélét?

Lydia sóhajtott.

- Kedves George-om, valóban el tudod képzelni, hogy egy ilyen ember, mint Sugden, hajlandó volna hazugságokat mondani azért, hogy enyhítsen a mi érzéseinken?

George zavartan mondta:

- Khm... lehet, hogy nem. Nem, értem, mire gondolsz. Mindenesetre ez az ember nyilvánvalóan őrült. Nos, még egyszer, a viszontlátásra.

Magdalene is megszólalt:

- A viszontlátásra. Jövőre menjünk el valamennyien a Riviérára vagy valahová, hogy legyen már egy igazi, vidám karácsonyunk.

George közbeszólt:

- Ez a tőzsdétől függ.

Magdalene méltatlankodott:

- Drágám, ne légy *undok*.

5

Alfred kilépett a teraszra. Lydia egy kővályú fölé hajolt. Amikor meglátta, felegyenesedett.

A férfi sóhajtva szólalt meg:

- Hát... elmentek valamennyien.

Lydia így felelt:

- Igen... micsoda megkönnyebbülés.

- Bizony az.

- Ugye, te örülsz, hogy elmegyünk innen? - kérdezte végül Alfred.

Az asszony rápillantott:

- Te sem bánod túlságosan?

- Nem, örülök neki. Olyan sok érdekes dolgot csinálhatunk majd együtt. Ha itt maradnánk, minden csak erre a lidércnyomásra emlékeztetne.

Lydia közbeszólt:

- Hercule Poirot-nak köszönhetjük.

- Igen. Tudod, igazán bámulatos volt, ahogy a szavai nyomán minden a helyére került.

- Tudom. Mint mikor az ember befejez egy összerakós játékot, és valamennyi különös formájú darabka, amelyről az ember megesküdött volna, hogy nem illik sehova, egészen természetesen beilleszkedik a helyére.

Alfred töprengve mondta:

- Egyetlen apróság nem illeszkedett be sehova. *Mit* csinált George, *miután* telefonált? Miért nem mondta meg?

- Nem tudod? Én tudtam egész idő alatt. Az irataid között kotorászott az íróasztalodon.

- Ó! De Lydia, ilyesmire senki nem volna képes!

- George igen. Rettenetesen kíváncsi, ha pénzügyekről van szó. De természetesen sosem valaná be. Legfeljebb a vádlottak padján.

Alfred a kővályúra pillantott.

- Újabb kertet csinálsz?

- Igen.

- S ezúttal mi lesz belőle?

- Azt hiszem - mondta Lydia -, megpróbálkozom az Édenkerttel. Új változatban, kígyó nélkül, és Ádám és Éva feltétlenül középkorú lesz.

Alfred gyöngéden jelentette ki:

- Lydia, drágám, te olyan türelmes voltál ezek alatt az évek alatt. Nagyon jó voltál hozzám.

Lydia így válaszolt:

- De hát tudod, Alfred, én szeretlek...

6

Johnson ezredes felkiáltott:

- Istenemre! - Azután azt mondta: - Nahát, szavamra mondom! - Végül ismét: - Istenemre!

Hátradőlt székében, és Poirot-ra bámult. Panaszosan jelentette ki:

- A legjobb emberem! Hát mi lesz a rendőrségből?

Poirot így szólt:

- A rendőröknek is van magánéletük! Sugden nagyon büszke ember volt.

Johnson ezredes megrázta a fejét. Hogy köny-

nyítsen érzésein, megrugdosta a kandallóban a fahasábokat. Végül így szólt:

- Mindig mondom, semmi nem ér föl egy jó kandallótűzzel.

Hercule Poirot pedig a nyaka körül cirkuláló léghuzatban azt gondolta magában:

Pour moi csakis a központi fűtés...

Magyar Könyvklub, Budapest, 1999
Felelős kiadó a Magyar Könyvklub igazgatója
Irodalmi vezető Ambrus Éva
Műszaki vezető Szilassy János
A borítót tervezte Pintér László
Műszaki szerkesztő Szabó Imre
Szedte Szabó Imre
Nyomta a Kossuth Nyomda Rt.
Felelős vezető Székely Károly elnök-vezérigazgató
Megjelent 11,05 (A/5) ív terjedelemben

ISBN 963 548 914 5

